

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTELERİNDE YÜRÜTÜLEN
BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK
ÖĞRETİM PROGRAMI MODELİ

Sevda TOKER

DOKTORA TEZİ

Danışman
Prof. Dr. Sema SEVİNÇ

Konya 2018

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
--	---	---

BİLİMSEL ETİK SAYFASI

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sevda TOKER
	Numarası	158309023008
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tezin Adı	Güzel Sanatlar Fakültelerinde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli

Bu tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını bildiririm.

13/07/2018

Sevda TOKER

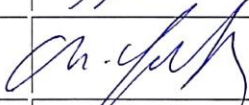

 KONYA	T.C. NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	 NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
--	--	---

DOKTORA TEZİ KABUL FORMU

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sevda TOKER
	Numarası	158309023008
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tez Danışmanı	Prof. Dr. Sema SEVİNÇ
	Tezin Adı	Güzel Sanatlar Fakültelerinde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından hazırlanan Güzel Sanatlar Fakültelerinde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli bu çalışma 13/07/2018 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oybirliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Ünvanı Adı Soyadı	İmza
Danışman	Prof. Dr. Sema SEVİNÇ	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Mustafa YAVUZ	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Vahide Bahar YİĞİT	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Oğuz KARAKAYA	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Ömer ÖZDEN	

TEŞEKKÜR

Araştırmanın bütünaşamalarında değerli fikirlerini, deneyimini ve önerilerini sunarak, içtenlikle bana destek olan,yardımlını, özverisinive manevi desteğini benden esirgemeyen çok saygı değerhocam Tez Danışmanım, Sayın Prof. Dr. Sema SEVİNÇ'e, araştırma sürecince kıymetli görüş ve önerileriyle bana ışık tutan, desteğini esirgemeyen Sayın Prof. Dr. Mustafa YAVUZ'a, araştırma süresince görüş ve önerileriyle destek olan Sayın Dr. Öğr. Üyesi Vahide Bahar YİĞİT'e,

Araştırmada program geliştirme alanındaki bilgi birikimi, deneyimi ve tecrübesiyle desteğini esirgemeyen Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hülya YILDIZLI'ya,

Akademik çalışmalarımda yüksek lisans süresinden bu yanaemeğini ve desteğini benden esirgemeyen, bu tezi oluşturmamda, geliştirmemde ve sonuçlandırmamdabilgi birikimi, deneyimi, tecrübesini ve kaynaklarını paylaşarak fikirleri, görüşleri ile araştırmada bana yol gösteren, araştırma sürecince ihtiyaç duyduğum her konuda değerli vaktini ayıran, sevgili arkadaşım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Sercan ÖZKELEŞ'e,

Araştırma süresince büyük bir içtenlikle değerli vakitlerini ayıran ve çalışmaya katkı sağlayan, yardımlarını, desteklerini benden esirgemeyensevgili dostlarım, Dr. Öğr. Üyesi Züleyha EŞİGÜL'e,Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ULUTAŞ'a, Arş. Gör. Fulya ADIZEL'e ve Arş. Gör. Kıymet KAYA'ya,

Araştırma boyunca enzor zamanlarda bile büyük bir içtenlikle çok kıymetli vaktini ayıran veİngilizce çevirimlerinde desteğini benden esirgemededen çalışmaya katkı sağlayan sevgili hocam Sayın Prof. Dr. Hulusi GÜREL'e,

Akademik çalışmalarım boyunca desteğini, inancını, anlayışını ve sevgisini her zaman hissettiğim sevgili aileme ve değerli dostlarıma sonsuz teşekkür ediyorum.

Bu çalışmayı her zaman akademik kariyer yapmamı yürekten dileyen rahmetli babama ithaf ediyorum...

Konya, 2018

	T.C. NECMEETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü	
---	--	---

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sevda TOKER
	Numarası	158309023008
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tezin Adı	Güzel Sanatlar Fakültelerinde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Öğretim Programı Modeli

ÖZET

Bu araştırmada mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri programlarında uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik, uzman görüşleri doğrultusunda, ülkemiz koşullarına uygun, çağdaş eğitim anlayışı rehberliğinde düzenlenmiş bir Bireysel Ses Eğitimi öğretim programı modeli oluşturulması amaçlanmıştır.

Tarama modeli ve nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada veriler, literatür tarama ve ihtiyaç analizi doğrultusunda bireysel ses eğitimi dersini ilgili fakültelerde yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarına uygulanan görüşme formları ile toplanmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu, Güzel Sanatlar Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri oluşturmuştur. 2017-2018 eğitim öğretim yılında Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Konservatuvarlar, Müzik ve Sahne Sanatları

Fakülteleri'nde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programlarından yararlanılmıştır. Çalışmada ayrıca 2017-2018 eğitim öğretim yılında yurt dışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinin Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin içeriklerinden de yararlanılmıştır.

Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik ihtiyaç analizi kapsamında bu dersin hedefleri ve hedef davranışları, içeriği, eğitim-öğretim yöntemleri, sınav durumları saptanmış ve ilgili eğitim durumları düzenlenerek Bireysel Ses Eğitimi dersi için çağdaş program geliştirme anlayışıyla düzenlenmiş bir program modeli ortaya konulmuştur. Bu çalışmanın müzik eğitiminde program geliştirme alanında yapılacak diğer çalışmalara da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar Fakültesi, Bireysel Ses Eğitimi, Program Geliştirme

Öğrencinin	Adı Soyadı	Sevda TOKER
	Numarası	158309023008
	Ana Bilim Dalı	Güzel Sanatlar Eğitimi
	Bilim Dalı	Müzik Eğitimi
	Programı	Doktora
	Tezin Adı	An Instructional Program Model for Individual Voice Education for Music Departments of Faculties of Fine Arts

SUMMARY

In this research, it was aimed to create an individual voice training curriculum model for the individual voice training classes to use in higher musical educational institutions such as Music, and Music Sciences Departments of Fine Arts Faculties in guidance of contemporary educational principles and in accordance with expertise advises.

Data collection was performed using screening, and qualitative research methods in accordance with literature screening and needs analysis by applying interview forms to the staff responsible of individual voice training in the Departments of Music, and Music Sciences Departments of Fine Arts Faculties.

The research group of the study was constitute of the Fine Arts Music and Music Sciences, Musicology Departments. It was benefited from the Individual Voice Teaching course curriculum which is applied in Music Teaching Undergraduate Program, Conservatories, Music and Performing Arts Faculties in the

academic year of 2017-2018. The study also benefited from the contents of the Individual Voice Training lessons of music departments and music education departments of different universities abroad during the academic year of 2017-2018.

Within the scope of needs analysis for the Individual Voice Training course, objectives and target behaviors, content, teaching-learning methods, test cases were determined and related training situations were arranged and a new program model prepared for the Individual Voice Training course was presented. It is thought that this study will contribute to other studies to be done in the field of program development in music education.

Key Words: Fine Arts Faculty, Individual Voice Education, Program Development

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
Bilimsel Etik Sayfası.....	ii
Tez Kabul Formu.....	iii
Teşekkür.....	iv
Özet.....	v
Summary.....	vii
İçindekiler.....	ix
Kısaltmalar Sayfası.....	xii
Tablolar Listesi.....	xiii
Şekiller Listesi.....	xv
Birinci Bölüm – Giriş.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	3
1.5. Sınırlıklar.....	5
1.6. Sayıtlar.....	6
İkinci Bölüm – Kuramsal Çerçeve.....	7
2.1.Ses ve Ses Eğitimi.....	7
2.2.Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Eğitim.....	11
2.3. Yurt Dışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Eğitim.....	20
2.4.Eğitim Programı ve Eğitimde Program Geliştirme.....	28
2.4.1. İhtiyaç Saptama.....	32
2.4.2. Hedefler.....	34
2.4.3. Hedef Davranışlar.....	35
2.4.4. İçerik.....	36
2.4.5. Eğitim Durumları ve Düzenlenmesi.....	38
2.4.6. Değerlendirme Durumları.....	38
2.5.Öğretim Stratejileri.....	39
2.5.1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	40
2.5.2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	41
2.5.3. Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretim Stratejisi.....	43
2.6.Öğretim Yöntemleri.....	44
2.6.1. Gösterip Yaptırma Yöntemi.....	45

2.6.2. Rol Oynama (Drama) Yöntemi.....	45
2.6.3. Anlatım Yöntemi.....	46
2.6.4. Soru Cevap Yöntemi.....	46
2.6.5. Bireysel Çalışma Yöntemi.....	47
2.6.6. Mikro Öğretim Yöntemi.....	48
2.6.7. Görüşme Yöntemi.....	49
2.6.8. Karma Yöntem.....	49
2.6.9. Müzikte Özel Öğretim Yöntem ve Teknikleri.....	50

Üçüncü Bölüm – İlgili Araştırmalar.....52

3.1.Ses Eğitimi İle İlgili Araştırmalar.....	52
3.2.Müzik Eğitiminde Program Geliştirme İle İlgili Araştırmalar.....	62

Dördüncü Bölüm – Yöntem.....71

4.1.Araştırmanın Modeli.....	71
4.2.Çalışma Grubu Kaynak ve Materyal.....	72
4.3.Veri Toplama Araçları.....	73
4.4.Verilerin Analizi.....	75

Beşinci Bölüm - Bulgular ve Yorum.....78

5.1.Türkiye’de Mesleki Müzik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	78
5.2.Yurt Dışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	84
5.3.Çalışma Grubunun Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Hedef ve Hedef Davranışlar, İçerik, Süre, Öğrenme- Öğretme Süreçleri, Sınama Durumları, Kaynaklar, Ortak Programla İlgili Görüş ve Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	94
5.4.Bireysel Ses Eğitimi Dersinin İhtiyaç Analizi Doğrultusunda Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alan Basamaklarına Yönelik Hedef ve Hedef Davranışlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	159
5.5.Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Hedef ve Hedef Davranışlara Yönelik İçeriğinin Düzenlenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	172
5.6.Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılacak Öğrenme-Öğretme Strateji, Kuram, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	173
5.7.Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alan Basamaklarına Yönelik Hedef ve Hedef Davranışların Sınama Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	179

Altıncı Bölüm – Sonuç ve Öneriler

6.1.Sonuç.....	190
----------------	-----

6.1.1. Türkiye’de Mesleki Müzik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar...190	
--	--

6.1.2. Yurtdışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar.....	191
6.1.3. Çalışma Grubundan Elde Edilen Öğretim Programına İlişkin sonuçlar....	193
6.2. Öneriler.....	199
Kaynakça.....	202
Ekler.....	187
Ek- 1. Görüşme Soruları.....	216
Ek- 2. Ses Eğitimi Dersine Yönelik Oluşturulan Öğretim Programı.....	221
Özgeçmiş.....	250

Kısaltmalar Listesi

ABD: Anabilim Dalı

A.B.D.: Amerika Birleşik Devletleri

BSE: Bireysel Ses Eğitimi

EĞT: Eğitimi

GÜ: Gazi Üniversitesi

GSEB: Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

GSE: Güzel Sanatlar Eğitimi

GSF: Güzel Sanatlar Fakültesi

HBVÜ: Hacı Bektaş Veli Üniversitesi

K: Katılımcı

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

MSSF: Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi

SBE: Sosyal Bilimler Enstitüsü

THM: Türk Halk Müziği

TSM: Türk Sanat Müziği

YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

Tablolar Listesi

Tablo 1. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Mevcut Programda Uygulanan.....	18
Tablo 2. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Mevcut Programda Uygulanmayan.....	19
Tablo 3. Güzel Sanatlar Fakülteleri Mevcut Programda Müzik Bölümü Bulunmayan.....	19
Tablo 4. Hedef, Yaklaşım, Strateji, Yöntem ve Teknik İlişkisi.....	40
Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumuna İlişkin Bilgiler.....	73
Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Mesleki Deneyimine İlişkin Bilgiler.....	73
Tablo 7. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Süre, Dönem, Ders Tipine Yönelik Dağılımları.....	79
Tablo 8. Akdeniz Üniv., Ahi Evran Üniv., Cumhuriyet Üniv. Müzik Bölümleri'nde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Haftalık Ders Dağılımları.....	79
Tablo 9. Erciyes Üniv., Karabük Üniv., SDÜ Üniv. Müzik Bölümleri'nde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Haftalık Ders Dağılımları.....	81
Tablo10. Konservatuvarların Bireysel Ses Eğitimi Derslerine İlişkin Süre, Dönem, Ders Tipine Yönelik Dağılımları.....	82
Tablo 11. Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Süre Dağılımı.....	83
Tablo 12. Finlandiya, Almanya, Litvanya, A.B.D., Kanada, Kıbrıs, Kırgızistan'daki Müzik Bölümleri ve Müzik Eğitimi Bölümleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nde Müzik Eğitimi Bölümlerindeki Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Sürelerine İlişkin Bilgiler.....	93
Tablo 13. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Bilişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu.....	169
Tablo 14. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Duyuşsal Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu.....	170

Tablo 15. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Psikomotor Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu.....	171
Tablo 16. Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği.....	186
Tablo 17. Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Önerilen Performans Gözlem Formu.....	188

Şekiller Listesi

Şekil 1. Solunum Organları.....	8
Şekil 2. Program Geliştirme Sürecinde Yer Alan Öğeler.....	31
Şekil 3. Eğitim Programının Temel Öğeleri Öğeler Arası Etkileşimi.....	34

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumuna, araştırmanın amacı ve önemine, problem cümlesine, alt problemlere, sınırlılıklara ve sayıtlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Ses olgusunun, yüzyıllar boyunca insanın çevresiyle iletişim sağlamasında, duygu ve düşüncelerini ifade etmesinde önemli bir yeri vardır. İnsan sahip olduğu bedensel özellikleriyle ürettiği ses sayesinde çevresiyle iletişim sağlar ve diğer canlılardan farklı olarak kendini ifade etmede bu dilin olanaklarından yararlanır. Zaman içinde konuşma yetisi geliştirmiş fenomenal bir varlık olarak nitelenebilecek insan; bu anlamda, verili ses yetisini bilinç düzeyinde kullanabilir. Nitekim sosyal ve kültürel bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplum tarafından, bedensel ve ses özellikleri sayesinde duyumsanır. Bu anlamda insan sesi, iletişim sağlamada, müzik yapmada ve şarkı söylemede geniş olanaklara sahip bir enstrüman işlevi görür.

Müzikal ifadenin temel biçimi olan şarkı söyleme sanatında, bireysel özellikler hem doğuştan hem de sonrasında kazanılmaktadır. Doğumla gelen verili yetenek ve sese sahip olan insan, sonradan aldığı ses eğitimi ile bu yetisini güçlendirmektedir. Yetenek için, işitsel kapasite ve müzik kulağı, müzikal zeka yanında ses kaslarını (ses yolu, gırtlak) etkin kullanabilme becerisi gereklidir. Buna göre; ses eğitiminin temeli, bireyde var olan özellikleri yeniden ortaya çıkarıp, doğal halini değiştirmeden kullanmasını ve sürdürmesini sağlamaktır (Denizoğlu, 2008).

İnsanın nitelikli bir ses üretmesi ve bu hassas sistemin sağlıklı koşullarda çalışması bilinçli bir eğitimle mümkündür. Ses eğitimi sürecinde sesin doğru ve nitelikli kullanılması, ses sağlığı ve korunması ile bireysel farklılıkların da dikkate alınması amaçlanmalıdır. Ses eğitiminde niteliğin artması bu açılarından desteklenmiş bir süreç ve doğru bir eğitimle sağlanabilir.

Ses eğitimi, ülkemizde mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanan programlardaki en önemli derslerden biridir. Bu programlarda okuyan bireylerin, ses eğitimi, koro, solfej dersleri gibi seslerini aktif kullandıkları öğrencilik yılları sürecinde ve gelecekteki tüm mesleki yaşamları sürecinde seslerini etkin, bilinçli ve sağlıklı bir şekilde kullanabilmeleri açısından oldukça önemlidir. Ses eğitimi, insanın sesini doğru, etkin ve uygun koşullarda kullanabilmesini hedefleyen bir süreçtir.

Günümüzde Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde yürütülen Bireysel Ses Eğitimi dersi için zorunlu veya ortak bir eğitim programının uygulanıp uygulanmadığı yapılan görüşmeler doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır. İhtiyaç analizi kapsamında alanında uzman öğretim elemanları ile yapılan görüşmeler doğrultusunda bu dersin hedefleri ve hedef davranışları, içeriği, eğitim-öğretim yöntemleri ve sınav durumları saptanmaya çalışılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimi dersinde; uygun bedensel duruşun tanınması ve sağlanması ile sesin doğru pozisyonda ve entonasyonla oluşturulması, doğru nefes ve kontrolün sağlanması, artikülasyon ile diksiyonun etkili uygulanmasında nefes denetimi, atak, fonasyon, ses eğitimi literatürüne ait kavramları tanıma, alana dair ulusal ve uluslararası repertuarı tanımak ve ilgili tüm konulara dair gerekli içeriğin oluşturulması, izlenecek öğretim yöntemleri ile sınav durumları belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde yürütülmekte olan Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik, uzman görüşleri doğrultusunda çağdaş program anlayışına göre düzenlenmiş tutarlı ve ortak noktaların bulunduğu bir öğretim programı modeli oluşturulması amaçlanmıştır.

1. 2. Problem Cümlesi

Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri’nde yürütülen Bireysel Ses Eğitimi dersinin ihtiyaç analizi doğrultusunda

saptanan hedefleri ve hedef davranışlarının gerçekleştirilmesine yönelik, içerik, eğitim-öğretim durumları ve sınav durumları nasıl düzenlenmelidir?

1. 3. Alt Problemler

1. Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında bireysel ses eğitimi dersine ilişkin içerik nasıl düzenlenmiştir?

2. Yurt dışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersine ilişkin içerik nasıl düzenlenmiştir?

3. Öğretim elemanlarının bireysel ses eğitimi dersine yönelik hedef ve hedef davranışlar, içerik, süre, öğrenme-öğretme süreçleri, sınav durumları, kaynaklar ile ortak programa ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

4. Bireysel ses eğitimi dersinin hedef ve hedef davranışlarının gerçekleştirilmesine yönelik içerik nasıl düzenlenmelidir?

5. Bireysel ses eğitimi dersine yönelik hangi öğrenme- öğretim strateji, yöntem ve teknikleri kullanılmalıdır?

6. Bireysel ses eğitimi dersinin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel alan basamaklarına sınav durumları nasıl düzenlenmelidir?

1. 4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Eğitimin birçok alanında olduğu gibi müzik eğitiminde de çağdaş bir eğitim anlayışı bu sürecin niteliğine bağlıdır. Nitelikli bir eğitim süreci ile bireylerin hayata hazırlanması ve istendik davranışlar kazandırılmasındaki ana koşul sürecin önceden tasarlanmış ve planlanmış olmasıdır. Öztosun ve Barış (2004: giriş) iyi bir eğitimin, ancak mükemmel bir program ve iyi bir planlama sonucu oluştuğunu bununla birlikte bilimsel olarak hazırlanmış bir programın eğitimde başarının en önemli unsurlardan biri olduğunu da vurgulamışlardır. Sanat, kişinin bedeninin hedefe dönük amaçlar için kullanılmasının pratik şeklidir. Sanat; beceri, yetenek ve anlayışa dayalı bir şeylerin yapılabilmesidir.

Müzik eğitiminde program geliştirmek temelde bir program iyileştirme sürecidir. Bu süreç eldeki programı daha gerçekçi, daha sağlam, daha tutarlı ve etkili duruma getirmekle birlikte bu nitelikleri taşıyan yeni bir program oluşturmaya yöneliktir (Güler, 2006: 608).

Say (1996: 152)'a göre, müzik öğretim programları daha gerçekçi, çağdaş ve tutarlı bir biçim ve içerikte düzenlenmelidir. Bu bağlamda araştırmanın Problem durumunda da değinildiği gibi, Bireysel ses eğitimi dersine ilişkin hedef davranışlarının kazandırılması açasından, bu dersin programlı bir öğretimle gerçekleştirilmesi önemli ve gereklidir.

Karkın (2010: 34)'da, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri'nin lisans programlarını incelediği çalışmasında elde ettiği sonuçlara göre: Mesleki donanımı ve birikimi sağlamak adına Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik lisans programlarının, değişen ve gelişen çağa uyum sürecinde sürekli olarak yenilenmesi önemlidir. Birbirinden bağımsız olarak hazırlanan lisans programları, ortak bir amaç ve hedefe dayandırılmalı, birbirleri ile çelişmemesine özen gösterilmelidir. Ayrıca Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri lisans programlarının, mesleki hedefler göz önünde bulundurularak, ilgili kurumlarca bir araya gelinerek tartışılması, çözümlenmesi ve ortak bir değerlendirme ile yeniden yapılanmasının gerekiyorsa standart bir program haline dönüştürülmesinin yararlı olacağını söylemiştir.

Bu araştırmada, ihtiyaç analizi kapsamında Güzel Sanatlar Fakültelerinin Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi dersini yürütmekte olan öğretim elemanlarıyla yapılan görüşmeler ışığında, Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik tutarlı, etkili ve ortak noktaların bulunduğu bir öğretim programı modeli oluşturulması amaçlanmıştır.

1. 5. Sınırlıklar

Bu araştırma,

- Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri 2017- 2018 eğitim-öğretim yılı ve öncesinde bireysel ses eğitimi dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarıyla,
- Bireysel ses eğitimi dersine yönelik Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri'nden; Akdeniz Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Erciyes Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Karabük Üniversitesi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi'nin öğretim programları, Devlet Konservatuvarları Müzik, Müzikoloji, Temel Bilimler Bölümleri'nden; Adıyaman Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, İskenderun Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Sakarya Devlet Konservatuvarı öğretim programları, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri'nden; Ordu Üniversitesi'nin öğretim programlarıyla,
- Bireysel ses eğitimi dersine yönelik; Finlandiya- Sibelius Akademisi, Almanya- Berlin Üniversitesi, Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi, A.B.D.- Mississippi Devlet Üniversitesi, A.B.D.- Boston Üniversitesi, A.B.D.- Eastern Illinois Üniversitesi, Kanada McGill Üniversitesi, Kırgızistan- Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi ve Kıbrıs- Doğu Akdeniz Üniversitesi'nin ilgili müzik ve müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programlarıyla,
- Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri'nde yürütülen bireysel ses eğitimi dersine yönelik iki yarıyıllık bir öğretim programıyla,
- Bireysel ses eğitimi ile doğrudan veya dolaylı olarak için ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1. 7. Sayıtlar

Bu araştırmada, görüşme yapılan ğretim elemanlarının yöneltelen soruları içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

2. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

2. 1. Ses ve Ses Eğitimi

İnsan sahip olduğu bedensel özellikleriyle ürettiği ses ve konuşma yetisiyle özgün bir dil ve iletişim becerisine sahiptir. Diğer canlılardan farklı olarak çevresiyle iletişim kurma ve kendini ifade etmede bu dilin olanaklarından yararlanır. Sahip olduğu bu bedensel özellikleriyle, ürettiği ses ile zaman içinde konuşma yetisi geliştirmiş fenomenal bir varlık olarak nitelenebilecek insan, bu anlamda, verili ses yetisini bilinç düzeyinde kullanabilen tek canlıdır. Nitekim sosyal ve kültürel bir varlık olarak insan, içinde yaşadığı toplum tarafından, bedensel ve ses özellikleri sayesinde duyumsanır (Toker, 2015: 1).Uçan (1994)'de, insanın içinde doğup yaşadığı çevrede yer alan doğal, toplumsal ve kültürel öğeler arasında “ses” öğesinin önemini vurgulamıştır.

Ses, kulağın duyabildiği titreşimler olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2014). Zeren (1997)'e göre, kulağın nesnelere titreşimlerini algılaması ve beyine iletmeye uyarıcı etki sağlayan fiziksel bir olaydır. Sesin meydana gelebilmesi için bu etkiyi yaratan bir kaynak ve uyarıcı etkinin kulağa kadar gelmesini sağlayan ortam gereklidir ve etkiyi sağlayacak kulağında bulunması gerekli ve önemlidir. Bunlardan birinin olmadığı durumda ses oluşmaz.

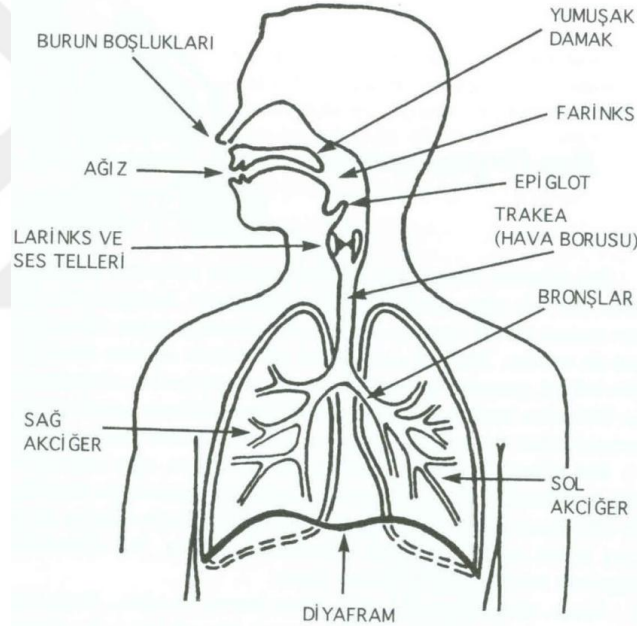
Ses, insanın çevresiyle iletişim ve etkileşiminde önemli role sahiptir. İnsan,seslerden örülmüş yaşadığı evrende işittiği sesleri algılar, çözümler ve yorumlar (Mustan, 2010: 13).

Bireylerin yaşamında sesin, konuşmak ve müzik yapmak gibi iki önemli yeri vardır. Müzik yapmaya yarayan araçların tek başına oluşturamadığı çeşitli renklerin tümünü içeren insan sesi, dilden aldığı güçle de, etkinliğini bir kat daha arttırmış, kendine özgü teknik ve yöntemleriyle de, diğer müzik yapmaya yarayan araçların yanında değerli ve tutarlı yerini almıştır (Egüz, 1991).

İnsanda ses, birçok solunum organının içinde bulunduğu büyük sistemler bütünüdür. Solunum organlarının diyaframla işbirliği ve akciğerlerdeki havanın belli bir basınçla nefes borusu aracılığı ile üflenmesi esnasında gırtlak içerisinde bulunan ses tellerinin titreşmesi ile oluşur. Şenbay (1998), insanda bulunan ses aygıtının, fiziksel ve fizyolojik yönden, çok çeşitli (tonlamalar), (tımlar), (ses bükümleri) meydana getirmesi nedeniyle gerçekten olağanüstü bir yapılaş ve işleyişi vardır.

İnsan sesini oluşturan en önemli organlar; ses telleri ve onların bağlı bulunduğu kaslar, Şekil 1 'de gösterilmektedir.

Şekil 1. Solunum Organları

İkesus (1965), insanda ses çıkarmaya yarayan ve bu sesi en güzel ve olgun şekilde ifade etmemizi sağlayan organları üç gruba ayırmaktadır:

- 1- Ses çıkarmak için gerekli havayı düzenleyen organlar.
- 2- Ses çıkaran organlar.
- 3- Sesi büyüten ve zenginleştiren organlardır.

İnsan sesi diğer enstrümanlar gibi bir müzik aletidir. İnsan sesiyle karşılaştırılacak en uygun çalgı aleti orgdur. Org, borusunda ince metalin titreşimiyle ses elde edilir. Altta hava akımını sağlayan körükler ve üst kısımda ses yansıtıcı kısım boru bulunur. İnsan sesinde de ses üretme aygıtı olarak titreşimi sağlayan ses telleri, bunun altından hava veren ciğerler ve buradan ses tellerine giden bir boru, üst tarafta ise ağız, burun ve gırtlakın üst bölümü gibi ses yansıtıcı bir boşluk bulunur (Biol, 1999).

Klein (1947: 9)'e göre de, insan bedeninde tıpkı bir çalgı aleti gibidir; piyano veya kemanda, sürtünme ve çarpma suretiyle harekete geçen teller, aletin rezonans boşluğundaki havayı harekete geçirerek ahenk elde eder. İnsan vücudunda bu görevi yerine getiren rezonans boşlukları vardır. Bunların en başında göğüs boşluğu ile burun, ağız, alın boşlukları gelir.

Seslendirme sanatının en değerli, kullanışlı ve etkili aracı insan sesidir; çünkü doğaldır ve insanın kendi organlarında bulunduğu yaratıcı olanakları içerir. İnsan sesi, hava basıncı sağlayan, ses üreten ve sesi yansıtarak düzenleyen organların birbirini tamamlayan işlevleri sonucunda oluşur. Sesin çıkması için gerekli hava basıncını sağlayan organlar; soluk borusu, göğüs kafesi, diyafram ve karın kaslarıdır. Ses üreten organ gırtlaktır (larenks) ve sese müziksel nitelik kazandıran organlar göğüs ve kafa yansıtıcılarıdır (rezonatörler) (Say, 2001: 167-168).

Müzik eğitimi içerisinde ses eğitimi önemli bir yer tutmaktadır. Ses eğitimi, bireylere konuşma ve şarkı söylemede seslerini doğru, etkili ve güzel kullanabilmeleri için gereken davranışların kazandırıldığı, disiplinler arası bir özel eğitim alanıdır. Ses eğitiminin genel amacı: bireye; konuşurken ve her tür şarkıyı söylerken, kendi yaşantısı yoluyla sesini, en doğru, güzel ve etkili bir biçimde oluşturmaya yönelik davranışlar ile beraberinde ses sağlığını korumaya ilişkin davranışlar kazandırmaktır (Töreyn, 2008: 82- 103).

Ses eğitiminde temel ilke ve amaçlar şunlardır:

- Doğal ses oluşumu sağlanır,
- Düzenli bir solunumla gırtlak basıncı çok iyi ayarlanır,

- Ses bölgeleri doğru kullanılır,
- Ses, anatomik yapı özellikleri doğrultusunda uygun tonlarda kullanılır,
- Artikülasyon, şarkı söyleme ve konuşmada dil özelliklerine uygun kullanılır,
- Konuşur gibi şarkı söyleme ilkesi sağlanır,
- Sesin üretilmesinde ve kullanımında ergonomik davranılır (Töreyin, 2008: 103).

Ses eğitimi temel ilke ve amaçları Çevik (2006: 650- 651)'e göre ise aşağıda belirtilen şu şekilde sıralanmıştır:

- Bireylere doğru solunum alışkanlığı kazandırılır ve bununla beraber zihinsel ve bedensel hazırlanmada gereken rahatlama, gevşeme ve farkındalık kazandırılır.
- Ses, bölge olarak doğru yerde üretilir ve uygun rezonans bölgelerinde büyütülüp zenginleştirilerek nitelik kazanır.
- Bireye, konuşma esnasında açık anlaşılır olmalarını geliştirme ve şarkı söylemede uygun telaffuz, tonlama ve vurgulama becerisi kazandırılır.
- Bireylerin müziksel duyarlılığı geliştirilerek etkili bir biçimde seslendirme becerisi kazandırılır.
- Bireyler, ses üretiminde işlevsel olan organları tanıması ve organların arasındaki koordinasyonu kavraması sağlanır.
- Ses sağlığı koruma konusunda gerekli olan bilinç kazandırılır.

İkesus (1965: 1)'e göre şarkı söylemek duygu anlatan müzikal sesleri kelimelerle birleştirmektir. Şarkı söylemenin ilk faktörü olan insan sesinin hangi organlarla yapıldığının iyi kavranmasının yanı sıra ses çıkarma organları ve bu organlar üzerinde büyük etki yaratan bütün faktörlerin bireysel olarak farklılık gösterdiği bilinmelidir. Ses eğitimi ve insan sesi üzerinde önemli rol oynayan, ırk, dil, ulusal karakter ve toplum hayatı gibi faktörler de bulunmaktadır. Her ülke insanların ses eğitiminde, ana prensiplere bağlı kalmakla beraber, kendi yapılarına en uygun gelen yolu seçmelerinin daha yararlı olduğu belirtilmiştir. Ses çıkarma

organları ve bu organlar üzerinde büyük etkiler yapan bütün faktörlerin, her insanda başka yapıda olacağından bunların işlenmesinin de farklı olması gerektiği vurgulanmıştır.

Ses eğitiminde temel alınacak ilkeler Brown, Hollien ve Weiss (1999)'a göre şu şekilde özetlenmiştir:

- Öğrencilere doğru ses üretmenin nasıl olduğu ve önemi öğretilmelidir.
- Sesin tüm vücudun temel taşı olduğu bilinci ile öğretmenler öncelikle öğrencilerin fizyolojik yapılarını tanıyabilmeli ve olumsuz bir değişikliğe karşı duyarlı davranmalıdır.
- Sesin kaliteli olarak üretimibeden rahatlığına ve sağlığına bağlıdır bu nedenle beden dilinin önemi bilinmelidir. Öğrencilerin psikolojik yapı ve durumları gözetilmelidir.
- Doğru solunum, doğru başlangıç ile bağlı (legato) ve kesik (staccato) seslerdeki yoğunluk ve süreklilik sağlanmalıdır.
- Ses egzersizlerinde süre ve öğrenciye uygunluk sağlanmalıdır.
- Sesin yanlış kullanılmasının önüne geçebilmek için, öğrenciye ses üreten organlarının anatomik- fizyolojik yapısı ve bunların işlevleri hakkında bilgi verilmelidir.

2.2.Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Eğitim

Sanat eğitimi, bireyin sanatsal etkinliklerle kendini ifade edebilmesi için ihtiyacı olan bilgi, beceri ve deneyimlerin bireye kazandırılması biçiminde tanımlanabilir. Yaşadığımız toplumda sanatın geçirmiş olduğu aşamalar ile sanata yüklenen roller çağın gerekliliklerine göre değişir ve şekillenir. Bu aşamaları tahlil ederek, sanatı, güncelliğini koruyan bir eğitimle taçlandırma görevi, sanat eğitimi verilen kurumlara düşmektedir. San'ın belirttiği üzere; sanat eğitimi birey ve toplulukların sanatsal ve kültürel yetiştirilmesiyle doğrudan bağlantılıdır. Bu

yetiştirme, kültürel bir biçimlendirme anlamındadır. Sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim ve öğretimi ‘sanat eğitimi’ olarak adlandırıyoruz. Sanatçı yetiştiren ve işlev olarak bu görevi üstlenen kurumlar; Güzel Sanatlar Fakülteleri ve Konservatuvarlar, müzik, resim, heykel, tiyatro, mimari ve diğer sahne sanatları ile uygulamalı sanatlar gibi alanlara eleman yetiştirirler (San, 1985: 5).

Sanat eğitimi verilen kurumlar, sanat ile toplum arasında değişen gerekliliklere göre iletişimi ve dönüşümü, sanatın güncel niteliğini korumasını sağlamakla yükümlü kurumlardır. Güzel Sanatlar Fakülteleri de söz konusu bu kurumların başında gelmektedir. Adı geçen sanat kurumlarımızın önemini kavramak açısından, öncelikle “güzel sanatlar” deyiminin anlamını yeniden hatırlamak gerekmektedir. “Güzel sanatlar” deyimini, Türk Dil Kurumu’nun Genel Türkçe Sözlüğü’nde; “Edebiyat, müzik, resim, heykel, mimarlık, tiyatro vb. insanda coşku ve hayranlık uyandıran sanatlar” biçiminde ifade edilmektedir (<http://www.tdk.gov.tr>, “Güzel Sanatlar”, E.T. 27.05.2018).

İlk olarak Fransızcada kullanılan “güzel sanatlar” deyimini resim, heykel, baskı gibi görsel sanatları tanımlamak için ortaya atılmıştır. Güzel sanatlar dört disipline ayrılmıştır. Bunlar sırasıyla; 1. Dramatik (Ritmik) Sanatlar (Tiyatro, Opera, Dans v.b.), 2. Fonetik Sanatlar (Edebiyat, Müzik), 3. Plastik Sanatlar, Resim, Heykel, Mimari, Minyatür v.b.), 4. Karma Sanatlar (Fotoğraf, Sinema v.b.)’dan oluşmaktadır (Mülayim, 1994: 21).

Güzel sanatların en önemli dallarından birini oluşturan ve evrensel yapıya sahip olan müzik; belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş sesleri, duygu ve düşünceleri, belirli bir amaç ve yöntemle işleyip anlatan estetik bir bütündür. İnsanın doğasıyla iç içe olan ve bireylerin yaşantısının her evresinde yer alan müziği davranış ve içerik açısından ikiye ayırmak mümkün olabilir. Davranışı oluşturan temel öğeler; şarkı söyleme, çalgı çalma, müzik dinleme, müziksel duyarlılığı artırma, müziksel beğeniye geliştirme, müziksel etkileşim- iletişimde bulunma ve müzikten yararlanma durumudur. İçerik açısından ise; müziksel işitme, tartım, müziksel bilgi birikimi, çalgı, ses, yaratıcılık gibi öğelerin yer aldığı söylenebilir.

İşitsel (fonetik) sanatlar arasında yer alan müzik sanatının, sanat eğitimi içinde ayrı bir yeri bulunmaktadır. Uçan, müzik eğitimini, temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme veya bir müziksel davranış değişikliği oluşturma, kısacası müziksel bir davranış geliştirme süreci olarak yorumlamaktadır. (Uçan, 2005b: 14). Müzik eğitimi, genel müzik eğitimi, özengen müzik eğitimi ve mesleki müzik eğitimi olmak üzere üçe ayrılır. Bu üç alt başlıktan mesleki müzik eğitimi, müzik alanının bütününü, veya kolunu ya da dalını, o bütün, kol ya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme eğilimi gösteren, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, dalın, işin ya da mesleğin getirdiği müziksel davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar (Uçan, 2005: 31-32). Güzel Sanatlar Fakülteleri Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren kurumlar arasında önemli bir yere sahip olmakla birlikte Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin kaynağı Türkiye’de ilk defa 1882 yılında Osman Hamdi Bey öncülüğünde yaşama geçirilen Mekteb-i Sanayi-i Nefise-i Şahane kurumuna dayanmaktadır.

Bu bağlamda “Güzel Sanatlar” bünyesinde müzik eğitimine yer verilen, çağdaş Türk sanat eğitiminin yükseköğretim düzeyindeki en önemli kurum ve kuruluşlarının başında gelen Güzel Sanatlar Fakülteleri; araştırmacı, katılımcı, paylaşımcı, özgün ve estetik değerlere sahip olan evrensel nitelikte bilgi ve sanat üreten insan tipolojisini inşa etmede en büyük katkıyı sağlamaktadır. Adı geçen kurumlar, öğrencilerin yaratıcı sanat yeteneklerini geliştirerek, mesleklerinde güçlü bir sanat kişiliği ile özgür ve bilimsel düşünme alışkanlığı kazandırmaktadır. Yanı sıra bu çatı altında eğitim alan bireyler, toplumla bütünleşme ve daha güzel bir dünyanın yaratılması için topluma yol gösterecek estetik değerlere sahip olan, evrensel nitelikte bilgi ve sanat üretensanatçı kimliklerin oluşmasını sağlamaktadır.

Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin ülkemizdeki tarihi iki yüz yıllık bir süreci kapsamaktadır. Uçan’ın tarih araştırmasına göre, Türkiye’de sanat eğitiminde kurumlaşma ve programlaşmanın köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Bu bağlamda “modern eğitimin doğuşu ve gelişimi” çerçevesinde yükseköğretim düzeyinde kurumlaşma ve programlaşmanın kökleri, dolaylı olarak 18. yüzyıla kadar

uzanmaktadır. Ancak doğrudan atılan ilk somut adımlar 19. yüzyılın ortalarına dayanmaktadır. Yaklaşık 150 yıl önce başlayan bu süreç, belirli dönem ve aşamalardan geçerek değişip gelişerek günümüze ulaşmıştır. Bunları sırasıyla, yüksekokullaşma ve bölümlenme, akademikleşme ve akademik yapı içinde fakülteleşme, son olarak üniversiteleşme ve üniversiter yapı içinde fakülteleşme dönemleri ve aşamaları olarak belirlemek olanaklıdır (Uçan, 1996: 207).

Türkiye’de Güzel Sanatlar Okulu statüsü bulunan ilk eğitim kurumu Sanayi-i Nefise Mektebi olmuştur. Sanayi-i Nefise Mektebi, 1 Ocak 1882’de Paris’te hukuk ve resim öğrenimi görmüş Osman Hamdi Bey’in, II. Abdülhamit tarafından Sanayi-i Nefise Mektebi Müdürlüğü’ne tayin edilmesiyle resmen kurulmuştur. Adı geçen kurum, günümüz Türkiye’sinde Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adıyla eğitime devam eden sanat akademilerimizden biridir.

Sanayi-i Nefise Mektebi, başta erkeklerin öğrenci olarak kabul edildiği bir okul olmuştur. Toplumsal değişimlere bağlı olarak, kızların eğitiminin önem kazanmasıyla, 1914’de kız öğrenciler için Inas Sanayi-i Nefise Mektebi kurulmuş ve 1925 yılında iki okul birleştirilmiştir. Kurulduğu yıllardan 1970’li yıllara kadar temeli Rönesans’a kadar uzanan "atölye" sistemi içerisinde "usta-çırak" ilişkisine dayalı anlayışta bir eğitim veren Sanayi-i Nefise Mektebi’nin, eğitim sistemi ister istemez daha sonra kurulacak olan sanat eğitimi kurumlarını da derinden etkilemiştir (Elmas, 2007: 177). Türkiye’nin ilk Güzel Sanatlar Akademisi olan bu kurum, 1969’da 1172 sayılı Devlet Güzel Sanatlar Akademileri Kanunu’nun kabul edilmesiyle birlikte bilimsel özerkliğe kavuşmuştur. Kurum, 4 Kasım 1981’de kabul edilen 2547 sayılı Kanun ve 20 Temmuz 1982’de çıkarılan 41 sayılı kanun hükmünde kararname ile üniversiteye dönüşerek Mimar Sinan Üniversitesi adını almıştır. 1959 yılından beri üniversitede eğitim dönemi dört yıldır (<http://www.msgsu.edu.tr/tr-TR/tarihce/123/Page.aspx>, E.T. 27.05.2018).

Türkiye’de güzel sanatlar eğitimi verilen akademilerden bir tanesi de, bugünkü adıyla Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’dir. Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye’deki sanat çalışmaları hız kazanmıştır. Sanat okullarının sayısı artırılmaya çalışılmıştır. İlk adı olan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Okulu olarak 1

Kasım 1955’de Bakanlar Kurulu kararıyla kurulmuştur. 1957 yılında eğitime başlayan bu kurum, 1962 yılında eğitim programında yenilemeler yapılarak dört yıllık lisans eğitime geçmiş; 20 Temmuz 1982 tarihinde ise yükseköğrenim yasası kapsamında Marmara Üniversitesi bünyesine alınmıştır (<http://gsf.marmara.edu.tr/fakulte/tarihce/>, E.T. 27.05.2018).

Güzel Sanatlar Fakülteleri özelinde düşünüldüğünde, müzik alanında bilim insanları yetiştirmek üzere yapılan ilk çalışmaların İzmir’de başladığı bilinmektedir. 1975 yılında Ege Üniversitesi’ne bağlı olarak kurulan ve sonrasında Dokuz Eylül Üniversitesi bünyesine bağlanan Güzel Sanatlar Fakültesi, daha en başta fakülte statüsüyle kurulan ülkemizin ilk Güzel Sanatlar akademisidir. Fakültenin kuruluş yıllarında yürürlükte bulunan 1750 sayılı Üniversiteler Yasası uyarınca ülkemizde örgün sanat eğitimi vermekte olan köklü kurumlar bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Akademisi ve Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu İstanbul’da, Devlet Konservatuarları Ankara, İzmir ve İstanbul’da çalışmalarını sürdürmektedirler. Orta öğretimin gereksinimi olan Müzik ve Resim-İş öğretmenlerinin eğitimi Ankara’da Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan Gazi Eğitim Enstitüsü’nde geliştirilen modele uygun olarak eğitim enstitülerinde yapılmaktadır. Ankara’da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi’nde kuramsal ağırlıklı eğitim yapan bir Tiyatro Kürsüsü, Siyasal Bilgiler Fakültesi’ne bağlı olarak çalışan Basın Yayın Yüksek Okulu Sinema-Televizyon Bölümü vardır. Daha önce Ege Üniversitesi bünyesinde açılan, sonrasında Dokuz Eylül Üniversitesi çatısı altına nakledilen Türkiye’nin ilk Güzel Sanatlar Fakültesi’nin, bu dağınık alanlarda yürütülmekte olan sanat eğitimini tek bir çatı altında toplayacak farklı bir yapılanma modeli içinde biçimlendirilmesi amaçlanmıştır (<http://gsf.deu.edu.tr/tr/tarihcemiz/>, E.T. 27.05.2018). Bu anlamda, Türkiye’de sanat alanında kurumsallaşma 1970’lerden sonra hız kazanmıştır. 1974 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde kurulmuş ve daha sonra Dokuz Eylül Üniversitesi’ne bağlanmış olan Güzel Sanatlar Fakültesi Türkiye’deki ilk Güzel Sanatlar Fakültesi’dir. 1986’da ise Ankara’da Bilkent Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi kurulmuş. Ayrıca, yine Bilkent Üniversitesi’nde Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi oluşturulmuştur.

1983'de Hacettepe Üniversitesi'nde, 1985'de Anadolu Üniversitesi'nde Güzel Sanatlar Fakültesi kurulmasıyla birlikte Güzel Sanatlar Fakültesi sayısı giderek artmıştır. Güzel Sanatlar Fakülteleri, devlet üniversiteleri ve vakıf üniversiteleri çatısı altında; Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi ile Sanat ve Tasarım Fakültesi olarak yer almaktadır.

Günümüzde pek çok üniversitenin bünyesinde yer alan Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde müzik eğitimi, Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri (müzikoloji), Müzik Teknolojisi Ana Bilim/Ana Sanat Dalları'nda sürdürülmektedir. Bünyesinde müzik bölümlerinin bulunduğu Güzel Sanatlar Fakülteleri işleyiş açısından farklı uygulamalar gerçekleştirmektedir. Farklılıklar arasında program, ders çeşitleri, ders içerikleri, toplam krediler, giriş sınavları, akademik yapılanma, öğrenci kontenjanları gibi konu başlıkları yer almaktadır. Eğitim-öğretim uygulamasında gözlenen farklılıklar bir takım sıkıntılar da doğurmaktadır. Güzel Sanatlar Fakülteleri bünyesinde mevcut olan Müzik bölümlerinin yapılanmasında ve bu bölümlerin yürüttüğü sanat eğitiminde yaşanan sorunların asgari düzeye indirgenmesi oldukça önem taşımaktadır. Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri ve/veya Müzik Teknolojisi alanlarında aktif olarak eğitim veren Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik bölümlerinde uygulanan lisans programlarının, ülke ihtiyacını karşılayacak nitelikli müzik bilimci, sanatçı ve öğretmenlerin yetiştirilmesi için ders müfredatlarının sürekli olarak geliştirilmesi gerekmektedir. Türkiye'deki Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik bölümleri sayısı hızla artmaktadır. Fiziki yapılanmadaki yetersizlikler, yeterli öğretim üyesi sayısına sahip olamama, programlarda ortak dil yakalayamama gibi sorunlar ilgili fakültelerin ortak sorunları olarak göze çarpmaktadır. Güzel Sanatlar Fakültelerinin yeniden yapılanması, eğitim-öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi için bilimsel platformlarda, alan uzmanlarının bir araya gelerek yapacakları çalışmalar ve kurumlar arası iletişim-dayanışma ile büyük ölçüde giderilebileceğini söylemek mümkündür.

Türkiye'de yer alan Güzel Sanatlar Fakülteleri, küresel çapta hızlı, köklü ve kapsamlı bir değişim sürecinden geçen ileri düzey sanat akademilerinin hızına yetişmek durumundadır. Uçan'ın da üzerinde durduğu gibi, Türkiye'nin gerçekleri,

olanakları ve gereksinimleri, toplumumuzun ve bireylerimizin amaçları ve beklentileri, sanat kültürümüzün boyutları ve nitelikleri, ulusal eğitim ve üniversite yükseköğretim sistemimizin özellikleri, çağdaş sanat eğitiminin ilkeleri ve çağın gerekleriyle daha tutarlı biçimde yapılanması ve eğitim programlarının düzenlenmesi gerekmektedir (Uçan, 2005a: 203).

Güzel Sanatlar Fakülteleri ile ilgili edilen düzenlemelerin ve yeniden yapılandırmaların çağımızın ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için mevcut programların bilimsel yöntemler kullanılarak analiz edilmesi gerekmektedir. Diğer taraftan Güzel Sanatlar Fakülteleri, toplumun sanatsal kalkınmalarına katkıları olabilecek, Türkiye ve dünya ile ilgili sosyal, kültürel, sanatsal gerçeklerin bilincinde müzik bilimcileri, araştırmacılar, teknoloji uzmanları kısaca sanat insanları yetiştirmek adına, verdiği sanat eğitimi açısından oldukça önem taşımaktadır. Araştırmacı, katılımcı, paylaşımcı, özgün ve estetik değerlere sahip olan evrensel nitelikte bilgi ve sanat üreten Güzel Sanatlar Fakülteleri; ulusal ve uluslararası düzeyde araştırmacı, sorgulayıcı, çözümleyici düşünce yapısında, değişen dünya koşulları içerisinde güzel sanatlar ve tasarım alanında topluma liderlik yapabilecek, toplumsal değerlere saygılı, özgün ve sanatsal eserler üreten ve bunları paylaşarak toplum içerisinde kaynaştıran, yaşam boyu eğitim ve gelişme sürecine katkıda bulunan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda, Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi alanı da; Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu ses eğitimcilerini yetiştirme amacı taşımaktadır.

Güzel Sanatlar Fakülteleri, ulusal ve uluslararası düzeyde, araştırmacı, sorgulayıcı, çözümleyici düşünce yapısında, değişen dünya koşulları içerisinde güzel sanatlar ve tasarım alanında, toplumsal değerlere saygılı, özgün ve sanatsal eserler üreten ve bunları paylaşarak toplum içerisinde kaynaştıran, yaşam boyu eğitim ve gelişme sürecine katkıda bulunan bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Toplumun sanatsal kalkınmalarına katkıları olabilecek bu Fakülteler, Türkiye ve dünya ile ilgili sosyal, kültürel, sanatsal gerçeklerin bilincinde müzik bilimcileri, araştırmacılar, teknoloji uzmanları kısaca sanat insanları yetiştirmek adına, verdiği sanat eğitimi açısından oldukça önem taşımaktadır.

Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde aktif olarak eğitim veren müzik bölümleri içerisinde güncellenmiş olarak, Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri, Müzikoloji ve Müzik Teknolojisi bölümleri bulunmaktadır.

Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri uyguladığı programda; ders çeşitleri, ders içerikleri, toplam krediler, giriş sınavları, akademik yapılanma, öğrenci kontenjanları gibi konula açısından oldukça farklılık göstermektedir. Farklılıkların bir tür zenginlik sayılabileceği gibi diğer bir açıdan çekirdek ders programlarında bir takım sıkıntıların yaşandığını da söylemek mümkündür. Bu bağlamda, Güzel Sanatlar Fakülteleri müzik bölümlerinin yapılanmasında ve verdiği sanat eğitiminde sorunların asgari düzeye indirilmesi oldukça önem taşımaktadır (Karkın, 2010: 34).

Araştırmanın konusunu oluşturan Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri 2017/2018 eğitim öğretim yılı mevcut durumları, bünyelerinde müzik bölümü bulunma durumu, Bireysel Ses Eğitimi programlarında uygulanma durumu ve uygulanmama durumları açısından incelenerek aşağıda belirtilmiştir. Bunlar:

Tablo 1. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Mevcut Programda Uygulanan

	Üniversite	Fakülte	Bölüm	Dersin Adı
1	Akdeniz	GSF	Müzik	BSE
2	Atatürk	GSF	Müzik Bilimleri	BSE
3	Ahi Evran	GSF	Müzik	BSE
4	Erciyes	GSF	Müzik	Ses Eğt. Giriş/ BSE
5	Cumhuriyet	GSF	Müzik	BSE
6	Karabük	Güzel Sanatlar ve Tasarım	Müzik	BSE
7	İnönü	Güzel Sanatlar ve Tasarım	Müzik Bilimleri	BSE
8	Nevşehir H.B.V.	GSF	Müzik ve Sahne Sanatları	BSE
9	Süleyman Demirel	GSF	Müzik	BSE

Tablo 2. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri Bireysel Ses Eğitimi Dersi Mevcut Programda Uygulanmayan

	Üniversite	Fakülte	Bölüm
1	Dokuz Eylül	GSF	Müzik Bilimleri
2	Kırıkkale	GSF	Müzik
3	Kocaeli	GSF	Müzikoloji
4	Marmara	GSF	Müzik

Tablo 3. Güzel Sanatlar Fakülteleri Mevcut Programda Müzik Bölümleri Bulunmayan

	Üniversite	Fakülte
1	Gazi	GSF
2	Çanakkale 18 Mart	GSF
3	Anadolu	GSF
4	Balıkesir	GSF
5	Yüzüncü Yıl	GSF
6	Mimar Sinan Güzel Sanatlar	GSF
7	Hacettepe	GSF
8	Çukurova	GSF
9	Selçuk	GSF
10	Dumlupınar	GSF
11	Mersin	GSF
12	Muğla	GSF
13	Sakarya	GSF
14	Karadeniz Teknik	GSF
15	Ondokuz Mayıs	GSF
16	Uludağ	GSF
17	Trakya	GSF
18	Afyon Kocatepe	GSF
19	Niğde Ömer Halisdemir	GSF
20	Mardin Artuklu	GSF

Yukarıda Tablo1., Tablo 2., Tablo 3.'de görüldüğü üzere, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri genel çatısı altında yapılanma ve uygulanan program gibi konularda pek çok farklılık görülmektedir. Ayrıca mevcut programında Müzik

Bölümü bulunup aktif olmayan ve aktif olma sürecinde bulunan Güzel Sanatlar Fakülteleri şunlardır: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Uşak Üniversitesi'dir.

2.3.Yurt Dışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Eğitim

Her toplumun kendi sosyal, kültürel, politik ve ekonomik yapısına göre bir eğitim sistemi vardır. Çelik (2006)'e göre toplumsal yaşamın sürekliliği, bir ülkede hakim olan eğitim programlarının o ülkede etkili olarak uygulanabilirliğini gerekli kılmaktadır. Eğitimin toplumları geleceğe taşıma ve bireyi geliştirme dinamiği, öğretim programları yoluyla tasarlanan insan yetiştirme projesi ile gerçekleştirilebilir.

Yurt dışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinde uygulanan eğitim programları genel olarak incelenmiştir. Müzik eğitimi veren bu kurumlar arasında birçok farklılık bulunmasına rağmen belirgin olarak "Genel Müzik Eğitimi", "Vokal Müzik Eğitimi", "Enstrümantal Müzik Eğitimi" olarak üç ana müzik eğitimi verildiği gözlemlenmiştir. Bu bölümlerde, ilköğretim seviyesi ile liseye kadar genel müzik eğitimi veren, enstrüman alanında uzmanlaşmış, müzisyen ve enstrüman eğitimi veren, ses eğitimi ve korolar alanında uzmanlaşmış müzik eğitimi veren öğretmenler yetiştirilmektedir. Bu programlar, hem müzisyen hem de öğretmen yetiştirmek üzere tasarlanmış olup devlet okullarında ve özel okullarda müzik öğretmeni olmak üzere eğitim vermektedirler.

Finlandiya, Helsinki Sanat Üniversitesi Sibelius Akademisi'nde (University of the Arts Helsinki Department of Music Education) eğitim: piyano eşlikli şarkı söyleme, opera, kompozisyon ve müzik teorisi, müzik teknolojisi, orkestra şefliği, jazz müzik, yaylı ve üflemeli çalgılar olarak birçok bölüm altında sürdürülmektedir. Sibelius Akademisi'nde müzik eğitimi, müzisyenlik, pedagojik düşünce ve araştırma odaklıdır. Öğrencilere, eğitimleri süresince kapsamlı genel bir müzik bilgisinin yanı sıra okullarda müzik öğretimi hakkında ustalık ve kişisel pedagojik görüş kazanmaktadırlar. Müzik eğitimi bölümünde okuyan öğrencilere, gelecekte

çalışabilecekleri okullarla yakın temas içinde olabilmeleri ve öğretme yeteneklerini geliştirebilmeleri için uygulama alanında fırsatlar sunulmaktadır. Bu uygulamalar okullarda öğretme yeteneklerini test etme ve öğretici becerilerini geliştirme yönündedir. Müzik eğitimi alanında yüksek lisans sahibi olan öğrenciler, ilk, orta ve üst orta öğretim okullarında müzik öğretmeni olarak çalışabilecekleri gibi müzik pedagojisi gerekliliği olan diğer bütün pozisyonlarda da çalışabilmektedirler.

Kanada, Lethbridge Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde(Lethbridge University, Faculty of Fine Arts, Department of Music Education) müzik eğitimi:bu bölümde beş yıllık bir eğitim sonucunda mezunlara iki ayrı diploma verilmektedir. Bunlardan birisi müzisyenlik diğeri ise müzik öğretmenliği yeterlik belgesidir. Müzik öğretmenliği eğitimi süresince okullarda staj eğitimi de verilmektedir. Bütün öğrenciler, müzik tarihi, müzik teorisi, orkestra, çalgı eğitimi ve müzisyenlik becerilerini geliştirme ile pedagojik formasyon konularında ders almaktadır. Öğrencilerin çeşitli koro ve oda orkestralarına katılımları sağlanarak pratik tecrübelerinin artırılması yönünde kapsamlı bir program sunulmaktadır.

Kanada, McGill Üniversitesi'nde (Schulich School of Music) müzik eğitimi: bu bölümde müzik eğitimi:bu bölümde beş yıllık bir eğitim ile birleşik olarak Müzik Lisansı (Temel Müzik Eğitimi)ve Lisans Eğitimi (İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik) eğitimi verilmektedir. Bu bölümde okuyan öğrencilerin mezun olabilmesi için en az 170 krediyi tamamlamak zorunluluğu bulunmaktadır. Mezun olanlara müzik öğretmenliği yeterlik belgesi verilmektedir. Müzik öğretmenliği eğitimi süresince okullarda staj eğitimi de verilmektedir. Bu okulda müzik eğitimi, müzisyen olarak potansiyel müzik öğretmeni yetiştirmeye yönelik bir program sunmaya odaklanmıştır. Bu programda hem temel müzik tarihi, teori, müzisyenlik, hem de vokal ve koro yönetimi, farklı enstrümanlar, performans dersleri bulunmaktadır. Eğitim Fakültesi, İlköğretim ve Ortaöğretim Müzik programı sayesinde müzisyenlerin eğitimci olarak gelişmesine odaklanmış bir program sunmaktadır. Bu kurumunda; müzik pedagojisi, pedagojik destek ve alan tecrübesi ile profesyonel seminerleri destekleyen bir eğitim verilmektedir. 137 kredi Müzik Lisans- Müzik Eğitimi ve Lisans Eğitimi ile İlköğretim- Ortaöğretim (33 kredilik birinci sınıf

programı hariç) şeklinde; Eğitimde 58 kredi, Müzikte 71 kredi, 8 seçmeli ders şeklinde bir program süreci bulunmaktadır.

A.B.D., Mississippi Devlet Üniversitesi'nde (Mississippi State University, Department of Music Education) müzik eğitimi: “Müzik Eğitimi Bölümü” ve “Müzik Sanatı Bölümü” olarak iki ana bölümden oluşmaktadır. Müzik Sanatı Bölümü, geleneksel müzik alanında, bireylerin ilgi ve gelecek hedefleri doğrultusunda maksimum fırsat sunmak amacıyla tasarlanmış esnek bir müfredat sunmaktadır. Müzik Eğitimi Bölümü ise 130 saatlik profesyonel bir lisans programı olup ve mezunlarına müzik öğretmenliği lisansı sunmaktadır. Müzik bölümünde; gitar, enstrümantal, klavyeli çalgılar ve vokal bölümü olmak üzere dört alanda eğitim sunmaktadır. Enstrüman ağırlıklı eğitim alan öğrencilere, o alanda öğretmenlik yapabilmeleri için öğretmen lisansı verilmektedir. Vokal, klavyeli çalgılar ve gitar ağırlıklı eğitim alan öğrencilere ise koro müziği alanında öğretmen lisansı verilmektedir.

A.B.D., Eastern Illinois Üniversitesi'nde (Eastern Illinois University, Department of Music Education) müzik eğitimi: “Enstrümantal Müzik Eğitimi”, “Vokal Müzik Eğitimi”, “Genel Müzik Eğitimi” olarak üç ana bölümden oluşmaktadır. Öğretmenlik eğitimi ve yoğun müzik programı ile oldukça köklü bir geçmişe sahip olan üniversite, seçkin müzik öğretmenleri yetiştirme konusunda tanınmıştır. Öğrenciler, müzik sınıflarında her yarıyıl içerisinde gözlem ve öğretim yoluyla doğrudan deneyim kazanmaktadırlar. Bu üç bölümden de müziğin tüm alanlarında ki geniş tabanlı bir eğitimin sonucunda mezun olanlar, aynı öğretmenlik sertifikasına sahip olmaktadır. Bölümlerin her birinin programı, öğrencilerine ileriye yönelik öğretmenlik başarısı kazandırmak ile onların profesyonel ve müzikal hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak üzere tasarlanmıştır. Enstrümantal müzik eğitimi bölümünde öğrenciler, tüm geleneksel üflemeli, yaylı ve vurmali enstrümanların temel yeterlilik düzeyini kazanmaktadırlar. Vokal müzik eğitimi bölümünde öğrenciler, vokal ve koro pedagojik beceriler ile genel müzik alanındaki temel yeterlilik düzeyini kazanmaktadırlar. Genel müzik eğitimi bölümünde

öğrenciler, ilkokul ve ortaokul seviyesinde müzik öğretmenliği yapabilmek üzere eğitim almaktadırlar.

A.B.D., Boston Üniversitesi'nde (Boston University, Department of Music Education) müzik eğitimi: ilk ve ortaöğretimde müzik öğretmenliği yapacak yeterlilikte yüksek tecrübeye sahip sanatçı-öğretmenler yetiştirilmektedir. Bölümde sınıf müziği, koro müziği, enstrümantal müzik ve müzik teknolojisi gibi farklı programlar bulunmaktadır. Bütün öğrenciler müzisyenlik (müzik teorisi, müzik tarihi, piyano, vokal), uygulamalı çalışmalar ve müzik eğitimi alanlarındaki dersleri tamamlamak zorundadır. Bu eğitim sonucunda öğrenciler ilk ve ortaöğretimde müzik dersi verebilecek kadar müzik öğretmenliği yeterliliği kazanmaktadır. Müzik eğitimi laboratuvarlarında koro ve enstrümantal müzik konusunda öğrencilere öğretmenlik tecrübesi kazandırılır. Öğrenciler, ilk ve ortaöğretim okullarında 14 hafta süren staja tabi tutulmaktadır. Bu bölümde okuyan öğrencilerin mezun olabilmesi için en az 132 krediyi tamamlamaları yanı sıra yetiştikleri ana dalda enstrüman veya koro konseri vermeleri gerekmektedir.

A.B.D., Loyola Üniversitesi'nde (Loyola University New Orleans, Department of Music Education) müzik eğitimi: üç tür müzik eğitimi bölümü bulunmaktadır. Bu Müzik eğitimi bölümleri; 1) Enstrümantal performans, ağırlıklı eğitim verir. 2) Vokal, ağırlıklı eğitim verir. 3) Vokal ve genel müzik eğitimi, ağırlıklı eğitim vermektedir. Bu bölümde programlar, hem müzisyen hem de öğretmen yetiştirmek üzere tasarlanmış olup devlet okullarında ve özel okullarda müzik öğretmenliği yapmak üzere eğitim verilmektedir. Teorik eğitimlerle birlikte staj imkanı da sağlanmaktadır. Buradan mezun olan öğrenciler müzik öğretmenliği, koro ve orkestra şefliği alanlarında A.B.D.'nde kamu ve özel okullarda istihdam edilirler.

Danimarka, Royal Müzik Akademisi ve Kopenhag Üniversitesi'nde müzik eğitimi: 1) Konservatuvarlar; Ritmik Eğitim Bölümü adı altında Genel Müzik Eğitimi, 2) İnsan Bilimleri Fakültesi Sanat ve Kültür Bölümü adı altında Müzikoloji, 3) Pedagoji Akademisi Öğretmen Yetiştirme Koleji adı altında Genel Eğitim (temel müzik alanı) olmak üzere 3 farklı kurumda sürdürülmektedir. Buna göre; Konservatuvarların, genel olarak amacı müzisyen yetiştirmektir. Mezunları müzik

okullarında çalışma imkanı bulabilmektedirler. Müzikoloji bölümleri, 3 yıl lisans ve 2 yıl pedagoji eğitimi vermektedir. Mezunları gerekli pedagojik yeterliklerin sağlanmasının ardından liselerde öğretmenlik yapabilmektedirler. Pedagoji akademilerinde ise, müzik öğretmenliği eğitimi 3 yıl süren lisans eğitiminden oluşmaktadır (Duru ve Köse, 2012: 240).

Almanya, Berlin Üniversitesi Sanat Fakültesi'nde (Universität der Künste Berlin, Künstlerisch-Pädagogische Ausbildung) müzik eğitimi: bu bölümde üç farklı alanda eğitim verilmektedir. Bunlar: 1) Enstrüman Öğretmenliği, 2) Vokal Öğretmenliği, 3) Müzik ve Ritim Çalışmaları, alanlarından oluşmaktadır. Bu bölümde okuyan öğrencilere devlet okulları ve özel okullarda müzik öğretmeni olmak isteyenlere gerekli yeterliğin sağlanması yönünde eğitim verilmektedir. Töreyin (2002)'e göre, Almanya'da konservatuvar ve müzik akademisi olmak üzere iki tür mesleki müzik eğitimi veren kurum bulunmaktadır. Konservatuvarlar çocuklara 10-13 yaşlarından itibaren en fazla 4 yıl süreyle müzik eğitimi veren kurumlardır. Buradan mezun olan öğrenciler, müziği meslek olarak seçmek isterlerse ancak müzik akademilerine (Hochschule Musik) veya okul müziği (Schulmusik) bölümlerine devam ederek müzik öğretmeni olabilirler ya da bireysel performans/sanatçılık bölümlerine giderek sanatçı olabilirler.

Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde (Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Music) müzik eğitimi: müzik bölümünün 1992 yılında kurulmasına karşın üniversite bünyesindeki Vilnius Pedagoji Enstitüsü 1957'den itibaren müzik eğitimi programını sürdürmektedir. Bu enstitü, üniversitede yükseköğrenimini tamamlamış müzik öğretmenleri yetiştirmektedir. Müzik bölümünde program; müzik eğitimi, erken dönem ve ilköğretim düzeyinde müzik eğitimi alanlarında uzmanlık, özel gereksinim çocuklar için sanat eğitimi, görsel işitsel sanat teknolojileri, koro, şarkı söyleme, solfej, piyano ve isteğe bağlı başka bir enstrüman, müzik tarihi, okul müzik aletleri gibi müzik alan derslerinin yanı sıra müzik eğitimi derslerinden oluşmaktadır. Müzik bölümünde, 4 yıl süren tam zamanlı ve 2 yıl devam eden bir eğitim süresi uygulanmakta olup mezunların 242 krediyi tamamlamaları gerekmektedir.

Polonya, Karol Lipiński Müzik Akademisi'nde (Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu) müzik eğitimi: 1) Kompozisyon, Şeflik, Müzik Teorisi ve Müzik Terapisi Fakültesi 2) Enstrüman Fakültesi, 3) Vokal Fakültesi, 4) Müzik Eğitimi, Koro Sanatı ve Kilise Müziği Fakültesi, olmak üzere dört farklı alanda eğitim verilmektedir. Müzik akademilerinde; kompozisyon, müzik teorisi, orkestra şefliği, çalgı eğitimi, şarkı söyleme, jazz ve pop müzik, ritim/hareket müzik (Dalcroze yöntemi), kilise müziği, ses mühendisliği ve müzik eğitimi dersleri verilmektedir. Bu fakültelerde 5 yıl süren müzik eğitiminin, 3 yılı lisans eğitimi ve 2 yılı yüksek lisans eğitiminden oluşmaktadır. Bu eğitim sonucu mezun olan öğrenciler okullarda her düzey için müzik öğretmeni olarak çalışabilmektedir.

Polonya'daki müzik eğitimi, yükseköğretim düzeyi açısından genel olarak değerlendirildiğinde üç kurum tarafından müzik eğitimi verilmektedir. Bunlar: Müzik akademileri, müzik eğitimi fakültelerinde yükseköğretim düzeyinde öğretmen yetiştiren bölümler ve üniversitelerdir. Polonya'da profesyonel müzik eğitimi ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim gibi çeşitli eğitim seviyelerinde sunulmaktadır. İlköğretimden ve ortaöğretim açısından genel olarak değerlendirildiğinde, ilköğretim seviyesinden itibaren müzik eğitimi veren okulların mevcut olduğu görülmektedir. İlköğretim seviyesindeki müzik okulları 6 yıl sürmektedir. Genel ortaöğretim seviyesindeki müzik okulları, 3 yıllık birinci basamak ve 3 yıllık ikinci basamak olarak 6 yıl sürmektedir. Yükseköğretim müzik eğitiminin başlangıç düzeyine kadar 12 yıl sürmektedir.

Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde müzik eğitimi: "Müzik Öğretmenliği Bölümü" bünyesinde sürdürülmektedir. Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı, müzik öğretmeni adaylarına nitelikli ve çağdaş bir eğitim vermeyi amaçlamaktadır. Eğitim dili Türkçe olan ve dört yıl süren programda öğrencilere; müzik ve müzik öğretimi ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırılması hedeflenmektedir. Öğrenciler 8 dönem boyunca; müziksel işitme okuma yazma, bireysel ses eğitimi, bireysel çalgı, piyano, koro ve orkestra gibi toplamda 86 ders ile 163 kredi koşulunu tamamladıktan sonra müzik öğretmeni ünvanı alabilmektedirler. Müzik alan derslerinin yanı sıra pedagojik formasyon

dersleri de verilmektedir. Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulamaları KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı'na bağlı devlet okulları ile özel okullarda yapılabilmektedir.

Kıbrıs, Doğu Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde müzik eğitimi: "Müzik Öğretmenliği Lisans Programı" bölümünden oluşmaktadır. Bilimsel esaslara dayalı bir müzik eğitime tabi tutarak evrensel normlara uygun donanımına sahip müzik öğretmenleri olarak yetiştirmek amaçlanmaktadır. Katılımcı ve uygulamalı bir eğitim yoluyla topluma bilimsel düşünen evrensel müzik kültürünü özümsemiş müzik öğretmenleri kazandırmak hedeflenmektedir. Müzik öğretmenliği lisans programının eğitim dili Türkçe olup ve dört yıl süreyle öğrencilere; müziksel işitme okuma yazma, bireysel ses eğitimi, bireysel çalgı, piyano gibi müzik alan derslerinin yanında pedagojik formasyon dersleri de verilmektedir. Mezunları KKTC Kültür Bakanlığı ve Belediyelere bağlı orkestra ve korolarda görev yapabilmeleri yanı sıra devlet okulları ile özel okullarda öğretmen olarak görev yapabilmektedirler.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde müzik eğitimi: "Müzik Sanatı Bölümü" ve "Sahne Sanatları Bölümü" olarak iki ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümlerde, 1) Genel müzik kültürü ile kendi müzik kültürünü sağlıklı bir biçimde koruyarak, icra eden çağdaş, yetenekli, yorumcu, yaratıcı solist ve korist ses ve çalgı sanatçıları ve araştırmacılarını yetiştirmek, 2) Ses ve sahne kavramlarının ayrılmaz birlikteliği sonucu ses ve vokal müziklerini de oyunculuk yeteneği ile birlikte sergilemeye ve icra etmeye uygun teorik ve uygulamalı eğitim ve öğretim yaptırmak, 3) Ses ve sahne alanında müziklerini de icra edecek olan öğrencilerin bu amaçlara göre yetiştirilmelerini sağlamak amaçlanmıştır. Müzik Sanatı bölümünde; solfej, ses eğitimi, müzik teorisi, vokal ansambl, vokal müzik sanatı, türk müziği solfeji, armoni, bireysel çalgı eğitimi, eşlikli şarkı söyleme, doğaçlama, dünya müzik tarihi, doğaçlama ve diğer gibi birçok kuramsal ders bulunmaktadır. Bunların yanı sıra belirlenmiş dönemlerde 30 günlük zorunlu staj eğitimi alınmaktadır. Bu şekilde bir eğitim-öğretim dönemine sahip olan Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümleri'den mezun olanlar; dört yıllık eğitimleri

süresince okudukları derslerle ilgili söz sahibi olabilir ve eğitim kurumlarında müzik öğretmenliği yapabilirler.

Türk Cumhuriyetleri'nde müzik eğitimi sisteminde ortak yönelim, mesleki müzik eğitiminde ağırlıklı olarak klasik müzik eğitiminin yanı sıra geleneksel halk müziği, pop, caz gibi diğer türlerinin de eğitimi verilmektedir. Türk Cumhuriyetleri müzik eğitimi sistemi, bireyleri olabildiğince erken yaşlarda müzik eğitimiyle buluşturarak onlara yetenekleri ve becerilerini geliştirme konusunda olanak sağlamayı amaçlamaktadır. Bu şekilde Azerbaycan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Kazakistan gibi Türk Cumhuriyetleri'nde devletin resmi okullarının yanı sıra her çocuğun rahatlıkla devam edip yeteneğini geliştirebileceği müzik okulları mevcuttur (Töreyn, 2002).

Töreyn (2002)'de "Türkiye'nin Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sisteminde Türkiye ile Avrupa Ülkeleri ve Türk Cumhuriyetleri Arasındaki Etkileşim" adlı çalışmasında değerlendirdiği üzere Türk Cumhuriyetlerinden, Azerbaycan'da müzik eğitimi sistemine göre beş ve yedi yıl süren müzik okulları bulunmaktadır. Buradan mezun olanlar müzik öğretmeni olabilmek için eğitim fakültelerine bağlı pedagoji enstitülerine devam edebilmektedir. Demirova'ya göre, müzik eğitimcisi yetiştiren sistem, yedi yıl süren müzik eğitimi ile başlayan eğitimin ardından dört yıllık müzik kolejiyle devam etmektedir. Sonra pedagoji enstitüsüne devam eden ilkokul, ortaokul ve liselere müzik öğretmeni olabilmektedir. Konservatuvarlara giden öğrenciler ise alanlarında profesyonel sanatçı olmaktadır. Bunların içinden de çok iyi seviye olanlar konser sanatçısı olurken, diğerleri dört yıllık müzik kolejlerine öğretmen olma hakkını elde etmektedirler.

Araştırmanın Türkmenistan'daki müzik eğitimi sisteminin değerlendirilmesine ilişkin bulgularına göre, Türkmenistan'da iki ayrı müzik eğitimi sistemi bulunmaktadır. İlk sisteme göre, normal okullara paralel olarak sekiz yıl süren müzik ilkokullarını takip eden ve 17- 18 yaşlarından itibaren eğitim veren dört yıllık müzik ortaokulları bulunmaktadır. Şan ve koro bölümlerini de içerisinde barındıran ve eğitimine başlatılan bu sistemdeki okullarda 12 yıl müzik eğitimi verilmektedir. İkinci sisteme göre, 10 yıl kesintisiz olarak devam eden müzik okulu bulunmaktadır

ve 6 yaşında başlatılan müzik eğitimi 16- 17 yaşında sona ermektedir. Bu iki sistem arasındaki en önemli fark ilk sistemin 8+4 yıl olarak kesintili olmasına karşı ikinci sistemde hiç ara verilmeden eğitimin 10 yıl sürmesidir. Her iki sistemden de mezun olan bireyler istedikleri takdirde konservatuvarlara devam ederek sanatçı olabilmektedirler. Konservatuvara devam etmeyen bireyler müzik öğretmeni olarak görev alabilmektedirler.

Araştırmanın Moldova Cumhuriyeti'ndeki müzik eğitimi sisteminin değerlendirilmesine ilişkin bulgularına göre, Moldova Cumhuriyeti'nde 7+4 yıl süren müzik okulları bulunmaktadır. Bu okullardan mezun olan öğrenciler, yine bu okullara öğretmen olabilmektedirler. Başka bir yönden 10 yıl süren lise ve müzik liselerini bitiren öğrencilerin devam edebileceği eğitim fakülteleri müzik bölümleri bulunmaktadır. Eğitim fakülteleri ilk ve ortaokullarla liselere müzik öğretmeni yetiştirmektedir.

2.4.EğitimProgramı ve Eğitimde Program Geliştirme

Eğitim; bireyin bilgi, değer ve beceri inşa etmesine destek sürecidir (Yavuz,2018: 7).Bireyin kişisel gelişiminin ve toplumsal yeteneğinin en elverişli düzeyeulaşabilmesi için seçilmiş denetimli bir çevreyi içine alan toplumsal bir süreçtir (Carter, 1973: 145). Tezcan (1981)'e göre ise eğitim, bireyin yaşadığı toplumda yeteneklerini, tutumlarını ve olumlu değerdeki diğer tüm davranış biçimlerini geliştirdiği süreçler toplamıdır.

Eğitimde, süreç olarak bireyin davranışlarında bir değişme olması beklenmektedir. Varış (1981), eğitim yoluyla bireyin amaçları, bilgileri, toplumsal davranışları, estetik ve ahlak ölçülerinin değiştiğini ifade etmektedir. Eğitim sürecine giren kişilerde bu değişimin istenilen yönde olması beklenmektedir. Bu anlamda Ertürk (1972) eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişme meydana getirme sürecidir (Aktaran: Demirel, 2015:6). Eğitim, bütün bunların bir zaman içinde yer aldığı süreçle oluşur. Böylece eğitimin niteliğini oluşturan dört durum ortaya çıkacaktır. Birincisi; eğitim, istenilen kişide istenilen davranışı oluşturma işidir. İkincisi; insan bir davranışı ancak yaşayarak

kazanabilmektedir. Üçüncüsü; eğitilende oluşturulacak davranış önceden saptanan eğitim amaçlarına uygun olmak zorundadır. Dördüncüsü; insanda davranışın oluşturulabilmesi, planlanmış bir eğitim sürecinden geçmesine bağlıdır (Başaran, 1984: 17).

Eğitim yoluyla bireyde istendik davranış değişikliklerini oluşturabilmek için planlı ve düzenli etkinlikler yapmak gerekmektedir. Etkinlikleri, belli ölçütleri göz önünde bulundurarak örgütleme ise, eğitim sürecinin temelini oluşturan “program” kavramını ön plana çıkarmaktadır. (Korkmaz, 1997: 12).

Ülkelerin kalkınmasında nitelikli insan gücü oldukça önemlidir. Eğitimin temel işlevlerinden biri de nitelikli insan gücü yetiştirmektir. Çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşılması bir ülkede var olan bütün sistemlerin ve toplumsal sistemin en iyi şekilde işlemesine bağlıdır. Toplumsal sistemin işlevini sağlayan güç eğitimle ilişkilidir (Bilen, 2002: 2).

Türk milli eğitiminin en önemli nihai hedeflerinden biri “nitelikli insan” yetiştirmektir. Bu bağlamda eğitimde insan niteliklerinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel olarak sınıflanması yapılmıştır. Bilişsel yeterlikler için bilginin tanınması ve hatırlanması, bilgiyi organize etme, bilgi üzerinde işlem yapma gibi etkinlikler hedeflenir. Duyuşsal özellikleriyle duygu, davranış, ilgi ve tutumun olumlu yönde geliştirilmesi hedeflenir. Devinişsel becerileriyle insan vücudundaki organların tek başına veya koordinasyonlu bir şekilde çalışması ve geliştirilmesi hedeflenir. Türk milli eğitim sisteminin hedeflerinde yer alan bu nitelikler hemen hemen her toplumun eğitim ile bireylere kazandırmak istedikleri arasındadır (Özçelik, 2013: 7-15).

Eğitim sisteminde faaliyetler amaçlı ve planlı olduğu için eğitim kurumlarında önceden hazırlanan planlar, programlar aracılığıyla yürütülür. Bu nedenle tüm eğitim ve öğretim kurumları önceden resmi olarak hazırlanmış yazılı eğitim programlarını uygularlar (Yüksel,2002: 362). Program; belirli bir amaca ulaşmak için yapılması gereken etkinliklerin nelerden oluştuğunun belirlenmesi, aşamalı olarak sıralanması,

her etkinlik için ayrılacak süre ile her etkinliğin nasıl yapılacağına bilinmesi ve yapılan işlerin uygunluğunun nasıl belirlenebileceğinin tasarısıdır (Dilci, 2011: 263).

Eğitim programı kavramı çalışmak, işlemek ve ders vermek anlamlarında kullanılmakla birlikte, ders içi ve ders dışı etkinlikleri kapsamaktadır (Doğanay, 2007). Eğitim programı Marsh (2004)'e göre, kavram olarak tam tanımlanamamakla birlikte kavramın hakkında genel bir vurgu ve görüş sağlamak açısından örnek olarak şu program tanımları incelenebilir:

- Program, gerekli bilgiyi kapsayan konulardır.
- Program, çağdaş yaşam için en yararlı konulardır.
- Program, okulun sorumlu olduğu bütün planlı öğrenmelerdir.
- Program, öğrencilerin farklı öğrenme alanlarında genel beceri ve bilgiye ulaşabileceği öğrenme deneyimleridir (Görgeç, a.g.y, 2014: 10).

Eğitim programının, Sönmez (2015)' e göre beş öğeden oluşması gerekmektedir. Bu öğeler;

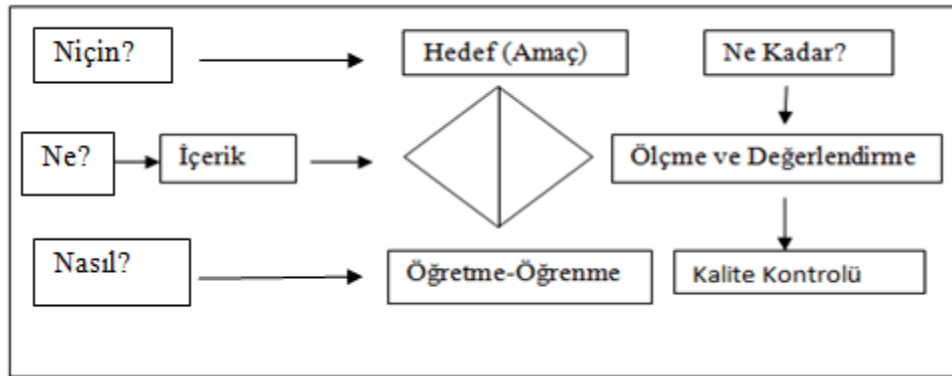
- Kişide bulunması istenilen özellikler, yani hedefler.
- Hedeflerin göstergesi olan davranışlar.
- İçerik ve konunun örüntüsü, yani üniteler.
- Her davranışı, öğrencilerin her birine kazandıracak eğitim durumları.
- Her davranışı, her bir öğrencinin kazanıp kazanmadığını, kazandıysa ne derece kazandığını yoklayan sınav durumlarıdır.

Eğitim programı kavramının yanı sıra çok sık kullanılan diğer bir kavram da program geliştirmedir. İki kavram arasındaki farkı belirlemek amacı ile program geliştirmeyi “eğitim programının hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci ve değerlendirme öğeleri arasındaki dinamik ilişkiler bütünü” olarak tanımlamak uygundur (Demirel, 2015: 5).

Eğitimin önemi gelişen zamanla birlikte sürekli artmaktadır ve bu neden eğitimin programlı olarak sürdürülmesini zorunlu hale getirmiştir. Eğitimde programlama kavramı, öğretim süreci içinde, öğretmenin izleyeceği derslerin konularını ve zaman içinde dağılımını gösteren bir liste anlamını aşmış durumdadır. Çağdaş anlamda eğitim programı kavramı, bireyin her hangi bir eğitim aşamasında, davranışlarında istenen değişiklikleri geliştirmek üzere gerek okul içinde gerek okul dışında yapılacak etkinliklerin düzenlenip geliştirilmesine yönelik tüm çabaları kapsamaktadır (Varış, 1989: 20).

Eğitim programları geliştirilirken ülkelerin ihtiyaçları göz önünde bulundurulur ve önceden planlaması yapılarak geliştirme çalışmaları sürdürülür. Daha sonra hedef, içerik, öğrenme-öğretme süreci (eğitim durumları), ölçme- değerlendirme (sınama durumları) öğelerinin içeren bir tasarı hazırlanır. Hazırlanan bu tasarı denendikten sonra değerlendirilir. En son ise programa süreklilik kazandırma çalışmaları yapılır. Eğitim programı “Neyi, nasıl öğretilim?” sorusunun düzen ve plan içerisinde yazıya dökülmüş halidir (Demirel, 2005: 5).

Şekil 2. Program Geliştirme Sürecinde Yer Alan Öğeler

Şekil 2. (Demirel, 2015: 27)'de görülen program öğelerinden hedef boyutunda bireyleri niçin, neden eğitiyoruz sorularına cevap aranır. Eğitimin hedeflerini belirlemek örgün eğitim faaliyetlerinin dayandığı temeldir. Hedef kavramı yetiştirilen bireylerde bulunmasının uygun görüldüğü ve eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte istendik özellikler olarak tanımlanmaktadır (Ertürk, 1975). Amaç kavramı ise daha çok bu hedefe ulaşma isteği anlamında kullanılmaktadır. Bir

eğitim sisteminde programın hedefleri belirlendikten sonra bunların davranış yönünden de dile getirilmesi önemli görülmektedir. Programın içerik boyutunda belirlenen amaçlara ulaşmak için ne öğretelim sorusuna cevap aranır. Hedef-içerik (amaç-araç) ilişkisi kurularak amaca uygun bilgilerin aktarılması istenir. Programın süreç boyutunda ise nasıl sorusuna cevap aranır. Amaca uygun seçilen bilginin bireye aktarılması nasıl olmalıdır; bir başka deyişle, nasıl öğretelim sorusuna cevap aranır. Programda son olarak değerlendirme boyutunda ise yapılan eğitimin kalite kontrolü yapılır. Değerlendirme sonuçları da eğitim programının hedeflerine ne kadar ulaşıp ulaşmadığını sisteme geri bildirim olarak dönüt sağlar (Demirel, 2015: 27).

Çeliköz (2004) geliştirilen bir eğitim programın etkili olması için aşağıda belirtilen şu önerilerde bulunmuştur:

- Program geliştirme çalışmaları ihtiyaç analizi ve değerlendirmesi sonuçlarına dayalı olarak başlatılmalıdır.
- Geliştirilen programlar, öğretmenlere olduğu kadar, öğrencilere de yönelik olmalıdır. Öğrenciye yönelik olarak hazırlanan programlar (ğrenme yaşantıları düzeneği), öğrencilerin yapacakları etkinliklerin tümünü ayrıntılı olarak göstermelidir.
- Derslerin hedef ve hedef davranışları masa başında belirlenmemeli, beraberinde ilgililerin görüşleri doğrultusunda hazırlanmalıdır.
- Programlarda ğrencilerin eksiklerinin giderilmesi amacıyla ders dışı tamamlayıcı-ilave etkinlikler sağlanmalıdır.
- Dersin giriş etkinlikleri içerisinde tartışma sorularına yer verilmelidir.
- Öğretmen kılavuzunda ünite analiz ve hedef-içerik çizelgelerine yer verilmelidir.
- Öğretmen kılavuzunda yer alan etkinlikler giriş, gelişme ve sonuç etkinlikleri olarak; etkinlik1, etkinlik2, etkinlik3,..., şeklinde belirlenmeli ve her bir etkinliğin karşısında kullanılacak araç-gereç, yöntem-teknik ve sreler belirlenmelidir. Mevcut programlarda bu durum genel olarak belirlendiği için öğretmenlere yeterli düzeyde yardım sağlanamamaktadır.

- Bu tür program geliştirme çalışmaları üniversitelerdeki uzman kadrolar tarafından diğer dersler için sürekli olarak yapılmalıdır (Aktaran: Özkeleş, 2014: 5).

2. 4. 1. İhtiyaç Saptama

Program geliştirme çalışmalarında ihtiyaç saptama temel unsurlardan birisidir. Programın oluşturulması ortaya çıkan bir ihtiyacın karşılanması ile ilgilidir. Bunun için öncelikle gerçek ihtiyacın ne olduğu araştırılmalıdır. İhtiyacın araştırılması ve saptanması eğitim etkinliklerinde gerekecek bilgilerin elde edilmesine ışık tutacaktır. İhtiyacın araştırılması ve saptanması program hedeflerinin belirlenmesi açısından da önemlidir. Toplum, birey ve konu alanıyla ilgili yapılacak olan ihtiyaç saptamada şu konulara dikkat edilmelidir: "Toplumsal ihtiyaç beklentiler, bireysel ihtiyaçlar (maddi ve manevi), konu alanı ile ilintili ihtiyaçlar" Eğitim programının hedeflerinin belirlenmesinde toplumsal beklenti ve ihtiyaçlar kilit bir rol oynamaktadır. Bu konu ile ilgili saptamalar sayesinde okul ve toplum arasında muhtemel oluşacak çatlaklar önlenecektir. Bireysel ihtiyaçlar ve toplumsal ihtiyaçlar arasındaki güçlü bağ gözden kaçırılmamalıdır. Bireysel ihtiyaçlar bireyin toplumsal hayatla uyumu ile ilgilidir. Konu alanları ise hem toplumsal hem de bireysel ihtiyaçlarla bağlantılıdır ve bunlarla tutarlı bir ilişki içinde olması gerekmektedir. Hedefler doğrultusunda konu alanları belirlenir. Sürekli değişen dünyada bilginin dinamikliği konu alanlarının belirlenmesinde gözden kaçırılmayacak bir unsurdur (Demirel, 2015: 69).

Toplum, birey ve konu alanları ile ilgili ihtiyaçların saptanmasında öncelikle genel durumun ne olduğu ortaya koyulmalı, Öğrencilerle ilgili istatistikî veriler gözden geçirilmeli ve var olan ders kitaplarının içerikleri ile hedefler arasındaki tutarlılık kontrol edilmelidir(Demirel, 2015: 70).

Tüm bunlardan sonra programa ilişkin sorulacak faydalı sorular şunlardır:

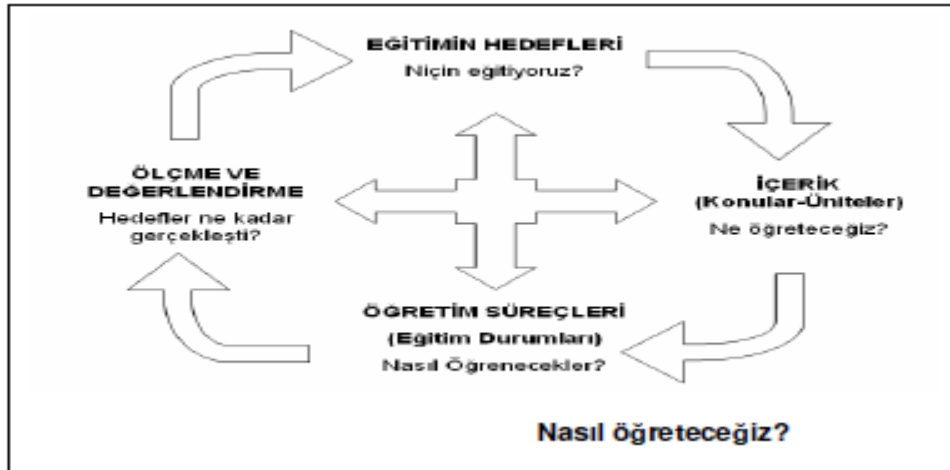
- Eğitim programının hedefleri neler olmalıdır?
- Eğitim programları hangi açılardan hedeflerine ulaşamamaktadır?
- Eğitim programlarının hangi yönleri incelenmelidir?

- Eğitim Programları nasıl geliştirilebilir, nasıl daha etkili ve verimli hale getirilebilir?
- Mevcut Programı uygulamak ve geliştirmek uygun mudur? Yoksa Yeni bir program mı hazırlanmalıdır?
- Eğitim programları ne derece etkilidir?
- Eğitim programlarının uygulanmasından nasıl bir sonuç alınmış ve neler kazanılmıştır? (Demirel, 2015: 70).

2. 4. 2. Hedefler

Eğitimde hedefler, bireylere planlı bir eğitim yoluyla kazandırılması istenen nitelikler olarak görülmektedir ve öğrencilere bu yolla bilgi, beceri, tutum, ilgi ve alışkanlıklar gibi özellikler kazandırmak istenen sonuçlardandır. Eğitilmiş bir bireyin kazanımları olarak düşünülen bu yeterlikler gözlenebilir olmalıdır (Aktaran: Çelik, 2006: 2).

Şekil 3. Eğitim Programının Temel Öğeleri ve Öğeler Arası Etkileşimi

Şekil 3. (Çelik, 2006: 2)'de görülen eğitim programının öğelerinin anlamlı bir bütünlük göstermesi gerekmektedir. Okul ortamında bireyleri “niçin eğitiyoruz?” sorusunun karşılığı, genel bir eğitim teorisi ile eğitimde yapılacakların seçimine eğitimin hedefleri rehberlik eder.

Öğrencilere çeşitli düzeylerde bilgi, tutum ve beceri kazandırmak isteğiyle üretilen eğitim programlarında hedef bu isteğin gerçekleştirilmesi adına önemli bir adımdır. Ertürk (1982)'de hedefler için; öğrenci adına kazanılması amaçlanan davranış ve davranış değişikliklerinin planlanmış ve düzenlemiş yaşantılar vasıtasıyla gerçekleştirilmesini belirtmektedir. Demirel (2009), programların hazırlanılması sürecinde hedefleri belirleyerek "bireyleri niçin eğitiyoruz" sorusunu sormayı ve cevaplamayı önermektedir. Hedefler planlama sürecinde öğretmenin en önemli yardımcısıdır diyen Marsh (2004) ise, hedeflerin iyi planlanmış bir eğitimin temelini oluşturduğunu söylemektedir (Aktaran: Şeker a.g.y, 2014: 11-12).

Hedeflerin biçimlendirilip ifade edilmesinde ve yazılmasında uyulması gereken başlıca kurallar şunlardır:

- Hedefler öğrenciden tam olarak ne beklendiğinin ya da öğretim sonunda öğretim sürecini başarıyla tamamlayan bir öğrencinin ne yapabileceğini gösterecek ve öğrenme ürünü öğrenci davranışı bakımından yansıtacak biçimde, belirli bir konu içeriği ile bağlantılı olarak, karışık ve farklı yorumlara yol açmayacak biçimde açık bir anlatım biçimi verilerek yazılmalıdır.
- Her hedef, hem tek bir özelliği içerecek biçimde sınırlı, hemde bir ilgili davranışlar örüntüsüne işaret edecek denli genel ve kapsamlı, hem de öğretimi yönlendirecek derecede özgül olmalıdır.
- Her hedef, ilgili olduğu 'hedef alanı' veya 'hedef basamağı' açıkça belli olacak biçimde ifade edilip yazılmalı; ancak belli bir hedef alanı veya hedef basamağına giremeyen ya da aynı derecede birden çok hedef alanı veya hedef basamağına girebilen bir hedef, zorlanarak belli bir alana veya basamağa sokulmalıdır.
- Hedefler binişik ve çelişik olmamalı; bitişik, tutarlı, birbirini destekleyici ve tamamlayıcı olmalıdır.
- Hedefler bütünüyle konu alanını kaplamalıdır.
- Üst yanında hedeflerin, sol yanında içeriğin-konuların (ya da bunun tersi) yer aldığı ve hangi hedeflerin hangi konular ile kenetli olarak

gerçekleştirilebileceğinin işaretlenerek belirtildiği iki boyutlu bir belirtke tablosu hazırlanmalıdır (Aktaran: Uçan, 1997:67).

2. 4. 3. Hedef Davranışlar

Hedefler programın birinci boyutu olarak kabul edilmektedir. Dikey ve yatay olarak iki aşamalı ele alınan hedeflerde, dikey boyut genel, özel ve uzak hedefler, yatay boyut ise bilişsel, duyuşsal ve devinişsel (psikomotor) alandaki hedefler olarak belirlenmiştir (Demirel, 2015: 30).

Bloom (1956)'a göre bilişsel alan çoğunlukla zihinsel öğrenmeyi ifade eder. Bu alanda bilgi, kavrama, analiz, sentez, uygulama ve değerlendirme kavramları alt basamaklardır. Karthwohl (1964)'a göre sevgi, korku, tutum, ilgi gibi duyuşsal yönler duyuşsal alanla ilgilidir. Tepkide bulunma, alma, örgütlenme, kişilik haline getirme ve değer verme bu alanın basamaklarıdır. Grobman (1970)'a göre zihin ve kas koordinasyonu isteyen becerilerin baskın olduğu alan devinişsel alandır. Algılama, kurulma, klavuzla yapma, beceri haline getirme, mekanikleşme, yaratım ve uyum alanının alt basamaklarıdır (Demirel, 2015: 30).

2. 4. 4. İçerik

Uzun yıllar boyunca programların en etkili ve önemli unsuru "içerik" olarak düşünülmüştür ve program çoğu zaman içerikle eşdeğer görülmüştür. Bu anlayış çerçevesinde müfredat kavramı da içeriğin baskın öge olarak değerlendirildiği program olarak algılanmıştır. Her ne kadar bu bakış açısından içerik temel öge olarak kabul edilse bile ihmal edilen bir unsur olmaktan öteye gidememiştir. İhmalin temel sebebi programın diğer öğelerine kıyasla içerikle ilgili araştırma inceleme eksikliğidir. Çağımızda içerik öğrenen insanı hedefe taşıyan bir araç olarak görülmektedir (Dirlik, 2015: 57).

İçerik hedef davranışların edinilmesini amaçlamaktadır ve hedef davranışlara göre düzenlenmelidir. Buna göre ünite ve konuların düzenlenmesi şeklinde ele alınabilir. Hedef davranışlara ulaşılması adına içerik bir araç olarak okunabilir. İlk

olarak hedef ve davranışlar sonrasında ise bunların kazandırılmasına ilişkin içerik düzenlenir. Tespit edilen sorunlardan bir tanesi hedef ve davranışların yerine içeriğin ön plana çıkarılmasıdır ki bizim eğitim sistemimiz de bu şekilde işlemektedir (Sönmez, 2012: 130).

İçerik yaşam alanlarının aktif bir çabayla düzenlenmesidir. Bu açıdan olay veya olguların ezberletilmesi veya ansiklopedik bir düzenlemeyi anlatmaz. Tüm disiplinler için içerik bilim insanlarının ürettikleri çalışmalarla ilişki halinde olmalıdır. Bilimsellik içerik için en önemli rehber konumundadır. Nitekim gelişmiş ülkelerdeki bilim, kültür ve sanat alanlarındaki yeni anlayış ve gelişmeleri takip eden ve bunları program ve içerik unsurlarını değerlendirerek örgün eğitime aktarma konusunda bilimsel çalışma ve girişimleri olan guruplar bulunmaktadır (Dirlik, 2015: 57).

İçerik hem kendi içinde hem de üniteler bağlamında sıralanmalıdır. Bu sıralamaya basit, kolay ve ön koşul oluş özelliğine dikkat edilmelidir. Yıllık düzeydeki hedef içerikten bağımsız düşünülemez. Bu nedenle hedef, içerikte olacak konuları belirler. Eğitimciler için içerik düzenlemesi son derece önemli bir husustur. İçeriğin hedef davranışlarla uyumlu, basitten karmaşığa doğru ilerleyen, sanatsal beceri ve felsefi bilgiyle donatılmış, öğrencilerin mevcut düzeylerine uyumlu kendi içinde tutarlılık sergileyen bir yapıda olması beklenir. Diğer taraftan, soyutlama, materyal örgütlenme görsel düzen, şema ve vardama ilkeleri içerik belirlenirken dikkat edilmesi gereken diğer bir husustur (Sönmez, 2012: 130).

İçerik nitelik yönünden betimsel ve normatif olarak iki başlıkta incelenmektedir. Olgu ve ilkelere oluşan içerik "Betimsel içerik" olarak tanımlanır. Gözlemlenebilen ve niceliksel olarak ifade edilebilen olaylar ile ilgilidir. Betimsel içerik diğer bir ifade ile kanun ve ilkelere yer vermektedir. Fizik kanunları betimsel içeriğin anlaşılması adına örnek verilebilir. Bu ve benzeri betimsel içerikler insana ne yapması gerektiğini söylemek yerine sadece olgular ile ilgilidir ve onları saptar. Değer yargıları, standartlar ve normlar ise "Normatif içerik" ile ilgilidir. İnsanlar için eylemlerin nasıl gerçekleştirileceği ve tercihler hususunda açıklamalar

sunar. Edebiyat, sanat felsefe, politika alanları ile ilgili içerikler buna örnek gösterilebilir (Dirlik, 2015: 57-58).

Planlama bölümlere ayırma ve zaman dilimlerini belirleme bağlamında içeriğin belirlenmesi aşamasındaki en önemli husustur. İçerik ve konular programın amaçları, hedeflerine ve öğrenme ilkeleri göz önünde bulundurularak yıllık, aylık, haftalık, günlük veya saatlere göre planlanmalıdır (Saraç, 1996: 27).

2. 4. 5.Eğitim Durumları ve Düzenlenmesi

Eğitim durumları, program geliştirme çalışmalarının süreç boyutunu oluşturur. Öğrencilere istenilen davranışların kazandırılmasını sağlayan öğrenme yaşantılarının düzenlenmesi bu basamakta ele alınmaktadır. Öğrencilerde istenilen davranışların gelişebilmesi ancak eğitim yaşantılarının etkili bir biçimde düzenlenmesi ile söz konusu olabilir.Başka bir deyişle bu eğitim yaşantıların düzenlenmesinde belli ölçütlerin olması ve öğrenmelerin nasıl bir yolla olduğunun bilinmesi gereklidir. Bu nedenle eğitim durumlarını öğrenci açısından öğrenme yaşantıları düzeneği, öğretmen açısından da öğretme yaşantıları düzeneği olarak var sayabiliriz. Düzenleme çalışmaları bütün bu nedenlerden dolayı öğrenciye dönük ve öğretmene dönük olmak üzere iki aşamada ele alınabilir. Öğrencileri, programın merkezinde tutabilmek için hedeflerle tutarlı öğretme etkinliklerinin neler olacağı iyi bir şekilde düşünülerek düzenlenmeli ve buna uygun öğrenme etkinliklerine yer verilmelidir (Demirel, 2015: 135).

2. 4. 6.Değerlendirme Durumları

Değerlendirme genel anlamda bir ölçme işlemi sonucunda elde edilen ölçme sonuçlarının belirli bir ölçütle karşılaştırılması ve bu doğrultuda bir değer yargısına ulaşma işidir (Demirel, 2015: 280).

Özçelik (1992)'e göre, eğitimdeki değerlendirmeler göz önüne alındığında çoğunlukla öğrenmeler ya da öğretim üzerinde durulduğunu vurgulanmaktadır. Öğrenmeler değerlendirildiğinde; öğrenciyi tanıma, yerleştirme ve öğrenme eksiklikleri ile güçlüklerini belirleme ve ortadan kaldırma ya da öğrenme düzeylerini

belirlemek için not, sertifika vb. verme amaçlanmaktadır (Aktaran: Demirel, 2015: 280).

Kapsamlı bir değerlendirme planı, eğitim amaçlarının doğru olarak tespit edilip edilemediğini test etme olanağı sağlar. Öğretme-öğrenme süreci sonunda ulaşılmaması beklenen davranışı, bu davranışın gerçekleşeceği şartları ve davranış standartlarını tanımlaması gerekir (Sezgin, 2009: 186). Bu bağlamda değerlendirme süreci, hedef davranışların, eğitim programı ve öğretim yoluyla uygulamada ne derece gerçeğe dönüştürüldüğünü belirlemedir (Tyler, 2014: 94).

2.5.Öğretim Stratejileri

Strateji, öğrenme hedeflerine ulaşmak üzere belirlenen en genel yol veya içeriğin sunulmasında izlenen en genel yol olarak tanımlanmaktadır. Öğretim yaklaşımı olarak da ifade edilen strateji, dersin amaçlarına ulaşmasını sağlayan oldukça geniş bir çerçevedir. Konuların seçimi, analizi, öğretimin psikolojik esaslarının dikkate alınması ve yöntemin seçimi gibi faaliyetleri içine alır. Öğretim sürecine çok boyutlu olarak yön verir. Ders boyunca öğrenci ile öğretim kaynakları arasındaki etkileşimin yönlendirilmesine kaynaklık eder (Aktaran: Türkoğlu: 2014: 8).

Eğitim durumlarının düzenlenmesi, araç-gereç, yöntem ve tekniğin değişik bileşenlerine göre yapılabilir. Bununla birlikte öğretme stratejilerinin genel olarak belirlenmesi; kullanılacak araç-gereç, yöntem, tekniklerle belirli oranda yön göstererek belirli öğrenme-öğretme durumları için daha uygun seçilebilir.

Literatürde farklı öğrenme ve öğretme stratejileri üzerinde durulmakla birlikte, bunları genel olarak aşağıda belirtildiği gibi sınıflandırmak mümkün olabilir:

- Sunuş yoluyla öğretme stratejisi,
- Buluş yoluyla öğretme stratejisi,,
- Araştırma yoluyla öğretme stratejisi şeklindedir (Demirel, 2015: 148).

Eğitim durumlarının düzenlenmesi, araç-gereç, yöntem ve tekniğin değişik bileşenlerine göre yapılabilir. Bununla birlikte öğretme stratejilerinin genel olarak

belirlenmesi; kullanılacak araç-gereç, yöntem, tekniklerle belirli oranda yön göstererek belirli öğrenme-öğretme durumları için daha uygun seçilebilir. Aşağıda Tablo 4. (Demirel, 2015: 149)'de hedef, strateji, yöntem ve teknik ilişkisi görülmektedir.

Tablo 4. Hedef, Yaklaşım, Strateji, Yöntem ve Teknik İlişkisi

HEDEF (BİLİŞSEL ALAN)	STRATEJİ	YÖNTEM	TEKNİK
Bilgi	Sunuş	Anlatma	Gösteri Beyin Fırtınası
Kavrama	Buluş	Tartışma Örnek Olay	Soru-Cevap Beyin Fırtınası
Uygulama Analiz Sentez Değerlendirme	Araştırma	Gösterip Yaptırma Problem Çözme Proje	Benzetim Drama Rol Yapma İkili ve Grup Çalışması

2. 5. 1. Sunuş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Ausubel (1977) tarafından savunulan ve geliştirilen alış yoluyla öğrenme stratejisi, öğretmen tarafından organize edilerek ve ön bilgilerle ilişkilendirilmiş halde sunulan bilginin birey tarafından anlamlandırılması olarak tanımlanmaktadır (Aktaran: Temizöz, 2005: 18).

Dirlik (2015: 157)'e göre, Ausubel'in, anlamlı öğrenme sağlamada temel yaklaşım olarak gördüğü sunuş yoluyla öğretim yaklaşımında, bilgilerin öğrenciye sunularak kazandırılması esas alınmaktadır. Ausubel, Bruner'in buluş yoluyla öğretme yaklaşımına alternatif olarak tanımladığı bu yaklaşım, alış yoluyla öğrenme (Reception Learning) yaklaşımı adıyla öğrenme yaklaşımı olarak da sunulmaktadır.

Ausubel'e göre öğrenci her zaman önemli olan bilginin seçimini ve problemin çözümü için uygun olan yolun ne olduğunu bulamayabilir. Bu nedenle birey, herhangi bir konu alanıyla ilgili öğrenmesi gereken bilgileri buluş yoluyla değil de, kendisine sunulan organize edilmiş bilgiyi anlamlı bir biçimde kabul ederek

öğrenebilir. Diğer bir ifadeyle kavramlar ve ilkeler öğretmen tarafından organize edilerek bireye sunulmalı ve öğrencilerde sunulan bilgiyi anlamlı bir biçimde belleğine yerleştirmelidir (Baran, 2013: 20).

Ausubel, öğrenmenin anlamlı olması için bilginin mutlaka birey tarafından bulunmasının gerekli olmadığını buna karşın bireyin kendisine sunulan bilgileri de anlamlı olarak öğrenebileceğini diye ifade etmiştir. Erden ve Akman'a göre, anlamlı öğrenmenin gerçekleşmesi ve öğretimin düzenlenmesi sırasında yerine getirilmesi gereken koşullar şunlardır:

- 1) Öğrenciye sunulan materyallerin anlamlı olması sağlanmalıdır. Öğrenci kendi ihtiyaçlarını karşılayacağını düşündüğü bilgileri anlamlı bulur.
- 2) Öğrenci, öğrenilecek materyalle ilgili ön bilgiye sahip olmalıdır. Yeni bilgiler bireyin sahip olduğu bilişsel yapılarla ilişkilendirilerek anlamlı hale gelir. Bu nedenle öğrenci yeni bilgiyi almaya hazır bilişsel yapıya sahip değilse bilgiyi ezberleme yolunu seçecektir.
- 3) Öğrenme bireyin kendi çabası ile gerçekleşir. Bu sebeple öğrencinin anlamlı öğrenmeye niyetli olması ve bilgileri mevcut bilişsel yapısı ile ilişkilendirerek öğrenmeye çalışması gerekir (Değirmencioğlu, 2011: 8).

Ausubel'in sunuş yoluyla öğretme stratejisinin dört temel özelliği şunlardır:

- 1) Sunuş yoluyla öğretme, yoğunlukla öğretmen ilişkisine dayansa da öğrencilerin yoğun katılımını sağlamak için öğretmenle öğrenci arasında aktif bir etkileşim olması gerekmektedir.
- 2) Öğrencilere sunulan kavramların ve ilkelerin daha iyi öğrenilmesi için çok sayıda örnekle desteklenmesi gereklidir.
- 3) Öğrencilere sunulan bilgiler genelden özele, yakından uzağa ve somuttan soyuta vb. ilkelere dayalı olarak verilmelidir.
- 4) Öğrencinin anlamlı öğrenmesinin sağlanması açısından öğretim adım adım ilerler. Ön bilgilerle başlayan ders, her öğrenme basamağında, önce ve yeni öğrenilenler arasında yatay ve dikey ilişki kurularak sürdürülür (Dirlik, 2015: 158).

2. 5. 2. Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi

Buluş yoluyla öğretim stratejisi J. S. Bruner tarafından geliştirilmiş olup belli bir problemle ilgili verileri toplayıp, analiz ederek soyutlamalara ulaşmayı sağlayan öğrenci etkinliğine dayanan güdüleyici bir öğretme yoludur (Bilen, 1990: 16).

Öğretmen, öğrencinin öğrenme sürecine etkin katılmasını buluş yoluyla öğrenme stratejisini kullanarak sağlayabilir. Burada öğretmenin temel görevi öğrenciyi yönlendirmek ve cevabı ona buldurmaktır (Demirel, 2015: 75).

Jacobsen, Eggen, Kauchak ve Dulaney'e göre, sunuş ve buluş yoluyla öğretimin yapılacağı derslerin planlanma aşamaları birbirine benzer fakat uygulama aşamasında birbirinden farklıdır. Sunuş yoluyla öğretimde tanımlamalar, ilkeler öğretmen tarafından öğrenciye sunulur buna karşın buluş yoluyla öğretimde öğretmen tanımlamaları, genellemeleri öğrencilerin bulması için rehberlik eder. Öğretmen sorular sorarak öğrencilerin kendilerine sağlanan verileri analiz etmelerini ve somut bilginin arkasındaki ilke, kavram ve çözümleri bulmalarına yardımcı olur (Aktaran: Fidan, 2009: 18).

Buluş yolu ile öğrenme stratejisi uygulanırken aşağıdaki ilkelere uyulmalıdır:

- 1) Hedef davranışlar bilişsel alanın kavrama, analiz ve değerlendirme; duyuşsal alanın tepkide bulunma ve değer verme basamaklarından en az birinde olmalıdır.
- 2) Öğretmen nasıl ve niçin sorularına cevap aramayı öğretirken en az uygun 2-3 örneği öğrencilere dağıtmalı, ya tahtaya yazmalı ya da yansılarla göstermelidir.
- 3) Öğrencilerin örnek üzerinde gerekli işlemleri yapmalarını sağlamalıdır.
- 4) Öğretmen, bu stratejide hiçbir açıklama (ipucu hariç) ve anlatımda bulunmamalıdır. Öğretmen yalnızca yol gösterici olmalı ve doğru cevabı öğrencinin bulması yönünde tutarlı davranmalıdır.
- 5) Genellikle öğretmen bu stratejide tümevarım, aklın tekrar probleme dönmesi, analogi, diyalektik akıl yürütme türlerinin öğrencilerce

kullanılmasını sağlayacak etkinlikleri öğrenme-öğretme ortamında kullanmalıdır.

- 6) İlkeyi, nedeni ve niçiniyle bulduktan sonra, öğrencilere bunlara uygun düşen yeni örnekler istenmelidir. Bu örneklerin uygunluğu konusunda sınıfta tartışma açılmalı ve gerekçesi istenmelidir.
- 7) Öğretmen, tartışmanın başka konulara geçmesine izin vermemeli eğer böyle bir durumla karşılaşrsa “Bizim konumuz o değil, onu daha sonra işleyeceğiz. Şimdi soru üzerinde düşünün vb. ”ifadelerle tartışmayı dengede tutmalıdır (Sönmez, 2015: 260).

2. 5. 3. Araştırma- İnceleme Yoluyla Öğretme Stratejisi

Araştırma inceleme yoluyla öğrenme stratejisini geliştiren J. Dewey tarafından önemle üzerinde durulankonulardan ilki davranış bilimlerinin, daha sağlıklı ve düzenli gelişimine destek verecek bir yöntem koymak; ikincisi ise eğitimde yaparak yaşayarak öğrenmeyi, öğrencinin, öğrenme sürecine aktif katılımını sağlayacak bir yaklaşım ve yöntem geliştirmektir. Bu amaçla daha önce bilimsel çalışmalarda ve öğrenme sürecinde kullanılan tümevarım ve tümdengelim yollarını birleştirerek bilimsel yöntem olarak eğitim öğretim uygulamalarına kazandırmıştır (Dirlik, 2015: 163).

Bu stratejide, çoğunlukla problem çözme yöntemi kullanılır. Tümüyle öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmalarına öncelik veren bir öğretim yaklaşımıdır.

Bu strateji kullanılırken aşağıdaki ilkeleri uyulmalıdır:

- 1) Hedefler uygulama ve daha yukarı düzeyde olmalıdır. Duyuşsal alanda örgütlenme ve kişilik; devinişsel alanda tüm basamakları kapsamalıdır.
- 2) Toplumsal olgularla ilgili problem çözülecek ya da karar verme süreci kullanılacaksa, öğretmen toplumsal olgularla ilgili üç problemi öğrenci sayısı kadar çoğaltıp ders sırasında öğrencilere sırasıyla teker teker dağıtmalı ve birini onların okumasını sağlamalıdır.

- 3) Eğer bir araştırma, gözlem, deney yapılacak, harita çizilecekse, öğretmenin bunların nasıl yapılacağını öğrencilerle tartışarak basamak basamak belirlemesi sağlanmalıdır.
- 4) Öğretmen, bu stratejide yol gösterici, yardım edici eğer problem çözülmezse, örnek bir başka problem üzerinde yapıp gösterici olmalıdır (Sönmez, 2012: 300).

2.6.Öğretim Yöntemleri

Öğretim yöntemi, öğrenme ünitesinin hedeflerine ulaşmak ya da bir konuyu öğrenmek için izlenen düzenli yoldur. Öğretmen öğrencinin gelişim seviyesine ve hedeflerine uygun yöntemi seçer ve kullanır. Öğretim yöntemi, öğrencilere bilgi, beceri ve tutum kazandırılması amacıyla yapılan etkinlikler, uygulamalar ve tekniklerin tümünü kapsar (Aktaran: Yulu, 2014: 11).

Tan ve Erdoğan (2001: 24)'e göre öğretim yöntemi, öğrencilerin özellikleri, ders araç gereçleri ve öğrenme durumları göz önünde tutularak izlenen bir süreci tanımlamaktadır. Bu süreçte her konunun öğretim sonucunda öğrencilerde geliştirilmek istenen niteliğine, öğretmenin metoda yatkınlığına, grubun büyüklüğüne, öğretmenin mesleki yaşantısına uygun metodu seçmesi ve uygulaması gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle öğretim yöntemi, eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi için kullanılacak tekniklerin, işlenecek konunun ve araç gereçlerin bir bütün oluşturacak şekilde örgütlenecek hizmete sunulan bir öğretim yoludur (Aktaran: Çukurcalıoğlu, 2010: 12).

Bilen (1990) öğretim yöntemlerinin, eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde ve eğitim durumlarının düzenlenmesinde oldukça önemli bir yere sahip olduğunu vurgulamıştır. Bu bağlamda etkili bir yöntem seçiminde eğitim psikolojisi, eğitim felsefesi ve konu alanının katkıları dikkate alınmalıdır (Aktaran: Demirel, 2015: 149).

Öğretim yöntemlerinde, öğretmenin seçimini etkileyecek birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerden en belli başlıcaları şunlardır:

- 1) Öğretmenin yönetime yatkınlığı,
- 2) Zaman ve fiziksel imkanlar,
- 3) Maliyet,
- 4) Öğrenci grubunun büyüklüğü,
- 5) Konunun özelliği,
- 6) Öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenen niteliklerdir
(Küçükahmet, 2009: 60).

2. 6. 1. Gösterip Yaptırma Yöntemi

Bu yöntem, bir konuyla ilgili bilgilerin beceriye dönüştürülmesi ve uygulama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullanılmaktadır. Sönmez (2015: 329) gösterip yaptırma yöntemi için, uygulama ve daha üst düzey hedef davranışların kazandırılmasında, duyuşsal alanın değer verme, örgütleme, kişilik haline getirme ve devinişsel alanın tüm basamakları için etkili bir yöntem olduğunu belirtmektedir.

Küçükahmet (2009: 70)'e göre, hem görsel hem de işitsel iletişim kullanıldığı gösterip yaptırma yöntemi özellikle fen, spor, müzik ve sanat alanlarında kullanılmaktadır.

Gösterip yaptırma yönteminde çeşitli öğrenme- öğretme teknikleri de kullanılmaktadır. Bu teknikler; problem çözme, karar verme, gösterme, yaptırma, demonstrasyon, dramatizasyon (pantomim, taklit, rol yapma, parmak oyunu, kukla ve bebek oyunu, bağımlı dramatizasyon) yaratıcı drama, deney, gözlem, gezi, sergi, eğitsel oyunlar, arkası yarın, proje ve yarışmalardır (Sönmez, 2015: 332).

2. 6. 2. Rol Oynama (Drama) Yöntemi

Rol oynama yönteminde; bir fikir, durum, sorun ya da olay bir grup önünde dramatize edilir. Öğrenciler, yalnızca dinlemek ya da tartışmak yerine olayın nasıl oluştuğunu izlerler ve konunun ayrıntısına inerler. Rol oynama yöntemi özel bir değere sahiptir. Çünkü bu yöntemde öğrenciler başka bir "kimliğe" bürünür,

başkalarının nasıl hissettiğini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu anlama imkanına sahip olurlar (Küçükahmet, 2009: 76).

Günümüzde rol oynama yönteminin en yaygın kullanım biçimlerinden biri yaratıcı dramadır. Rol oynama yönteminde öğrenciler bir başkası gibi hisseder, düşünür ve davranırlar. Bu yöntemin en iyi şekilde kullanımını şöyledir:

- 1) Öğrenciler bizzat katıldıkları ve hoşlandıkları eylemlerden daha fazla tecrübe kazanırlar.
- 2) Öğrenciler hislerini ve tutumlarını açıklama imkanına sahip olurlar.
- 3) Öğrencilerin yaratıcılığını güçlendirir.
- 4) Öğrencilere durumu yalnızca kavrama yerine hissetme imkanı sağlar.
- 5) Öğrenciler yüz yüze gelecekleri gerçek durumlar için hazırlanırlar.
- 6) İletişim sözden çok hareketlere dayanır.

2. 6. 3. Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemi, öğretmen merkezli bir yöntem olup daha çok öğrencilere bilgi aktarım sürecini kapsamaktadır. Oğuzkan (1981: 78) anlatım yöntemi için “açıklayıcı”, “yorumlayıcı”, “belirtici” ve “aydınlatıcı” özellikleriyle öğretimdeki fonksiyonunu sürdürdüğünü belirtmiştir.

Anlatım yöntemi ile aynı anda çok sayıda öğrenciye daha çok bilgi verilebilmesi, öğrencilere konunun bütünlüğüyle ilgili organize bir görüş kazandırılması, öğrencilere tartışma ve konuşma fırsatı verilerek, düşünmeye olanak sağlaması yöntemin önemli özelliklerindedir (Özkan, 1999: 10).

Asan (Akt: Ensar, 2000: 38) anlatım yönteminin, pedagojik deneylere göre öğretim içeriğinin pasif bir şekilde alınması ve mekanik bir şekilde verilmesiyle hiçbir derse eğitim etkisi yaratmadığını belirtmiştir. Küçükahmet (2009: 62)’e göre, bu yönteme modern öğretimde çok fazla yer verilmemesine karşın yöntemin daha etkili olması için yer ve süre seçiminin doğru yapılması ile kısa ve ilginç anlatımlara yer verilmelidir.

2. 6. 4. Soru Cevap Yöntemi

Sınıf içi uygulamalarda anlatım yönteminden sonra en yaygın olarak kullanılan soru-cevapyöntemi, öğretmenlerin hazırlamış oldukları soruları, öğrencilerin sözel olarak cevaplamalarına dayalı bir yöntemdir. Başka bir deyişle, öğretmenin belli bir konu ile ilgili bir takım sorular sorması, bu sorulara aldığı cevapları eleştirerek öğretim yapmasıdır (Özkan, 1999: 11). Bu yöntemde öğretmen, neyi ne zaman soracağını bilmeli ayrıca öğrencileri de belli bir çerçeve içinde tutmalıdır. Sorular öğrencilerin kendi bilişsel yeteneklerini kullanmalarına imkan hazırlamalıdır (Küçükahmet, 2009: 64).

2. 6. 5. Bireysel Çalışma Yöntemi

Bireysel çalışma yöntemi, bir öğrencinin bir konuyu yaparak, yaşayarak öğrenme yoludur. Bu yöntem, bir öğrencinin bir konuyu kendi başına öğrenmek istediği ya da kendi başına çalışma yapmak istediği zaman kullanılır (Demirel, 2015: 102). Öğrencinin aktif olduğu bu süreçte öğrenci öğrenme durumunu ilgisi, ihtiyacı ve seviyesine göre kendisi ayarlayabilir. Öğrenciler ferdi çalışmalarla becerilerini geliştirmeye çalışmaktadır (Hardalaç, 2012: 45). Bireyin özünün (kendisinin) öğrenme sürecinde üstlendiği rol başarısını arttırmada son derece önemli görülmektedir (Çimen, 1994: 138).

Ergün ve Özdaş'a göre, bireysel çalışma yönteminde plan, amaç ve zaman çok önemlidir. Yöntemin genel olarak ve eğitim açısından özellikleri:

- 1) Öğrencilerin kendi kendilerine çalışabilme alışkanlığı kazanması ve geliştirmesi desteklenmelidir.
- 2) Bireysel çalışmalar, öğrenciler için okul çalışmalarının önemli bir parçası olmalıdır. Kendi kendine çalışma etkinlikleri öğrencilerin eğitim amaçlarını gerçekleştirecek nitelikte olmalıdır. Ayrıca yapılacak işler öğrenciler tarafından benimsenmeli ve onların işbirliği ile planlanmalıdır (Aktaran: Hardalaç, 2012: 45).

Bu yöntemde; amacın iyi belirlenmesi, zamanın en iyi şekilde değerlendirilmesi ve iyi bir planlama yapılması dikkat edilmesi gereken unsurlardır (Demirel, 2015: 103).

2. 6. 6. Mikro Öğretim Yöntemi

Günümüzde hızla gelişen teknoloji eğitim alanında dâbirçok soruna çözüm getirmektedir. Öğretmenlerin geçmişte bilgiye ulaşma tek kaynak olması ve kullanılan araçların sınırlılığı söz konusu iken günümüz teknolojisi (bilgisayar, internet vb.) sayesinde bilgiye ulaşmada öğretmenler yönlendirici bir rol üstlenmiştir. Eğitimin amaçlarından biri olarak bilgi çağına uygun ve toplumun gereksinimleri doğrultusunda bireyler yetiştirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmaktadır (Çakırer, 2002:7).

Mikro öğretimde, öğrenci davranışlarının gözlenmesi ile gözlemin kaydedilip öğrenciye hatalarının bildirilmesi ve davranışın belli bir yeterlik düzeyine gelene kadar öğrenciye tekrar ettirilir. Her tekrarda hataların belirtilip düzeltilmesi ve bu şekilde öğrencilerin o davranışı belirli yeterlik düzeyinde kazanmasını amaçlayan bir öğretim tekniğidir (Demir, 2011: 139).

Öğretimde, öğrenci performanslarını kaydetmek, gerçekleştirilenleri yeniden izlemek ve değerlendirme analizleri yapmak etkili bir yoldur. Görüntü, ses veya ikisi birden bu iş için kullanılabilir. Spor, yerel konuşma, rol yapma, müzik, drama, oto mekanik gibi konularda etkili kullanılacak “mikro öğretim” bu yöntemin öğretmen eğitiminde kullanılan şekli olmuştur (Brown ve Lewis, 1977: 258-259).

Tüm çalgıların öğretiminde ayna karşısında beden, el, kol ve parmak hareketlerini kontrol etmek ve düzeltmek eskiden beri uygulanan bir yöntemdir. Bu yöntemin oluşmasındaki etken, geliştirilecek davranışlar ön izlenmesinin bireyin gelişimine yardımcı olmasıdır. Günümüzde ise, teknolojinin gelişmesi ve teknolojik araçların ulaşılabilirliği açısından çalgı öğretiminde ayna karşısında beden, el, kol ve parmak hareketlerini kontrol etme ve düzeltme yöntemini video kamera kayıtları ile zenginleştirmek ve geliştirmek mümkün olabilmektedir. Eğitimin bütün alanlarında olduğu gibi müzik alanında da teknolojiden yararlanmak söz konusu olmuştur.

Müzik eğitiminin temel boyutlarından biri olan çalgı eğitimi ve çalgı eğitiminin bir alanı olan piyano eğitiminde de teknolojiden yararlanmak video ve bilgisayar gibi araçlar yardımıyla mümkün olabilmektedir (Öztürk, 2006: 19).

2. 6. 7. Görüşme Yöntemi

Görüşme yöntemi bir konu ile ilgili uzman kişilerden görüş alınmasıdır. Öğrenciler çeşitli konularda uzman kişilere gidip bilgi alarak görüşme yönteminden yararlanabilirler. Öğrenciler görüşme tekniğinin uygulanması konusunda ve görüşmede sorulacak soruların belirlenmesi konusunda bilgilendirilebilir (Demirel, 2015: 127).

2. 6. 8. Karma Yöntem

Karma yöntem, bir öğretim programının veriminin ve amaçlanan öğrenme hedeflerinin en kolay şekilde gerçekleşmesini sağlamak için gereken en uygun programa karar vermektir (Singh ve Reed, 2001: 51). Öğretimin en iyi şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacak en uygun yöntem-teknik, materyal ve öğretim uygulamalarının birleşimiyle, karma bir model oluşturularak öğretim gerçekleştirilebilir (Özer, 2007: 108). Öğrenciye bir derste kazandırılacak hedef davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel alanın değişik basamaklarında olabilir. Sönmez (2015: 385)'e göre, hedef davranışların düzeyleri farklı ise her hedef davranışa uygun öğrenme stratejisi ve yöntemi seçilip uygulanmalıdır. Bilgi düzeyi için sunuş stratejisi ve anlatım; kavrama için buluş yolu stratejisi ve güdümlü tartışma; uygulama için ise araştırma-soruşturma stratejisi ve örnek olay ya da gösterip yaptırma yöntemi seçilip kullanılmalıdır. Bu bağlamda karma yöntem, birden fazla farklı düzeyde hedef davranışları kazandırmak için uygun ve değişik yöntemlerin bir arada kullanılmasıdır. Ayrıca Sönmez (2015: 386), Öğrenme-Öğretme ortamında karma yönetime başvurulmasının nedenlerini şöyle belirtmiştir:

- 1) Bir ya da iki ders saatinde kazandırılacak hedef davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel alanların değişik basamaklarında olabilir. Bu nedenle farklı hedef basamaklarına uygun öğrenme-öğretme yöntem ve stratejileri bir arada işe konulmalıdır.

- 2) Bazı ünite, konu ya da içerik değişik düzeylerdeki hedef davranışlarını kapsamaktadır. Ünite, konu ya da içeriğin kendi iç yapısına uygun ayırmanın mümkün olmadığı bu durumlarda karma yöntem kullanılmalıdır.
- 3) Karma yöntem, hem daha etkili hem de daha ekonomiktir. Değişik öğrenme-öğretme yöntemlerinin bir ders süresi içinde yeri ve zamanı gelince kullanılması öğrencilerin dağılan dikkatlerinin hedef davranışlara çekilmesi ve derse katılımlarını arttırabilir.
- 4) Karma yöntemle, yetişiğin sağlamlığı ve verimliliği denetlenebilir.
- 5) Karma yöntemde, her yöntemin üstün yanları alınıp işe konulabilir ve böylece her bir yöntemin eksikleri ve yanlışları giderilebilir.

2. 6. 9. Müzikte Özel Öğretim Yöntem ve Teknikleri

Müzik eğitiminde bireylerin yaratıcılığını etkileyecek ve gelişmesini sağlayacak Orff, Kodaly, Dalcroze ve Suzuki Yöntemleri gibi öğretim yöntem ve teknikleri bulunmaktadır.

Uçan (2003)'de, Orff öğretiline dayalı müzik eğitiminin öğrencilerin güzel şarkı söyleyebilme ve müziksel işitme becerilerinin gelişmesinde etkili olduğunu belirtmiştir. Orff öğretilinde; insan sesiyle ya da çalgılarla yapılan ezgisel doğaçlamalar, yaratıcı drama, konuşma, beden perküsyon, Orff çalgıları ile yapılan ritmik doğaçlamalar ve oyunlaştırılmış müziksel etkinlikler vardır. Bu etkinlikler aynı zamanda bireylerin sosyal etkileşimini, yeteneklerini keşfetmesini ve kendine güvenini sağlamaktadır (Gürgen, 2006: 557).

Kodaly yönteminde, bilinenden bilinmeyene gidilen bir düzen vardır ve bu şekilde öğretilecek bir müzik fikri önce oyunlarla ve şarkılarla çalıştırılır. Yiğit (2000)'e göre derslerde ilk hareket yürüyüştür ve şarkı söylenirken ritme uygun yürünmesi sağlanır. Ostinato adımlama ve alkışlama sonraki aşamaları oluşturur. Bilinen şarkı motifleri söylenirken öğrenci alkışla ritim tutar ve sonra öğrenci alkışla ritim tutarken şarkı sözlerini heceler. Yaratıcı etkinlikler ise öğrenme aşamalarına uygun bir şekilde dahil edilir (Gürgen, 2006: 557).

Dalcroze (Eurhythmics) yönteminde ritm müziğin temelidir ve müziğin elemanları (vurgu, cümle, nüans, ritim, ölçü) hareket ile çalıştırılabilir. Dalcroze derse müziğin ritmine uygun yürüme hareketi ile başlar ve öğrenciler müziğe göre hareket ederler. Böylelikle yaratıcılığın temelleri doğaçlama ile atılmış olur. Doğaçlama Dalcroze yönteminin en önemli ögesidir. Öğretmen piyano ve vurmali bir çalgı ile doğaçlama yapar öğrencilerde duyduklarını hareketlerle ifade eder. Şarkı söyleme, konuşma, el çırpma, vurmali çalgılar doğaçlama sırasında kullanılır. Bu şekilde öğrencilerin ifade özgürlüğü, kendini tanıma keşfetme yönleri gelişir. Abramson (1998), Dalcroze çalışmalarının amaçlarını şu şekilde sıralamıştır:

- Ses; melodi oluşturma, tonaliteyi anlama.
- Ritim; duyma, okuma ve ritim oluşturma.
- Hafıza; müziksel hafıza geliştirme.
- Dikkat; öğrenciler dikkat, konsantrasyon, sosyalleşme ve nüanslara duyarlık becerilerini geliştirir.

3. BÖLÜM

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

3. 1. Ses Eğitimi İle İlgili Araştırmalar

Rao, Doreen (1988), “Craft, Singing Craft and Musical Experience a Philosophical Study with Implications for Vocal Music Education as Aesthetic Education” adlı çalışmasında, “Şarkı söyleme sanatında performans tekniklerinin öğretimi, müzik eğitimi hedeflerine estetik eğitim olarak katkıda bulunuyor mu?” sorusuna cevap aramıştır. Bu çalışmanın amacı, tekniğin doğasıyla müzik üretimindeki rolünü inceleyerek ve şarkı söylemeyi de özel bir teknik olarak araştırmaktır. Reimer'in müzik eğitimi açıklamasında; teknik ve şarkı söyleme tekniği arasındaki ilişkiyi, etkileşimli estetik davranışları içeren bir süreç olarak incelemektir. Tekniğin temel yapısına yönelik epistemolojik bir açıklama geliştirmek için çeşitli zıt felsefi görüşleri de incelemek gerekmektedir: Ekspresyonist görüş; Klasik görüş; Çağdaş görüş ve psikolojik görüşler.

Bu çalışmanın ilk bölümünde teknik, sanat olarak yeniden kavramsallaştırılmıştır. Sanat, kişinin bedeninin hedefe dönük amaçlar için kullanılmasının pratik şeklidir. Sanat; beceri, yetenek ve anlayışa dayalı bir şeylerin yapılabilmesidir.

Araştırmanın ikinci bölümde, sanatın doğasını ve sanatla müzik estetiği deneyimi arasındaki ilişkiyi netleştirmek için, şarkı söylemek; ses bilimi, psikoloji ve ses pedagojisi açısından yapılan çok boyutlu araştırmalarla ele alınmıştır. Şarkı söyleme, sesin biyolojik, psikolojik, duygusal ve estetik niteliklerle birlikte kullanılmasının özel bir yolu şeklinde belirtilmiştir. Şarkı söyleme sanatı, yetenek ve anlayışa dayalı müzik yapmak için sesin ustalıkla değiştirilebilmesi, kontrol edilebilmesi ve değiştirilebilmesidir. Reimer'in müzik eğitimi ile ilgili davranışları açıklaması açısından, bir müzikal sanat olarak şarkı söylemek, bir araç davranışı ve bir amaç davranışı olarak anlaşılabilir. Bir araçsal davranış olarak, şarkı söyleme,

analiz etme ve değerlendirme de dahil olmak üzere çeşitli akıllı etkileşimleri içeren bir biliş biçimidir. Amaçsal bir davranış olarak şarkı söyleme yeteneği ise sesin nitelikli üretimi, duyumsal, algısal ve yaratıcılık olarak açıklanan çeşitli müzik deneyim seviyelerini içermektedir.

Araştırma, estetik bir eğitim olarak ses eğitimine şarkı söylemedeki sanat anlayışını uygulama yönündeki önerilerle sonuçlanmıştır.

Saathoff, J. M. (1995), “A Study of Vocal Exercises and Vocalises Used In Selected University Vocal Programs” adlı doktora çalışmasına göre, ses egzersizleri, tarih boyunca ses eğitiminde tekniği öğretmek için temel araç olmuştur. Bugün kullanılan ses egzersizlerinin 17.ve 18. yüzyılların şarkı söyleme ustalarından, Bel Canto’ya kadar geriye izleri sürülmektedir. Araştırma, ABD’de üniversite programlarında mevcut ses egzersizlerinin ve seslendirmenin, o tarihe kadar yapılmış ilk derinlemesine incelenmesidir. Ses eğitimi konusunda doktora programları sunan tüm Ulusal Müzik Okulları Akredite Kuruluşlarına bir anket gönderilmiştir. Her bir ses eğitimcısından demografik verileri listelemesi, sınıflarda seslendirme ile ilgili genel soruları cevaplamaları ve en sık kullanılan on ses egzersizi not etmeleri istenmiştir. Veriler genel tanımlayıcı istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir ve belirli değişken kümeleri arasında bir ilişki olup olmadığının belirlenmesi için hipotezler oluşturulmuştur. Veriler, üniversite ses sınıflarında kullanılan ses egzersizlerine ve seslendirmeye değerli bir bakış açısı sağlamıştır. Ankete katılan eğitimcilerin, ses eğitiminde geniş deneyime sahip olan, cinsiyet ve ses türü bakımından dengeli bir grup olduğu belirtilmiştir. Ses eğitimcilerinin çoğunluğu, kitaplardaki egzersizleri nadiren kullandıklarını bunun yerine eğitimleri sırasında edindikleri veya kendi geliştirdikleri basit egzersizleri tercih ettiklerini bildirmiştir. Araştırmaya göre, ses eğitimcilerinin bir bölümü öğrencilerinin ses türlerine ve yetenek seviyelerine göre farklı egzersizler verdiklerini belirtmişse de yarıdan fazlası hiçbir ayırım gözetmeksizin hepsine aynı egzersizleri verdiğini vurgulamıştır. Buna göre eğitimcilerin çalışmalarında kullandıkları ses egzersizleri konusunda söyledikleri kadar seçici olmadıkları görülmüştür. Araştırmada uygulanan ses egzersizleri müzikal olarak ve hecelere göre analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre, egzersizlerin çoğunluğunun amacına bakılmaksızın aynı temel kategorilerde oldukları görülmüştür. Sesli harflerin diğer harflere oranla daha çok kullanıldığı belirtilmiştir. Yaş, cinsiyet, ses türü ve eğitim süresi gibi bağımsız değişkenler ile sınıftaki ses çalışmaları arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak incelendiğinde sınıfa ses eğitimcilerinin verdiği egzersizleri yaparak gelen öğrencilerin sınıfta ses çalışmaları için daha az süre harcadıkları saptanmıştır. Diğer bağımsız değişkenlerle ilgili herhangi bir ilişki saptanmamıştır.

Şahin (1995), “Ses Perdeleri ve Vibrato” adlı yüksek lisans tezinde, ses eğitiminin temel konuları arasında yer alan ses perdeleri ve vibratonun, gırtlaktaki oluşumuna dair süreci ve doğru şarkı söyleme konusundaki önemini irdelemiştir. Ses eğitimcilerinin bu konudaki çalışmalarına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Çalışmada kuramsal bilgiler, tartışmaların beraberinde her bölümün içerisinde eğitim sürecinde karşılaşılabilecek sorunlar ve çözümleri için öneriler sunulmuştur. Çalışmada, ses eğitiminde modern yöntemleri sunan kitaplar ve geleneksel bel canto sanatını anlatan eserler incelenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde ses perdeleri, ikinci bölümünde vibrato, üçüncü bölümde sonuç ve önerilere yer verilmiştir. Sonuç olarak, her iki yöntem birlikte ele alınarak, özellikle ses perdelerine ilişkin olarak karşı görüşlere de yer verilerek ortak paydalara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Şengül (1997), “Müziğin Psikolojik Temelleri Bakımından Ses Eğitiminin İncelenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, ilköğretim kurumları 7. sınıf öğrencilerinin müziğin psikolojik temelleri bakımından ses eğitimi uygulamalarının program-öğretmen-öğrenci bazında ne ölçüde gerçekleştiğini incelenmiştir. Araştırmada öğretmen ve öğrenci için iki tip anket geliştirilmiştir. Öğrenci anketleri Bolu ilinde üç ayrı okulda 105 öğrenciye, öğretmen anketleri ise Bolu ili merkez ilçesinde ilköğretim okullarında görev yapan 11 öğretmene uygulanmıştır. Elde edilen verilerin frekans, yüzdeler ve dağılımları ve aritmetik ortalamaları alınmıştır. Ayrıca gruplar arasında t- testi yapılarak değişkenler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. İlköğretim kurumları 7. sınıf müzik dersi Öğretim Programının incelenmesiyle ve anket sonuçlarına göre müziğin psikolojik temellerinin ses eğitimine etkisi saptanmıştır.

Weiss, M. U. (2005), “The Alexander Technique And The Art Of Teaching Voice” adlı çalışmasında, Alexander Tekniği ve uygulamalarına ayrıca bu tekniklerin ses eğitiminde nasıl kullanılacağına odaklanmıştır. Sertifikalı bir Alexander tekniği öğretmeni olan Maria Weiss, farklı beden-zihin teknikleri ve ses pedagojisi bilgilerini Alexander tekniği ile birlikte kullanarak, bu farklı teknikleri ve vokal yaklaşımları Alexander tekniğiyle karşılaştırmıştır.

Çalışmanın birinci bölümünde Alexander tekniği ile ilgili bilgiler vermiştir. F. M. Alexander’ın fikirlerini desteklemek için ses pedagojisi alanında kaynak taraması yapmıştır. Pietro Francesco Tosi, Manuel Garcia, Kristin Linklater ve Olga Averino gibi ses eğitmenlerinin eserlerini kullanarak Alexander tekniğinin prensiplerinin bu eserlerde bulunabileceğini göstermeye çalışmıştır. Aynı zamanda Beret Arcaya veya Jane Heirich gibi Alexander tekniği ile şarkı söylemeyi öğreten ses eğitmenlerinin eserlerini de karşılaştırmıştır. Alexander tekniğinin ilke ve uygulamalarının temel olarak Feldenkrais ve Eugen Herrigel gibi farklı beden-zihin metotlarının prensiplerine tamamen zıt olduğunu belirtmiştir. Alexander tekniğiyle diğer metotların benzerlik ve zıtlıklarını ortaya koymuştur.

Çalışmanın ikinci bölümünde postür, nefes, ses egzersizi ve etütleri gibi şarkı söylemeyle ilgili konular ele alınmıştır. Araştırmacı, adı geçen kavramları; F. M. Alexander’ın, çeşitli Alexander tekniği eğitmenlerinin, beden-zihin tekniklerinin, ses eğitmenlerinin ve şarkıcıların bakış açısından değerlendirmiştir. Daha önce bahsedilen Feldenkrais ve Eugen Herrigel gibi beden-zihin tekniklerine ek olarak Tai Chi ve Carl Stough’un nefes egzersizlerini konu alan yazılardan da yararlanmıştır. Postür ve nefesle ilgili bazı yanlış tanımlamaları aydınlatmak için birtakım anatomik bilgilere de yer vermiştir. Bilinçli, kontrollü egzersiz ve performans arasındaki bağlantıyı belirtmiştir. Weiss çalışmasında, Alexander tekniği, beden-zihin tekniği, ses kitapları, anatomi ve ses bilimi kitaplarından oluşan ayrıntılı bir kaynakça vermektedir.

Sonnien, A., Laukkanen, A. M., Karma, K. and Hurme, P. (2005), “Evaluation of Support in Singing” adlı çalışmasına göre, klasik eğitim almış profesyonel şarkıcıların çoğu destekli (göğüs kafesi- diyafram kası) şarkı söylemeyi gerekli hatta

zorunlu görmektedir. Burada yapılan şey, göğüs kafesini ve/veya diyafram kasını kullanarak özellikle nefes verme sırasında sesin kontrol edilmesidir. Böylece ses süresi uzar ve subglottik (ağız) basınç artar. Destek, solunumla yakından bağlantılıdır ve “breath support” ve “atemzüge” ifadeleriyle anlatılmaktadır. Şarkı söyleyenler bu desteği “lean” sese yaslanmak ve “rest on the voice” sese dayanmak gibi bazı metaforlarla anlatmaktadır. Nadoleczny yaptığı kapsamlı çalışmasında şarkı söyleyenlerin %40’ının solunum sırasında göğüs kafesi ve diyafram kasını birlikte kullandığını (costal- abdominal), %25’inin ise esas olarak göğüs kafesini (costal breathing) kullandıklarını tespit etmiştir. Bu terimler, solunum sırasında gözlenen göğüs ve karın hareketlerini işaret etmektedir. Schilling, tarafından yapılan röntgen filmi çalışmalarında karın (diaphragmatic) ve göğüs (thoracic) olmak üzere iki temel nefes desteği olduğu saptanmıştır. Vennard ise, nefes desteğini solunum basıncının iyi kontrol edilmesi olarak tanımlamıştır.

Bu çalışmada, şarkı söylemede nefes desteğinin algısal, akustik (işitsel) ve fizyolojik ilişkileri araştırılmıştır. Yedi profesyonel şarkıcı (4 kadın, 3erkek) bir heceyi (pa: pa: pa:) birincisi nefes destekli ve ikincisi desteksiz olarak çeşitli ses tonları ve düzeylerinde melodik olarak tekrarladılar. Ses tellerindeki titreşimler çift kanallı elektroglotto grafi ile kaydedilmiştir. Ses analizleri, kaydedilen örnekler üzerinden yapılmıştır. Tüm örnekler, çalışmaya katılan profesyonel şarkıcıların yanı sıra müzik eğitilmiş kişiler, müzik öğrencileri ve müzik eğitimi olmayan ses uzmanlarından oluşan toplam 63 kişilik bir dinleyici kitlesi tarafından da incelenmiştir. Hem toplam ses kalitesi hem de destek miktarı (basınç) rakamsal olarak değerlendirilmiştir. Sonuçlara göre, destekli şarkı söyleme ve iyi şarkı ses kalitesi arasında herhangi bir işitsel farkın olmadığı görülmektedir. İyi ses kalitesi düzeyinin işitsel ve fizyolojik ilişkileri cinsiyet ve göreve bağımlı olup optimum düzeylerine orta parametre değerlerinde ulaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre; müzik eğitimi almamış olan kişilerde nefes desteğiyle söylenen şarkıyı ayırt edebilmektedir. Algısal olarak nefes destekli ses ile iyi ses aynı şey olarak görülmektedir.

Evren (2006), “Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hastalıklarının Tedavisinde Kullanımı” adlı yüksek lisans tezinde, ses eğitimi yöntemlerinin ses hastalıklarının tedavisinde kullanılabilirliği araştırılmıştır. Bu amaçla Konya Selçuk Üniversitesi Meram Tıp Fakültesi K.B.B. Anabilim Dalı’na ses bozukluğu şikayetiyle başvuruda bulunan 15 hastanın muayene, teşhis ve tedavileri konunun uzmanı tarafından belirlenip, ses eğitimi önerilen 3 hastanın tedavisinde de ses eğitimi yöntemleri, yine uzmanlar tarafından uygulanmıştır. Hastaların teşhis ve tedavi aşamalarında videolarenostroboskopik incelemeler yapılmıştır. Bu incelemelerden elde edilen kayıtlardan, yapılan ses eğitimi çalışmaları ve uygulanan form sonuçlarından elde edilen veriler, bu alanda yapılmış diğer çalışmalar ve uzman kişilerden elde edilen bilgilere göre değerlendirilmiştir. Araştırmanın sonucunda, Ses eğitimi uzmanları tarafından kullanılan, ses eğitimi yöntemlerinin ses hastalıklarının (vokal kord nodülü, mutasyonel falsetto) tedavisinde kullanılabileceği ortaya çıkmıştır. Hastaların tedavi süresince çalışmalara düzenli olarak ve en az 2,5- 3 ay süreyle katılmasının sonuç üzerinde etkili olacağı belirtilmiştir. Evren, ülkemizde gittikçe artan pek çok ses hastalıklarının tedavisinde, eğitmenler tarafından uygulanan ses eğitimi yöntemlerinin, günlük yaşatışında ses problemleriyle karşılaşan birçok birey tarafından bilinçli olarak uygulanması gerektiğini önermiştir. Bedensel farkındalıkla birlikte, nefes ve konuşma alışkanlıklarının doğru bir şekilde geliştirilmesi ile sesin yanlış kullanımından kaynaklanan ses hastalıklarından da korunulmuş olunacağını belirtmiştir.

Kaya (2006), “Müzik Öğretmenliği Programı 1. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi Dersindeki Başarılarını Etkileyen Faktörler” adlı yüksek lisans tezinde, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Programı 1. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi dersindeki başarılarını etkileyen faktörler, öğrenci görüşlerine göre incelenip değerlendirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin bu dersteki başarılarını etkileyen faktörler, uygulanan anketlerin değerlendirilmesiyle elde edilen bulgular doğrultusunda yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda, öğrencilerin başarılarını etkileyen faktörler olumlu ve olumsuz olmak üzere ikiye ayrılarak, olumlu faktörlerin devamına ve olumsuz faktörlerin önlenmesine

yönelik öneriler getirilmiştir. Kaya çalışmasında, bu doktora araştırmasının kapsamı açısından ilgili olarak sunduğu önerileri aşağıdaki gibidir.

- 1) Bireysel Ses Eğitimi dersi programlarının çağdaş program anlayışına göre düzenlenmelidir.
- 2) Bireysel Ses Eğitimi ders saatlerinin artırılması, bu dersin 2 ya da 3 yıl, (1. 2. ve 3. sınıflarda haftada iki defa 1 saat olarak) yer almalıdır.
- 3) Bireysel Ses Eğitimi dersinin kapsamının güçlenmesi ve sadece 1. sınıfta sınırlı kalmaması önerilmektedir.
- 4) Ses gelişimini destekleyici metodlar üzerinde daha fazla durulmalıdır.
- 5) Her ses grubuna göre kaynak eserler kullanılmalıdır.
- 6) Öğrencilerin seviyelerine göre aşama aşama ses egzersizleri yapmaları sağlanmalıdır.
- 7) Çalışılan eserler zaman zaman ilgili öğretim elemanının piyano eşliğiyle seslendirilmesi önerilmektedir.

Aytekin (2006), “Müzik Öğretmenliği Programlarında Bireysel Ses Eğitimi Sürecinin Akustik Ses Parametreleriyle İzlenmesi” adlı yüksek lisans tezinde, Gazi Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı 1. sınıf öğrencilerinin, ses eğitimi süreci öncesi vokal performansları ile 7 aylık ses eğitimi sonrası vokal performanslarındaki gelişimleri karşılaştırılmıştır. Araştırmanın genel amacı ses eğitimi sürecinin izlenmesine ve analizine dayanarak elde edilen sonuçlar doğrultusunda, öğrencilerin vokal performanslarındaki gelişiminin tespit edilerek eğitim sürecinin daha verimli olmasına katkıda bulunacak öneriler getirilmesidir.. Bu amaçla Voice Range Profile (Fonotogram) programı kullanılarak ses analiz testi yapılmıştır. Bunun için rastlamsal yöntemle araştırmaya, 10 bayan, 5 erkek olmak üzere toplam 15 kişi dahil edilmiştir. Ses analizleri öncesinde her öğrenci K.B.B. (kulak, burun, boğaz) uzmanı tarafından incelenmeye alınmıştır. Ölçümler; Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Prof. Dr. Necmettin Akyıldız İşitme, Konuşma, Denge Bozuklukları Tanı, Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi Ses Laboratuvarında (Computer Speech Laboratory) (CSL), bilgisayar ortamında “Voice Range Profile” programı kullanılarak konunun uzmanı tarafından yapılmıştır. Ölçümler sonunda

elde edilen veriler SPSS istatistik paket programında Wilcoxon Sıra Toplamı testi ile karşılaştırılmıştır. Araştırma sonunda ses eğitimin bir öğrenim yılı boyunca ses kalitesine olumlu olarak yansdığı görülmüştür. Aytekin çalışmasında, ses eğitimi gibi çok önemli bir alan eğitimin bir yıl (iki yarıyıl) ile sınırlanmamasını ve ders için ayrılan süre gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirilmesini önermiştir.

Perçin (2008), “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Diksiyonun Önemi” adlı çalışmasında müzik eğitimi programlarını başlangıçtan günümüze kadar incelemiştir. Araştırmasında bireysel ses eğitiminde diksiyon konusunda olan eksiliği vurgulayarak müzik öğretmeni adaylarına ve ses eğitimcilerine çeşitli önerilerde bulunmuştur. Müzik öğretmeni adaylarının Türkçenin doğru kullanımına özen göstermeleri gerektiğini belirtmiştir. Yabancı dillerde yazılmış eserlerin beraberinde kendi dilimizde yazılmış eserlerinde seslendirilmesinin önemini belirterek bütün diller açısından diksiyonun önemine dikkat çekmiştir. Güzel şarkı söyleyebilmek için sözlerin doğru ve anlaşılır olması gerektiğini vurgulayarak dilin kurallarının bilinmesi ve öğretilmesinin gerekliliğini belirtmiştir.

Hazlett, D. E., Duffy, O. M., and Moorhead, S. A. (2011), “Review of the Impact of Voice Training on the Vocal Quality of Professional Voice Users: Implications for Vocal Health and Recommendations for Further Research” adlı çalışmasında, ses eğitiminin, profesyonel ses kullanıcılarının ses kalitesi üzerine, etkilerini konu alan araştırmalar incelenmiş olup ses sağlığı üzerine etkileri saptanmıştır. Literatür taramasında CSA Illumina, Cochrane Library, EBSCO Host CINAHL (1981- 2009). ISI Web of Knowledge (1970- 2009), OvidSP Embase (1980- 2009), OvidSP Medline (1950- 2009), OvidSP PsychINFO (1967-2009) ve PubMeb Central veri tabanları taranmıştır. Bu elektronik veri tabanı incelenmesinde mesleki ses, mesleki ses bozukluğu (disfoni), mesleki ses güvenliği ve sağlığı gibi anahtar kelimeler kullanılmıştır. Bu veri tabanı incelemesinde kullanılan anahtar kelimeler ile saptanan 2653 araştırma arasından kriterlere uygun 10 makale (N= 11-60) çalışmaya dahil edildi. Örneğin, incelenen çalışmalar arasında olgu sayısı en fazla olan Ilomaki ve arkadaşlarının (N= 60) araştırmasında sadece sözlü ders

(Indirect) olarak ses hijyeni ve sağlığı anlatılan grupta belirgin bir gelişme sağlanmazken, direk olarak ses eğitimi (direct) verilen grubun ses parametrelerinde gelişme sağlandığı tespit edilmiştir. Çalışmalarda farklı yöntemler kullanıldığı için sonuçları yorumlamak zor olmakla birlikte 9 çalışmada sesle ilgili değerlendirilen parametrelerden en az bir tanesinde ses eğitimiyle düzelme saptandığı bildirilmiştir ($p<0.05$). Kontrollü 5 çalışmada ise ses eğitimiyle en 1 parametrede kontrol grubuna göre düzelme bildirilmiştir ($p<0.05$). Dahil edilen çalışmalar incelendiğinde ses sağlığı ile ilgili bulgular şunlardır:

- 1) Profesyonel ses kullanıcıları arasındaki ses bozukluklarının tedavisinden çok önlenmesi önemlidir. Bu önleme stratejileri arasında ses sağlığı eğitimi, ses eğitimi, ses taraması sayılabilir.
- 2) Profesyonel ses kullanıcılarının çalışma ortamlarında gürültü ve yetersiz hava sirkülasyonu gibi olumsuzlukların giderilmesi ses sağlığının korunması açısından çok önemlidir.

Sonuç olarak çalışmaların hemen hepsinde ses eğitiminin profesyonel ses kullanıcılarının ses kalitesi üzerinde olumlu etkisi bildirilmişse de çalışmalarda olgu sayısının azlığı ve farklı yöntemler kullanılması nedeniyle bu konuda kesin kanıt mevcut değildir. Bu nedenle konuyla ilgili yeterli olgu sayısı içeren çalışmalara ihtiyaç vardır.

Neely, D. W. (2012), “Body Conscious: A Comparative Study Of Body Awareness And Body Alignment Methods For Singers And For Teachers Integrating Them Into Their Teaching” adlı doktora çalışmasının amacı, şarkı söyleyenlerde vokal tekniğın geliştirilmesinde vücut duruşu ve farkındalığının araştırılması ile gerekliliğinin tartışılmasıdır. Bilimsel veriler uygun vücut duruşu, beden bilinci ve farkındalığının ses eğitiminde önemli olduğunu destekleyen kanıtlar sunmaktadır. Bu çalışmada, vücut duruşu ile ilgili çeşitli popüler farkındalık ve uyum yöntemleri karşılaştırılmaktadır. Bu yöntemler, yoga, Alexander tekniği, pilates ve Feldenkrais yöntemidir. Her bir yöntemin temel prensipleri ve şarkı söyleyenlere uygulanması açıklanmıştır.

Seçilen yöntemlerin her birisi ses eğitime katkı sağlayan yönere sahiptir. Diğer taraftan klinik tıbbi araştırmalar az sayıda olduğundan bu yöntemlerin etkinliği konusunda kesin yargıya varmak oldukça zordur. Son zamanlarda performans sanatçılarının duruşla ilgili özel ihtiyaçları konusunda tıbbi araştırmalarda ve alternatif vücut eğitimi yöntemleri konusundaki kamuoyu farkındalığında bir artış olduğu gözlenmektedir. Fakat müzisyenlerin ve özellikle şarkı söyleyenlerin vücut uyumu ve farkındalığı konusundaki araştırmalar yetersizdir.

Bu çalışmada “The Journal of Voice” benzeri dergilerde yayınlanan ses ve postür üzerine yapılmış araştırmalar gözden geçirilmiştir. Yöntemlerin etkinliği konusunda daha çok bilgi sağlamak için müzisyenlerle ilgili olmayan çalışmalar da incelemeye dahil edilmiştir.

Bu çalışmaya katılan profesyonel ses eğitimcilerine söz konusu yöntemleri eğitimleri sırasında kullanıp kullanmadıkları ve kullanıyorlarsa nasıl kullandıklarını sorgulayan bir anket uygulanmıştır.

Anket sonuçları öğretmenlerin bu yöntemler hakkında bilgi sahibi olduklarını ve eğitimleri sırasında yöntemleri öğrenciler üzerinde sıklıkla kullandıklarını göstermiştir. Yöntemler arasında en popüler olanlar ise yoga ve Alexander tekniğidir. Ankete katılanlara bu yöntemleri derste kullanma durumu ile ilgili açık uçlu sorular da sorulmuştur. Verdikleri cevaplardan bu konudaki sınırlı eğitimleri nedeniyle çoğu öğretmenin söz konusu yöntemleri farklı farklı uyguladıkları anlaşılmıştır. Bu bulgu, ses eğitimcilerinin yöntemlerle ilgili yeterli eğitim olanakları olmadığını göstermektedir. Performans sanatları konusunda deneyimli olmanın ve bu yöntemler konusunda bilgili eğitimlerle çalışmanın, yöntemlerin öğrenilmesinde faydalı olduğu belirtilmektedir.

Yiğit (2014), “Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri İle İncelenmesi” adlı doktora tezinde, MEB Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 392 sayı ve 08.12.2006 tarihinde yürürlüğe konulan BSE öğretim programının uygulanmasında karşılaşılan sorunlar araştırılmıştır. Sorunları tespit etmek amacıyla

Öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerle yapılan görüşme sonuçları analiz edilmiştir. Konuyla ilgili bilgiye ulaşabilmek için, kaynak taraması “standartlaştırılmış açık uçlu görüşme” tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve 8 adet açık uçlu görüşme sorusundan oluşan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formlarından elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yapılarak yüzde- frekans değerlerini içeren tablolara dönüştürülmüştür. İçerik analizinde veriler geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için bir uzman ile çalışılmıştır. Verilerin ayrı ayrı analizi yapıldıktan sonra % 96 oranında eşleştiği tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucuna göre Bireysel Ses Eğitimi dersinin uygulaması sırasında sorunlar yaşandığı, ders saatinin yetersiz bulunduğu, dersin bulunduğu dönemden daha önceki dönemlerde de okutulması gerektiği, öğretim programında bulunan alana özgü becerilerin kazanımlarının yeteri kadar sağlanamadığı tespit edilmiştir. Bireysel Ses Eğitimi dersinin amacına ulaşacak şekilde izlenebilmesi için, öğretmenlere yönelik bir kılavuz kitap hazırlanması, dersin öğrencilerle haftada 2x2 (bir ders saatinde 2 öğrenciyle haftada 2 saat) olarak yapılması ve dersin okulun ilk yıllarından itibaren okutulması önerilmiştir.

3.2. Müzik Eğitiminde Program Geliştirme İle İlgili Araştırmalar

Thomas, B. Ronald (1971), “Manhattanville Music Curriculum Program. Final Report.” adlı çalışmasında, Manhattanville şehrinde ilkokuldan liseye dek kullanılmak üzere geliştirilmiş bir müzik eğitimi müfredatını incelemiştir. Bu müfredat 80 kişiden oluşan bir müzisyen ve eğitimci grubu tarafından geliştirilerek erken çocukluktan liseye kadar müzik eğitiminde kullanılmak üzere bütüncül bir müfredat şeklinde hazırlanmıştır. Bu müfredat kapsamında bilim-müzik programı, enstrümantal program ve elektronik klavye laboratuvarı olmak üzere 3 uygulama programı oluşturulmuş olup öğretmenleri bu yeni müfredat hakkında eğitmek üzere 23 çalıştay yapılmıştır.

Kocabaş (1993), “1986- Lise Müzik Dersi Öğretim Programının Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi ” adlı yüksek lisans tezinde, 1986 Lise

Müzik Dersi Öğretim Programını Ege Bölgesinde görevli müzik öğretmenlerinin görüşleri ve çağdaş program geliştirme ilkelerine göre durum tespiti yaparak bir değerlendirme sağlamıştır. Bu bağlamda, Lise müzik dersi programlarının geliştirilmesine katkıda bulunmayı ve yeni öneriler sunmayı amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini 1992- 1993 öğretim yılında, Ege Bölgesinin 8 ilinde bulunan genel liseler, Anadolu liseleri ve Fen liselerinde görevli müzik öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmada veriler kaynak tarama, müzik öğretmenlerine anket uygulanması ve program çözümleme yoluyla elde edilmiştir. Verilerin yorumlanması ve istatistiksel çözümlemesinde frekans, yüzde ve khi- kare testi kullanılmıştır. Elde edilen veriler ışığında, 1986- Lise Müzik Dersi Öğretim Programının, bir programda olması gereken ana öğeler olan; hedef, hedef davranışlar, içerik, öğrenme- öğretme durumları, ölçme ve değerlendirme durumlarını bütünüyle kapsamadığı ve programda bu öğelere sistematik olarak yer verilmediği sonucuna varılmıştır.

Uçan, A. (1995),“Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Planlanması ve Eğitim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi” konulu çalışmasında, 1995 yılında Türkiye’de sayıları gittikçe artarak 12’ye ulaşan Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin yirmi yıllık deneyimini değerlendirmiştir. Çağın ve ülkemizin gerçekleri, olanakları ve gereksinimleri, birey ve toplumun beklentileri, sanat ve kültürümüzün nitelikleri, ulusal eğitim ve üniversite yükseköğretim sistemimizin özellikleri açısından bir değerlendirme yapmıştır. Bu bağlamda eğitim programlarının çağdaş sanat eğitiminin ilkeleri ve çağın gereksinimleriyle daha tutarlı bir biçimde yeniden yapılanması ve düzenlenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu çalışmada bu gerekliliğin açık ve anlaşılır bir şekilde ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu amaçla ilk önce “insan”, “eğitim”, “sanat” ve “sanat eğitimi” kavramlarını içeren kavramsal bir oluşturulmuş ardından Türkiye’de mesleki sanat eğitiminde bu fakültelerin tarihsel oluşum ve gelişim sürecine değinilmiştir. Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin genel durumu gözden geçirilmiş ve yeniden yapılanarak eğitim programlarının yeniden düzenlenmesini gerektiren temel nedenler üzerinde durulmuştur.

Nita Temmerman (1997), “An investigation of undergraduate music education curriculum content in primary teacher education programmes in Australia” adlı çalışmasında, Avustralya’da ilkökul öğretmeni eğitiminde müzik müfredatı incelenmiştir. İlkokul müzik deneyimlerinin yetişkinlikte müziğe ilgi üzerinde etkili olduğunu vurgulamaktadır. Müzik eğitimcileri, ilkökul seviyesinde yetersiz müzik pratiklerinin değişmesi için önemli role sahiptirler. Bu çalışmada, üniversitelerde müzik öğretmeni yetiştiren bölümlerde ki müzik eğitimi programlarının müfredatları incelenmiştir. Sonuç olarak, ilkökullarda müzik eğitiminin yetersiz olduğunu belirten yazar; bunun nedeninin öğretmenlere göre üniversitede aldıkları müzik eğitiminin yetersizliğine bağlı olduğunu bildirmiştir.

John M. Cooksey ve Graham F. Welch (1998), “Adolescence, Singing Development and National Curricula Design” adlı çalışmasında, İngiltere ulusal müzik müfredatının ergenlerin ses değişimine uygun repertuar önermediğini bildirmektedir. Yazarlara göre son 20 yılda yapılan çeşitli araştırmalar ergenlik dönemindeki olgunlaşma sürecinde hem erkekte hem de kızlarda şarkı söyleme sesinde önemli değişiklikler olduğunu göstermiştir. Ergenler bu ses değişikliklerine uygun repertuar ile bu süreç içinde şarkı söylemeye devam edebilir. Bu çalışmalar ışığında erkek ergendeki bu ses değişikliklerini ‘kırılma’ değil ‘değişim’ veya ‘dönüşüm’ olarak adlandırmak uygundur. Sonuç olarak, 1995 tarihli İngiltere ulusal müzik müfredatının ergenlik dönemindeki fizyolojik değişikliklere uygun hazırlanmadığından öğretmenlere yeterince yardımcı olmadığı belirtilmiştir.

Töreyin (1999), “Çağdaş Eğitimde Program ve Ses Eğitimi Programları” konulu çalışmasında; Türkiye’de mesleksel müzik eğitimi verilen kurumlarda uygulanmakta olan ve genellikle “şan eğitimi” olarak bilinen, içinde şan, şarkı söyleme, koro ve konuşma eğitimleri gibi insan sesiyle ilgili birçok eğitimi de bulunduran “ses eğitimi’nde çağdaş öğretim programları sorunları” araştırılmıştır.

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi verilen yükseköğretim kurumlarında ses eğitimi derslerinin; şan, şan eğitimi, bireysel ses eğitimi, bireysel söyleme gibi farklı isim ve tanımlarla programlanarak okutulduğunu belirtmiştir. Fakat ilgili yükseköğretim kurumlarında amaç, düzey ve işlevsel nitelikler göz önünde tutularak

hazırlanacak olan ses eğitimi programlarıyla daha bilinçli ve verimli bir eğitim gerçekleştirileceğini ifade etmiştir. Mesleki müzik eğitimi içerisinde yer alan ses eğitimi, şan eğitimi, şarkı söyleme eğitimi ve koro eğitimindeki uygulamalara, çağdaş öğretimde program ve program geliştirme'nin önemi açısından bakıldığında “işlevsel, üstün nitelikli ve geniş kapsamlı çağdaş ses eğitimi programlarının” oluşturulmasının gerekliliğini vurgulamıştır.

Araştırmada, mesleki müzik eğitimi verilen yükseköğretim kurumlarındaki ses eğitimi programları ve çağdaş eğitim programları açısından ses eğitimi programları ele alınarak ve şu sonuçlara varılmıştır:

- 1) Genel, amatör (özengen) ve mesleki (profesyonel) müzik eğitimi verilen kurumlarda, ses eğitimi derslerinin uygulanmasında daha geniş kapsamlı, açık ve çağdaş öğretim programı açılardan eksikliği bulunmaktadır.
- 2) Söz konusu kurumlarda, ses eğitimi kapsamında şarkı söyleme eğitimi, konuşma eğitimi, koro eğitimi ve şan eğitimi derslerinde, program açısından ilkeler, amaçlar, dersin bilimsel temelleri, bilimsel yöntemleri ve ölçme- değerlendirme biçimlerinin yeniden belirlenmesine gereksinim duyulmaktadır.

Töreyn, ses eğitimi, şarkı söyleme, şan ve koro eğitiminin, uygulandıkları kurumlarda verilen müzik eğitimi türünün amacına ve düzeyine yönelik olarak daha kapsamlı ve ayrıntılı öğretim programlarına ihtiyaç duyulduğunu önermiştir.

Çevik (2004), “Yürürlükteki Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Tasarısına İlişkin Görüşler Öneriler” adlı çalışmasında yürürlükteki müzik öğretmenliği lisans programına dair eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği anabilim dalındaki öğretim elemanları ve bu programdan mezun olmuş müzik öğretmenleri ile son sınıf öğrencilerinin görüşlerini değerlendirmiş ve konuya ilişkin öneriler getirmiştir. Çalışmada programda yer alan derslerin süre, içerik çeşitlilik ve dönemler bakımından müzik öğretmenliğinin gerektirdiği yeterlikleri ne ölçüde kazandırdığına ilişkin görüşler anket yoluyla elde edilmiştir. Programın verimliliğini arttırmaya yönelik etkenler ile nitelikli müzik öğretmeni yetiştirme konularında örneklem

gruplarının görüşleri ve önerileri açık uçlu sorularla alınmıştır. Örneklem görüşleri doğrultusunda elde edilen sonuçlara göre programda yer alan süresinin uzatılması önerilen derslerden biride “Bireysel Ses Eğitimi” dersidir ve süresi arttırılmalıdır (4-6 yarıyıl olarak) belirtilmiştir. Program yeterlilikleri değerlendirildiğinde, öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından kısmen yeterli, öğretmenlerce yetersiz bulunmaktadır. Lisans programın da yer alan dersler, süreleri, içerikleri, çeşitleri ve dönemleri açısından değerlendirildiğinde dengeli ve eşit bir dağılıma sahip olmadığı belirtilmektedir. Öğretim programlarının tasarımı ve uygulanması ile nitelik açısından gelişmiş ülkelerin standartlarına ulaştırılmasının gereğini belirtmişler. Çevik, program geliştirme uzmanları, ilgili öğretim elemanları, deneyimli müzik öğretmenleri ve anabilim dalları akademik kurullarının öngörülerini doğrultusunda “Yürürlükteki Lisans Programı” üzerinde gerekli bilimsel araştırmalar ve değerlendirmeler yapıldıktan sonra programın yeniden düzenleme çalışmalarına kısa sürede başlanması gerektiğini önermektedir.

Otacıoğlu (2005), “Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi İçin Bir Model Denemesi” adlı doktora tezinde, müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda uygulanmakta olan piyano öğretim yöntemlerinin eleştirini yaparak ülkemiz koşullarına uygun bir piyano öğretim modelinin nasıl olması gerektiği konusunda öneriler sunmayı ve programlanmış öğretime dayalı olarak geliştirilmesi ile etkililiğinin denenmesini amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda deneysel bir yöntem kullanmıştır. Yöntem olarak “Kontrol Gruplu Ön Test-Son Test Deney Deseni” kullanmış ve bunu iki grup üzerinde gerçekleştirmiştir. Her iki grubun belirlenmesinde grup özelliklerinin denk olmasına özen gösterilerek deney grubuna güz dönemi eğitim öğretim süresi boyunca programlandırılmış öğretime dayalı piyano dersi verilmiştir. Kontrol grubundaki öğrenciler ise klasik piyano öğretimine dayalı piyano derslerine devam etmişlerdir. Araştırmada veriler; deney öncesi yapılan ön test, deney sonrası yapılan son test, başarı testi, müzikal algılama testi, piyano dersi tutum ölçeği ve gözlem formu değişkenleri yönünden toplanmıştır. Araştırma sonucuna göre, programlandırılmış öğretime dayalı olarak geliştirilen “Piyano dersi” öğretim modelinin, klasik öğretime dayalı piyano eğitimi gören öğrencilere göre daha etkili ve geliştirici bir program olduğu belirlenmiştir.

Ekici (2008), “Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Program Geliştirme Çalışması” adlı doktora tezinde, yürürlükte olan müzik öğretmenliği lisans programında yer alan Bireysel Ses Eğitimi dersi programının geliştirilmesine yönelik bir çalışma yapmıştır. Tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada veriler: Bireysel Ses Eğitimi dersini yürütmekte olan öğretim elemanları, müzik öğretmeni adayları ve çalışmakta olan müzik öğretmenlerine yönelik uygulanan görüşme formlarından ve ihtiyaç analizi kapsamında öğretmen adayları için geliştirilmiş ölçek ile elde edilmiştir. Araştırmada bireysel ses eğitimi dersinde; sesin kullanımı, dersin süresi, öğrenme ve öğretme stratejileri üzerine öğrencilere, müzik öğretmenlerine ve ses eğitimcilerine uygulamak üzere üç farklı gruba yönelik görüşme formu hazırlamıştır. Araştırmanın evrenini, en az 25 yıllık deneyimi olan Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre, Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik hedef ve hedef davranışları saptanarak ilgili eğitim durumları düzenlenmiş ve değerlendirme ölçeği geliştirilmiştir. Bireysel Ses Eğitimi dersinin çağdaş bir program anlayışına uygun olarak yeniden düzenlenmesi, niteliğinin artırılması ve dersin daha işlevsel olmasının önemi belirtilmiştir.

John Finney (2010) “Curriculum Stagnation: The case of singing in the English National Curriculum” adlı çalışmasında, müfredatın yetersizliğini: şarkı söylemenin İngiliz ortaokul müfredatındaki yerinin belirsiz olduğunu öğretmenlerin genellikle şarkı söylemeyi önemsemediğini vurgulamıştır. Ortaokul öğretmenlerinden oluşan 40 kişi ile yapılan görüşmelerde şarkı söylemek entelektüel bir araç olarak tanımlanmakla birlikte merkezi bir müfredatın karmaşası içinde yeterli şarkı pratiği yapılamadığını ortaya çıkarmaktadır. Çalışmaya katılanlar merkezi müfredatın öğretmenlerin yaratıcılığına yer bırakmadığını, bu konuda öğretmenlere daha çok inisiyatif tanınması gerektiğini bildirmiştir.

Durak (2014), “Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Öğretim Programları Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmasında, Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Piyano dersinin mevcut öğretim programlarının durumu değerlendirmiştir. Bu amaçla mevcut piyano öğretim

programlarının durumunu ortaya koyabilmek için farklı kurumlardan ve farklı deneyim gruplarından 26 piyano öğretim elemanına yapılandırılmış görüşme uygulanmıştır. Araştırma ile ilgili ön çalışma oluşturması açısından uygulanan yapılandırılmış görüşme sonucunda, piyano dersine yönelik öğretim elemanlarının birçoğunun herhangi bir öğretim programı kullanmadığı, kullananların ise programlarının içeriğinde, öğretim programı öğelerine tam olarak yer vermediği yani tanımsal program kullandıkları saptanmıştır.

Özkeleş (2014), “Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Program Modeli” adlı doktora tezinde ihtiyaç analizi doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’nda yürütülen Müzik Biçimleri dersi için daha tutarlı, sağlam, etkili ve çağın gereksinimlerine cevap verebilecek nitelikte, çağdaş eğitim anlayışına uygun bir öğretim programı modeli oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırmada veriler doküman inceleme ve görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Doküman inceleme yöntemi ile kuramsal çerçevenin oluşturulmasında; Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış olan ilgili kaynaklar, YÖK tarafından hazırlanan Müzik Öğretmenliği Lisans Programı, Konservevar, Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin Müzik Anabilim/ Anasanat Dalları’nda uygulanmakta olan Müzik Biçimleri dersi öğretim programlarından yararlanılmıştır. Ayrıca MEB Talim ve Terbiye Kurulu’nun hazırladığı İlköğretim (2007)- Ortaöğretim (2009) Müzik dersi ve Güzel Sanatlar Liseleri’nin Müzik Biçimleri dersi öğretim programlarından (2006) yararlanılmıştır. Aynı zamanda Dünya’nın farklı üniversitelerindeki müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programları ve müzik biçimleri ile ilişkili olan derslerin içerikleri de incelenmiştir. Görüşme yöntemi ile de ihtiyaç analizi doğrultusunda Müzik Eğitimi Anabilim Dalları’ndaki Müzik Biçimleri dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarına yönelik standartlaştırılmış açık uçlu görüşme formu uygulanmıştır.

Araştırmada nitel veri çözümleme teknikleri kullanılmıştır. Sonuç olarak; Müzik Biçimleri dersinin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlarına yönelik hedef ve hedef davranışları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda dersin içeriği oluşturulmuş, öğrenme- öğretme durumları; Tam Öğrenme Stratejisi ile Karma Yöntem

kullanılarak düzenlenmiştir. Sinama durumlarında ise, bilişsel hedef davranışların sınanmasında alan basamaklarının özelliklerine yönelik sorular, duyuşsal hedef davranışların sınanmasında Tutum Ölçeği, devinişsel hedeflerin sınanmasında da yorumlama becerilerine ilişkin Performans Gözlem Formu ve bestecilik becerilerine ilişkin Gözlem Formları hazırlanmıştır. Ayrıca; Müzik Biçimleri dersinin müzik kültürü, çözümlene, bestecilik ve yorumlama alanlarına yönelik olarak hazırlanmış öğretim programı modeli oluşturulmuştur.

Baker, V. D. and Cohen N. (2016), “University Vocal Training and Vocal Health of Music Educators and Music Therapists” adlı çalışmasında amaç, müzik eğitimcileri ve müzik terapistlerinin ses sağlığı ve ses eğitimleri için üniversitelerin eğitim programını incelemektir. Müzik eğitimcileri (N= 351) ve müzik terapistlerinden (N= 75) oluşan katılımcılar (N= 426) ses eğitimi, ses kullanımı, ses sağlığı ve demografi ile ilgili sorular içeren bir anketi doldürmüşlardır. Her iki grup çalışma günlerinin en az %50’sinde şarkı söylediğini bildirmekle birlikte müzik eğitimcileri haftanın sonunda ses yorgunluğu ve ses kısıklığından şikayet etmişlerdir. Ses eğitimcilerinin müzik dersini seslendirme yoluyla anlatılması ve sınıfların kalabalık olması nedeniyle ses sağlıklarından endişe ettiklerini vurgulamışlardır. Katılımcıların büyük bir kısmı özellikle enstürman olarak anadal alanların kariyer odaklı bir ses eğitimi istediklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmadan çıkan sonuçlar, üniversite eğitim programlarının yenilenerek ses sağlığı ile ilgili ilave dersler konulmasının müzik eğitimcileri ve terapistleri arasındaki sesin kötü ve yanlış kullanımı olaylarını azaltmakta yardımcı olabileceğini göstermiştir. Ayrıca müzik eğitimcilerinin sağlıklı şarkı söylemeyi desteklemek için daha iyi eğitim görmelerini önermektedir.

Öztopalan (2010), “Viyolonsel Öğretiminde İlk Bir Yılda Uygulanacak Program Taslak Önerisi ” adlı doktora tezinde, Talim Terbiye Kurulu’nun 27 Ocak 1997 tarih ve 2470 sayılı MEB Tebliğler Dergisi’nde yayınlanan “Temel Sanat Eğitimi (Çalgı- Viyolonsel) Dersi Öğretim Programı’nın konularını, hedef ve hedef davranışlarını, öğrenme öğretme durumlarını ve değerlendirme ölçütlerini esas almıştır. İhtiyaç analizi doğrultusunda yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan farklı

yaklaşımlar yeni program taslağına yansıtılarak program yeniden yapılandırılmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada tarama modeli ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler, literatür taraması ve ihtiyaç analizine yönelik 20 viyolonsel öğretim elemanı ile öğretmenlerine yönelik görüşme formları ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ege Bölgesi'nde yer alan bütün Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Daları ve Devlet Konservatuvarları oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri'nin birinci yılının (9. sınıf) viyolonsel eğitimi dersine yönelik konular, hedef ve hedef davranışlar, öğrenme- öğretim ve sınav durumları yeniden düzenlenmiştir.

4. BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri yer almaktadır.

4. 1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, betimsel araştırma modellerinden tarama modeli esas alınmış ve nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Betimsel araştırmalar, olayları olduğu gibi araştırmaya ve var olan durumu belirlemeye yönelik araştırmalardır (Karakaya, 2009: 59). Bu araştırmaların önemli bir biçimi olan Tarama Modeli ise; geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir biçimde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır, önemli olan onu uygun bir biçimde gözleyip belirleyebilmektir (Karasar, 2016: 109).

Nitel araştırma bireyler veya grupların sorunlarına atfettikleri anlamlara değinen ve araştırma problemlerinin incelenmesine dayanan kuramsal çerçevelerin kullanımı ile başlar. Araştırmacılar verileri doğal ortamlarında hem tümevarım hem de tümdengelim örüntü ve temalar oluşturacak şekilde inceler (Creswell, 2013: 44). Bu araştırma yöntemi; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 39).

Araştırmada eğitim programı geliştirme modellerinden “Delphi Tekniği” kullanılmıştır. Eğitim programlarının tasarlanması veya geliştirilmesi sürecinde özellikle programa dönük ihtiyaçların saptanmasında kullanılabilir. Delphi Tekniği bir grup uzmanın tanımlanmış bir problem/konu hakkında görüşlerini bildirmesi esasına dayanmaktadır (Adıgüzel, 2016: 106). Tekniğinin en büyük amacı

konu ile ilgili seçilmiş uzmanlar grubunun akılcı bir yaklaşımla ortak görüşlerinin alınması ve ortak görüşlerinin sağlanması çabalarıdır (Demirel, 2015: 80).

Delphi Tekniği'nin işleyişi ve aşamaları sırasıyla şunlardır:

1. Uzmanların seçimine yönelik ölçütlerin belirlenmesi
2. Muhtemel uzman listesinin oluşturulması ve uzmanların kodlanması
3. Katılımcılar ile iletişime geçilmesi
4. Uzmanların çalışmaya davet edilmeleri
5. Soruların gönderilmesi
6. Yanıtların analiz edilmesi
7. Yanıtların temalaştırılmasıdır (Adıgüzel, 2016: 110).

4.2. Çalışma Grubu, Kaynak ve Materyal

Araştırmanın çalışma grubunu, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanları oluşturmaktadır. Katılımcılar; Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü, Ahi Evran Üniversitesi Neşet Ertaş Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü, Karabük Üniversitesi Safranbolu Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü, İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzikoloji Bölümü öğretim elemanlarından oluşmaktadır. Çalışmada ayrıca konuyla ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış konuyla ilgili kaynaklar ve 2017-2018 eğitim öğretim yılı yurt dışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinin Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili içeriklerinden de yararlanılmıştır. Üniversitelerin eğitim programlarına internet üzerinden ulaşarak yabancı dilde olanlar Türkçe'ye çevrilerek yurtdışındaki farklı üniversitelerine eğitim programlarında yer alan Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin içerik incelenmiştir. Yurtdışındaki farklı üniversitelerden; Sibelius Akademisi (Finlandiya), Berlin Üniversitesi (Almanya), Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi (Litvanya),

Mississippi Devlet Üniversitesi (Amerika), Eastern Illinois Üniversitesi (Amerika), Boston Üniversitesi (Amerika), Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi (Kırgızistan) ve Doğu Akdeniz Üniversitesi (Kıbrıs)'nin ilgili müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programları ve ses eğitimi ile ilgili olan ders içerikleri incelenmiştir.

Tablo 5. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Eğitim Durumuna İlişkin Bilgiler

Eğitim düzeyi	f	%
Doktora	11	68,7
Yüksek Lisans	5	31,2
Toplam	16	100

Tablo 5'e göre öğretim elemanlarının % 68,7'inin doktora eğitimi, %31,2'inin ise yüksek lisans eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir. Buna göre çalışma grubunun çoğunluğunu doktora derecesine sahip öğretim elemanlarının oluşturduğu söylenebilir.

Tablo 6. Araştırmaya Katılan Öğretim Elemanlarının Mesleki Deneyimine İlişkin Bilgiler

Mesleki Deneyim		f	%
0-5	Yıl	5	31,25
K14	3		
K9	5		
K6	5		
K10	5		
K7	5		
6-10	Yıl	5	31,25
K2	6		
K13	7		
K1	10		
K11	10		
K4	9		
11-15	Yıl	3	18,75
K12	14		
K8	14		
K15	15		
16-20	Yıl	1	6,25
K16	17		
21 ve Üstü	Yıl	2	12,5
K5	25		
K3	27		
TOPLAM		16	100

Tablo 6'da ise araştırmaya katılan öğretim elemanlarının mesleki deneyimine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması ve görüşme tekniği ile toplanmıştır.

Literatür taraması, veri toplama ve analizi öncesinde eksik bilgilerin tamamlanmasında ve araştırmanın daha rasyonel bir yapıya sahip olmasında önemlidir (Cutcliffe, 2000: 1477). Literatür taraması mevcut çalışmanın nasıl gelişeceğini, belirginleşeceğini ve bilinenin nasıl gözden geçirilip düzenleneceğini göstererek bilgi temeline inmeyi sağlamaktadır (Merriam, 2015:75).

Literatür taramasında ihtiyaç analizi kapsamında özellikle son yıllarda üniversitelerin eğitim programlarındaki son gelişmelerin neler olduğu ve dünyadaki eğilimlerin hangi yönde olduğuna ilişkin bilimsel çalışmalar dikkatle incelenmelidir. Bu incelemelerin hem yurtiçi, hem de yurt dışındaki literatüre ulaşılacak şekilde kapsamlı bir şekilde yapılması öngörülmektedir (Demirel, 2015: 92).

Bu araştırmada, konuyla ilgili Türkçe ve yabancı dillerde yayımlanmış ilgili kaynaklardan yararlanılmıştır. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programları ve Müzik Öğretmenliği Lisans Programı ile Konservatuvarlarda uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programlarından yararlanılmıştır. Ayrıca yurtdışındaki üniversitelerden; Sibelius Akademisi (Finlandiya), Berlin Üniversitesi (Almanya), Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi (Litvanya), Mississippi Devlet Üniversitesi (Amerika), Eastern Illinois Üniversitesi (Amerika), Boston Üniversitesi (Amerika), Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi (Kırgızistan) ve Doğu Akdeniz Üniversitesi (Kıbrıs)'nin ilgili müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programları ve ses eğitimi ile ilgili olan ders içerikleri incelenmiştir.

Araştırmada, temel veri toplama aracı olarak en sık kullanılan nitel araştırma yöntemlerinden “görüşme tekniği” kullanılmıştır. Stewart ve Cash (1985) görüşmeyi, önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci olarak tanımlanmıştır. Briggs (1986)

görüşme tekniğinin, bireylerin deneyimlerine, tutumlarına, görüşlerine, şikayetlerine, duygularına ve inançlarına ilişkin bilgi elde etmede oldukça etkili bir yöntem olduğunu belirtmektedir. (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 119).

Bu araştırmada görüşme türlerinden standartlaştırılmış açık uçlu görüşme yaklaşımından yararlanılmıştır. Bu yaklaşım, dikkatlice yazılmış ve belirli bir sıraya konmuş bir dizi sorudan oluşur ve her görüşülen bireye bu sorular aynı tarzda ve sırada sorulur. Açık uçlu sorular katılımcıların cevapları doğrultusunda saf gerçekliği yakalamak açısından önemlidir (Patton, 2014: 349).

Çalışma grubu olarak belirlenen Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik öğretim programının oluşturulması amacıyla ihtiyaç analizi doğrultusunda görüşme formu oluşturulmuştur. Demirel (2015: 91)'e göre ihtiyaç analizinde en sık kullanılan teknik olan görüşme yoluyla program ile ilgili görüşler sözlü olarak alınabildiği gibi yazılı olarak anket formları ile de yapılabilmektedir.

Görüşme soruları oluşturulurken açık anlaşılır ve sade bir dille yazılmasına ve içerik yönünden amaca uygun nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Sorulardan daha çok açıklama ve bilgi elde etmek için sordulara yer verilmiştir. Görüşme için hazırlanan sorular, çalışma grubunda belirtilen Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi dersini yürütmüş ve yürütmekte olan öğretim elemanlarına uygulanmadan önce 3 ses eğitimi, 3 müzik eğitimi ve 2 eğitim bilimleri alanında uzman eğitimcilerin görüşlerine sunularak değerlendirilmiş ve kapsam geçerliliği sağlanmıştır. (Büyüköztürk, 2015: 117)'e göre kapsam geçerliğini sağlamak için başvuru mantıksal yollardan biri uzman görüşüne başvurmadır.

Görüşme soruları uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenmiş ve oluşturulan sorular yüz yüze olarak ve görüşme formu ile her iki şekilde de uygulanmıştır. Yüz yüze görüşmelerin her biri yaklaşık olarak 50-60 dakika sürmüştür ve verilerin bir kısmı ses kayıt cihazıyla kaydedilmiştir. Görüşme, çoğu zaman yüz yüze yapılıyor olsa da telefon ve görüntülü telefon araması gibi anında ses ve görüntü ileticileri ile

de yapılabilmektedir (Karasar, 2016: 201). Katılımcılardan 8'si ile yüz yüze, 8'si ile e-posta, ve 1 kişi ile de görüntülü telefon görüşmesi yoluyla veriler elde edilmiştir.

Görüşme soruları, hedef ve hedef davranışlar, içerik, öğrenme- öğretme süreçleri, sınama durumları, kaynaklar, ortak program, görüş ve öneriler kategorilerini içermektedir.

4. 4. Verilerin Analizi

Araştırmada, ihtiyaç analizine yönelik yapılan görüşmelerden elde edilen veriler içerik analizi yoluyla değerlendirilmiştir. İçerik analizi, belirli bir materyalin dikkatlice, ayrıntılı ve sistematik olarak incelenmesi ve yorumlanmasıdır (Berg ve Lune, 2015: 380). İçerik analizi yoluyla birbirine benzeyen veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir ve bunlar okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 228). Elde edilen veriler, bu yöntem doğrultusunda aşağıda belirtilen sırayla:

- 1) Verilerin kodlanması,
- 2) Temaların bulunması,
- 3) Kodların ve temaların düzenlenmesi,
- 4) Bulguların tanımlanması ve yorumlanması, olmak üzere dört aşamada analiz edilmiştir.

Araştırmada, içerik analizi yönünden bu dört aşama detaylı olarak aşağıda belirtildiği şekilde yürütülmüştür:

1) Verilerin Kodlanması: Katılımcılarla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmıştır. Veriler, aynı kavramsal ifadeler veya cümlelerden oluşan paragraflar şeklinde bölümlenmiştir. Bütün veriler anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde isimlendirilerek kodlama yapılmıştır. Bu kodlama ile genel bir kavramsal yapı oluşturulmuştur. Tümevarımcı bir analiz doğrultusunda verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama yapılmıştır.

2) Temaların Bulunması: Bu şekilde ilk aşamada belirlenmiş olan kodlar, belirli kategoriler altında birleştirilerek temalar oluşturulmuştur. Temalar oluşturulurken

benzer kodlar bir araya getirilerek ortak yönleri ve farklılıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır ve tematik kodlama gerçekleştirilmiştir. Tematik kodlama, ortaya çıkan temaların tümünün altında toplanan verilerin anlamlı bir bütün oluşturabilmesine ve araştırmada elde edilen verileri anlamlı bir biçimde açıklayabilmesine dikkat edilerek yapılmıştır.

3) Kodların ve Temaların Düzenlenmesi: İlk aşamada yapılan kavramsal kodlama ve ikinci aşamada yapılan tematik kodlama ile elde edilen veriler düzenlenerek yorumlanmıştır. Bu aşamada eğitimcilerin bireysel ses eğitimi dersine yönelik öğretim programına ilişkin görüşlerine yönelik görüşme formundaki sorulara verdikleri yanıtlar, araştırmacının kendi görüş ve yorumlarına yer verilmeden, okuyucunun anlayabileceği bir dille tanımlanmış ve birbiriyle ilişkili bir biçimde açıklanarak sunulmuştur.

4) Bulguların Yorumlanması: Bu aşamada ayrıntılı bir biçimde tanımlanan ve sunulan bulguların yorumlanması ile sonuçlar elde edilmiştir.

5. BÖLÜM

BULGULAR ve YORUM

Bu bölümde, elde edilen verilerin çözümlenmesiyle ulaşılan her alt probleme ilişkin bulgulara ve bulguların yorumlarına yer verilmiştir.

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında bireysel ses eğitimi dersinin içeriğine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda belirtilmiştir.

5. 1. Türkiye’de Mesleki Müzik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumları, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, Devlet Konservatuvarlar ile Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleridir. Kurumların her birinin yapılanma ve işleyişleri farklılık göstermekle birlikte bu bağlamda eğitim vermektedirler.

Türkiye’deki Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde aktif olarak eğitim veren müzik bölümleri içerisinde güncellenmiş olarak, Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri, Müzikoloji ve Müzik Teknolojisi bölümleri bulunmaktadır. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde uygulanan program her fakültenin kendi bünyesinde hazırladığı ve uyguladığı bir program olarak ders içerikleri açısından oldukça farklılık göstermektedir. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri, lise öğreniminden sonra öğrenci almakta olup lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerin eğitim vermektedirler. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri’nin öğretim programlarının Bireysel Ses Eğitimiine ilişkin genel durumu incelendiğinde, “*Bireysel Ses Eğitimi*” olarak adlandırılan dersin bulunduğu dönemler, zorunlu/ seçmeli ders, süre ve içeriklerine ilişkin durumları aşağıdaki tablo belirtilmiştir.

Tablo7. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Süre, Dönem, Ders Tipine İlişkin Dağılımları

Üniversite	Dersin Adı	Süresi	Dönemi	Dersin Tipi
Akdeniz Üniv.	BSE	1	1-2	Zorunlu
Ahi Evran Üniv.	BSE	2	1-2-3-4	Zorunlu
Atatürk Üniv.	BSE	1	1-2-3-4	Zorunlu
Cumhuriyet Üniv.	BSE	1	1-2-3-4	Seçmeli
Erciyes Üniv.	Ses Eğt. Giriş I-II/ BSE I-II	2	1-2-3-4	Zorunlu
Karabük Üniv.	BSE	1	1-2	Zorunlu
İnönü Üniv.	BSE	1	1-2	Zorunlu
Süleyman Demirel Üniv.	BSE	1	1-2	Zorunlu

Tablo 8. Akdeniz Üniv., Ahi Evran Üniv., Cumhuriyet Üniv. Müzik Bölümleri'nde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Haftalık Ders Dağılımları

Hafta	Akdeniz Üniv.	Ahi Evran Üniv.	Cumhuriyet Üniv.
1	İnsan sesinin anatomik yapısının anlatılması	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar	Duruş
2	Diyafram nefesini ve doğru solunum alışkanlığını geliştirmeye yönelik nefes ve ses alıştırmaları	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar	Nota Deşifre
3	Diyafram nefesini ve doğru solunum alışkanlığını geliştirmeye yönelik nefes ve ses alıştırmalar. Doğru vokal kullanmaya yönelik çalışmalar	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar	Solfej
4	Doğru artikülasyon becerisi kazandırmaya yönelik ses ve nefes alıştırmaları	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj metodundan parça seçimi	Diyafram Çalışması
5	Tek ses, 2'li, 3'lü sıralı ve atlamalı seslerle doğru ses üretmeye yönelik alıştırmalar	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj metodundan seçilen parçanın çalıştırılması. Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) parça seçimi	Diyafram Çalışması
6	Tek ses, 2'li, 3'lü sıralı ve atlamalı seslere yönelik alıştırmalarla okul şarkılarının örneklenmeler	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj metodundan seçilen parçanın çalıştırılması. Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) parça seçimi	Barok dönemi eserleri çalışması
7	Doğru solunuma dayalı fonasyon, rezonans ve artikülasyonun oluşturulmasına yönelik kişiye özgü ses alıştırmaları. Okul şarkıları ve halk Türkülerinin çalıştırılması	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı, öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj metodundan seçilen parçanın çalıştırılması. Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) parça çalıştırılması	Barok dönemi eserleri çalışması
8	2'li, 3'lü, 5'li sıralı ve atlamalı seslerle legato staccato alıştırmalar. Okul şarkılarının ve Halk Türkülerinin çalıştırılması	Ara Sınav+Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı. Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj metodundan seçilen parçanın çalıştırılması. Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) Parça çalıştırılması. Aria- Anthice I- II albüm içerisinden parça seçimi	Türk eserleri çalışması

Tablo 8.Akdeniz Ünv., Ahi Evran Ünv., Cumhuriyet Ünv. Müzik Bölümleri'nde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Haftalık Ders Dağılımları (tablonun devamı)

Hafta	Akdeniz Ünv.	Ahi Evran Ünv.	Cumhuriyet Ünv.
9	2'li,3'lü,5'li sıralı ve atlamalı seslerle legato staccato alıştırmalar,Okul şarkılarının ve Halk Türkülerinin çalıştırılması	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılması	Türk eserleri çalışması
10	Ara Sınav	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılarak iletilmesi	Alman şarkıları
11	2'li 3'lü,5'li ve oktav seslerle legato,staccato alıştırmalarla crescendo ve decresendo çalışması. Okul Şarkıları ve Halk Türkülerinin seslendirilmesi	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılarak iletilmesi, Unterrichtslieder albümlerinden parçanın seçilmesi	Alman şarkıları
12	2'li 3'lü,5'li ve oktav seslerle legato, staccato alıştırmalarla crescendo ve decresendo çalışması.Okul Şarkıları ve Halk Türkülerinin seslendirilmesi	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılarak iletilmesi, Unterrichtslieder albümlerinden seçilen parçanın çalıştırılması ve sınav repertuarının oluşturulması	Teknik bütünlük
13	2'li,3'lü,5'li sıralı,atlamalı,arpej ve oktav seslerin kullanımına yönelik ses alıştırmaları.Okul Şarkıları ve Halk türkülerinin çalıştırılması	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı Öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılarak iletilmesi, Unterrichtslieder albümlerinden seçilen parçanın ilerletilmesi ve sınav repertuarının çalıştırılması.	Teknik bütünlük
14	2'li,3'lü,5'li sıralı,atlamalı, arpej ve oktav seslerin kullanımına yönelik ses alıştırmaları. Okul Şarkıları ve Halk türkülerinin çalıştırılması	Beden koordinasyonu ve nefes kullanımı ve öğrencinin ses özelliğine uygun alıştırmalar. Vaccaj,Piyano eşlikli Şarkılar ve Türküler (Egüz S.) ve Aria- Anthice I- II albüm içerisinde seçilen parçanın çalıştırılarak iletilmesi, Unterrichtslieder albümlerinden seçilen parçanın ilerletilmesi ve sınav repertuarının çalıştırılması ve sınav provası	Teknik bütünlük

Tablo 9.Erciyes Ünv., Karabük Ünv., SDÜ Ünv. Müzik Bölümleri'nde Yürütülen Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Haftalık Ders Dağılımları

Hafta	Erciyes Ünv.	Karabük Ünv.	SDÜ Ünv.
1	Tanışma ve kaynaklar hakkında açıklamalar.Ses eğitimine giriş dersi hakkında bilgiler. Ses nedir?Sesin oluşumu,tanımı, insanda ses sistemi,Fonoloji,Fonetik,insanda ses sistemi	Ses sınırının belirlenmesi	İnsan ve müzik
2	Ses eğitimi niteliği, doğru, etkili ve güzel kavramları, solunum, fonasyon, rezonans, artikülasyon kavramları hakkında genel bilgiler	Doğru duruş, ses ve nefes üretiminin öğretilmesi	Ses, sesin oluşumu, müziksel sesler
3	Ses Eğitiminin İlke ve Amaçları, Ses Eğitimi Yöntem ve Teknikleri	Alıştırmalar ile doğru ses ve nefes oluşumunun gösterilmesi	İnsan sesi, insan sesinin oluşumu
4	Solunum Yöntemlerine İlişkin Kavramlar, Duruş, atak, sesin tutulması,ses kalitesinin kontrolü (rejistr),Mutasyon döneminde ses ve registr geçişleri,Yetişkin seslerinde registr geçişleri	Alıştırmalar ile doğru ses ve nefes yayma becerisi kazandırma	Ses türleri
5	Uygulamalı bedensel gevşeme ve solunum çalışmaları	Ses ve nefes alıştırmaları, eser çalışma	Ses bozukluğuna sebep olan etkenler
6	Örnek eserler üzerinde uygulamalı ses eğitimi çalışmaları	Ses ve nefes alıştırmaları, eser çalışmanın devamı	Ses eğitimi
7	Örnek eserler üzerinde uygulamalı ses eğitimi çalışmaları	Alıştırmalar ile daha rahat ses üretme ve yayma becerisi geliştirme	Barok dönemi eserleri çalışması
8	VİZE HAFTASI	Alıştırmalar ile daha rahat ses üretme ve yayma becerisi geliştirme devamı	Şan tekniğinde vücudun duruşu
9	Ses çeşitleri, Fonasyon tür ve önemleri, Rezonans yöntemleri, rezonans geliştirme yöntemleri, Artikülasyon yöntemleri	Dili doğru kullanma, açık ve anlaşılır konuşma çalışmaları	Türk eserleri çalışması
10	Ses Eğitimi türleri (şarkı söyleme eğitimi, şan eğitimi, koro eğitimi, konuşma eğitimi)	Eserlerde ifade ve müzikaliteye yönelik çalışmalar	Alman şarkıları
11	Ses eğitiminin dayandığı bilimsel temeller (Fizik, Akustik, Anatomi, Fizyoloji, Psikoloji vb.)	Alıştırmalar ile ses temizliği ve rezonans bölgelerinde ses üretimini artırma	Alman şarkıları
12	Ses eğitimi ve tarihçesi, Dünyada Ses Eğitimi	Ses ve nefes alıştırmaları, seçilen eserin nefes yerleri, gerilim ve çözüm noktaları	Teknik bütünlük
13	Türkiye'de ses eğitimi ve opera sanatının gelişimi (opera, oratoryo, lied)	Doğru duruş, ses ve nefes üretimine yönelik alıştırmalar. Eserlerin form analizi	Teknik bütünlük
14	Dil ve Türkiye Türkçesi	Dönem içinde çalışılan tüm eserlerin seslendirilmesi	Teknik bütünlük
15	FİNAL HAFTASI	Bu ders için ara sınav 7. ve 15. haftalar arasındaki bir tarihte yapılır. Sınavın yapıldığı tarihten itibaren konular bir hafta ileri alınır	

Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri, Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri'nde uygulanan programlarda yer alan Bireysel Ses Eğitime ilişkin ders içerikleri, krediler, ders süresi, ders tipi zorunlu/seçmeli konularınaçısından farklılıklargörülmektedir. Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümleri'nde verilen eğitim programlarının geliştirilerek yapılması eğitimde nitelik açısından önem taşımaktadır.Bu Fakültelerde, müzik bilimcileri, araştırmacılar, teknoloji uzmanları yetiştirilmekle birlikte ve pedagojik formasyon programını tamamlama koşuluyla müzik öğretmeni olarak atanma hakkı da verilmiştir.

Devlet Konservatuvarları, ilköğretim okullarının birinci sınıfından, ara sınıflarından veya lise öğreniminden sonra öğrenci almakta olup orta öğretim, lisans, yüksek lisans vesanatta yeterlik düzeylerinde eğitim vermektedirler. Sahne sanatları, çalgı-orkestra, ses-koro, kompozisyon ve müzik bilimleri alanlarında sanatçı ve bilim insanı yetiştirmektedir. Ayrıca Türk müziği eğitimi ağırlıklı olan Türk Müziği Devlet Konservatuvarları da bulunmaktadır.Sanatçı yetiştirmeye yönelik eğitim veren Devlet Konservatuvarlarının öğretim programlarınınBireysel Ses Eğitime ilişkin genel durumu incelendiğinde, “Ses Eğitimi”, “Bireysel Ses Eğitimi”,“Temel Şan Eğitimi” ileadlandırılan dersin bulunduğu dönemler, zorunlu/ seçmeli ders ve süresine ilişkin durumları aşağıdaki tablo belirtilmiştir.

Tablo10. Konservatuvarların Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Süre, Dönem, Ders Tipine İlişkin Dağılımları

Üniversite	Dersin Adı	Süresi	Dönemi	Dersin Tipi
Adıyaman Üniv.	BSE	2	1-2	Zorunlu
Fırat Üniv.	Ses Eğt.	2	2	Zorunlu
İskenderun Teknik Üniv.	Temel Şan Eğt.	3	1-2	Seçmeli
Kafkas Üniv.	Ses Eğit.	2	1-2-3-4	Zorunlu
Sakarya Üniv.	Ses Eğt.	2	1-2	Seçmeli

Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri, ilköğretim düzeyinde okullarınilk sınıflarından, ara sınıflarından itibaren veya lise öğreniminden sonra öğrenci almakta olup, orta öğretim, lisans, yüksek lisans, sanatta yeterlik ve doktora düzeylerinde eğitim vermektedirler. Sahne sanatları alanı, ses/koro alanı ve çalgı/orkestra alanlarında sanatçı yetiştirmektedirler. Ordu Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü'nün öğretim programı Bireysel Ses Eğitimine ilişkin genel durumu incelendiğinde, “Temel Ses Eğitimi” olarak adlandırılan ders, zorunlu ve iki yarıyıl olarak uygulanmaktadır.

Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, lise öğreniminden sonra öğrenci almakta olup lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerin eğitim vermektedirler. Amaçlarına yönelik öğrencilerine müzik eğitiminin yanında, öğretmenlik formasyonu eğitimi de vererek müzik öğretmeni yetiştirmektedirler. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Eğitimi Bölümleri'nde “Bireysel Ses Eğitimi” adlandırılan dersin tipi zorunlu ilk iki yıl olarak programda uygulanmaktadır. Yüksek Öğretim Kurumu tarafından yayınlanan programda ilk iki yıl 4 dönem ve haftada 1 saat olarak uygulanmaktadır. Müzik öğretmenliği lisans programında yer alan dersin içeriği şu şekildedir:

Tablo 11. Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Süre Dağılımı

I YARIYIL					II YARIYIL				
Kod	DERSİN ADI	T	U	K	Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İpitişme Okuma Yazma I	2	2	3	A	Müziksel İpitişme Okuma Yazma II	2	2	3
A	Piyano I	1	0	1	A	Piyano II	1	0	1
A	Bireysel Çalgı I	1	0	1	A	Bireysel Çalgı II	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi I	1	0	1	A	Bireysel Ses Eğitimi II	1	0	1
A	Okul Çalgıları II (Gtr.-Bağ.- Blokflüt)	0	2	1	A	Okul Çalgıları II (Gtr.-Bağ.- Blokflüt)	0	2	1
GK	Müzik Kültürü	2	0	2	A	Koro I	0	2	1
GK	Felsefe	2	0	2	GK	Genel Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Türkiye I: Yazılı Anlatım	2	0	2	GK	Türkiye II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2	GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3	GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3	MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		19	4	21	TOPLAM		17	6	20

III. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İhtim Okuma Yazma III	2	2	3
A	Piyano III	1	0	1
A	Bireysel Çalgı III	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi III	1	0	1
A	Koro II	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik I	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği	2	0	2
A	Okul Çalgıları III (Gr-Bağ-Blokflüt)	0	2	1
GK	Türk Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		18	8	22

IV. YARIYIL

Kod	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İhtim Okuma Yazma IV	2	2	3
A	Piyano IV	1	0	1
A	Bireysel Çalgı IV	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi IV	1	0	1
A	Koro III	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik II	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Elektronik Org Eğitimi*	0	2	1
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		16	10	21

Tablo.11’de Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği lisans programlarında uygulan Bireysel Ses Eğitime ilişkin bilgiler yer almaktadır. Buna göre Bireysel Ses Eğitimi ilk iki yıl ders tipi zorunlu olarak haftada 1 saat toplamda 56 saat olarak dört dönem süreyle uygulanmaktadır.

5. 2. Yurtdışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Yurtdışında farklı üniversitelerin müzik bölümlerinde bireysel ses eğitimi dersinin içeriğine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda belirtilmiştir.

Finlandiya, Helsinki Sanat Üniversitesi Sibelius Akademisi’nde (University of the Arts Helsinki Department of Music Education) ses eğitimi: “*Basic Studies in Vocal Music*” (Temel Ses Eğitimi), “*Voice Use and Care*” (Ses Kullanımı ve Sağlığı) dersi olarak yürütülmektedir. Ses eğitimi dersi ile ilgili içerikler ilk dönemden itibaren 1 yıl süreyle yer almaktadır. Temel ses eğitimi dersi, 6 kredilik bir ders olup bireysel eğitim olarak yürütülür ve her akademik yıl içerisinde 26 saat olarak belirlenmiştir. Ses kullanımı ve sağlığı dersi, haftada 2 saat olmak üzere ilk dönemden itibaren yer almaktadır ve toplamda iki sene boyunca önerilen bu ders toplamda 3 kredi ve 80 saattir. Bu derste öğrencilere, doğru ses tekniği, sesi etkileyen faktörler, ses fizyolojisi hakkında bilgi ve anlayış kazandırılır. Ayrıca bu derste; öğrencilerin kendi seslerini tanımaları ve hatalı kullanımını tanımlamaları, sağlıklı bir ses tekniğinin benimsenmesi, ses tekniğindeki problemleri tanımlamak ve

bu problemlerin nasıl önleneceğini anlamaya yönelik ilgili içerik bulunmaktadır. Dersin içerisinde 10 saat sözlü olarak bilgilendirme ve toplamda 20 saat de küçük gruplarla ses egzersizleri yapılır. Bireysel eğitim olarak 2 saat (öğrencinin ses tekniğinin başlangıçta ve son halinin değerlendirilmesi), bireysel ses egzersizleri ve sesin nasıl üretildiğine dair tekniği tanıma şeklinde yürütülmektedir

Almanya, Berlin Üniversitesi Sanat Fakültesi'nde (Universität der Künste Berlin, Künstlerisch-Pädagogische Ausbildung) müzik eğitimi: bu bölümde üç farklı alanda eğitim verilmektedir. Bunlar: 1) Enstrüman Öğretmenliği, 2) Vokal Öğretmenliği, 3) Müzik ve Ritim Çalışmaları, alanlarından oluşmaktadır. Bu bölümde okuyan öğrencilere devlet okulları ve özel okullarda müzik öğretmeni olmak isteyenlere gerekli yeterliğin sağlanması yönünde eğitim verilmektedir. Vokal Öğretmenliği bölümünde ses eğitimi: “*Gesang*” (Şarkı Söylemek) dersi olarak yürütülmektedir. Ses eğitimdersi ile ilgili içerikler programda, ilk dönemden itibaren 1,5saat olarak toplamda 8 dönem süreyle yer almaktadır. Bu dersin programda belirtilen kredileri $7+7+7+7+8+8+9+13= 28+38$ şeklinde toplamda 66 kredi olarak programda yer almaktadır. Ses eğitimi dersi ile ilgili olarak piyano eşlikli şarkı söyleme, repertuar, oda müziği, koro, konuşma eğitimi ve İtalyanca dersleri şeklinde program yer almaktadır.

Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde (Lithuanian University of Educational Sciences, Faculty of Education, Department of Music) ses eğitimi: “*Singing*” (Şan/Şarkı Söylemek) dersi olarak yürütülmektedir. Şan dersi ile ilgili içerikler programda, ilk dönemden itibaren 2 kredi olarak toplamda 2 dönem süreyle yer almaktadır. Şan dersi, haftada 1 saat bireysel eğitim ve ders anlatımı şeklinde yürütülür. Bu derste; öğrencinin bireysel olarak vokal becerisinin geliştirilmesi, ve işitme becerilerinin pratik yapılarak geliştirilmesi ve düzeltilmesi, ses fizyolojisini kavrama, şarkı söylemenin psikolojik yönlerini bedensel ve zihinsel yönden hazırlanma süreci açısından kavrama, müzikal vokal eserleri yorumlama, müzik türlerini anlama, kavrama ve hissetme, bedeni ile ses üretimi arasındaki bağlantıyı kavrayarak kendi öz-denetimini kontrol etme ve bilincini sağlama konuları içeren bir program uygulanmaktadır. Bu hedef davranışların kazandırılmasında,

öğrencinin bireysel olarak ses özellikleri ve ihtiyaç durumu dikkate alınmalıdır. Dersin hedef davranışları; öğrencinin ses eğitimini temelden anlaması, sesini ifade yeteneği ve müzikal becerisinin gelişmesi, sesin fizyolojik olarak doğal ve özgün olarak oluşturması, diksiyona özen gösterme, sağlıklı bir ses üretme, güzel tonlama sağlama, işitsel farkındalık oluşturma, ses tekniğinin iyi anlaşılması, ses türlerini kavraması, sesine uygun eserlerin nasıl seçileceğinin öğretilmesi, müzisyenlik ve müzikal ifadede estetik tavır geliştirmesini sağlamaktır.

A.B.D., Mississippi Devlet Üniversitesi'nde (Mississippi State University, Department of Music Education) ses eğitimi: ses ağırlıklı eğitim alan öğrenciler "*Applied Voice*" (Uygulamalı Ses Eğitimi), "*Voice Methods*" (Ses Tekniği) ve "*Voice Pedagogy or Diction*" (Ses Pedagojisi ve Diksiyon) dersi olarak yürütülmektedir. Ses eğitimi dersi ile ilgili içerikler, ilk dönemden itibaren 6 dönem süreyle yer almaktadır. Uygulamalı Ses Eğitimi dersi haftada 2 saatlik bir ders olup bireysel eğitim olarak yürütülür. Enstrüman ağırlıklı eğitim içeriğinde uygulamalı ses eğitimi dersi ise 2 dönemlik bir ders olup haftada 1 saat olarak ve bireysel olarak sürdürülmektedir. Ses tekniği dersi haftada 1 saat olup; Bel Canto ses tekniği, sesle ilgili klasik repertuar, diksiyon ve performansın değerlendirilmesi konularını içermektedir. Ses pedagojisi dersi, haftada 1 saat olup seminer şeklinde yürütülür. Bu ders, insan sesinin kapsamlı olarak anatomisini/fizyolojisini, rezonansı yöneten akustik parametreleri ve ses sağlığını konularını içermektedir. Aynı zamanda bu ders öğrencilere, ses eğitiminin öğretimine dair pratik deneyimler kazandırmaktadır. Diksiyon dersi, haftada 1 saat olup seminer şeklinde yürütülür. Derste, Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembolleri ile onların İngilizce ve Almanca dillerinde uygulanması öğretilmektedir. Dersin amacı, bu dillerde şarkı söylerken doğru telaffuzun uygulanmasını sağlamaktır.

A.B.D., Boston Üniversitesi'nde (Boston University, Department of Music Education) ses eğitimi: "*Applied Music*" (Uygulamalı Ses Eğitimi) dersi olarak yürütülmektedir. Uygulamalı ses eğitimi dersi ile ilgili içerikler programda, ilk dönemden itibaren 1-4 kredi olarak toplamda 8 dönem süreyle yer almaktadır. Uygulamalı ses eğitimi dersi, haftada 1 saat bireysel eğitim şeklinde yürütülür. Bu

ders; ses eğitiminde gerekli tekniğin egzersizler, etütler ve uygun repertuvarla gelişmesi için uygulama teknikleri, müzik stillerinin yorumlanması için jürinin dinleyeceği resitallerin hazırlanması, bütün bunlarla ilgili performans becerilerinin ve repertuvarın gelişmesi açısından gerekli konuları içermektedir.

A.B.D., Eastern Illinois Üniversitesi'nde (Eastern Illinois University, Department of Music Education) ses eğitimi: “*Applied Music*” (Uygulamalı Ses Eğitimi) dersi ve “*Methods of Vocal & General Music*” (Ses Eğitimi Teknikleri ve Genel Müzik) dersi olarak genel müzik eğitimi veren bölümde yürütülmektedir. Ses ağırlıklı müzik eğitimi bölümünde ise bu derslere ek olarak “*Vocal Diction I-II*” (Diksiyon I-II) dersi bulunmaktadır. Uygulamalı ses eğitimi dersi ile ilgili içerikler programda, ilk dönemden itibaren 1 kredi olarak toplamda 7 dönem süreyle yer almaktadır. Bu derste öğrencilere; temel olan becerileri kazanma, vokal ve koro için pedagojik becerilerin kazanılması, başarılı bir ses eğitiminde gerekli olan tekniğin kazanılması ve jürinin dinleyeceği resitallerin hazırlanması ile bütün bunlarla ilgili performans becerilerinin gelişmesi için gerekli konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Kanada, McGill Üniversitesi'nde (Schulich School of Music) müzik eğitimi: bu bölümde ses eğitimi, “*Vocal Techniques*” (Ses Tekniği) dersi olarak yürütülmektedir. Ses tekniği dersi ile ilgili içerikler ilk dönem yer almaktadır. Ses tekniği dersi, haftada 3 saatlik bir ders olup bireysel olarak sürdürülmektedir. Ayrıca 2 saat küçük gruplar halinde koro eğitimi şeklinde yürütülmektedir. Ses tekniği dersinde öğrencilere, temel şarkı söyleme tekniği ile becerilerinin kazandırılması, geliştirilmesi ve küçük gruplar halinde koro performansları yapmaları sağlanır. Bu derste; öğrencilere doğru artikülasyon, ünlü ve ünsüz harflerin net olarak üretilmesi, uluslararası fonetik alfabe ile ses türleri ve tanımlamaları üzerinde durulur. Ayrıca bu derste öğrencilerin, küçük gruplar halinde yapılan ses derslerini gözlemlemesi yoluyla ses eğitiminde öğretme becerilerini geliştirmeleri hedeflenmektedir.

Kıbrıs, Doğu Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde ses eğitimi: “*Bireysel Ses Eğitimi*” dersi olarak yürütülmektedir. Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili içerikler ilk dönemden itibaren 1 kredi olarak 4 dönem süreyle yer

almaktadır. Bireysel ses eğitimi dersinde; insan sesinin oluşumu, gelişimi ve ses eğitiminin önemi, sesi oluşturan organların yapısı, mekanizması, fonksiyonları ile sesin oluşması, bedensel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlanma, gevşeme ve uyanık olma konusunda bilinç kazanma çalışmaları, doğru solunum alışkanlığı, sesi doğru yerde ve doğru entonasyonla üretme ve sesi rezonans bölgelerinde güçlendirme, doğru artikülasyonun becerisini kazandırmak için egzersizler, tek ses ile 2'li, 3'lü, 4'lü, 5'li, 6'lı sıralı sesler, oktav, arpej vb. seslerle legato, staccato uygulamalar yapmak, Türk dilinin ünlü ve ünsüzlerini doğru artikülasyonla oluşturmak için egzersizler yapmak, doğru solunuma dayalı doğru fonasyon, rezonans ve artikülasyonun koordinasyon içerisinde oluşturulabilmesine yönelik bireysel ses özelliklerine uygun egzersizler yapmak, doğru ses alanlarını fark etme ve uygun register geçişlerine yönelik egzersizler yapmak, seslendirilen eserlerin teknik ve müzikal analizini yapmaya ilişkin bilgi ve davranışlar kazanmak, doğru ses kullanmaya ilişkin davranışların düzeye uygun eserlerde uygulanması ve pekiştirilmesi, bireysel ses özellikleri doğrultusunda teknik ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurularak repertuar belirlenmesi, uygun müzikalite ve yorumun sağlanması (f, mf ve p gibi nüanslar ile moderato, andante gibi hız terimleriyle), kazanılan davranışları ulusal ve uluslararası ses eğitimi dağarına ilişkin eserlerde uygulayarak repertuar geliştirme, müzik öğretmenliği mesleğinin gereği olarak genel müzik eğitiminde öğrencilerin eğitim ve yaş düzeylerine uygun ses eğitimi çalışmaları ile repertuar belirleme ve buna uygun öğretim yöntemlerini kullanmak (okul şarkıları, İstiklal marşı, marşlar, ve halk türküleri) konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde ses eğitimi: “*Ses Eğitimi*” ve “*Vokal Müzik Sanatı*” dersleri olarak yürütülmektedir. Ses Eğitimi dersi ile ilgili içerikler ilk 2 dönem süreyle haftada 1+2 saat şeklinde ve Vokal Müzik Sanatı dersi de 3. dönemden itibaren 8.döneme kadar haftada 1+2 saat şeklinde yer almaktadır. Bu derslerde; doğru nefes alma, sesi doğru yerde ve doğru entonasyonla üretme, sesi rezonans bölgelerinde güçlendirme, doğru artikülasyon becerisini kazandırmak için egzersizler, sesin güçlenmesi için pratik yapma, piyano eşlikli şarkı söyleme, klasik şarkıları söyleme ve dinleme, ses tekniğini ulusal ve

uluslararası ses eğitimi dağarına ilişkin eserlerde uygulama ve repertuar geliştirme, ses eğitimi tekniğine uygun olarak yuvarlak söyleme, sesi temiz üreterek ton kavramına özen gösterme, vokal tekniği özümseme, nüans kavramlarına uygun seslendirme yapma (Fortepiano), dinleme duygusu ve hareket pratiği konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Yurt dışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümlerinin öğretim programları incelendiğinde “Bireysel Ses Eğitimi” dersini aşağıda belirtildiği şekillerde adlandırdıkları görülmektedir:

- Temel Ses Eğitimi
- Şarkı Söyleme Eğitimi
- Ses Kullanımı ve Sağlığı
- Vokal Öğretmenliği
- Uygulamalı Ses Eğitimi
- Ses Tekniği
- Ses Pedagojisi ve Diksiyon
- Ses Eğitimi Teknikleri ve Genel Müzik
- Uygulamalı Ses Eğitimi
- Ses Tekniği
- Bireysel Ses Eğitimi
- Ses Eğitimi
- Vokal Müzik Sanatı

Yurt Dışındaki Üniversitelerin Müzik Bölümleri ve Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi kazanımlarını hedef ve hedef davranışlar açısından incelendiğinde öğrencilere kazandırılması gereken becerilerin çoğunlukla aşağıda belirtilen konular olduğu görülmektedir:

İnsan Sesi, Oluşumu, Anatomisi ve Fizyolojisi

- İnsan sesinin oluşumu, gelişimi ve ses eğitiminin önemi,
- Ses fizyolojisini kavrama,
- Ses türlerini kavraması,

- Ses fiziolojisi hakkında bilgi ve anlayış kazandırma,
- Sesi etkileyen faktörler,
- Sesin fiziolojik olarak doğal ve özgün olarak oluşturması,
- Sesi oluşturan organların yapısı, mekanizması, fonksiyonları ile sesin oluşması,
- İnsan sesinin kapsamlı olarak anatomisini/fiziyojisini,
- Rezonansı yöneten akustik parametreleri tanıma yönelik yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses Eğitimi Tekniği

- Şarkı söylemenin psikolojik yönlerini bedensel ve zihinsel yönden hazırlanma süreci açısından kavrama,
- Öğrencinin bireysel olarak vokal becerisinin geliştirilmesi ve işitme becerilerinin pratik yapılarak geliştirilmesi ve düzeltilmesi,
- Doğru ses tekniği,
- Bel Canto ses tekniği,
- Ses eğitiminde temel olan becerileri kazanma,
- Müzikal vokal eserleri yorumlama, müzik türlerini anlama, kavrama ve hissetme,
- Sağlıklı bir ses üretme,
- Güzel tonlama sağlama,
- İşitsel farkındalık oluşturma,
- Ses tekniğinin iyi anlaşılması,
- Bedensel ve zihinsel olarak şarkı söylemeye hazırlanma, gevşeme ve uyanık olma konusunda bilinç kazanma çalışmaları,
- Doğru solunum alışkanlığı,
- Sesi doğru yerde ve doğru entonasyonla üretme ve sesi rezonans bölgelerinde güçlendirme,
- Bedeni ile ses üretimi arasındaki bağlantıyı kavrayarak kendi özdenetimini kontrol etme ve bilincini sağlama,
- Öğrencinin ses eğitimini temelden anlaması,

- Sesini ifade yeteneği ve müzikal becerisinin gelişmesi,
- Doğru solunuma dayalı doğru fonasyon, rezonans ve artikülasyonun koordinasyon içerisinde oluşturulabilmesine yönelik bireysel ses özelliklerine uygun egzersizler yapmak,
- Doğru ses alanlarını fark etme ve uygun register geçişlerine yönelik egzersizler yapmak,
- Seslendirilen eserlerin teknik ve müzikal analizini yapmaya ilişkin bilgi ve davranışlar kazanmak,
- Doğru ses kullanmaya ilişkin davranışların düzeye uygun eserlerde uygulanması ve pekiştirilmesi,
- Bireysel ses özellikleri doğrultusunda teknik ve sınıf düzeyi göz önünde bulundurularak repertuar belirlenmesi,
- Temel şarkı söyleme tekniği ile becerilerinin kazandırılması, geliştirilmesi ve küçük gruplar halinde koro performansları yapmaları sağlama,
- Uygun müzikalite ve yorumun sağlanması (f, mf ve p gibi nüanslar ile moderato, andante gibi hız terimleriyle),
- Kazanılan davranışları ulusal ve uluslararası ses eğitimi dağarına ilişkin eserlerde uygulayarak repertuar geliştirme,
- Başarılı bir ses eğitiminde gerekli olan tekniğin kazanılması ve jürinin dinleyeceği resitallerin hazırlanması ile bütün bunlarla ilgili performans becerilerinin gelişmesini sağlama,
- Sesine uygun eserlerin nasıl seçileceğinin öğretilmesi, müzisyenlik ve müzikal ifadede estetik tavır geliştirmesini sağlama,
- Müzik stillerinin yorumlanması için jürinin dinleyeceği resitallerin hazırlanması,
- Sesle ilgili klasik repertuar,
- Ses eğitiminde gerekli tekniğin egzersizler, etütler ve uygun repertuarla gelişmesi için uygulama teknikleri,
- Performans becerilerinin ve repertuarın gelişmesi açısından gerekli konuların kazandırılmasına yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır. Ayrıca, ses eğitiminde teknik olarak; müzikte özel

öğretim yöntemlerinden: Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi, Orff Yöntemlerinden önemli ölçüde yararlanılmaktadır.

Ses Kullanımı ve Sağlığı

- Ses tekniğinde doğru yaklaşım,
- Sesi olumsuz yönde etkileyen faktörler,
- Ses fiziolojisi hakkında bilgi ve anlayış kazanma,
- Öğrencilerin kendi seslerini tanımaları ve hatalı kullanımını tanımlamaları,
- Sağlıklı bir ses tekniğinin benimsenmesi,
- Ses sağlığını koruma yöntemleri,
- Ses tekniğindeki problemleri tanımlamak ve bu problemlerin nasıl önleneceğini anlamaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses Pedagojisi ve Diksiyon

- Konuşma eğitimi,
- Diksiyona özen gösterme,
- Doğru artikülasyon, ünlü ve ünsüz harflerin net olarak üretilmesi,
- Diksiyon ve performansın değerlendirilmesi,
- Ünlü ve ünsüzleri doğru artikülasyonla oluşturmak için egzersizler yapmak,
- Doğru artikülasyon ve diksiyon becerilerini kazandırmak için egzersizler,
- Uluslararası fonetik alfabe ile ses türleri ve tanımlamaları,
- Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembolleri ile onların İngilizce ve Almanca dillerinde uygulanması öğretilmektedir ve bu dillerde şarkı söylerken doğru telaffuzun uygulanmasını sağlamaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses Eğitiminde Pedagojik Çalışmalar

- Vokal ve koro için pedagojik becerilerin kazanılması,
- Küçük gruplar halinde yapılan ses derslerini gözlemlenmesi yoluyla ses eğitiminde öğretme becerilerini geliştirmelerini sağlama,
- Sesine uygun eserlerin nasıl seçileceğinin öğretilmesi, müzisyenlik ve müzikal ifadede estetik tavır geliştirmesini sağlama,
- Müzik öğretmenliği mesleğinin gereği olarak genel müzik eğitiminde öğrencilerin eğitim ve yaş düzeylerine uygun ses eğitimi çalışmaları ile repertuar belirleme ve buna uygun öğretim yöntemlerini kullanmak (okul şarkıları, İstiklal marşı, marşlar, ve halk türküleri)
- Ses eğitiminin öğretilmesine dair pratik deneyimler kazandırmaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır. Ayrıca, öğrencilerin küçük gruplar halinde yapılan ses derslerini gözlemlenmesi yoluyla ses eğitiminde öğretme becerilerini geliştirmeleri hedeflenmektedir.

Tablo 12. Finlandiya, Almanya, Litvanya, A.B.D., Kanada, Kıbrıs, Kırgızistan'daki Müzik Bölümleri ve Müzik Eğitimi Bölümleri ile Türkiye Cumhuriyeti'nde Müzik Eğitimi Bölümlerindeki Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Sürelerine İlişkin Bilgiler

Üniversite	Haftalık Toplam Saat	Dönemlik Hafta Sayısı	Dönemi	Toplam Dönem Sayısı	Toplam Saat
Finlandiya, Helsinki Sanat Üniversitesi	6	14	1-2	2	126
Almanya, Berlin Üniversitesi Sanat Fakültesi	1,5	18	1-2-3-4-5-6-7-8	8	216
Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi Eğitim Fakültesi	2	13	1-2	2	56
A.B.D., Mississippi Devlet Üniversitesi	2	14	1-2-3-4-5-6	6	168
A.B.D., Boston Üniversitesi	1-4	14	1-2-3-4-5-6-7-8	8	112
A.B.D., Eastern Illinois Üniversitesi	1	14	1-2-3-4-5-6-7	7	98
Kanada, McGill Üniversitesi	3+2	13	1-2	2	105
Kıbrıs, Doğu Akdeniz Üniversitesi	1	14	1-2-3-4	4	56
Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi	1+2	14	1-2-3-4-5-6-7-8	8	84
Türkiye Cumhuriyeti Üniversiteleri	1	14	1-2-3-4	4	56

Tablo12.'de görüldüğü üzere Yurt Dışındaki Üniversitelerin Müzik Bölümleri ve Müzik Öğretmenliği Bölümlerinde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamındaki dersler incelendiğinde, ülkemizde verilen Bireysel Ses Eğitimi dersine

göre karşılaştırıldığında (Tablo.7, Tablo.8, Tablo.9’da) hem içerik hem de süre bakımından daha geniş ele alındığı görülmektedir. Bireysel Ses Eğitimi dersinin, ülkemiz koşullarına uygun ve çağdaş eğitim anlayışı rehberliğinde düzenlenerek her türlü müzikal gelişime cevap verecek nitelikte kazanımlar sağlanması açısından planlanması gerekmektedir.

5. 3. Çalışma grubunun bireysel ses eğitimi dersine yönelik hedef ve hedef davranışlar, içerik, süre, öğrenme-öğretme süreçleri, sınav durumları, kaynaklar, ortak programla ilgiligörüş ve önerilerine ilişkin bulgular ve yorumlar

Bireysel ses eğitimi dersi için örnek bir öğretim programına yönelik, öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin bulgular ve yorumlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Görüşme sorusu:

Güzel Sanatlar Fakülteleri’nin Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak bilişsel, duyuşsal, psikomotor hedef davranışlar nelerdir?

Soru 1. Katılımcıların 1. soruda belirtilen “*Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak bilişsel, duyuşsal, psikomotor hedef davranışlar nelerdir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde bireysel ses eğitimi dersindeki bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedef davranışlar üç tema altında belirtilmiştir.

1. Bilişsel Hedef Davranışlar: Katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak bilişsel hedef davranışlara ilişkin yanıtları değerlendirildiğinde genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öncelikle teorik-kuramsal çerçeve olarak sesin oluşumu ve sesin oluşumunda rol oynayan yapılar,
2. İnsan sesinin anatomik ve fizyolojik özellikleri ve sesin oluşumunda birlikte hareket eden anatomik yapılar ve onların arasındaki işleyiş,
3. Sesin doğru üretilmesi için uygun bedensel duruş pozisyonu,
4. İnsanda ses sisteminin sınıflandırılması ve ses gruplarının özellikleri,
5. Nefes çeşitleri ve solunum sistemi fizyolojisi ile ilgili konular,

6. Ses eğitiminin ilke ve amaçları, gerekliliği, türleri, temel öğeleri ve çeşitli söyleme teknikleri,
7. Rezonatör organlar ve Artikülatör organların yapısal özellikleri ile görevleri,
8. Şarkı söyleme sanatı tarihi ve şarkı söyleme sanatı ile ilgili gerekli olan teknik terimler,
9. Çocuk ses özelliklerini tanımlama ve çocuk seslerinin eğitiminde uygun yaklaşımlar,
10. Sesin gelişimi, değişimi, ses hastalıkları nedenleri ve tedavisi, ses sağlığının önemi ve korunması, mutasyon dönemi özelliklerine uygun yaklaşımların tanımlanması ile ilgili gerekli tüm teorik bilgilerdir.

K1: “Sesin fiziksel özelliklerini doğru ölçütler içinde değerlendirebilmek, Seslendirdiği eserin nüans özelliklerini açıklayabilmek,

Sesin kullanımı için uygun ve doğru bedensel duruş pozisyonunu bilmek,

Ses oluşum mekanizmasını ve sesin oluşumunda rol oynayan anatomik yapıları ve işlevlerini açıklayabilmek,

Sesin kullanımı ile ilgili problemlerin çözümünde bilimsel yöntemi bilmek,

Artikülasyon geliştirici alıştırmaları seçebilmek (planlayabilmek),

Rezonatör ve artikülatör organları açıklayabilmek, Ses sağlığını korumak için alınması gereken önlemleri öngörebilmek,

Ses türlerini ayırt edebilmek, ses türlerine göre register geçişlerini ayırt edebilmek,

Çocuk ses özelliklerini açıklayabilmek ve çocuk seslerinin eğitiminde doğru yaklaşımları bilmek,

Kendi sesinin özelliklerini ve sınırlarını ayırt edebilmek,

Ses eğitiminin müzik eğitimindeki önemini açıklayabilmek, İnsan sesindeki değişme ve gelişmeleri açıklayabilmek,

Ses bozukluğunun nedenlerini bilmek (duyduğu sesin sağlıklı olup olmadığı?), Mutasyon dönemi özelliklerine uygun yaklaşımları bilmek şeklindedir”.

K2: “*Sesin oluşumunda görev alan organları (diyaframdan rezonans boşluklarına) ve aralarındaki koordinasyonu bilmesi, ilerleyen dönemlerde artikülasyon, prozodi kavramlarını bilmesi,*

Dil, diş ve dudakların artikülasyon açısından harflerin oluşumunda hangi ağırlıkta görev aldığını bilmesi.

Eserleri (yerli ve yabancı) düzenlemeleri, dönemleri ve müzikal özellikler arasındaki farklılıkları, ekolleri bilmesi, repertuarı tanınması,

Oratoryo, missa, opera, uvertür, resitatif, düet, terzet, korrepetisyon gibi vokal müzik literatürüne ait kavramları bilmesidir”.

K3: “*Nefes ve solunum sistemi (respiration) kavramının içeriğini tanımlayabilir,*

Nefes çeşitlerini (diyafram nefesi, göğüs nefesi) tanımlayabilir,

Geyşeme-Rahatlama (relaxtion) kavramının içeriğini tanımlayabilir,

Ses bölgelerindeki uyum (registration) kavramının içeriğini tanımlayabilir şeklindedir”.

K4: “*Ses nedir ve nasıl oluşur? İnsanda ses sistemini öğrenme,*

Sesin gelişimi ve değişimi, ses hastalıkları nedenleri ve tedavisi, ses sağlığının önemi ve korunması,

Ses eğitimi, ses eğitimi türleri, ses eğitiminin temel öğeleri ve çeşitli söyleme tekniklerinin ne olduğunu öğrenme,

Şarkı nedir, şarkı söyleme sanatı tarihi ve şarkı söyleme sanatına ile ilgili gerekli teorik bilgiyi öğrenme,

Şarkı söyleme sanatı ile ilgili gerekli olan terimleri öğrenme,

Ses grupları (kadın, erkek ve çocuk) hakkında bilgi verme şeklindedir”.

K5: *“Bireylerin, sesin nasıl oluştuğu ve insanda ses sistemini oluşturan öğeleri, sesin doğru üretilmesi için gerekli doğru pozisyonu bilmesi ve insan ses sisteminin sınıflandırılmasını bilmesidir”.*

K9: *“Öğrencinin sesin oluşumunda rol oynayan organları tanıyabilmesi, sesin temel öğelerini ve özelliklerini bilmesi,*

Konuşurken ve şarkı söylerken rol oynayan organlar nelerdir ve nasıl hareket ederler konusunda bilgi sahibi olması,

Ses grupları hakkında bilgi sahibi olması, alanla ilgili nüans terimleri ve ilgili teknik terimleri bilmesibilışsel hedef davranışları oluşturmaktadır”.

K10: *“Kazanılacak temel davranışlar arasında; ses nasıl oluşur soruna cevap verebilmesi, sesin oluşumunda (diyafram kası, akciğer, soluk borusu, ağız, dil, çene vb.) birlikte belli bir koordinasyon sağlayan anatomik yapıları tanımasıdır,*

Öğrencinin, kendi ses özelliği hakkında bilgilenmeli ve sesini kullanırken doğru duruş pozisyonu nedir bilmelidir,

Ses türlerinin sınıflandırılmasında; kadın, erkek ve çocuk sesleri hakkında bilgilenmesidir”.

K11: *“Bireysel Ses Eğitimi derslerinde aktarılacak teorik anlatımlar ile öğrencide düşünme, hayal etme, soyut temelli kavramları somutlaştırma ve neticesinde uygulama aşamaları yer almaktadır. Ses eğitimi dersleri her ne kadar uygulama alanını kapsasa da başlangıç aşamasında bireyde bilinci uyuracak etki sağlamalıdır. Bu aşamada öğrenci bilgiyi elde ettikten sonra,*

kavrama, analiz etme, sentezleyip birleştirme ve sonuç olarak uygulama süreçlerini gerçekleştirmelidir. Bu yüzden ses eğitimine dair genel ve özel kavramların ayrıntılı bir şekilde verilmesi hedeflenmelidir”.

K12: *“Bilişsel olarak; etkili ve sağlıklı şarkı söyleyebilme, işitme ve seslendirme arasındaki ilişkiyi algılama ile uygun duruş, artikülasyon, nüans, ses oluşum mekanizmasını açıklayabilme, ses türlerini bilme ve ses gruplarının kendi özellikleri içinde register geçişleri konusunu öğrenme, farkını bilme biçiminde açıklanabilir”.*

K14: *“Öğrencinin kendini tanıması ses özelliklerinin ne olduğunu bilmesi, sesin oluşumunu ve sesi oluşumunda rol oynayan organları tanıması”.*

K15: *“İnsanda ses sistemini oluşturan organlar: diyafram kası, abdominal kaslar, ses telleri, dil, diş, dudak ve bu organların uyumlu çalışma sistemi hakkında bilgi sahibi olmak, diksiyon nedir, artikülasyon, konuşma becerileri hakkında bilgi vermek, Bireysel Ses Eğitimi dersinde konuşma noktasına önem verilmelidir. Ünlüler, ünsüzler artikülasyonun önemi belirtilmelidir. Diyafram nefesi ne demek?, doğru duruş nasıl olur? gibi bütün bunlar hakkında bilgi vermek”.*

K16: *“Doğru bedensel duruşun önemini ve sesin kullanımında ki yerini bilmek,*

Ses için gerekli olan anatomik yapıları ve bu yapıların işlevlerini açıklayabilmek,

Bilimsel yöntem ışığında sesin doğru kullanımı ve ses sağlığı hakkında bilgi sahibi olmak ve ses sağlığını korumak için alınması gereken önlemleri bilmek,

Eserlerde yer alan nüans terimlerini tanıyabilmek ve terimler hakkında bilgi sahibi olmak”.

- 2. Duyuşsal Hedef Davranışlar:** Katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak duyuşsal hedef davranışlara ilişkin yanıtları değerlendirildiğinde genel görüşleri şunlardır:

1. Ses kullanma performansı gerçekleştirmeden önce iç ve dış gevşeme hareketleri ile bedensel, ruhsal, zihinsel hazırlık yapmayı alışkanlık haline getirme,
2. Beden ve ruh sağlığının değerini bilme ve ses kullanma performansını geliştirmek için düzenli egzersiz, spor, nefes çalışmaları vb. yapmayı alışkanlık haline getirme.
3. Ses sağlığı, bakımı ve korunmasına yönelik talimatlara özen göstererek uygulama,
4. Seslendirmede gerekli özgüveni gösterebilmek ve sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinlerin toplum karşısında etkili olarak uygulama,
5. Bireysel olarak doğru ve düzenli çalışmaya özen gösterme ve alışkanlık haline getirme,
6. Ses eğitiminin şarkı söyleme sanatı için gerekliliği ve önemi konusunda gerekli bilincin oluşması,
7. Kendini geliştirmeye yönelik ses eğitimi tekniklerini öğrenmede ve şarkı söylemede istekli olma,
8. Alanla ilgili konserleri izlemenin ve dinlemenin önemi bilmek,
9. Seslendirdiği ve dinlediği farklı türlere ait eserlerden repertuvar oluşturmaya çaba göstermesidir.

K1: *“Sesini koruma bilincini oluşturabilmek ve sesini olumsuz etki yapan ortam ve durumlardan koruyabilmek,*

Özgüvenini gösterebilmek ve sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinleri toplum karşısında etkili (nitelikli) olarak kullanabilmek,

Uyku düzenine ve beslenmesine dikkat edebilmek,

Opera temsilleri ve şan konserlerini dinleyebilmek (alanı için değerini bilebilmek),

Performansını geliştirmeye yönelik etkinliklere katılabilmek, repertuarını geliştirmeye çaba gösterebilmek,

Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilincine sahip olabilmek,

Beden ve ruh sağlığının değerini bilmek, Ses kullanma performansını geliştirmek için düzenli egzersiz (spor, nefes, bedensel ve zihinsel rahatlama vb.) yapmaya özen gösterebilmek şeklindedir”.

K2: *“Alan repertuarına ilgili olması ve dinlediği arya, lied, ariaantik ya da türkü düzenlemeleri ile ilgili tanımlama yapacak düzeyde müzik kültürüne sahip olması”.*

K3: *“Ses eğitimi ile ilgili fiziksel ve ruhsal rahatlık yönündeki davranışları sergiler,*

Dengeli duruş, sahne duruşu ve iletişim ile ilgili müzikalite uygulamalarına yoğunlaşarak nitelikli bir ifade gücü için çaba gösterebilir,

Ses sağlığı, bakımı ve korunmasına yönelik talimatlara özen gösterir ve uygular”.

K4: *“Konuşma ve şarkı söyleme sanatı için gerekli olan ses eğitiminin önemi konusunda farkındalık oluşturma,*

İnsan ses sisteminin şarkı söylemede ki rolünü öğrenebilme ve ses sağlığının korunması için mesleki farkındalık oluşturma,

Hem beden, nefes hem de ses egzersizleri ile Bireysel Ses Eğitiminin alt dallarından olan ve bu derste kazandırılması gereken temel ses eğitimi uygulamaları için gerekli rahatlama ve ses eğitiminin temel öğeleri ve çeşitli söyleme tekniklerini uygulamalı olarak gerçekleştirme,

Ses gruplarına uygun ses egzersizleri yapma ve bu konunun ses gelişimi, sağlığı ve korunması içinde ayrıca önemli olduğunu hakkında farkındalık oluşturma,

Ses eğitimi uygulamaları olarak, sesin doğru yerde oluşturulmasını hissetme ton yerleştirme”.

K5: *“Ses eğitiminin gerekliliğini anlayarak ve bu konuda bilinçli hareket etmesi, ses sağlığı nedir, sesin korunması için gereken özeni gösterebilmesidir”.*

K7: *“Bireysel ses eğitimi derslerinde öğrenci öncelikle duruş, nefes, solunum sistemi ile ilgili bilinçlendirilmeli”.*

K8: *“Başlangıçta bireysel ses eğitiminde öğrencinin bilişsel hazır bulunuşluğu çok önemlidir. Eğitimde kullanılan yöntem, teknik ve metodlar öğrencinin hazır bulunuşluğuna göre belirlenir. Seviyenin yükseltilmesi için, sesi etkili ve verimli kullanma konusunda soyut kavramları içselleştirme ve imgeleme yöntemi kullanılır ve öğrencilerinde farkındalık yeteneğini ortaya çıkartacak uygulamalar yaptırarak onların bilişsel kapasitelerinin geliştirilmesi hedeflenir”.*

K9: *“Öğrencinin, ses eğitiminde yapılan egzersizler ve uygulamalarının önemini bilmesi, şarkı söylerken dengeli duruş ile sesini doğru yerde oluşturduğunu hissetmesidir. Ayrıca sesinin nasıl korunması gerektiğinin bilincinde olması, eserleri seslendirirken gerekli özgüveni sergilemesi bilişsel hedef davranışlardır”.*

K10: *“Kazanılacak temel davranışlar arasında; öğrencinin ses eğitimiyle ilgili olarak doğal ve rahat bir bedensel duruşa dikkat etmesinin yanı sıra sesi üretmede ki pozisyonun öneminin bilincinde olması ve sesini geliştirmeye yönelik çaba göstermesidir”.*

K11: *“Bu alanda bireyin (öğrencinin) eğitimciyi nasıl gözlemlediği ve gözlemlendiği nasıl uygulamaya çevirdiği önemlidir. Bir nevi usta-çırak ilişkisinin olduğunu söyleyebileceğimiz ses eğitimi derslerinde gözlem-uygulama ve öğrenme üçlüsü hedeflenen önemli basamaklar arasında yer almaktadır. Bilgi transferinin gerçekleştiği andan itibaren kavrayıp sentezleyen birey, ses eğitiminin temel öğelerini kendi bünyesine nasıl aktaracağını*

deneyerek öğrenmelidir. Burada sesin doğru ve etkili kullanımı hedef alındığından süreçte yer alan organların doğru ve etkin kullanımı ve yanlış-doğru kavramlarının kişisel farkındalıkla çözümlenmesi amaçlanmaktadır”.

K12: *“Duyuşsal olarak; sesini koruma bilincini oluşturabilme, performansını geliştirmeye yönelik etkinliklere katılabilme, repertuarını geliştirmeye çaba gösterebilme biçiminde açıklanabilir”.*

K14: *“Dersin önemini, gerekliliğini hissetmesi, derse aktif katılım sağlaması ve kendini geliştirmeye yönelik çaba göstermesi”.*

K15: *“Doğru duruş hakkında bilgi sahibi olmuş bir öğrencinin ayaklarını yan yana getirdiği pozisyonda dengeli duruşu hissederek yapması ve bilinç sağlaması, nefes çalışmalarında kaslarını hissetmesi doğru pozisyon hakkında farkındalık oluşturması”.*

K16: *“Bireysel olarak doğru çalışma bilinci kazanması ve düzenli egzersiz yapmaya özen göstermesi,*

Alanıyla ilgili konserleri izlemek, dinlemek ve bunun önemini bilmek,

Toplum karşısında eser seslendirmede nitelikli sahne etkinlikleri gerçekleştirmeye gerekli özeni sağlamak”.

3. Psikomotor Hedef Davranışlar: Katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak psikomotor hedef davranışlara ilişkin yanıtları değerlendirildiğinde genel görüşleri şunlardır:

1. Sesini kullanımı için doğru ve uygun bedensel duruşu sağlayabilme,
2. Sesini doğru pozisyonda oluşturduğunu denetleyebilme,
3. Konuşurken ve şarkı söylerken nefesini denetleyebilme,
4. Seslendirmede eserleri doğru teknik ve etkili olarak yorumlama,
5. Sesin kalitesini arttırmada rezonans boşluklarını etkin olarak kullanabilme

6. Sesini uygun rezonans bölgelerinde büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirerek şarkıları etkili biçimde yorumlayabilme,
7. Seslendirdiği eserlerde,sesin teknik özelliklerini uygulayabilme (vibrato, tril, ajilite, süsleme, legato, staccato, crescendo, diminuendo, forte, piano, messadivoce, portamento, martellato vb.)
8. Seslendirdiği eserlerde entonasyonu denetleyebilme,
9. Seslendirdiği eserlerin nüans özelliklerine bilerek yorumlama,
10. Atak, solunum, rezonans ve register bölgelerinin kullanımı ile ilgili doğal refleksler oluşturmayı geliştirebilme,
11. Sesini şarkı söyleme sırasında nefes, artikülasyon ve entonasyon yönünden denetleyebilmedir.
12. Eserleri ve ses grubuna uygun öğrendikleri egzersizleri kendi kendilerine yapabilmeleridir.
13. Ses eğitimiyle ilgili kazanımları davranış haline dönüştürebilme ve uygulama sırasında tam ve eksiksiz olarak yapabilme,

K1: *“Konuşurken ve şarkı söylerken nefesini denetleyebilmek, soluk basıncını farklı dinamiklerde kullanabilmek,*

Sesin yerini doğru tasarlayabilmek, kendi başına ses egzersizleri yapabilmek, Ders dışı çalışmalarını düzenli olarak uygulayabilmek,

Şarkı söylerken gırtlığın pozisyonunu denetleyebilmek, Şarkıları söylerken dilin özelliklerini doğru uygulayabilmek,

Seslendirdiği eserlerde entonasyonu denetleyebilmek,

Şarkı söylerken sesin teknik özelliklerini uygulayabilmek (vibrato, tril, ajilite, süsleme, legato, staccato, crescendo, diminuendo, forte, piyano, messavoce, messadivoce, ton tutma, martellato, portamento, maskede söyleme, sesi projekte etme, maskeye yerleştirme, sesi marke etme, fokuslama, şarkıcı formantı oluşturma, register geçişleri vb.),

Sesi uygun rezonans bölgelerine göndererek büyütme, zenginleştirme ve armoniklerini geliştirebilmek, şarkıları etkili bir şekilde seslendirme ve yorumlayabilmek, pürüzsüz ve estetik niteliği yüksek ses elde etme becerisi kazanabilmek, teknik düzeye ve ses rengine uygun olarak seçilen eserleri tür, dönem, üslup ve karakterine uygun olarak müzikal bir duyarlılıkla seslendirme becerisi kazanabilmek şeklindedir”.

K2: *“Atak, solunum, rezonans bölgelerinin kullanımı ile ilgili doğal refleksler kazanması (eğitimin son dönemlerinde özellikle)”.*

K3: *“Diyafram nefesi ve göğüs nefesi arasındaki farklılıkları uygulamalı olarak gösterebilir,*

Aktivatör sistem, vibratör sistem ve rezonatör sistemleri bilinçli olarak kullanır,

Ses bölgelerini hisseder, ayırt eder ve sesin yerini doğru yerde üretebilir,

Sesin kalitesini arttırmada rezonans boşluklarını etkin olarak kullanabilir,

Kazanımlarını örnekler üzerinde eksiksiz olarak uygulamaya ve göstermeye çalışır şeklindedir”.

K4: *“Bireylerin şarkı söyleme için gerekli olan unsurları davranışları haline dönüştürebilme ve gerekli teknikleri eser icra ederken uygulayabilme,*

Bireylerin eğitimciye bağımlı kalmadan kendi başlarına ve kendi ses gruplarına uygun olan ses egzersizlerini yapabilme,

Bireylerin seslendirmede, ses gruplarına uygun bir şekilde eserleri transpoze edebilme”.

K5: *“Ses eğitimi alan bireylerin sesini doğru pozisyonda oluşturduğunu hissedebilmesi ve kontrolünü sağlayabilmesi ve öğrendiği ses egzersizlerini kendi kendine de yapabilmesi ile sesini şarkı söyleme esnasında nefes, artikülasyon ve entonasyon yönünden denetleyebilmesi gerekir”.*

K6: “Doğru nefes alabilme ve sesini doğru yerde kullandığını hissedebilme, egzersizleri ve ezgileri doğru nefes tekniği ile seslendirebilme”.

K9: “Öğrencinin, diyafram nefesinin kontrolünü sağlayabilmesi, şarkı söylerken gerekli entonasyonu koruyabilmesi ve bu konu üzerinde çalışma yapmasıdır. Bununla birlikte şarkıları söylerken dilin özelliklerini doğru kullanabilmesi ve artikülasyon çalışmalarını uygulayabilmesidir. Şarkı söylerken eserlerin nüans özelliklerini uygulayabilmesi ve kendi kendine çalışma yapabilmesi psikomotor hedef davranışlardır”.

K8: “Özünde farklı yapıları olan bu algılama türlerinin bütünleşmesiyle müziksel algılama oluşur. Duyu organları, zihin ve kasların birlikte çalışması sonucu ortaya çıkan davranışlar, psiko-motor olarak adlandırılmaktadır. Şarkı söylerken Ses-nefes ve beden koordinasyonu tüm bu öğeleri kapsamaktadır.

K10: “Kazanılacak temel davranışlar arasında; seslendirdiği eserlerin nüans özelliklerine bilerek seslendirme yapabilmesi ve bu özellikleri doğru sergilenmesinin önemini bilmesidir. Ses eğitimiyle ilgili kazanımlarını uygulama sırasında tam olarak yapmaya çalışmasıdır”

K11: “Ses eğitiminin olmazsa olmazı psiko-motor gelişim, bireyin öğrendiği bilgilerin uygulama aşamasına geçtikten sonra, ivme kazanıp süregelen bir dönüşüme uğradığı yani sesin doğru kullanımının artık yer edinebildiği alandır. Bu alanda bireyden ses sisteminin işlevselliğinin farkına vardığı andan itibaren bedenine uygulaması istenmektedir. Güzel ve doğru şarkı söyleme kazanımının elde edilmesi hedeflenmektedir”.

K12: “Psikomotor olarak; nefes düzeni ve ses oluşum yerlerinin koordinasyonu sağlayabilme ile entonasyonu koruyabilme olarak açıklanabilir”.

K14: “Öğrendiklerini; duruş, solunum, diyafram kası denetimi..v.s. bunları eserleri seslendirirken kendi kendine yapabilir”.

K15: “Aslında birlikte yapılıyor... duyuşsal ve psikomotor bakımdan öğrenci bakalım öğrendiklerini kendi bedeninde nasıl uyguluyor diyafram nefesini doğru kullanabiliyor mu ve denetimini sağlayabiliyor mu, ayrıca şarkı söylemede müzik ve hareket eğitimi ve bedenin hareket etmesi çok önemlidir”.

K16: “Sesi uygun rezonans bölgelerine göndererek büyütme, zenginleştirmek ve armoniklerini geliştirebilmek,

Seslendirmede sırasında sesi doğru yerde oluşturduğunu hissetmek ve şarkıları etkili bir şekilde seslendirmek ve yorumlamak”.

Soru 1. 1. Katılımcıların 1.sorunun 1. sondasında “Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi dersinde her dönem sonunda öğrencilerin kazanması gerektiğini düşündüğünüz davranışlar nelerdir ve bu davranışların önem sıralaması nasıl olmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu kazanılması gereken davranışların öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyine göre kolaydan zora ve basitten karmaşığa ilkeleri doğrultusunda yürütülmesi gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel farklılıkların ve hazırbulunuşluk düzeyinin dikkate alınması,
2. Hedef davranışlar için bilişsel, duyuşsal, psikomotor sıralaması,
3. Ses nasıl oluşur ve insanda sesin oluşmasını sağlayan anatomik yapılar, doğru duruş, bedensel rahatlama egzersizleri, doğru nefes, diyafram kası odaklı nefes çalışmaları, doğru, güzel ve etkili ses üretme, register geçişleri, odaklanmış ses, diksiyon, artikülasyon çalışmaları yapılması,
4. Ses eğitimi nedir? ve ses eğitiminin gerekliliği ile ses eğitiminin ilkeleri ve temel öğeleri, ses eğitiminde teknikler, ses gruplarına uygun egzersizler, rezonans kavramını açıklama, uygulama ve artikülasyon çalışmaları yapılması,
5. Ses sağlığı, önemi ve korunma yöntemlerinin bilinmesi,
6. Her dönem sonunda hedef davranışların kazanılmasında kolaydan zora ve basitten karmaşığa ilkeleri doğrultusunda sıralama yapılmalıdır.

K1: “Güzel ve etkili bir ses üretebilmek için; doğru duruş, soluk denetimi, doğru atak, fonasyon, artikülasyon geliştirici çalışmalar, diksiyon, rezonans geliştirici çalışmalar, rejister geçişleri için çalışmalar, nüans çalışmaları olarak sıralanabilir. Bunların hepsi bir birini destekleyici ve tamamlayıcı çalışmalar olması bakımından bir birinden ayrılması ya da önem sıralaması gerçek anlamda uygun olmayabilir. Her derste bu konulardaki başarıyı bir adım daha artırmak hedeflenebilir.

Bütün dönemlerde yukarıdaki hedef davranışların kazanılması için basitten karmaşığa doğru öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesi dikkate alınarak gerçekleştirilen çalışmalar verilmelidir. Ancak dönemden döneme çalışılan eserler ve egzersizlerin seviyeleri, hedef davranışlar dikkate alınarak verilmelidir”.

K2:“Önem sıralaması: Bilişsel, psikomotor ve duyuşsal alan hedef davranışları sıralamasında olmalıdır”.

K3:“Doğru nefes tekniği, sesini tanıma ve gözlenebilir ses performans davranışlarındaki uyumdur”.

K4:“Ses nedir, ses nasıl oluşur, insanda ses sistemi (sesin oluşmasını sağlayan organlar ve ilgili oldukları sistemler), bedensel rahatlamayı sağlayan egzersizler nelerdir, diyafram kası odaklı nefes çalışmaları,

Ses eğitimi nedir ve ses eğitiminin gerekliliği, ses eğitiminin ilkeleri ve temel öğeleri, ses eğitiminde teknikler, insan sesinin sınıflandırılması, ses gruplarına uygun egzersizler, rezonans kavramını açıklama, uygulama ve artikülasyon çalışmaları,

Sesin gelişimi ve değişimi, ses hastalıkları nedenleri ve tedavisi hakkında bilgilendirme ile ses sağlığının öneminin ve korunmasının bilinmesi,

Ses eğitiminin tarihçesi ve bu alana dair ilgili terimlerin kazandırılması”.

K5:“Hedef davranışların kazanılması için basitten karmaşığa doğru öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesine göre eser düzeyleri dikkate alınan çalışmalar verilmelidir”.

K6:“Mevcut ses açma teknikleri ve uygulamalı alıştırma ile, doğru entonasyon kazandırılmalı, diyafram nefesi, legato ve staccato çalışmalara ayrı ayrı yer verilmelidir”.

K7:“Doğru duruş ve bu konuda bilinç oluşturulması, doğru nefes alabilme ve artikülasyon çalışmaları olmalıdır”.

K8:“1. Doğru postür, 2. Doğru solunum, 3. Register geçişleri. 4. Odaklanmış ses. 5. Diksiyon-artikülasyon”.

K9:“Öncelikle nefes kontrolü sağlamayı ve sesi doğru yerde üretebilmesini geliştirmelidir. Rezonans bölgelerini kavrama, diksiyon ve artikülasyonu geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılarak ve öğrencinin dersten en yüksek seviyede kazanımını elde etmesi sağlanmalıdır”.

K10:“Önemli olan öğrencinin sesinin ve nefesinin doğru kullandığı anlayabilmesidir”.

K11:“Dönem içindeki müfredata uygun kazanımlar elde edilmesi amaçlanmaktadır. Verilen temel eğitimden ileri düzey eğitim sürecine kadar her dönem farklı kazanımlar elde edilmelidir ve bu kazanımlar yapılan dersler ve hedef davranışlarla doğru orantılıdır”.

K12:“Öğrencinin ilk dönemde kazanması gereken en önemli davranış düzgün nefes alıp verme ve doğru rezonans oluşturabilmesidir. İkinci dönemde hedef davranış olarak doğru duruşu sağlama ve doğru ses üretebilme uygulamalarını sağlama, ses sağlığını koruyabilme ile etkili şarkı söyleme ve işitme seslendirme ilişkisi de eklenecektir”.

K13:“Her öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesine bağlı olarak bu sıralama değişkenlik göstermektedir”.

K14: “Duruş, doğal ses üretme için doğru pozisyonu anlama, rezonans, artikülasyon, diksiyon, sesin niteliğini arttıracak egzersizler ve etütler yapılmalıdır”.

K15: “Ses eğitime giriş olarak teorik bilgi sunulması ve araştırma yaptırmak, videolardan yararlanarak izletmek, ses nasıl oluşur öğrenmesi, duruş ve nefes arasındaki bağlantıyı keşfetmesi, ünlü ve ünsüz harflerin artikülasyonunu doğru yapabilmesi, eserlerin bonasını yapabilmesi, bona yapmanın bireysel ses eğitimi dersinde yöntem olarak kullanılması, nefes çalışmaları, ses egzersizleri, rezonans çalışmaları, farklı vokaller üzerinde bunların egzersizlerini yapmak, önemlidir”.

K16: “Doğru, güzel ve etkili ses üretebilmesinde duruş, nefes kontrolü, diksiyon ve artikülasyon çalışmaları, rezonans bölgelerini geliştiren egzersizler ve nüans için çalışmalar sıralanabilir bunların hepsi eşit öneme sahip kriterlerdir”.

Soru 1. 2. Katılımcıların 1. kategorinin 2. sorusunda “Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrencilere ne gibi faydaları bulunmaktadır.” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu Bireysel Ses Eğitimi dersinin genel olarak, öğrencinin sesini tanıması, sesini doğru ve etkili kullanabilmesi konularında faydaları olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Sesini doğru ve etkin kullanma bilinci kazanma,
2. Konuşmada sesini etkili ve verimli kullanma,
3. Konuşma ve şarkı söylemede nefesini doğru kullanma,
4. Güzel ve etkili ses üretme,
5. Ses sağlığı, önemi ve koruma bilinci kazanması konularında faydaları bulunmaktadır.

K1: “Sesini keşfetme, doğru ve etkili ses kullanımını öğrenerek kendi sesi ile ifade etme, özgüven kazanma, meslek edinme ve para kazanmasıdır”.

K2: “Sesini tanıması ve sesini doğru, etkin ifade etmesidir”.

K3: “Müzik bilimleri, müzik sanatı ve müzik eğitiminden tamamen bağımsız değildir. Her alanın birbiri ile sıkı ilişkileri vardır. Dolayısı ile müziği sadece teori değil bir de icra olarak düşünmek gerekir. Şu durumda ses müziği ile ilgili icralar ve buna ilişkin teorik ve uygulamalı eğitimler Güzel Sanatlar Fakülteleri’ndeki öğrenciler için de söz konusudur ve önemlidir. O halde müzikolojik araştırmalar içinde ses icrasına dönük etkinlikleri; gösterme, tanımlama, örneklendirme ve sergileme aşamasında, bu alanda eğitim alanlar veya eğitim verenler için ses eğitiminin önemli faydaları bulunmaktadır”.

K4: “Teorik ve uygulamalı olarak yürütülen bu ders ile bireylerin güzel şarkı söylemesi, etkili konuşması, konuşma ve şarkı söyleme için gerekli olan aynı zamanda zihin açma egzersizleri olan en verimli diyafram kası odaklı nefes yöntemini öğrenmesi, bedensel olarak rahatlamayı sağlayacak egzersizleri öğrenmesi ve uygulaması açısından katkı sağlayacaktır. Yine bu derste bireylerin hem ulusal hem de uluslararası farklı türde eserler icra etmelerine olanak sağlanması da bireyin uluslararası şarkı literatürüne hakim olması açısından da önemli katkılar sağlayacaktır”.

K5: “Doğru ve etkili ses kullanımını öğrenerek kendi sesini müzikal olarak ifade etmesini sağlamaktadır”.

K6: “Öğrenciler herhangi bir şarkıyı, türküyü, eseri, ezgiyi v.b. doğru nefes tekniği ile okuyabilirler, solfej eğitimi, koro gibi derslerde de kazanımları olduğu söylenebilir”.

K7: “Sesini ve nefesini doğru kullanma bilincinin oluşmasıdır”.

K8: “Ses eğitimi: Solfej eğitimi, koro eğitimi ve şefliği, konuşma sesini etkili ve verimli kullanmasına katkı sağlamaktadır”.

K9: “Bireysel ses eğitimi dersinde öğrenci nefesini doğru kullanmayı öğrenir. Bu şekilde teknik kullanıldığı zaman etkili konuşma becerisi sağlanmış olur ve öğrencinin özgüvende artış olur”.

K10: “Doğru nefes kullanımı günlük hayatta da etkili konuşma becerisi sağlar ve özgüveni olumlu etkiler”.

K11: “Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde genelde zorunlu olan bu derste öğrencinin konuşurken ve şarkı söylerken sesini farkındalıkla, doğru ve etkin kullanması beklenmektedir. Ses problemi yaşayan öğrenciler için de ayrı bir öneme sahip olduğunu düşünmekteyim. Ses aralığının, harmoniklerinin zenginleşmesine, artikülasyon ve diksiyon gibi önemli öğelerin gelişmesine fayda sağladığı gibi doğru nefes kullanımının ve beden-ses ilişkisinin sağlanması açısından çok önemlidir”.

K12: “Önce ses sağlığını korumayı, sonra güzel ve etkili ses üretmeyi öğrenir. Solistik boyutta ses kullanımını ayrıca alanıyla ilgili hedefleyebilme şartlarını bu süreç içinde algılar”.

K13: “Doğru ve etkili konuşma becerisi kazandırır. Doğru nefes kullanımı, sesi doğru yerde üretme ve doğru ses kullanımı farkındalığı sağlar”.

K14: “Sesini tanır, konuşmada diksiyon açısından ve nefesini iyi kontrol etmede etkin olur, sesi nitelik olarak gelişim gösterir”.

K15: “Konuşmada etkin olur, kendi bedenini tanımış olur ve konuşmanın ritmini kavrar, daha iyi şarkı söyler, hece- beden ilişkisini anlar, özgüven duygusu kazanır, en önemlisi özgüvenini sağlamış olur”.

K16: “Sahne deneyimleri aracılığıyla toplum önünde özgüveni yüksek bir şekilde yer alabilmesi,

Sesini doğru ve etkin bir şekilde kullanabilmesi; sesini tanıması ile ses özelliklerinin bilincinde olmasıdır”.

Soru 1. 2. 1. Katılımcıların 1. kategorinin 2. sorusunun sonδαςında “*Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazanılan beceriler öğrencilerin başka hangi alanlarda başarılı olmalarını sağlayabilir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu Bireysel Ses Eğitimi dersinin genel olarak, Müziksel Algılama (İşitme, okuma, yazma), solfej okuma ve koro derslerinde öğrencilerin sesini etkin kullanabilmesi açısından başarılı olacağı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Ses performansı gerektiren tüm dersler ve mesleki bütün süreçlerde,
2. Müziksel işitme, okuma ve yazma derslerinde,
3. Koro derslerinde,
4. Bireysel olarak solfej okuma ve toplu seslendirmelerde,
5. İletişim kapsayan bütün alanlarda konuşmada etkin olma, nefesini iyi kullanma, diksiyon açısından ve kendini ifade etmede özgüven sergilemede (Konser, dinleti, vb.),
6. Sesi doğal ve doğru pozisyonda oluşturma ve ilgili olarak ses hastalıklarından korunmada başarılı olmalarını sağlamaktadır.

K1: “*Koro, oda müziği ve işitme derslerinde (solfej, ezgi tekrarı vb) faydalı olacağını düşünüyorum*”.

K2: “*Seslerini sanatçılık ya da müzik eğitimciliği yaşamları boyunca sağlıklı şekilde kullanabilmeleri açısından gereken teknik ve müzikal davranışları kazandırır.*”

Eşlikle müzik yapma becerisini geliştirir. Solfej yapma ve aralıkları algılama becerileri gelişir. Eserleri analiz ederek çalışırlarsa, dönemlerin müzikal karakteristiğine dair kompozisyon bilgisi sahibi olurlar.

Kendileri ya da öğrencilerinin ses sağlığına dair farkındalık sahibi olarak gerekli yönlendirmeleri yaparlar. Eğitim camiasında sesin-nefesin yanlış kullanılmasından kaynaklanan ses rahatsızlıkları yaygın olduğundan

çalıştıkları kurumlarda ve daha geniş çaplı seminerlerde diğer insanların seslerini sağlıklı ve etkin kullanabilmesi için yol gösterici olabilirler”.

K3: *“Lisans eğitimi boyunca ses performansı gerektiren tüm dersler için katkısı yadsınmamalıdır. Mesleki süreçlerde de (ki büyük ölçüde müzik öğretmenliği) ses eğitimi dersinin önemini vurgulamakta fayda vardır”.*

K4: *“Müziksel Algılama (İşitme, Okuma, Yazma), bestecilik, koro, Türk halk müziği ve Türk sanat müziği alanlarınsa faydalı olacaktır”.*

K5: *“Müziksel işitme, okuma, yazma derslerinde ve koro derslerinde faydalı olacağını düşünüyorum”.*

K6: *“Birlikte seslendirme (koro) , solfej eğitimi, dinleti ve konserlerde faydası olacaktır”.*

K7: *“Bu ders, tabi ki sadece şarkı söylemenin değil, müziksel ifade edilecek her eserin doğru nefes alınarak ve yerine göre uzun soluk gerektiren cümlelerini de seslendirmede bu tekniğin kullanılmasını sağlamaktadır”.*

K8: *“Kendini ifade edebilmede ve kişinin özgüven geliştirmesinde katkısı bulunmaktadır”.*

K9: *“Koro ve solfej gibi derslerde de faydalı olacağı gibi etkin konuşmayı da (diksiyon) geliştirmekte, ses hastalıklarının (örneğin; faranjit vb.) önlenmesine de yardımcı olmaktadır”.*

K10: *“Müziksel işitme, solfej ve koro derslerinde faydalı olur”.*

K11: *“Öğrenciler 1. Sınıftan itibaren aldıkları hemen hemen tüm derslerde fayda sağladıklarını yapmış olduğum bir çalışmada beyan etmişlerdir. Özellikle bona, müziksel işitme-okuma-yazma, müzik teorisi, piyano, koro ve bireysel çalgı derslerinde destekleyici ve önemli bir derstir”.*

K12: *“Lisans programlarında insan sesinin kullanımını gerektiren birden fazla ders bulunmaktadır. Bu sebeple, Bireysel Ses Eğitimi dersi öğrenciyi ses*

sağlığı yönünden önce korumayı planlamalıdır. Örnek olarak solfej derslerinin ses kullanım durumu Bireysel Ses Eğitimi dersinin konusu olmalıdır. Koro, Repertuvar ve hatta sözel anlatımlı diğer dersler ses üretme kabiliyetini kazanmış bir ses eğitimi öğrencisi için yan alanlar olarak tanımlanabilir. Sesini profesyonel olarak kullanma yolunda düşünmenin de gerektiği durumlarda önem kazanan diğer kuramsal dersler de bu dersin kazanımlarından faydalanır”.

K13: “İletişimi kapsayan bütün alanlarda ve buna bağlı olarak kendini ifade edebilme yetisi gerektiren her alanda başarı sağlanır”.

K14: “Koro derslerinde, solfej olarak toplu seslendirmelerde, müziksel işitme derslerinde, artikülasyon, fonasyon, diksiyon açısından faydası olur”.

K15: “Konuşmada diksiyonun önemini kavratır, koro derslerine ve solfej derslerine katkı sağlar, Concone etüdlerinin daha iyi seslendirilmesini sağlar, solfej dersleriyle paralel olarak gitmeli bu şekilde destek sağlar, ayrıca ritim duygusunun gelişmesinde de önemlidir (Kodaly Yöntemi)”.

K16: “Müzik toplulukları ve işitme eğitimi derslerinde sesini doğru ve etkin bir şekilde kullanabileceği için daha başarılı olacaktır”.

2. Görüşme sorusu:

Bireysel Ses Eğitimi dersinde; konuşmada, şarkı söylemede sesin doğru ve etkin kullanılması ile yorumlama becerileri geliştirilir. Bu bağlamda Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik içerik nasıl düzenlenmelidir?

Soru 1. Katılımcıların 2. kategorinin 1. sorusunda “Bireysel Ses Eğitimi dersinde; konuşmada, şarkı söylemede sesin doğru ve etkin kullanılması ile yorumlama becerileri geliştirilir. Bu bağlamda Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik içerik nasıl düzenlenmelidir?” sorusuna ilişkin katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde içerik olarak genel görüşleri şunlardır:

1. Ses eğitimi başlangıç aşamasında teorik- kavramsal çerçeve,

2. Ses eğitiminin temel öğeleri; postür, solunum, rezonans, artikülasyon, diksiyon, fonasyon,
3. Ses eğitimi yöntem ve teknikleri; odaklama, entonasyon, nüans, legato, staccato, glissando, tril, vibrato,
4. Sesi doğru yerde üretmede beden-ses ilişkisini ve koordinasyonunu sağlama,
5. Ses sağlığını koruma ve ses sağlığını koruma bilinci oluşturma,
6. Ses eğitimi ile ilgili müzik terimleri,
7. Türk ve Batı müziği eserlerinden oluşan oldukça geniş bir repertuvar,
8. Müzikte özel öğretim yöntemlerinden yararlanarak,
9. Kazanımların her biri için öğrencilerin bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk seviyesi öngörülerek programda yeterli zaman ayrılmalı ve kazanımlar kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi benimsenerek planlanmalı ayrıca her konunun kendi içindeki alt konuları arasında bir ardışıklık yoluyla yeri ve zamanı geldikçe tekrar tekrar öğretilmesi şeklinde içerik düzenlenmelidir.

K1:“Her bir kazanım için programda yeterli zaman ayrılmalıdır. Kazanımlar hazır bulunuşluk seviyesi öngörülerek ve öğrencilerin bireysel farklılıkları (ses rengi vb.) dikkate alınarak (kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi benimsenerek) planlanmalıdır”.

K3:“Sarmal programlama yaklaşımı ile içerik düzenlenmelidir. Sarmal Programlama; daha önce öğrenilmiş olan bazı konuların, gerektiğinde tekrar edilebilmesidir. Bu tekrarlar da, konuyu sadece hatırlatmaktan çok kapsamlı olarak da genişletilmelidir. Burada her konunun kendi içindeki alt konuları arasında da bir ardışıklık söz konusudur. Konuların yeri ve zamanı geldikçe tekrar tekrar öğretilmesi söz konusudur.

Bu doğrultuda basitten karmaşığa ve yakından uzağa olacak şekilde ve öğrencinin göstergeleri temel alınmak üzere önemli konuların sürekli tekrar edilip pekiştirildiği, yeri ve zamanı geldiğinde ilgili kazanımın tekrar hatırlattırılıp çalışıldığı bir içerik düzenleme yaklaşımı gereklidir”.

K4:“Bireylerin farklı hazır bulunuşluk düzeyleri de göz önüne alınarak ses gruplarına ve seviyelerine uygun egzersizler ve repertuvar seçilmelidir.

Bireylerin ses eğitiminin temel öğeleri (postür, solunum, rezonans, artikülasyon, diksiyon, fonasyon) ve çeşitli söyleme tekniklerinin (odaklama, entonasyon, nüans, legato, staccato, glissando, tril, vibrato) kazandırılması faydalı olacaktır.

Türk müziği alanında uzmanlara yine bu soru yöneltilmesi ve ihtiyaçların belirlenmesi, Türk müziği alanında uzmanların da beklentileri de göz önünde bulundurularak bu dersin içeriğinin düzenlenmesi ile daha faydalı sonuçlar elde edilebilir”.

K5:“Programda öğrencilerin bireysel farklılıkları dikkate alınmalı ve kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi benimsenmelidir”.

K6:“Ses açmaya yönelik uygun egzersizler, örnekler ile Türk ve Batı müziği eserlerinden oluşan oldukça geniş bir repertuvara yer verilmelidir”.

K7:“Daha çok teknik ve egzersiz kitaplarına yer verilmelidir. Geniş bir repertuvar kullanılmalı, nüans bakımından geliştiren egzersizler yapılmalıdır”.

K8:“Ses eğitimi süreci belirli teknik ve müzikal amaçlara ulaşabilmek adına öğrencinin sahip olduğu ses özelliklerine göre sistematik ve bireyselleştirilmiş bir program olmalıdır”.

K9:“Her birey için farklı programlar düzenlenmeli, kazanımlar bireylerin hazır bulunuşluk seviyesi öngörülerek ve öğrencilerin bireysel farklılıkları (ses aralığı, ses türü vb.) dikkate alınarak oluşturulmalıdır”.

K10:“Bireysel farklılıklar düşünülerek öğrenciler için farklı programlar uygulanmalıdır”.

K11:“İçerik başlangıç aşamasında yani temelden gidilecek olursa öncelikle teorik- kavramsal çerçeve ile başlamalıdır. Öğrenciye dersin içeriği ve

uygulama aşamasında gerekli olacak teorik bilgiler verilmeden direk ses egzersizleriyle başlamayı doğru bulmuyorum. Öğrencinin uygulama aşamasında bir hazırlık sürecinin mutlaka olması gerektiğini savunuyorum”.

K12:*“Beden-ses ilişkisini sağlama, sesi doğru yerde üretme, ses sağlığını koruma ve ses sağlığını koruma bilinci oluşturma, alanla ilgili müzik terimlerinin öğretimi, ses sahası ile yorumlama konuları içermelidir”.*

K13:*“İçerik, bireysel özellikler dikkate alınarak oluşturulmalıdır. Bireysel farklılıklar sıralamada etkilidir”.*

K14:*“Doğru postür, doğal ve doğru pozisyonda ses üretimi, nitelikli ses oluşturmaya ve tekniğe katkı sağlayacak egzersizler, etütler çalışma, bona yapma, solfej okuma, artikülasyon geliştirecek egzersizler yapma olabilir”.*

K15:*“Bedenini tanınması, keşfetmesi, beden perküsyon, ritim çalışmaları, konuşma, diksiyon, artikülasyon, bona ve solfej, ünlü-ünsüzler çalışılmalı, konuşur gibi şarkı söylemek, Elementer müzik hareket uygulamaları beden perküsyon, ritim çalışmaları, beden koordinasyonu sağlamak,Orff yaklaşımı ile Kodaly modeli örnek alınabilir”.*

K16:*“Programda her hedef davranış için gerekli süre ayrılmalı ve bireysel farklılıklara özen gösterilerek basitten karmaşığa doğru içerik oluşturulmalı”.*

Soru 2. Katılımcıların 2. kategorinin 2. sorusunda “*Bireysel Ses Eğitimi dersinde konu başlıkları dönem olarak hangi sırayla izlenmelidir?*” sorusuna ilişkin katılımcıların, tablo üzerinde belirlenmiş sıralamaya göre, belirtilen konu başlıklarına ilişkin her bir kazanım için genel görüşleri aşağıda belirtilmiştir. Katılımcılar çoğunlukla kazanımların, ardışık ve geriye dönük olarak tekrar tekrar öğretilerek ilerlenmesi gerektiğini ve kazanımların birçoğunun elde edilinceye kadar uygulanmasının gerektiğini belirtmişlerdir.

1. Sesin ögeleri ve insan sesinin oluşumunda rol alan organlar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; 1. dönem, 1-2 hafta önermişlerdir.
2. İnsanda ses sisteminin sınıflandırılması konusuna ilişkin olarak katılımcılar; 2. dönem, 1 hafta önermişlerdir.
3. Ses oluşumunda doğru bedensel duruş pozisyonu konusuna ilişkin olarak katılımcılar; öğrenci doğru duruşu öğrenene kadar ilk dönem uygulanmalıdır şeklinde görüş bildirmişler.
4. Doğru solunum ve diyafram nefesini geliştirmeye yönelik çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her derste ve gerekirse her iki dönemde verilebilir şeklinde görüş bildirmişler.
5. Tek ses, 2'li, 3'lü sıralı sesler ve aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde doğru ses üretmeye yönelik alıştırmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; ilk dönem boyunca her derste uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişlerdir.
6. Sıralı ve atlamalı seslere yönelik alıştırmalar ile okul şarkılarından ve halk türkülerinden örneklendirmeler üzerinde uygulamalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; ikinci dönem boyunca her derste uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişlerdir.
7. Diksiyon ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her iki dönem boyunca uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişler.
8. Artikülasyon ve doğru artikülasyon becerisi kazandırmaya yönelik bireysel ses özelliklerine uygun ses ve nefesegzersizler konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her iki dönem boyunca uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişler.
9. Entonasyon ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her iki dönem boyunca uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişler.
10. Rezonans ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her iki dönem boyunca uygulanabilir şeklinde görüş bildirmişler.

11. Register ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar her iki dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
12. Legato, staccato ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar ikinci dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
13. Vibrato ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar ikinci dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
14. Crescendo, decrescendo ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar ikinci dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
15. İnici-çıkıcı dizi ve aralık çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar eğitim-öğretim süresine yayılabilir. Öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesine göre zorluk derecesi artırılarak ikinci dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
16. Nüans ve ilgili çalışmalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; kazanım elde edilinceye kadar ikinci dönem boyunca uygulanabilir şekilde görüş bildirmişler.
17. Repertuvar (Okul Şarkıları, Halk Türküleri, Lied, Aria Antiche, Aria, Napoliten Şarkılar, Marşlar, Ses Etütleri, vs.) üzerinde uygulamalar konusuna ilişkin olarak katılımcılar; öğrencinin seviyesine,, hazır bulunuşluk düzeyine, bireysel ses özelliklerine göre belirlenmiş zorluk derecesi dönemden döneme artırılarak ulusal ve uluslararası repertuvar dan seçilmiş eserler üzerinde uygulamalar yapılabilir şekilde görüş bildirmişler.

Konu başlıklarına ilişkin ayrıca görüş belirten katılımcıların yanıtları aşağıda belirtilmiştir:

K11:“*Sesin tanımıyla başlanmalı, insan anatomi-fizyoloji aktarılmalı, görsel materyalin kullanımına özen gösterilmeli, Türkiye ve Dünya’da ses eğitimi*

tarihi ve çalışmaları hakkında bilgiler verilmeli, teorik safha bittikten sonra uygulama aşamasında da öğrenciler eserler üzerinde verilen ödevlerle desteklenmelidir. Ancak ve ancak böyle bir eğitim süreci başarı yolunda ilerler. Geleneksel öğretim yöntemi, sadece egzersiz yaptırma, şarkı söyletme uygulamaları tek başına eksik kalan bir eğitime neden olmaktadır”.

“Bedenini tanıması, keşfetmesi, beden perküsyon, ritim çalışmaları, konuşma, diksiyon, artikülasyon, bona ve solfej, ünlü-ünsüzler çalışılmalı, konuşur gibi şarkı söylemek, Elementer müzik hareket uygulamaları beden perküsyon, ritim çalışmaları, beden koordinasyonu sağlamak, Orff yaklaşımı ile Kodaly modeli örnek alınabilir”.

“Programda her hedef davranış için gerekli süre ayrılmalı ve bireysel farklılıklara özen gösterilerek basitten karmaşığa doğru içerik oluşturulmalı”.

K12:“Sesin tanımı, insan sesinin oluşumu ve sağlığı, nefes alma-verme, duruş, mimik kullanımı, rezonans oluşumu, ünlü ve ünsüz harflerin artikülasyonu tınlamaları, müzik terimleri ve sesle beraber kullanımı, müzik cümleleri, bağlı ve kesik kesik okunuşlar, ses sahasının kullanımı ve eser yorumlama gibi sıralama önemlidir”.

Soru 3. Katılımcıların 2. kategorinin 3. sorusunda “Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi haftada kaç saat olmalıdır? Sizce şuan programınızda yer alan saat süresinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun uygulanan mevcut programlarında ders süresinin yeterli olmadığını ifade ederek ders saati için belirttikleri genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel ses eğitimi dersinin haftada en az 2 saat olması gerektiğini,
2. Bireysel ses eğitimi dersinde uygulanacak 2 saat ders saatinin, en az 1 saatinde ses egzersizleri, etüt çalışmaları ve 1 saatinde eser üzerinde uygulama yapılması gerektiğini,

3. Bireysel ses eğitimi dersinde, 1 saat eser üzerindeki çalışmaların imkanlar dahilinde piyano eşlikli uygulama şeklinde yapılması gerektiğini belirtmişlerdir.

K1:“Haftada en az 1 saat mümkünse 2 saat olmalıdır. Programımızda haftada 2 saat olmasına rağmen öğretim elemanı yetersizliği nedeniyle haftada 1 saat yapılmaktadır”.

K2:“Haftada en az 2 saat (1 saat egzersiz + 1 saat eser çalışması) olmalıdır.Şu anda uygulanan haftada bir saat yetersiz”.

K3:“Programda 1 saat olmalıdır. Mevcut süre yeterlidir”.

K4:“Bireysel ses eğitimi dersi görev yaptığım fakültede haftada 1 saattir. Haftada 1 saatin bireysel ses eğitimi dersi için yeterli olduğunu düşünüyorum”.

K5:“Bireysel ses eğitimi dersi haftada 2 saat olmalıdır. Ses için yapılacak egzersizler sesin açılması ve ısınma anlamında bir esnek kazanması için ancak yeterli olacaktır. Programda hafta bir saattir yeterli değildir”.

K6:“Hayır, yeterli olduğunu düşünmüyorum mevcut programda 1saattir. haftada 2 saat olmalıdır”.

K7:“Yeterli olduğunu düşünmüyorum, programımızda 1 saat fakat haftada 2 saat olması gereklidir”.

K8:“Haftada 1 saat ya da 2 saat yer alması yeterlidir. Müzik bilimleri bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi dersi müfredatta seçmeli ders olarak yer almalıdır Müzikoloji eğitimi gören öğrencilerin ağırlıklı müzikal performans dersleri yerine müzik bilimi dersleri görmeleri gerekmektedir”.

K9:“Maalesef programdaki süre yetersizdir. Ses eğitimi dersi programımızda 2 dönem süreyle ve haftada 1 saat olarak verilmektedir. Dersin 4 dönem olması gerektiğini düşünüyorum”.

K10:“Programda yer alan bireysel ses eğitimi dersinin süresi yeterli değildir. Haftada 1 saat bir öğrenci ile 4 dönem boyunca yapılmalıdır”.

K11:“Bireysel ses eğitimi başlığı altında haftada 1 saatin yeterli olduğu kanısındayım. Şu anda çalıştığım fakültede iki senedir uygulamış olduğum ve içeriğini düzenlediğim bir sistem oluşturdum. Türkiye’de ses eğitimi alanında uzman eksikliği nedeniyle bu uygulamanın yararlı olabileceğini düşünüyorum”.

K12:“Programımızda haftada 1 saat olarak yeterli fakat öğretim elemanı yetersizliğinden dolayı, 2 saat içinde birden fazla öğrenciye yer verilerek reel süre kısalmaktadır. Haftada en az 2 saat olmalı ve bu süre mutlaka bireysel olarak değerlendirilmelidir”.

K13:“Ders saati haftada en az 2 saat olmalıdır. Şu an uygulanmakta olan süre istediğimiz hedeflere ulaşmamızı engellemektedir”.

K14:“Haftada 1 saat teknik ve 1 saat de korropetisyonlu uygulama yapılabilir”.

K15:“Bireysel ses eğitimi dersi süresi haftada 1 saattir süre yeterli değildir”.

K16:“Programımızda bu ders haftada 1 saat olarak yer alıyor. Dersin haftada 2 saate çıkartılması daha uygun olacaktır”.

Soru 4. Katılımcıların 2. kategorinin 4. sorusunda “Programda kaç dönem süreyle yer almalıdır? Bu süreç tüm lisans eğitimine nasıl yayılmalıdır?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğu uygulanan

mevcut programlarında bu dersin süresinin lisans programı açısından yeterli olmadığını yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel ses eğitimi dersinin lisans eğitimi süresince en az ilk iki yarıyıl 4dönem olması gerektiğini,
2. Bireysel ses eğitimi dersinin başlangıçtan itibaren en 4 dönem uygulanması halinde, istenirse devam diğer dönemlerde de seçmeli olarak uygulanabileceğini belirtmişlerdir.

K1: *“Haftada en az 1 saat mümkünse 2 saat verilerek bütün dönemlerde lisans eğitiminin tamamında (8 dönem) olması gerektiğini düşünüyorum ”.*

K2: *“İlk üç sınıfta her dönem yer almalıdır. Son yıl Şan alanı dışında olan öğrencilerin programında seçmeli olarak yer verilebilir”.*

K3: *“İlk iki yıl boyunca toplamda 4 dönem olmalıdır”.*

K4: *“Bireysel ses eğitimi dersine programda dört dönem süreyle yer verilmelidir. Tecrübelerim doğrultusunda bu dersin en az 4 dönem süreyle verilmesi gereken temel bir ders olduğunu düşünüyorum”.*

K5: *“Bireysel ses eğitimi dersi olarak programda ilk 2 yıl süreyle yer alması gerektiğini düşünüyorum”.*

K6: *“Lisans eğitimi boyunca 6 dönem süreyle yer almalıdır”.*

K7: *“Bireysel ses eğitimi dersi programda 4 dönem süreyle yer almalıdır”.*

K8: *“Tüm lisans eğitimi boyunca iki dönem seçmeli ders olarak yer alması yeterlidir”.*

K9: *“Lisans eğitiminde 4 dönem boyunca devam etmeli ve haftada 1 saat olması gerektiğini düşünüyorum”.*

K10: “Haftada en az 1 saat bir öğrenci ile çalışmak koşuluyla verilmelidir. Ama maalesef öğretim elemanı yetersizliğinden derslerde 1 saate 2 öğrenci alınmaktadır. Programda 4 dönem süreyle olması gerektiğini düşünüyorum”.

K11: “Programda haftada 1 saat olarak yer alıyor. Lisans eğitimi boyunca yer almalıdır. Öğrenci ilk 4 dönemden sonra istediği takdirde seçmeli ders olarak devam edebilmelidir. Böylelikle meslek çalgısı şan olan bir öğrenciyle hemen hemen aynı düzeyde devam edebilme hakkı olabilir. Gelişim gösterdiği sürece bu alanda uzmanlaşma şansı olabilir. Bence böylelikle alan açısından eksik öğretim elemanı sayısını kapatmaya yönelik önemli bir gelişme olabilir”.

K12: “Lisans programında en az 2 dönem olmak üzere mutlaka ilk sene yer alması gerekir. Bu süre ilgili öğretim elemanı sayısına ve okulun hedeflerine göre dört dönem ya da daha fazla olabilir”.

K13: “Lisans eğitiminde bütün dönemlerini kapsayan birbiriyle uyumlu bir program dahilinde yayılmış olmalıdır”.

K14: “Tüm lisans eğitimi sürecince olmalıdır. 2 yıl zorunlu ders olarak yer alabilir sonrasında seçmeli ders olarak yer alabilir”.

K15: “En az 2 sene olmalı ve kendini geliştirmek isteyen öğrenciler için 3.-4. Sınıflarda seçmeli olarak yer almalıdır”.

K16: “Programımızda iki dönem süreyle yer almaktadır. Öğrenciler, diğer dönemlerde seçmeli olarak devam edebiliyor ayrıca anadal şan olarak da devam edebilirler”.

3. Görüşme sorusu:

Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrenme-öğretme sürecinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Soru 1. Katılımcıların 3. kategorinin 1. sorusunda “*Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrenme- öğretme sürecinde izlenecek yöntemler neler olabilir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrenme-öğretme sürecinde izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel ses eğitimi dersinde gösterip yaptırma yöntemi,
2. Benzerliklerden yararlanma, örnek gösterme, keşfettirme, hikaye yazma, hayal gücünü geliştirme,
3. Drama ve rol oynama yöntemi,
4. Düz anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi, interaktif yöntemler ile mikro öğretim yöntemlerinin uygulanabileceği yönünde görüş belirtmişlerdir.

K1: “*Güzel ve etkili ses üretebilmek için; doğru duruş, soluk denetimi, doğru atak, fonasyon, artikülasyon geliştirici çalışmalar, rezonans geliştirici çalışmalar, register geçişleri için çalışmalar bu dersin amaçlarıdır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencinin bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak ses egzersizleri, farklı dönemlerden eserler ve halk türküleri örneklendirmelerle öğrenciye doğru ses bulmasına yardımcı olarak verilmelidir. Yöntem daha çok bireyin ve dersin ihtiyacına göre şekil almalıdır.*

Bel Canto (Güzel Şarkı Söyleme) Tekniği temel alınabilir.

- *Müzikal cümleleri seslendirirken tınların parlaklığını kaybetmez.*
 - *Ajiliteli parçaları ustaca seslendirebilir.*
 - *Aryaların süslemelerini zarif bir biçimde, ifadeyi bozmadan sunabilir.*
 - *Güzel trill yapabilir.*
 - *Sesi zorlamadan forte tonları verebilir. Müzikal cümleleri seslendirirken tınların parlaklığını kaybetmez.*
 - *Sesin yerini değiştirmeden piyano tonları tınlatabilir.*
 - *Rahatlıkla crescendo ve diminuendo yapabilir.*

- Sesi; parlaklığını, esnekliğini ve genişliğini zorlamadan değerlendirebilir.
- Entonasyonu bozamaz.
- Nefesini iyi kullanabilir şeklindedir”.

K2:“Benzerliklerden yararlanma, örnek gösterip öğrenciye tekrar ettirme, farklı sanatçılardan eser dinletme, diyafram nefesi ve rezonans ile ilgili kendi vücutlarının farkında olmalarını sağlama, (doğru nefes açısından aynada omuz kontrolü, ağız boşluğunu ve dudak pozisyonlarını gözlemlemeleri)”.

K3:“Düz anlatım yöntemi, gösterip yaptırma, drama ve rol oynama, soru-cevap vb. yöntemleridir”.

K4:“Batı müziğinin bu alanda oturmuş belirli bir sistemiği, metodu ve yöntemleri bulunmaktadır ve bunlardan muhakkak faydalanılmalıdır. Bireylerin ses eğitiminin temel öğeleri ve seslendirmede tekniklerin kazandırılması çok önemlidir. Bu unsurları kazandırırken Türkçe diksiyon ve artikülasyona uygun egzersizlerin kullanılması için gerekli hassasiyetin de gösterilmesi ayrıca önem taşımaktadır. Aynı zamanda bireysel ses eğitimi dersinde yakından uzağa ilkesi benimsenerek kendi ulusal müziğimizin renklerinden de faydalanılması açısından ses eğitiminin verilmesi beraberinde farklı öğrenme-öğretme yöntemlerinin de uygulanması konusunda araştırmacıların desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum”.

K5:“Uygulanacak yöntem bireyin öğrencilerin bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak yapılmalıdır. Gösterip yaptırma ve rol oynama, drama vb. olabilir”.

K6:“Öncelikle öğrenci doğru nefes almayı, kendini ifade etmeyi, sesini tanımaya yönelik yöntemler uygulanmalıdır”.

K7:“Öğrencilerde ses eğitimi dersi ile ilgili gerekli bilincin oluşması ve uygulanacak yöntemlerle kendini bu derste ifade edebilme yeteneğini keşfetmesi desteklenmelidir”.

K9: “*Ses eğitimi dersinde izlenecek yöntem başka bir tabirle usta-çırak yöntemi (meşk yöntemi) ile yani gösterip yaptırma olmalıdır. Psikomotor becerilerin oluşmasında etkili olabilir*”.

K10: “*Gösterip yaptırma yöntemi uygulanabilir*”.

K11: “*İnteraktif yöntem çok önemlidir. Öğrenciye soru sorabileceği alanlar sağlanmalıdır. Soru-cevap yöntemi etkilidir. Materyal kullanımı da önemli bir yere sahiptir. Ayrıca benim izlediğim yöntemler arasında öğrencinin hayal gücünü çalıştırıp, hikaye yazma gibi birebir uygulama yöntemleri tercih edilebilir. Yazılı ve görsel kayıtlar da yaptığım çalışmalar içinde önemli sonuçlar elde etmeme neden olmuştur*”.

K12: “*Öğretim elemanı, öğrenci profili ve okul yapısına göre değişkenlik göstermekle beraber modern müzik eğitimi içinde mutlaka dinleme ve izleme temelli olarak Usta-çırak (meşk sistemi) yer almalıdır. Hayal edebilme olgusu bu dersin en önemli başarı etkenlerinden olduğu için öğrencinin bu süreci işitsel olmanın yanı sıra görsel de yaşaması gerekmektedir*”.

K13: “*Her öğrencinin hazır bulunuşluk seviyesi göz önünde bulundurularak bir yöntem seçilmelidir*”.

K14: “*Gösterip yaptırma olabilir. İzleyerek, dinleyerek öğrenci başlangıçta taklit eder sonra kendi reflekslerini oluşturur*”.

K15: “*Gösterip yaptırma, keşfettirme, öğrenciye doğru sesi buldurularak verilmelidir. Uygulamayı hocanın yaparak göstermesi, vokaller (ünlü-ünsüzleri) çalıştırılması, solfejın önemini kavratması*”.

K16: “*Bu süreçte kullanılacak yöntemler bireysel farklılıklar göz önüne alınarak şekillendirilmelidir. Gösterip yaptırma yöntemi vs.*”.

Soru 2. Katılımcıların 3. kategorinin 2. sorusunda “*Kuramsal bilgiye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun Bireysel Ses Eğitimi dersinde kuramsal bilgiye yönelik izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Düz anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi,
- 2) Alanla ilgili teknik terimler ve seslendirilen eserlerdeki teknik terimler ile nüans terimleri hakkında bilgi verilmesi,
- 3) Eserlerin dönem, stil özellikleri, bestecisi ve formu hakkında bilgi verilmesi,
- 4) Öğrencilere, foniatri uzmanları görüşme sağlanabilir ve alanla ilgili yazılı kaynaklardan ile video destekli interaktif araştırma ödevleri verilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “*Bu konuda öğrencilere araştırma ödevleri verilebilir. Derslerde de yeri ve zamanı geldikçe eğitimci tarafından ders ile ilişkilendirilerek anlatılabilir*”.

K2: “*Eserler seçildiğinde öğrenciden eserin bestelendiği dönemi, eserin formunu ve tonunu, bestecisinin hangi dönemin bestecisi olduğunu araştırıp sunması istenebilir*”.

K3: “*Düz anlatım, sunum vb. olabilir*”.

K4: “*İlgili literatürde bulunan kaynaklar bölümünde belirttiğim kitaplardan faydalanılması uygun olacaktır. Yine ses eğitimi alanında hazırlanan makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinden faydalanılması önemli katkı sağlayacaktır. Alan ile ilgili tabi ki teorik hem de uygulamaya yönelik videolar da yine katkı sağlayacaktır*”.

K5: “*Kuramsal bilgiye yönelik olarak öğrencilere video destekli interaktif araştırma ödevleri verilebilir. Derslerde de konu özelliklerine göre ilişkilendirilerek anlatılabilir*”.

K6: “Kuramsal bilgiler ve teknik terimler ile ilgili öğrenciler bilinçlendirilmelidir. Öğrenci hangi çalışmayı ne için yaptığının bilmelidir”.

K7: “Öğrenciler, ses eğitimi dersine yönelik konularda bilgilendirilmeli, yapılan çalışmaların hangisinin ne için yapıldığı konusunda bilinçli olmalıdır”.

K8: “Öğrenci, kendisi için faydalı olabilecek çeşitli kitaplara ve kaynaklara yönlendirilmelidir”.

K9: “Ses eğitimi dersinde kullanılan teknik terimlerin ve ses anatomisinin öğretilmesi için yazılı kaynaklardan yararlanılabilir”.

K10: “Öğrencilere, ses eğitimi alanıyla ilgili araştırma ödevleri verilebilir”.

K11: “Öğrencilere ödev, uygulamalı ya da konu anlatımlı sunum yaptırmak, bunlar üzerinden soru-cevap şeklindeki bildirimler fayda sağlamaktadır”.

K12: “Anlatımlı müzik dinlemeleri ile yazılı kuramsal müzik kaynakları da kullanılabilir”.

K13: “Anlatım ve uygulama şeklinde olabilir”.

K14: “Sözlü anlatım ve görsel sunum”.

K15: “Seslendirilen eserlerdeki teknik terimler hakkında bilgi verilmesi (agilite, tril, portamento, legato, vs.), araştırma ödevleri verilmeli, Bel-canto güzel söyleme tekniği nedir hakkında konuşulmalı”.

K16: “Öğrencilerin foniatri uzmanlarıyla görüşmeleri sağlanmalı, ses eğitimi ile ilgili yazılmış literatüre ilişkin araştırma ödevleri verilerek; ses eğitiminin tarihsel gelişimi üzerine bilgi edinmeleri sağlanmalıdır”.

Soru 3. Katılımcıların 3. kategorinin 3. sorusunda “Seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna

verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun Bireysel Ses Eğitimi dersindeki seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Gösterip yaptırma yöntemi; bireysel ses eğitimi dersini yürüten öğretim elemanı seslendirme sürecinde mutlaka kendisi öncelikli olarak rol model görevini üstlenmeli,
- 2) Benzerliklerden yararlanma, örnek gösterme, hayal gücünü geliştirme yöntemleri,
- 3) Drama ve rol oynama yöntemi, taklit, uygulama yapma, bireysel çalışma yöntemi,
- 4) Canlı performans veya kayıt konserlerin izletilmesi, öğrencilerin sahne deneyimi kazanması konusunda dinletiler, şan konserleri, sınıf konserlerini teşvik etme gibi yöntemlerin izlenebileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “Öğrencinin kendi sesini keşfetmesine yönelik örneklendirme ve anlatma yöntemi kullanılabilir”.

K2: “Örnekleme, benzetme (In-ga tekniği), körük soluma (köpek solunumu), kapalı ağız ile rezonatör harfler kullanarak ezgiyi seslendirmek”.

K3: “Gösterip yaptırma, drama vb. yöntemleridir”.

K4: “Ses eğitimi alanında eğitim veren öğretim elemanının yönlendirmeleri ile gerekli metot kitaplarının takip edilmesi seslendirmeye yönelik hem bilgi hem de becerilerin gelişmesinde faydalı olacaktır. Aynı zamanda yine kaynaklar bölümünde belirttiğim repertuvar kitapları bu alanda önemli katkılar sağlayacaktır. Farklı ses gruplarına sahip sanatçıların videolarının izletilmesi hem ses türleri hakkında hem de icra teknikleri konusunda farkındalık yaratılması açısından da faydalı olacaktır”.

K5: “Bireyin kendi ses özelliklerine yönelik olarak örneklendirme yapılabilir”.

K6: “Öncelikle doğru nefes almanın ve ses ile ilgili egzersizlerin doğru kavranması sağlanmalıdır. Bununla birlikte öğrencilerin ses eğitimi ile ilgili çalışmalara karşı istek ve duyarlılığının artırılması desteklenmelidir”.

K7: “Bireysel ses eğitimi dersinde öncelikle doğru duruşu sağlama ve doğru ses üretebilmelerine yönelik çalışmalar yaparak, sonra yapılan bu çalışmalarını nefes egzersizleri ile de birleştirerek öğrencilerin seslendirme konusunu kavramaları sağlanmalıdır”.

K8: “Bireysel ses eğitimi/(Şan eğitimi) bir usta-çırak ilişkisi sürecidir. Öğrencinin eğitimci ile yapacağı çalışmalar bu sürecin önemli bir parçasıdır. Bununla birlikte öğrencinin bireysel olarak yapacağı ödev ve çalışmalarla becerisi gelişecektir”.

K9: “Ses eğitimi dersinde yapılan alıştırmaların tekrarlarının yapıldığını takip ederek, usta-çırak yöntemi yani gösterip yaptırma kullanılabilir”.

K10: “Öğrenciye örneklemeler yaparak tekrarlaması istenir”.

K11: “Görsel, yazılı kayıt almalarını isteyip, internet aracılığıyla videolar önermek, ders içinde taklit yoluyla uygulama yapmalarını sağlamak ayrıca verilen ödevlerle pekiştirmek vs.”.

K12: “Canlı performans ve kayıt konserler izletilebilir. Öğretim elemanı rol model olacağı için kendisi seslendirme sürecinde mutlaka baş aktör olmalıdır”.

K13: “Gösterip yaptırma, keşfetme vb. yöntemleri olabilir”.

K14: “Gösterip yaptırma, taklit, uygulama yapma”.

K15: “Öğrenciyi hangi dilde olursa olsun güzel şarkı söylemeye teşvik ederek sesini keşfetmesini sağlamalı, kelimelerin doğru telaffuz edilmesine özen gösterilmesi, hocanın örnek teşkil etmesi ve gösterip yaptırması gereklidir”.

K16: “Öğrenci sahne deneyimi konusunda teşvik edilmeli, bu etkinlikler küçük karma dinletilerle (karma şan konserleri ya da karma sınıf konserleri gibi) başlatılıp solo konserlere doğru yönlendirilmelidir”.

Soru 4. Katılımcıların 3. kategorinin 4. sorusunda “Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun Bireysel Ses Eğitimi dersinde dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Gelişen teknoloji ile sosyal medya araçları üzerinden seslendirilecek eserlerin, farklı yorumculara ait örneklerinin mevcut kayıtlarının dinletilmesi sağlanabilir ve interaktif olarak birlikte söyleyerek bireyin kendini geliştirmesine katkı sağlanabilir,
- 2) Öğrenciler, buldukları şehrin imkanları doğrultusunda konser, opera temsilleri vb. gibi etkinlikleri takip etmeleri yönünde teşvik edilebilir,
- 3) Öğrencilerin, seslendirecekleri eserlerin dönem, stil, form özelliklerini kavramaları, seçici bir dinleme alışkanlığı kazanmaları ve kendilerini bu konularda geliştirmeleri için alanla ilgili müziksel örnekleri sıklıkla dinlemeleri teşvik edilebilir,
- 4) Öğrencilerin, dünyaca ünlü farklı ses gruplarına sahip sanatçıları tanımaları ve bu sanatçıların öne çıkan yorumlarını dinleme imkanı elde edebilmeleri ile hem ses türleri hem de icra teknikleri hakkında farkındalık yaratabilecek dinleme etkinlikleri yapılabilmesi yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “Opera temsillerine gidebilir. Okullarında yapılan Şan dinletilerine gidebilir. Videolar seyredilebilir. Verilen ödevleri internet üzerinden kendi ses rengine uygun sanatçılardan dinleyebilir. Ünlü opera sanatçılarının workshoplarına imkanlar doğrultusunda katılabilir veya internette sunulmuş olan kayıtlardan izleyebilir”.

K2: *“Video kayıtları ve internet ortamında mevcut seslendirmeler dinletilebilir. Beraber eser tanımlama ya da ses tanımlama çalışmaları gerçekleştirilebilir”.*

K3: *“İzlenecek yol dinleme yöntemidir”.*

K4: *“Farklı ses gruplarına sahip sanatçıların videolarının izletilmesi hem ses türleri hakkında hem de icra teknikleri konusunda farkındalık yaratılması açısından da faydalı olacaktır”.*

K5: *“Günümüz şartlarında çeşitli internet kaynaklarından interaktif olarak birlikte söyleyerek bireyin kendini geliştirmesine katkı sağlanabilir”.*

K6: *“Öğrenciler bu konuda kendilerini geliştirmeye yönelik olarak sıklıkla, alanla ilgili müziksel örnekleri dinlemelidirler”.*

K7: *“Müzik dinleme algısı ve farkındalığının yerleştirilmesinin yanı sıra kendi ses grupları ile ilgili en doğru örnekleri seslendiren sanatçıları bol bol dinlemeleri konusunda yönlendirilmelidir”.*

K8: *“Gelişen teknoloji ile birlikte, sosyal medya araçları (youtube, spotify), tv, radyo, CD, DVD gibi birçok unsurla birlikte müzik artık oldukça kolay ulaşılabilir bir hale gelmiştir. Eğitimci ile birlikte ya da öğrenciye verilecek ödevler ile öğrenci dinlemeye yönlendirilebilir. Yaşadığı şehirde ya da şehir dışında opera-bale ya da konser etkinliklerine gidebilir”.*

K9: *“Ders içinde çalışılan eserlerin farklı yorumculardan dinlenmesi ve imkanlar doğrultusunda opera, konser vb. gibi etkinliklere katılma olabilir”.*

K10: *“Şan konserleri, operalar ve dinletiler gibi etkinliklere katılma”.*

K11: *“Konser etkinliklerine katılmalarını teşvik etmek, görsel, yazılı kayıt almalarını isteyip, internet aracılığıyla videolar ve mp3’ler önermek vs. çeşitlendirilebilir”.*

K12: *“Öğrenci dinlediği müziğin tanımını, stil ve dönem özelliklerini mutlaka bilmelidir. Başka bir deyişle dinlediği müziğin tarihsel özelliklerinin yanı sıra*

tür-biçim özelliklerini bilmeli ve müziksel analiz yaparak dinlediği eseri çözümleyebilmelidir”.

K13: *“Mikro öğretim yöntemi, gösterip yaptırma vb. yöntemleri olabilir”.*

K14: *“Video izlettirilebilir, konserler, konser kayıtları”.*

K15: *“Özellikle öğrenciye akustik müzik dinletilmeli ve videolar izletilmeli, performans, dinletiler, internetten youtube’dan videolar izletilmeli, opera temsillerine katılabilir”.*

K16: *“Öğrencinin bulunduğu şehrin imkanları doğrultusunda konser etkinliklerini takip etmesi sağlanmalıdır. Şan alanında dünyaca ünlü sanatçıları tanması sağlanmalıdır. Bu sanatçıların öne çıkan yorumları ile dinleme etkinlikleri yapılabilir. Örneğin; Fischer Dieskau’nun Lied yorumları, Maria Callas’ın Puccini yorumları vb”.*

4. Görüşme sorusu:

Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için öğrencilerin sınanmalarında izlediğiniz yöntemler nelerdir?

Soru 1,Katılımcıların 4. kategorinin 1. sorusunda *“Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için öğrencilerin sınanmalarında izlediğiniz yöntemler nelerdir?”* sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik sınamadaizlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Teorik anlamda gerekli olan bilgileri bireyin kazanıp kazanmadığının tespiti için soru-cevap yöntemi olabilir,
- 2) Uygulama yönünden ara sınav ve dönem sonu sınavlarında öğrenciler belirli bir repertuarı,dersi yürüten öğretim elemanları tarafından

oluşturulan bir komisyon karşısında sahne anlayışı içinde sunabilir ve buna görebireysel performansları değerlendirilebilir,

- 3) Eserlerin icrasında gerekli temel öğelerin ve çeşitli söyleme tekniklerinin yerleşip yerleşmediğinin tespiti için belirlenen ölçütler doğrultusunda performans gözlem formu kullanılabilir,
- 4) Konser şeklinde düzenlenen mini dinletilerde eser yorumlama becerileri değerlendirilebilir,
- 5) Öğrencinin seviyesine uygun kriterde; bona yapması, solfej yapması ve eserlerin seslendirilmesinde performansın değerlendirilmesi, dönem içinde derse hazır bir şekilde gelme, verilen repertuarı doğru teknik ve yaklaşımla seslendirme açılarından değerlendirilebilir şeklinde görüş bildirmişlerdir.

K1:“Soru-cevap şeklinde olabilir”.

K2:“Soru-cevap, uygulama, anlama yönünden değerlendirilebilir. Ders içerisinde verilen örnekleri yapmak için çaba harcıyor olmaları ve odaklanma durumları fiziksel olarak gözlemlenebilmektedir. Final-konser şeklinde düzenlenen mini dinletilerde eser yorumlama becerileri değerlendirilebilmektedir”.

K3:“Performans gözlem formu ve dereceli puanlama anahtarı”.

K4:“Sözlü olarak gerçekleştirdiğim sınavlarımda; ilk olarak teorik anlamda gerekli olan bilgileri bireyin kazanıp kazanmadığının tespitini, sonra eserlerin icrasında gerekli temel öğelerin ve çeşitli söyleme tekniklerinin yerleşip yerleşmediğinin kontrolünü sağlıyorum”.

K5: “Doğru duruş, Soluk denetimi, Doğru atak, Fonasyon, Artikülasyon geliştirici çalışmalar, Rezonans geliştirici çalışmalar, Rejister geçişleri içi çalışmalar bu dersin amaçlarıdır. Bu amaçlar doğrultusunda öğrencinin

bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşlukları dikkate alınarak öğrenciler sınanabilir”.

K6:“Öncelikle öğrencilerin derse karşı istek ve tutumlarının gözlemlenmesinin yanı sıra performans olarak da değerlendirilebilir”.

K7:“Öğrenciler, bireysel ses eğitimi dersine ne derecede önem verdikleri ve dersin uygulamaları yönünden sınanabilir”.

K8:“Öğrenciler, dersi yürüten öğretim elemanları tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından bireysel performansları ile sınava tabi tutulur. Sınavlarda söyleyecekleri eserlere mutlaka bir piyanist eşlik etmelidir. Sınavlarda bir ölçme değerlendirme ölçeği kullanılır”.

K9:“Öğrenci dönem içinde çalıştığı parçaları yorumlarken nefes tekniklerini doğru kullanıyor mu, entonasyonu nasıl ve koruyabiliyor mu, telaffuzu doğru mu şeklinde ki ölçütlere bakılabilir”.

K10:“Eser seslendirmede soluk denetimi, sesi maskeye alma vb. açılarından uygulama olarak değerlendirilebilir”.

K11:“Öğrencinin ders içindeki tutum ve başarısına göre değişiklik gösterir. Öğrencinin verilen ödevleri, uygulamaları hızlı kavrayıp, istekli olması her zaman avantajdır. Algılama becerisi de öğrencinin bir seviye önde başlamasına neden olmaktadır”.

K12:“Her ders öğrencinin hazır bulunma durumu değerlendirilmekte olup öğrencinin derse fiziksel ve psikolojik olarak hazır olması beklenmektedir. Bu durum haftalık olarak değerlendirilir. Ayrıca ara sınav ve dönem sonu sınavlarında öğrenci belirli bir repertuarı alan komisyonu karşısında sahne anlayışı içinde sunmakta ve buna göre değerlendirilmektedir”.

K13:“Gözlem ve duymaya yönelik yöntemler kullanılmaktadır”.

K14:“Soru-cevap, dinleme, izleme, uygulama”.

K15: “Öğrencinin seviyesine uygun kriterde; bona yapılması, solfej yapılması ve eserlerin seslendirilmesinde performansın değerlendirilmesi”.

K16: “Dönem içinde derse hazır bir şekilde gelme, verilen repertuarı doğru teknik ve yaklaşımla seslendirme açısından değerlendirme yapılır”.

Soru 2. Katılımcıların 4. kategorinin 2. sorusunda “Kuramsal bilgiye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde Bireysel Ses Eğitimi dersi için kuramsal bilgiye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Kuramsal bilgiye yönelik yazılı veya sözlü uygulama olarak dönem içerisinde öğretilen kuramsal bilgilerin geriye dönüt olarak bildirim sağlanabilir,
- 2) Eserleri çalışırken form, dönem, besteciyle ilgili sorular yönlendirilebilir,
- 3) Ders içerisinde öğrencinin durumunu kavramak açısından soru-cevap ile dönütler alınıp alınmadığı değerlendirilebilir şeklinde görüş bildirmişlerdir.

K1: “Kuramsal bilgiye yönelik yazılı yöntemi uygulanabilir”.

K2: “Eser çalışırken aralıklarla, formla, dönemle, besteciyle ilgili sorular yönlendirilebilir”.

K3: “Bu alanın sınanmasına gerek yoktur”.

K4: “Sınav (yazılı ya da sözlü) yapılabilir”.

K5: “Yazılı ve ya sözlü olarak dönem içerisinde öğretilen kuramsal bilgilerin geriye dönüt olarak bildirim sağlanabilir”.

K6:“Kuramsal bilgilerle ilgili bilgilendirilen öğrencilerin bununla ilgili kazanım sağlamaları açısından sorular yöneltilebilir”.

K7:“Öğrencilerin, bireysel ses eğitimi dersine karşı olan ilgisi ve tutumu irdelenebilir”.

K8:“Öğrenciler, sözlü ya da yazılı sınava tabii tutulabilirler”.

K9:“Bu tür becerilerin sınanmasında sözlü sınavı tercih etmekteyim”.

K10:“Sözlü sınav yapılabilir”.

K11:“Öğrencinin ders içindeki durumunu kavramak açısından soru-cevap ile dönütler alınıp alınmadığına bakılabilir. Ayrıca teorik kısmın pekişmesi için kısa sözlü sınavlar veya yazılı uygulamalar ile de desteklenebilir”.

K12:“Kuramsal bilgi günlük değerlendirmelerde sözlü olarak sınama şeklinde olabilir”.

K13:“Kuramsal bilginin uygulamadaki kullanımı göz önünde bulundurulur”.

K14:“Sözlü uygulama”.

K15:“Kuramsal bilgiyi sınama yazılı olabilir veya sözlü yapılabilir”.

K16:“Yazılı sınav yöntemi uygulanabilir ve sözlüde uygulanabilir”.

Soru 3.Katılımcıların 4. kategorinin 3. sorusunda “Seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde Bireysel Ses Eğitimi dersi için seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Seslendirme yönünden öğrenciler ara sınav ve dönem sonu sınavlarında belirli bir repertuarı, dersi yürüten öğretim elemanları tarafından

oluşturulan bir komisyon karşısında sahne anlayışı içinde sunabilir ve buna göre bireysel performansları değerlendirilebilir,

- 2) Eserlerin icrasında gerekli temel öğelerin ve çeşitli söyleme tekniklerinin yerleşip yerleşmediğinin tespiti için belirlenen ölçütler doğrultusunda performans gözlem formu kullanılabilir,
- 3) Sınavlarda öğrencilerin etüt ve eserlerini piyano eşlikli söylediği, kriterleri açık bir şekilde netleştirilmiş bir ölçme değerlendirme ölçeği kullanılarak uygulanabilir şekilde görüş bildirmişlerdir.

K1:“*Düzeyine uygun eserlerin seslendirilmesine yönelik sınıf seviyesine göre kriterler belirlenerek uygulanabilir*”.

K2:“*Eserin deşifresi tamamlanıp sözlü şekilde seslendirilmesi sırasında müdahale etmeden kaydedilerek, öğrenciye beraber kayıt dinlenerek değerlendirilebilir. Piyano eşliği ile eserin seslendirilmesinde sırasında gözlemlenebilir. Nefes alacağı yerlerde dikkat ediyor mu, nefes yeniledikten sonra ataklara dikkat ediyor mu gözlemlenebilir*”.

K3:“*Performans gözlem formu, dereceli puanlama anahtarı*”.

K4:“*Bireylerin düzeylerine uygun eser seçimi ve kazandırılması hedeflenen davranışların gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğinin tespiti için hedef davranışları içeren Performans değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi önemli derecede fayda sağlayacaktır*”.

K5:“*Bireyin seviyesine uygun eserlerin seslendirilmesinde ki performansını değerlendirmek için belirlenen ölçütler doğrultusunda uygulanabilir*”.

K6:“*Öncelikle öğrenciler nefes egzersizlerini, bununla birlikte ses egzersizlerini de çalışmalıdır. Sonra öğrencilerin eserleri nasıl seslendirdiği gözlemlenebilir*”.

K7:“*Öğrenciler, bu derse yönelik sahip oldukları teknik düzeyleri açısından gözlemlenebilir ve düzeylerine uygun eser seslendirmeleri değerlendirilebilir*”.

K8:“Sınavlar komisyonlar tarafından, öğrencilerin etüt ve eserlerini piyano eşlikli söylediği, kriterleri açık bir şekilde netleştirilmiş bir ölçme değerlendirme ölçęikullanılarak yapılmalıdır. Her öğrencinin gelişim düzeyi farklıdır. Bu bağlamda vize ve final için ayrı eserler kriter olarak belirlenerek, her öğrenci kendi sesine göre eserler ve etütlerden sınava tabi tutulmalıdır (Örneğin; bir öğrenci 1 numaralı Vaccai etüdü seslendirirken, diğeri 5 numaradan sorumludur gibi). Örneğin: 1. Dönem: 1 Concone- 1 Vaccai, 2. Dönem: 1 Vaccai- 1 Arie Antiche”.

K9:“Seslendirmede seviyeye uygun eser seçimi önemlidir. Bu nedenle öğrenciler teknik düzeyleri doğrultusunda değerlendirilebilir. Sınavlar öğretim elemanlarından oluşan bir komisyon önünde gerçekleştirilmelidir. Böylece öğrencinin eser seslendirme sırasında heyecan, stress gibi duygularını kontrol altına alması yönünde gelişim kazanması desteklenmelidir”.

K10:“Öğrenciler sahip oldukları teknik düzeylerine uygun seslendirme açısından değerlendirilebilir”.

K11:“Şarkı söyleme becerisini sınamak açısından ses eğitimi için genel bir değerlendirme formu oluşturulabilir. Bu formda, seslendirme (şarkı söyleme) aşamalarında yer alan tüm öğeler puanlama yapılarak yer almalıdır”.

K12:“Seslendirme bilgisi hem günlük derslerde hem de sınavlarda sınanır”.

K13:“Şarkı söyleme eğitimi teknikleriyle kazandırılan davranışları doğuştan gelen ses varlığı özelliklerinden olabildiğince teknik olarak ifade edebilmesi ve performans olarak sınama şeklinde bir yöntem izlenmelidir”.

K14:“Uygulama, performans değerlendirme eser seslendirmede sınıf ve esere göre”.

K15:“Ses aralığı açısından uygun eserleri kolaydan zora, kendi seviyesine kriterine uygun eserleri seslendirmesi performans değerlendirilir”.

K16:“Kriter olarak teknik düzey doğrultusunda eser seslendirmede performans değerlendirilir”.

Soru 4.Katılımcıların 4. kategorinin 4. sorusunda “*Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde Bireysel Ses Eğitimi dersi için dinlemeye bilgiye yönelik becerilerin sınanmasında izlenecek yöntemlere ilişkin genel görüşleri şunlardır:

- 1) Dinlediği eserleri, iyi teknik ve yorum açısından değerlendirebiliyor mu?,
- 2) Dinlediği eserleri dönemveya form özellikleriaçısından kavrayabiliyor mu?
- 3) Öğrencilerden, dinlemesini istediğimiz sanatçıların ses özellikleri ve yorumlama sırasında kullandıkları teknikler vb. gibi açılardan analizler yapması istenebilir,
- 4) Öğrencilerden, çalıştıkları eserleri dinlemeleri ve o eserleri seslendiren sanatçılar arasındaki yorumlama farklılıklarını analiz etmeleri istenebilir,
- 5) Dinletilen eseri tanımaya yönelik;dinlediği sanatçıların ses renklerini ayırt edebiliyor mu? Yorumlamayı teknik açıdan değerlendirebiliyor mu? Müzik dinlemede iyi yorumu seçebiliyor mu?şeklindebir sözlü değerlendirme yapılabilirayrıca dinlediği eserlerden iyi yorum farkını ayırt edebilme becerisini ve seçici bir müzik alışkanlığı kazanabilme becerisini geliştirmesi yönünden sorular sorulabilirşeklinde görüş bildirmişlerdir.

K1:“*Dinlediği eserleri dönem özellikleri olarak kavrama, dinlediği sanatçıların ses renklerini ayırt edebilme veya iyi yorumlanan eserleri ayırt edebilme becerisini geliştirme yönünde sorular sorulabilir*”.

K2:“*Eserin ilgili örnekler verilerek öğrencinin daha önce duyup duymadığı sorulabilir, hangi operalardan-operetlerden hangi ariyaları, hangi türküleri, hangi koro eserlerini severek dinlediği sorulabilir.Hangi sanatçının sesini daha estetik bulduğu, dinlediği sanatçıların ses renkleri açısından ayırt*

edebiliyor mu, bu konuda videolar izliyor mu, bütün bu anlamda seçici bir müzik alışkanlığı oluşmuş mu diye sorular yönlendirilebilir”.

K3:*“Bu alanın sınanmasına gerek yoktur”.*

K4:*“Öğrenciden dinlenmesini istediğimiz sanatçılar hakkında ve onların ses türleri ile ilgili sorular içeren sözlü sınav yapılabilir. Ayrıca öğrenciden sözlü olarak dinledikleri kadın-erkek sanatçıların ses gruplarının analizi, dinledikleri eserin ton analizi, sanatçıların icra sırasında hangi teknikleri kullandığı vb. analizler istenebilir”.*

K5:*“Sözlü olarak neleri dinlediği veya dinlediği sanatçılar ile onların ses özelliklerine yönelik sorular sorulabilir”.*

K6:*“Öğrencilerin bu konuda ilgilerinin gelişmesine yönelik ve alanla ilgili müzik dinlemelerinin öneminin kavranmasını sağlayacak sorular yöneltilebilir”.*

K7:*“Öğrenciler, dinlemeye yönelik olarak bu alanda nitelikli ve doğru teknik açısından seslendirme yapan örneklere yönlendirilmelidir”.*

K9:*““Güven esastır ancak kontrol şart” sözünden yola çıkarak öğrenci ile dönem içinde çalışılan eserlerin her hafta farklı yorumculardan dinleyip kendisine göre analizini sözlü olarak yapmasını istiyorum”.*

K10:*“Bu konuda, öğrenciden çalıştığı eserleri dinlemesini ve o eserleri seslendiren sanatçılar arasındaki yorumlama farklılıklarını ortaya çıkarması istenebilir”.*

K11:*“Öğrencinin dinlemeye yönelik bilgi ve becerisini ölçebilecek bir yöntem olduğu konusunda bir yorum yapamam.”.*

K12:*“Dinleme bilgileri dönem içinde öğrencinin genel durumunu kontrol ederek sınanır fakat not verilmez”.*

K13:“Gözlem ve duymaya yönelik yöntemler, ayrıca yeni ve özgün performans testleri geliştirilerek uygulanmalıdır”.

K14:“Dinlediği eserleri ve yorumları iyi teknik açısından kıyas edebiliyor mu? Eserlerin dönem veya form özelliklerini tanıyabiliyor mu?”.

K15:“Dinlediği bir eseri örneğin; Cecilia Bartoli ‘Se tu ma’mi’ nasıl yorumluyor? Yorumlamayı teknik açıdan değerlendirebiliyor mu? Eserlerin dönem özelliklerini biliyor mu? Telaffuzun önemini fark edebiliyor mu? müzik dinlemede iyi yorumu seçebiliyor mu? değerlendirilebilir”.

K16:“Dinletilen eseri tanımaya yönelik bir sözlü değerlendirme yapılabilir. Bunun yanı sıra izlenmiş olan bir sahne etkinliği (opera, şan dinletisi, koro konserleri vb.) ile ilgili görüş ve yorum istenebilir”.

5. Görüşme sorusu:

Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 1.Katılımcıların 5. kategorinin 1. sorusunda “Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynakların yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

- 1) Ses eğitimine yönelik genel olarak Türkçe kaynaklar yeterli değildir,
- 2) Türkçe diksiyon ve artikülasyonun geliştirilmesine katkı sağlayacak eserlerin, düzenlemelerin, metodların, egzersizlerin vepertuarın genişletilmesi hedeflenerek daha çok beste yapılmalıdır ve derslerde daha çok Türkçe kaynaklara yer verilmelidir,

3) Batı müziği literatürüne yönelik hazırlanmış kaynaklar yeterlidir ve kaynaklara ulaşım Türkçe kaynaklara göre daha kolaydır yönünde görüş belirtmişlerdir.

K1:“Genellikle Concone, Vaccaj, Şan için Piyano Eşlikli Albüm- Gülşen Şimşek, Türkü düzenlemeleri kullanıldığını görüyorum. Alana katkı olarak Türkçe eserler bestelemelidir. Bunun dışında kaynak sorunu yaşadığını düşünmüyorum. Ulaşmanın mümkün olduğu çok çeşitli kaynaklar bulunmaktadır”.

K2:“Genellikle Batı müziği literatürüne yönelik hazırlanmış Vaccai gibi kaynaklar kullanılmaktadır. Belirlenmiş, planlanmış bir şekilde oluşturulmuş bir kaynak yoktur. Ses eğitimi dersi sadece opera ariyaları seslendirmek nihai hedefine ulaşması gereken bir süreçmiş gibi düzenlenmemelidir”.

K4:“Türkçe kaynaklardan çok yabancı kaynakların kullanılması yanlıştır. Bu dersin temelde Türkçe diksiyon, artikülasyonun geliştirilmesine katkı sağlayacak ses egzersizleri, metod ve repertuvarın genişletilmesini hedeflemesi gerekmektedir”.

K5:““Her bitki kendi kökünden beslenir.” ifadesini örnek olarak daha çok Türkçe eserler bestelenmesi gerekmektedir. Bununla beraber Türkçe metotların az olduğu kanaatindeyim”.

K7:“Teknik eğitime yönelik olarak kaynakları eksik buluyorum. Repertuvar bakımından batı müziği klasik eserleri ve halk türküleri yer almaktadır”.

K8:“Günümüz şartlarında kaynaklara ulaşmak artık oldukça kolay olmakla birlikte, bu kaynakların eğitimci tarafından ne derece etkin kullanıldığı önemlidir”.

K9:“Kaynakların yetersiz olduğunu düşünüyorum. Maalesef özellikle Türkçe kaynaklar konusunda yetersizlik bulunmaktadır. Yabancı kaynaklara ulaşmak kolay olmakla birlikte Türkçe kaynaklarda aynı durum söz konusu değildir”.

K10:“Kaynaklar yetersizdir”.

K11:“Bu alandaki kaynakları yetersiz buluyorum”.

K12:“Bu dersin kaynakları farklı biçimde karşımıza çıkar. Yazılı kaynaklar (Metod kitapları ve notalar), görsel-işitsel kaynaklar (Konser veya albüm kayıtları gibi) ve canlı kaynaklar (Öğretim elemanları veya diğer öğrenciler)”.

K13:“Kaynaklar çok yetersiz ve öğrenci gelişimine yönelik kitapları yok denecek kadar az buluyorum”.

K14:“Kaynaklar yetersiz”.

K15:“Kaynaklar yeterli değil. Gülşen Şimşek, Keriman Davran- Ferda Gürkan Öztürk, Concone, Vaccai, Liedler, Memduh Özdemir Türkü Düzenlemeleri, Aria Antiche Albümler, Halk Türküleri kullanıyor. Türkü düzenlemelerine ihtiyaç vardır”.

K16:“Kaynaklar yeterlidir fakat daha çok Türkçe eser bestelenmeli. Bu derste genellikle; Concone, Vaccaj, Türkü düzenlemeleri, Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm kullanılıyor”.

Soru 2.Katılımcıların 5. kategorinin 2. sorusunda “Kaynak sayısı ders için yeterli midir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynak sayısına yönelik görüşleri iki tema altında toplanmıştır.

1. temada katılımcıların yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; kaynak sayısının hem teori hem de repertuar açısından yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca ses eğitimine yönelik Türkçe kaynakların nicelik olarak yetersiz olduğunu belirterek Türkçe eserlerin, düzenlemelerin ve repertuarın genişletilmesi için daha çok beste yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

2. temada katılımcıların yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; kaynak sayısının yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “Türkçe eserler bestelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında kaynakların yeterli olduğu kanısındayım”.

K2: “Kaynakların yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K3: “Kaynaklar yeterlidir”.

K4: “Yabancı kaynaklar açısından hem teorik hem de uygulama için oldukça yeterlidir. Türkçe kaynaklar teorik anlamda yeterli olup, uygulama için faydalı olabilecek kaynaklara ihtiyaç vardır”.

K5: “Kaynakların yeterli olmadığı kanaatini taşıyorum”.

K6: “Hayır, kaynaklar yetersiz”.

K7: “Kaynakların yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K8: “Yeterlidir. Fakat öğretim elemanlarının alanda kendilerini geliştirmeleri, gerekli eğitimleri alıp kaynaklara ulaşmaları gerekmektedir. Şan için Piyano Eşlikli Türkçe Albümler kaynak olarak yeterli değildir”.

K9: “Türkçe kaynakların yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K10: “Türkçe kaynakların yetersiz olduğunu ve zor bulunduğunu düşünüyorum”.

K11: “Bu alandaki kaynakları hem teori hem de repertuvar açısından yetersiz buluyorum. Özellikle Avrupa ve Amerika gibi eğitim-öğretim sürecinin oturmuş olduğu ülkelerle karşılaştıracak olursak kendi ulusal ve uluslararası kaynağımızın eksik olduğunu söyleyebilirim”.

K12: “*Halk ezgilerinin kullanılıyor olmasına rağmen Türk kültürü içinde yer alan konulardan yeni eserler bestelenmesi gerekmektedir*”.

K13: “*Yetersiz ve birbirini tamamlayan kaynak yoktur*”.

K14: “*Hayır kaynaklar yetersiz*”.

K15: “*Kaynak sayısı ses gruplarına göre düzenlenmiş kitaplar artmalı, bu bağlamda kaynaklar yeterli değil*”.

K16: “*Kaynak sayısı yeterlidir fakat daha çok Türkçe eserler bestelenmesi gerektiğini düşünüyorum*”.

Soru 3. Katılımcıların 5. kategorinin 3. sorusunda “*Kaynaklar içerik olarak yeterli midir?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynakların içerik olarak yeterliliğine yönelik görüşleri iki tema altında toplanmıştır.

1. temada katılımcıların yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; kaynakların içerik olarak yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca ses eğitimine yönelik Türkçe kaynaklarında yetersiz olduğunu belirterek Türkçe eserlerin, düzenlemelerin ve repertuarın genişletilmesi hedeflenerek daha çok beste yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir.

2. temada katılımcıların yanıtları genel olarak değerlendirildiğinde; kaynakların içerik olarak yeterli olduğunu ve Batı müziği literatürüne yönelik hazırlanmış kaynakların ise hem teorik hem de uygulama açısından yeterli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

K1: “*Yeterli olduğu kanısındayım*”.

K2: “Kaynakların Batı müziği açısından yeterli olduğunu fakat Türk müziği açısından yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K3: “Kaynakların yeterli olduğunu düşünüyorum”.

K4: “Batı kaynaklar yeterli olmakla birlikte, Türkçe kaynaklar teorik anlamda yeterlidir fakat metod kaynak kitabı açısından yeterli görülmemektedir”.

K5: “Kaynakların yeterli olmadığı kanaatini taşıyorum”.

K6: “Hayır, kaynaklar yetersiz”.

K7: “Kaynakların içerik olarak yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K8: “Concone, Vaccai ve Aria albümleri yeterlidir”.

K9: “İçerik olarak sadece bazı kaynakların yeterli olduğu kanısındayım”.

K10: “Bu durum kaynağa göre değişmektedir”.

K11: “Elde bulunan kaynaklar içerik olarak güzel ama daha fazla ve zengin içerikli kaynaklar oluşturulmalıdır”.

K12: “Evet yeterli olduğunu düşünüyorum”.

K13: “Yetersiz olduğunu düşünüyorum”.

K14: “Hayır kaynaklar yetersiz”.

K15: “Yeterli değil. Türküler için arttırılmalıdır ayrıca kitapların içeriğine açıklamalar eklenmelidir”.

K16: “Yeterli olduğu kanısındayım”.

Soru 4. Katılımcıların 5. kategorinin 4. sorusunda “Bireysel Ses Eğitimi dersi için doğru repertuar seçimi önemli midir? en gerekli gördüğünüz kaynaklar

nelerdir?” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu Bireysel Ses Eğitimi dersinde repertuvar seçimin oldukça önemli olduğuna ilişkin görüşleri bildirmişlerdir.

Katılımcıların yanıtları değerlendirildiğinde ise genel görüşleri şunlardır:

1. Bireysel ses eğitimi dersinde repertuvar seçimi oldukça önemlidir,
2. Repertuvar öğrencilerin bireysel ses özellikleri, bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk seviyeleri dikkate alınarak oluşturulmalıdır,
3. Oluşturulacak repertuvarda bona, solfej, ses etütleri ve Türkçe eserlere daha çok yer verilmesi gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Katılımcıların en gerekli gördükleri kaynaklar: Saip Egüz Piyano Eşlikli Okul Şarkıları ve Halk Türküleri Düzenlemeleri, Gülşen Şimşek Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, Keriman Davran- Ferda Gürkan Öztürk Şan İçin Piyano Eşlikli Şarkılar, Concone, Vaccai, Liedler, Memduh Özdemir Türkü Düzenlemeleri, Aria Antiche Albümleridir. Ayrıca katılımcılardan; teorik, metodik, uygulama ve repertuvardan oluşan diğer kaynaklar aşağıda belirtilmiştir.

K1: *“Elbette önemlidir. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alan bir repertuvar geliştirilmelidir. En gerekli kaynaklar: vaccaj, concone, arie antik albüm, aria albüm, halk türküleridir”.*

K2: *“Repertuvar seçimi önemlidir. Müzikal kimliklerin olgunlaşması sürecinde içinde yetiştiğimiz kültür, iletişim becerilerimiz, tercihlerimiz gibi birçok psiko-sosyal etkenin payının da olduğu bilinmektedir. Ses eğitimine yeni başlamış bir öğrenciye sesi doğru üretebilmesine dair örnekler verirken seçilen egzersizlerin ve eserlerin kuşatıcı ve etkileyici olması açısından ayrıca öğrenme ilkeleri arasında yer alan yakından uzağa, bilinenden bilinmeyene ilkeleri de dikkate alınarak belirlenmesi gerekir. Örnek vermek gerekirse öğrencilerin yetiştikleri ve geldikleri yörelerin belirli oranda konuşma dil öğeleri şive açısından henüz Türkçe telaffuz konusunda bile sıkıntıların olduğu*

durumlarda İtalyanca ve Almanca eserlerin seslendirmesini beklemek, Türkçeyi yeni öğrenmeye çalışan bir yabancıнын bir türküyü seslendirmesini beklemekle aynı doğrultudadır”.

K3:*“Repertuvar önemli değildir. Çünkü yeterince repertuvar mevcuttur. Öğrencinin sesini doğru, güzel ve etkili (bkz. Töreyn, A. Meral, Ses Eğitimi, Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler, Ankara, 2008), kullanmasını sağlayacak teknikleri kazandırmak daha önemlidir. (Ricordi- Aryalar), (Gül Sabar-Sesimiz/ Eğitimi ve Korunması), (Töreyn, A. Meral, Ses Eğitimi, Temel Kavramlar- İlkeler- Yöntemler), (G. Schirmer, Twenty- Four Italian Songs and Arias), Türkçe kaynaklar ve özellikle yabancı daha pek çok kaynak bulunmaktadır”.*

K4:*“Tabi ki repertuvar seçimi ve repertuvara özgü egzersizlerin yapılması çok önemlidir. Kullandığım kaynaklar teorik ve uygulama açısından ikiye ayrılmaktadır. Uygulama kaynakları da kendi içerisinde egzersiz ve repertuvar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.*

1. Teorik kaynaklar; *Şarkı Söyleme Eğitimi (Ayhan Helvacı),*

Ses Eğitimi Temel Kavramlar İlkeler Yöntemler (Ayşe Meral Töreyn),

Sesin Peşinde (Mehmet Ömür),

Sesimiz Eğitimi ve Korunması (Gül Sabar),

Ses Teknikleri (Mustafa Kartal),

Ses Eğitimi ve Şarkı Sanatı (Olca Kolçak),

Metodik Şan Eğitimi (Esin Özsan),

2. Uygulama Kaynaklar;

a) *Egzersiz*

Vocal Warm-ups (Klaus Heizmann),

Evoking Sound: The Choral Warm-Up (James Jordan),

Giuseppe Concone Vocal Exercises,
Nicola Vaccai Vocal Exercises,
Heinrich Panofka Vocal Exercises,

b) Repertuvar

Şan ve Piyano İçin 6 Poem (Necil Kazım Akses),
Piyano Eşliği ile Şarkılar ve Halk Türküleri “LIED” (Ferit Hilmi Atrek)
Sivas Düz Halayı Üç Türkülük Suit (A. Ahmed Saygun),
Şan İçin Piyano Eşlikli Şarkılar Aria Antiche ve Liedler (Keriman Davran, Ferda Gürkan Öztürk),
Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm 1997 (Gülşen Şimşek),
Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm Lied, Aria Antiche, Aria ve Napoliten Şarkılar (Gülşen Şimşek),
Şan İçin Piyano Eşlikli Türküler (Erdal Tuğcular),
Piyano Eşlikli Halk Türküleri (Saip Egüz),
Neapolitan Songs (Amsco Publications),
World’s Favorite Italian Music Song, Dance and Arias With Guitar Chord For Voice and Piano (Albert Games),
Twenty-One Concert Arias For Soprano in Two Volumes Schirmer’s Library of Musical Classics (Wolfgang Amadeus Mozart),
Twenty-Four Italian Songs and Arias of the Seventeenth and Eighteenth Centuries For Medium High Voice, For Medium Low Voice Schirmer’s Library of Musical Classics,

K5:“Kesinlikle önemlidir. Bireylerin sesözellikleri ve hazır bulunuşluk seviyeleri doğrultusunda hazırlanmış bir repertuvar oluşturulmalıdır. Bununla birlikte Türkçe eserlerin üzerinde daha fazla durulmasının gerekli olduğunu düşünüyorum. Bireysel Ses Eğitimi dersinde; Concone, Vaccaj, Şan için Piyano Eşlikli Albüm-Gülşen Şimşek ve Halk Türküleri düzenlemeleri kullanılabilir”.

K6:“*Repertuvar seçimi önemlidir. Kaynak olarak Gülşen Şimşek Şan İçin Piyano Eşlikli Albümü tavsiye ediyorum*”.

K7:“*Tabi ki repertuvar seçimi önemlidir. Gülşen Şimşek Şan İçin Piyano Eşlikli Albümünü kaynak olarak kullanılabilir*”.

K8:“*Önemlidir. Concone 50 lessons, Nicola Vaccai method, Arie Antiche Album Vol. 1.2.3, özgün dilde söylenecek kolay lied ve aryalar. Türk Eserleri (A.Adnan Saygun, C.R. Rey.vs...) kullanılabilir*”.

K9:“*Önemli olduğunu düşünüyorum. Repertuvar, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak oluşturulmalıdır. Gerekli olduğunu düşündüğüm kaynaklar; vaccai, aria antiche albümler, aria albümler ve halk türküleridir*”.

K10:“*Gerekli ve önemlidir. Kullanılan kaynaklar genelde; piyano eşlikli halk türkeleri, liedler, aria antiche albümler, aria, vaccai*”.

K11:“*Kesinlikle çok önemlidir. Ses eğitimi sürecinde en gerekli bulduğum kaynaklar vokal method kitapları ile başlanmak üzere sonrasında yabancı repertuvar, aria antiche, liedler ve Türk eserleridir. Meslek çalgısı Şan olan öğrencilerde Opera Aria 'ları çalışılmaktadır*”.

K12:“*Çok önemlidir. Bona ve solfej temelli etüt kaynakları (Concone, Vaccai gibi) mutlaka kullanılmalıdır. Öğrencinin etnik kimliğine bağlı repertuvar ile başlanması, deşifre aşamasını ve öğrencinin derse olan ilgisini rahatlatacaktır*”.

K13:“*Repertuvar seçimi çok önemlidir. Gülşen Şimşek Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm ve Halk Türküleri önemli bir kaynak olarak kabul edilebilir*”.

K14:“*En önemli konulardan birisi repertuvar seçimidir*”.

K15:“*Repertuvar seçimi önemlidir. Kaynaklar; Concone, Vaccai, Gülşen Şimşek Şan İçin Piyano Eşlikli Albüm, Keriman Davran- Ferda Gürkan Öztürk*”.

Şan İçin Piyano Eşlikli Şarkılar, Concone, Vaccai, Liedler, Memduh Özdemir Türkü Düzenlemeleri, Aria Antiche Albümler”.

K16:“*Elbette önemlidir. En gerekli gördüğüm kaynaklar: Concone, Vaccaj, Liedler, Aria Antiche Albümler, Türkü Düzenlemeleri”.*

6. Görüşme sorusu:

Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliği ve önemine inanıyor musunuz?

Soru 1. Katılımcıların 6. kategorinin 1. sorusunda “*Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliği ve önemine inanıyor musunuz?*” sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların çoğunluğu bireysel ses eğitimi dersi için bir öğretim programının gerekli ve önemli olduğu yönünde görüş belirtmiştir.

Bireysel Ses Eğitimi dersi için oluşturulacak bu programda;

- 1) Bireysel farklılıkların ve hazır bulunuşluk seviyelerinin göz önünde bulundurulması,
- 2) Programın kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkesine göre sıralanmış ve seçenekli (opsiyonel) olması,
- 3) Programın uygulanacağı kurumun yapı ve işleyişinin dikkate alınması,
- 4) Geleneksel müzik türlerinden ve farklı müzik türlerinden oluşan repertuvarın uygulanması, noktalarına dikkat edilerek oluşturulmasının katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

K1:“*Güzel Sanatlar Fakülteleri’nden mezun olan bireylerden beklentinin ne olduğu ve ne olması gerektiği konusunda ortak görüş ve birlik var ise, bu durumda ortak bir programın uygulanmasında yararlı olacaktır”.*

K2:“Farklı müzik türlerini seslendirmeye yönelik egzersizleri ve geleneksel müzik türleri sözlü eser repertuarını da kapsayan bir ortak programın oluşturulması önemlidir. Program seçenekli (opsiyonel) olmalıdır kolaydan zora doğru tasnif edilmiş olması gereklidir. Diğer taraftan ileri düzeyde olan öğrenciler içinde ulaşabileceği düzeyde eserlerin de önerildiği bir program olmalıdır”.

K3:“Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik ortak bir program gereklidir ve önemlidir”.

K4:“Bireysel Ses Eğitimi dersi için muhakkak ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekli olduğu ve ses eğitimi için belirlenen gerekli hedef ve davranışların kazandırılması için gerekli özenin gösterilmesi gerektiğini düşünüyorum”.

K5: “Kesinlikle çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ayrıca Güzel Sanatlar Fakülteleri arası yatay geçişlerde ortak program olması halinde zaman zaman yaşanan akredite sorunlarının da azalacağını düşünüyorum”.

K6: “Evet, ortak bir program gereklidir”.

K7: “Bireysel Ses Eğitimi dersi için ortak bir program gereklidir”.

K8: “Evet, ortak bir program yararlı olur. Fakat her öğrencinin ses yapısı, algısı, yeteneği farklı olacağından, eğitim süreci de farklı olacaktır ve her öğrenci farklı şekilde ilerleme sağlayacaktır. Bu nedenle çeşitli seviyelere göre hazırlanmış ve bireysel farklılıklarında dikkate alındığı bir program oluşturulmalıdır”.

K9: “Evet, gerekli olduğunu düşünüyorum. Ortak noktaların bulunduğu, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alarak oluşturulan bir program mutlaka yapılmalıdır”.

K10: “Ortak bir program mutlaka yapılmalıdır”.

K11: “Ortak bir program gerekliliğine inanıyorum ancak bölümdeki öğrenci sayısı, öğretim elemanı sayısı, diğer ders programları gibi kriterler dahilinde ve çok yönlü bakılarak hazırlanmış bir program olmalıdır. Her bir kurumun farklı yapılanma ve işleyişini göz ardı etmeksizin, her bir alt basamağı açık ve net bir şekilde ele alarak yapılandırma sağlanmalıdır. Bu konu üzerinde toplantılar düzenlenmelidir”

K12: “Bence gerekli değil. Her programın stratejik hedefleri ve amaçları farklılık gösterir. Her ders için bu durum söz konusudur. Ancak ortak hedefler kabul edilirse ortak program faydalı olabilir”.

K13: “Gerekli olduğuna inanıyorum. Bireysel farklılıklara, hazır bulunuşluk seviyelerine özen gösterilerek, onların arasındaki bilgi ve birikimi ölçmede dikkat edilecek bir program olmalıdır”.

K14: “Ortak program olmalı gerekliliğine inanıyorum”.

K15: “Gerekliliğine inanıyorum. Hazırlık sınıfı olmalı; Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi, Orff Yöntemlerinden yararlanılarak eğitim verilebilir”.

K16: “Evet gerekli olduğunu düşünüyorum. Aynı sınıfta yer alan öğrencilerin farklı eğitimcilerde olsalar bile ortak bir programı takip etmeleri gerektiğini düşünüyorum”.

7. Görüşme sorusu:

Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik yeni bir öğretim programı taslağı ile ilgili varsa belirtmek istediğiniz farklı görüş ve önerileriniz nelerdir?

Soru 1. Katılımcıların 7. kategorinin 1. sorusunda “Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik yeni bir öğretim programı taslağı ile ilgili varsa belirtmek istediğiniz farklı görüş ve önerileriniz nelerdir?”

sorusuna verdikleri yanıtlar değerlendirildiğinde katılımcıların bireysel ses eğitimi dersinin öğretim programına ilişkin önerileri şunlardır:

Bireysel Ses Eğitimi dersi için oluşturulacak bu programda;

- 1) Bireysel Ses Eğitimi açısından program geliştirme mantığı içinde hazırlanmış, programın kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkesine göre sıralanmış ve seçenekli (opsiyonel) olmasına,
- 2) Programın uygulanacağı kurumun yapı ve işleyişinin dikkate alınmasına,
- 3) Geleneksel müzik türlerinden ve farklı müzik türlerinden oluşan repertuvarın uygulanması dikkat edilerek oluşturulmasına,
- 4) Ses eğitiminde yabancı kaynakların fazlasıyla mevcut olmasına karşın Türkçe dilinde diksiyon ve artikülasyona uygun ses egzersiz metodlarının sayıca az olmasının önemli bir eksiklik olduğu ve oluşturulacak programda Türkülere ve makamsal hissiyatı veren unsurlara daha çok yer verilmesine,
- 5) Bireysel ses eğitimine yönelik oluşturulacak programda öğrenciye bu dersin önemi ve gerekliliği vurgulanarak anlatılmasına ayrıca ses egzersizlerine yönelik kitapların oluşturulmasında üretim yapacak araştırmacıların desteklenmesine,
- 6) Ses Eğitimi alanındaki uzmanlardan oluşturulacak bir komisyonla toplantılar düzenlenerek görüş ve önerilerin birlikte ele alınmasına,
- 7) Dönem sonun etkinlik ve sunumlarına daha çok yer verilmesine,
- 8) Bireysel farklılıkların dikkate alınması öneminin vurgulanmasına,
- 9) Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi ve Orff Yöntemlerinden yararlanılarak aktif bir müzik eğitimi verilmesine dikkat edilerek bir program oluşturulması yönünde görüş bildirmişlerdir.

K2: “Konservatuvarların Opera bölümleri mevcutken ve tercih edilip eğitim kurumu olarak seçilebilmesi mümkünken, Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümlerinde Bireysel Ses Eğitimi derslerinde çoğunlukla Opera ya da Klasik Batı Müziği repertuvarından eserleri seslendirmeye yönelik bir yol izlenmesini hangi

bilimsel ve kültürel gerekçelerle açıklanabilir. Almanya'dan savaş dönemi ülkemize gelen bazı müzik eğitimcilerinin, Türkiye'de temelleri yeni atılan müzik kurumlarında geleneksel müziklerimize ait teknikleri ve repertuarı öğretmeleri tabii ki mümkün değildi. Musiki Muallim Mektebinde hem Opera ve Orkestra sanatçısı hem de müzik eğitimcisi yetiştiren bir kurum olarak Klasik Batı Müziği Eğitimi veren ortak program uygulanıyordu. Günümüzde Opera ve Klasik Batı Müziği eğitimi ilgili konservatuvarlarda sürdürülmektedir. Türk Müziği Devlet Konservatuvarlarında da Ses Eğitimi Bölümleri geleneksel müziklerimizin seslendirilmesine yönelik bir eğitim vermektedir.

Öğrenciler, ses eğitimi dersinden elde edilen kazanımların kendi alanlarında ki çıktılarını da görebilmelidir. Yöresel kültürü doğrultusunda çoğunlukla türkü seslendiren bir öğrencinin İtalyanca bir Napoliten seslendirmesinin zorunlu kılınması yönünde bir program uygulanmamalıdır. Bu alanda yapılmış çalışmaların dikkate alınması önemlidir. Örneğin; Ses Eğitiminde Türkü Söylemeye Yönelik Öğretim Modeli ve Değerlendirilmesi (Elazığ Yöresi Örneği).

Eğitim Fakülteleri ve Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümlerinde öğrencinin tercihlerini, kültürel birikimini, fiziksel yeterliliklerini dikkate alan asıl hedefi sesini doğru ve etkin kullanmak, diyafram nefesiyle sesi güçlendirmek ve telaffuzu ideal hale getirmek olan bir Ses Eğitimi programı oluşturulmalıdır”.

K3: *“Bireysel Ses Eğitimi açısından doğru oluşturulmuş bir ses eğitimi öğretim programı (program geliştirme mantığı içinde hazırlanmış olan), belli ölçülerde ders bilgi paketleri, ders içerikleri zaten aynı unsur ve aşamaları taşıyacaktır. Yani doğal olarak ortak bir ders programı kendiliğinden oluşacaktır. Yeter ki programı hazırlayanların bu konuda yeterli bilgileri olsun.*

Ancak ülkemizde bu imkan maalesef her yerde yoktur. Her öğretim elemanı kendi bilgisi ve inisiyatifi doğrultusunda ders içerikleri hazırlıyor. Bu durum

sadece bireysel ses eğitimi için değil, diğer dersler içinde böyledir. Benim şahsi kanaatim ortak bir içeriğin takip edilmesi gerektiği yönündedir.”.

K4: “Ses eğitiminde yabancı kaynakların fazlasıyla mevcut olduğu, fakat Türkçe diksiyon, artikülasyona uygun ses egzersizi metodlarının olmaması önemli bir eksikliklerdir. Bunun yanı sıra bireysel ses eğitimi dersinde makamsal özelliği olan Türkülere de yer verildiği, bu türkülerle hazırlayıcı makamsal hissiyatı veren unsurlarında kullanıldığı program gerekliliğine karşın, ses egzersizlerinin eğitimcinin inisiyatifine bırakıldığı ve bu egzersizlerin herhangi bir sistematik içinde izlenen bir metod olmadığı bu alanda deneysel yöntem kullanılarak yapılmış araştırmaların sonucunda elde edilmiştir. Bu konu hakkında “Ses eğitiminin temel öğelerinin ve çeşitli söyleme tekniklerinin kazandırılmasında makamsal ezgilere dayalı egzersizlerin kullanılabilirliği” adlı doktora tezinde oluşturduğum “Polat Ses Egzersizleri” ses eğitiminde kullanılmak üzere Concone, Vaccai, Panofka’ya alternatif bir ses egzersiz modeli olabileceği düşünülmektedir. Bu egzersizler tampere sisteme uygun makamsal diziler ve ezgiler kullanılarak ses eğitiminde temel öğeler ve çeşitli söyleme tekniklerinin kazandırılması için oluşturulmuştur. Metod oluşturulması konusunda daha fazla çalışma yapılması ve bu konuda araştırmacıların desteklenmesi gerektiğini düşünüyorum”.

K6:“Ses eğitimi son derece önemli bir derstir. Ses eğitimi ilkelerinin özellikle doğru nefes almak ve alınan bu nefesin doğru kullanılması ve söyleme tekniklerinin kazandırılması gibi aşamaları vardır. Öğrenciye bu sürecin hangi aşamasındaki kazanımlara sahip olsa bile geriye dönük olarak sürekli ses eğitiminin kazanımlarını ve önemi daima vurgulayacak yönde bir program oluşturulmalıdır”.

K7:“Bireysel ses eğitime yönelik oluşturulacak programda öğrenciye bu dersin önemi ve gerekliliği vurgulanarak anlatılmalıdır. Ayrıca, ses egzersizlerine yönelik kitaplarla ilgili repertuvar kitapları oluşturulmasına yönelik daha fazla üretim yapacak araştırmacılar desteklenerek bu alana dair katkı sağlanmalıdır”.

K11:“Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümlerinde alanı Ses Eğitimi olan uzmanlarla birlikte toplantılar düzenlenip ya da her birinin kendi bünyesinde oluşturacağı ses eğitimi komisyonlarınca görüş ve önerilerinin tek bir havuzda ele alınmasının önemli olduğu kanısındayım”.

K12:“Bu derse ek uygulama günleri eklenerek, öğrencilerin farklı müzik topluluklarının etkinliklerini canlı takip edebilmeleri sağlanabilir. Bu dersin dönem sonunda bir sunum yapmaları sağlanabilir. Bu sunum müzik uygulaması veya kuramsal bilgi aktarımı şeklinde de yapılabilir. Böylece bireysel ses eğitimi dersleri sadece çalışma odalarında yapılmaktan kurtulup, dışarıya açılmış olur. Ayrıca farklı müzik türleri özeline de indirgenmiş olur”.

K15:“Sanatla bilimin birleştiği içerikte bir program gereklidir. Bireysel farklılıkların dikkate alınması önemlidir, Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi ve Orff Yöntemlerinden yararlanılarak aktif bir müzik eğitimi verilebilir”.

5. 4. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin İhtiyaç Analizi Doğrultusunda Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alan Basamaklarına Yönelik Hedef ve Hedef Davranışlara İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik öğretim modelinin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan basamaklarına yönelik hedef ve hedef davranışlar ihtiyaç analizi doğrultusunda belirlenerek hazırlanmıştır. Hedef ve hedef davranışların oluşturulmasında; Çalışma grubundaki katılımcı görüşleri, Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri’nde yürütülen Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğretim programları, Yurtdışındaki farklı üniversitelerin Müzik ve Müzik Eğitimi Bölümleri programlarında yürütülmekte olan ses eğitimi kapsamındaki derslerin öğretim programlarında yer alan Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programlarından yararlanılmıştır.

Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Bilişsel Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Ses ve sesin oluşumu bilgisi.

Davranışlar

- Sesin tanımlanması.
- Sesin oluşum mekanizmasını tanımlama.
- Sesin fiziksel özelliklerini tanıma ve sesin fiziksel özelliklerini doğru ölçütler içerisinde değerlendirme.

Hedef: İnsanda ses sistemi bilgisi.

Davranışlar

- İnsan sesini tanımlama.
- İnsan sesinin anatomik ve fizyolojik özelliklerini tanıma.
- İnsanda sesin oluşumunda birlikte koordinasyon sağlayan anatomik yapıları ve onların arasındaki işleyişi tanıma.

Hedef: Ses türleri ve seslerin sınıflandırılması bilgisi.

Davranışlar

- Seslerin sınıflandırılmasında ilgili kavramları tanıma.
- İnsanda ses gruplarının özelliklerini tanımlama ve ses türlerini ayırt etme.
- Ses türlerine göre register geçişlerini saptama.
- Ses genişliğini tanımlama.
- Sesin nitelik olarak tınısı saptama.
- Ses özelliklerine göre doğru yaklaşımı sağlama.

Hedef: Sesin kullanımı için doğru duruş bilgisi.

Davranışlar

- Sesin oluşturulması ve kullanımı için uygun bedensel duruşu tanıma.
- Doğru bedensel duruşun sağlanmasında ortak hareket eden anatomik yapıları ve fonksiyonlarını bilme.
- Sesi doğru pozisyonda ve entonasyonla oluşturma.

Hedef: Nefes ve solunum sistemi bilgisi.

Davranışlar

- Nefes çeşitlerini tanımlama.

- Solunum sistemi anatomisi ve işlevini tanıma.
- Solunum fizyolojisi içeriği ve işlevini tanıma.
- Doğru solunum alışkanlığı oluşturma ve ayırt etme.
- Solunum sisteminde atak ve fonasyon kavramı ile fonksiyonlarını tanıma.

Hedef: Rezonatör organların bilgisi.

Davranışlar

- Rezonatör organları ve yapısal özelliklerini tanıma.
- Ses eğitiminde göğüs rezonatörlerinin yapısal özellikleri ve görevlerini tanıma.
- Ses eğitiminde kafa rezonatörlerinin yapısal özellikleri ve görevlerini tanıma.
- Ses sisteminde;sesin güçlü, ergonomik ve doğru oluşturulması ile tını zenginliği kazanmasında üstlendiği fonksiyonu saptama.

Hedef: Artikülatör organların bilgisi.

Davranışlar

- Artikülatör organları ve yapısal özelliklerini tanıma.
- Sesin şekillenmesinde ve sesin kalitesini arttırmada üstlendiği işlevi saptama.
- Konuşmada ve şarkı söylemede sözlerin anlaşılır olması ve sözlerin etkileme gücünü arttırmada dilin telaffuzunu iyi sağlama.

Hedef: Ses eğitiminde artikülasyon bilgisi.

Davranışlar

- Artikülasyonu tanımlama.
- Ses eğitiminde ünlü harflerin ses özelliklerini ve artikülasyonunu tanıma.
- Ses eğitiminde ünsüz harflerin ses özelliklerini ve artikülasyonunu tanıma.
- Ses eğitiminde, ünlü ve ünsüz harflerin konuşma organları açısından oluşum yerini kavrama ve harflerin artikülasyonunda uygulama.
- Artikülasyonun etkili uygulanmasında konuşma organlarının görev fonksiyonlarının bilinmesi ve koordinasyonun sağlanması.

Hedef: Ses eğitiminde diksiyon bilgisi.

Davranışlar

- Diksiyonu tanımlama.
- Ses eğitiminde Türkçe dil özelliklerini tanıma.
- Diksiyonda boğumlanma, vurgu ve tonlama kavramlarını tanıma.
- Diksiyonun etkili uygulanmasında sesin ve soluğun denetimini sağlama. Ses eğitiminde, konuşmanın açık anlaşılır olmasını sağlama ve konuşmayla ilgili bütün unsurları verimli şekilde uygulama.

Hedef: Ses eğitiminin genel kapsamı bilgisi.

Davranışlar

- Ses eğitiminin tanımı, niteliği ve etkili kavramları tanımlama.
- Ses eğitiminin gerekliliği ve önemini açıklama.
- Ses eğitimiyle insan sesindeki değişme ve gelişmeleri açıklama.
- Ses eğitimin ilke ve amaçlarını açıklama.
- Ses eğitiminin yöntem ve tekniklerini tanıma.
- Ses bozukluklarının nedenlerini tanımlama.
- Çocuk ses özelliklerini tanıma ve çocuk seslerinin eğitiminde uygun yaklaşımları açıklama.
- Mutasyon dönemi ses özelliklerini tanıma ve uygun yaklaşımı saptama.

Hedef: Ses eğitimi literatürüne ait kavramları tanıma.

Davranışlar

- Ses eğitimi ile ilgili teknik terimleri tanımlama.
- Ses eğitiminde alanında kullanılan; vibrato, tril, ajilite, süsleme, legato, staccato crescendo, diminuendo, forte, piyano, messadivoce, ton tutma, martellato, portamento, maskede söyleme, maskeye yerleştirme, fokuslama, şarkıcı formantı oluşturma, register geçişleri vb. terimlerin özelliklerini açıklayabilme.

Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Duyuşsal Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Ses eğitiminkonuşma ve şarkı söyleme sanatı için gerekliliği ve önemi konusunda gerekli bilince sahip olma.

Davranışlar

- Ses eğitiminin etkili konuşma ve iletişimdeki önemini kavrama ve gerekliliğini kabul etme.
- Ses eğitimi uygulamalarının şarkı söylemedeki önemini kavrama ve gerekliliğinin bilincinde olma.
- Ses eğitiminin, sesin doğru, güzel ve etkili kullanımı için gerektirdiği temel davranışları alışkanlık haline getirmede istekli olma.
- Ses eğitiminin, mesleki tüm yaşantılar sürecinde sesin doğru ve etkili kullanılmasında sağladığı katkının bilicinde olma.

Hedef: Ses eğitimi ile ilgili bedensel hazırlık ve ruhsal rahatlık yönünde davranışlar sergilemede istekli olma.

Davranışlar

- Ses eğitiminde, ses kullanma performansı gerçekleştirmeden önce iç ve dış gevşeme hareketleri ile bedensel hazırlık yapmayı alışkanlık haline getirme.
- Ses eğitimi ile fiziksel ve ruhsal rahatlık yönündeki davranışları sergilemede gönüllü olma.
- Beden ve ruh sağlığının değerini bilme ve ses kullanma performansını geliştirmek için düzenli egzersiz, spor, nefes çalışmaları vb. yapmayı alışkanlık haline getirme.

Hedef: Kendini geliştirmeye yönelik ses eğitimi tekniklerini öğrenmede ve şarkı söylemede istekli olma.

Davranışlar

- Ses eğitiminde uygulanan teknikleri araştırmada istekli olma.
- Kendini geliştirmeye yönelik teknik becerileri uygulamada istekli olma.
- Şarkı söylemede ve toplum karşısında sesini ifade etmede gönüllü olma.

- Öğrendiği davranışların teknik olarak doğruluğunu kontrol ettirmede zaman ayırma.

Hedef: Ses sağlığı, bakımı ve korunması için gerekli davranışları sergileme konusunda gerekli bilince sahip olma.

Davranışlar

- Ses eğitiminin, mesleki tüm yaşantılar sürecinde sesin sağlıklı kullanımı ve korunması konusunda sağladığı katkının bilincinde olma.
- Ses sağlığının korunması konusunda mesleki farkındalık oluşturmayı alışkanlık haline getirme.
- Ses sağlığı bakımı ve korunmasında uyku düzenine ve beslenmeye dikkat etmeyi alışkanlık haline getirme.
- Ses sağlığı, bakımı ve korunmasına yönelik talimatlara özen gösterme ve uygulamada bilinçli olma.

Hedef: Bireysel olarak doğru, düzenli ve istekli olarak çalışma bilincine sahip olma.

Davranışlar

- Bireysel olarak doğru ve düzenli çalışmaya özen gösterme ve alışkanlık haline getirme.
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilincine sahip olma.
- Ses kullanımı performanslarını geliştirmeye yönelik etkinliklere katılmada istekli olma.
- Opera temsillerine ve şan konserlerine katılmanın alanı için katkısının bilincinde olma.

Hedef: Dengeli duruş, sahne duruşu ve sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinleri uygulamada istekli olma.

Davranışlar

- Sahnede dengeli bir duruş ve özgüven sergilemeyi alışkanlık haline getirme.
- Eserleri, toplum karşısında etkili ve nitelikli bir ifade gücü ile seslendirmeyi alışkanlık haline getirme.

- Ses kullanımı performanslarını geliştirmeye yönelik etkinliklere katılmada istekli olma.
- Ses kullanımı performansı için sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinleri toplum karşısında nitelikli olarak kullanmanın farkında olma.

Hedef: Seslendirdiği ve dinlediği farklı türlere ait eserlerden repertuvar oluşturmada istekli olma.

Davranışlar

- Seslendirdiği ve dinlediği farklı müzik türlerine ait, alan repertuvarına karşı ilgili olma.
- Seslendirdiği ve dinlediği farklı müzik türlerine ait eserlerden geniş bir repertuvar oluşturmada istekli olma.
- Ulusal ve uluslararası her tür müziği dinlemede istekli olma
- Repertuvarını geliştirmeye yönelik çaba göstermede istekli olma.
- Oluşturduğu repertuvarı paylaşmada gönüllü olma.

Hedef: Alanla ilgili konserleri izlemenin ve dinlemenin önemi bilme.

Davranışlar

- Alanıyla ilgili, konserleri izlemenin ve dinlemenin önemini bilme.
- Konserlere, dinletilere, opera temsillerine ve atölye (masterclass) çalışmalarına katılmanın alanı için katkısının bilincinde olma.
- Dinlediği eserlerden; türkü düzenlemeleri, lied, aria antiche, aria ya da piyano eşlikli düzenlemeler ile ilgili tanımlama yapabilecek düzeyde müzik kültürüne sahip olma.

Bireysel Ses Eğitimi Dersine İlişkin Psikomotor Hedefler ve Hedef Davranışlar

Hedef: Ses kullanımı için doğru ve uygun bedensel duruşu sağlayabilme.

Davranışlar

- Doğru ve uygun bedensel duruşu tanımlayabilme.

- Doğru ve uygun bedensel duruşu tüm vücut pozisyonu olarak gösterebilmek.

Hedef: Sesi doğru pozisyonda oluşturduğunu hissedebilmek.

Davranışlar

- Sesini doğru pozisyonda tasarladığını ve oluşturduğunu denetleyebilmek.
- Ses bölgelerini hissetme, ayırt etme ve sesi doğru yerde üretebilmek.
- Sesin kalitesini arttırmada rezonans boşluklarını etkin olarak kullanabilmek ve sesi uygun rezonans bölgelerinde büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirerek şarkıları etkili biçimde yorumlayabilmek.
- Bireysel olarak ders dışı çalışmalar yapabilmek, ayna karşısında sesi uygun pozisyonda üretmeyi deneme ve ses egzersizlerini düzenli olarak uygulayabilmek.

Hedef:Şarkı söylerken nefesini denetleyebilmek.

Davranışlar

- Nefes düzeni ve ses oluşum yerlerinin koordinasyonu sağlayabilmek.
- Diyafram nefesi ve göğüs nefesi arasındaki farklılıkları uygulamalı olarak gösterebilmek.
- Aktivatör sistem, vibratör sistem ve rezonatör sistemleri bilinçli olarak kullanabilmek.
- Kazanımları örnek egzersizler üzerinde doğru ve eksiksiz olarak uygulayabilmek.

Hedef:Seslendirilen eserleri doğru teknik ve etkili olarak yorumlayabilmek.

Davranışlar

- Şarkı söyleme için gerekli olan davranışları alışkanlık haline getirme.
- Seslendirdiği eserlerde entonasyonu denetleyebilmek.
- Seslendirdiği eserlerin nüans özelliklerine bilerek seslendirme.
- Ses eğitimiyle ilgili kazanımlarını uygulama sırasında tam ve eksiksiz olarak uygulayabilmek.

- Şarkı söylerken sesin teknik özelliklerini uygulayabilme (vibrato, tril, ajilite, süsleme, legato, staccato, crescendo, diminuendo, forte, piano, messadivoce, portamento, martellato vb.)
- Atak, solunum, rezonans bölgelerinin kullanımı ile ilgili doğal refleksler oluşturabilme.
- Sesini şarkı söyleme sırasında nefes, artikülasyon ve entonasyon yönünden denetleyebilme.

Hedef:Sesin etkin kullanımında rezonans bölgelerini doğru kullanabilme,

Davranışlar

- Dengeli ve uygun bedensel duruşu sağlama ve kontrollü nefes bağlantısını oluşturabilme.
- Sesin kalitesini arttırmada rezonans boşluklarını etkin olarak kullanabilme.
- Sesi uygun rezonans bölgelerinde büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirerek şarkıları etkili biçimde yorumlayabilme.

Hedef:Ses eğitiminde teknik çalışmaları uygulayabilme.

Davranışlar

- Ses egzersizlerini (tek ses, ikili, üçlü, dördü, beşli, altılı, yedili, oktav, arpej) sıralı ve atlamalı seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulama.
- Register geçişlerinin kavranması ve geliştirilmesine yönelik egzersizler uygulama.
- Entonasyonu ve artikülasyonu geliştirici egzersizleri uygulama.
- Nüans geliştirici ve hız terimlerinin kavranması üzerine egzersizler uygulama.

Hedef:Ses eğitiminde ulusal ve uluslararası repertuarı tanıma.

Davranışlar

- Ses eğitiminde ulusal ve uluslararası eserler ile düzenlemeleri tanımaya çaba gösterme.
- Eserlerin dönem, stil, yorumlanmasına ait seslendirme özelliklerini tanıma.

- Seslendirmeyi eserlerin teknik ve yorumlama açısından müziksel özelliklerine bilerek uygulama.
- Ses eğitiminde ulusal eserlerden oluşan bir repertuvar oluşturabilmede özenli olma.

Hedef:Ses eğitimi alanında ulusal ve uluslararası sanatçıların performanslarını gözlemleyebilme.

Davranışlar

- Seslendirmede çeşitli söyleme, icra, yorumlama ve teknik davranışları inceleme ve yorumlayabilme.
- Sanatçıları farklı müzik türlerine ait eserleri seslendirirken dönem, stil, form özelliklerini göre yorumlamadaki teknik davranışları açısından inceleme ve ayırt edebilme.
- Sanatçıları, seslendirme sırasında bedensel hareket ve koordinasyon açısından gözlemleyebilme ve gözlemlenen davranışları kendi beden dilinde doğru uygulayabilme.

Çalışma grubunun görüşleri ve literatür tarama ile elde edilen veriler doğrultusunda Bireysel Ses Eğitimine yönelik, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor hedef ve hedef davranışları belirlenerek her bir alanla ilgili belirtke tablosu hazırlanmıştır.

Tablo 13. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Bilişsel Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

Hedefler	Hedef Basamakları					
	Bilgi	Kavrama	Uygulama	Analiz	Sentez	Değerlendirme
Ses ve sesin oluşumu bilgisi	X	X				
İnsan sesinin anatomik ve fizyolojik özelliklerini tanıma	X	X				
Ses türleri ve seslerin sınıflandırılması bilgisi	X	X	X	X		
Ses kullanımı için doğru duruş bilgisi	X	X	X			
Nefes ve solunum sistemi bilgisi	X	X	X			
Rezonatör organların bilgisi	X	X	X			
Artikülatör organların bilgisi	X	X	X			
Ses eğitiminde artikülasyon bilgisi	X	X	X			
Ses eğitiminde diksiyon bilgisi	X	X	X			
Ses eğitiminin genel kapsamı bilgisi	X	X	X	X		
Ses eğitimi literatürüne ait kavramları tanıma	X	X	X	X		

Tablo 14. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Duyuşsal Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

Hedefler	Hedef Basamakları				
	Alma	Tepkide Bulunma	Değer Verme	Örtgütleme	Kişilik Haline
Ses eğitimin gerekliliği ve önemi konusunda gerekli bilince sahip olma	X				
Ses eğitimi ile ilgili bedensel hazırlık ve ruhsal rahatlık yönünde davranışlar sergilemede istekli olma		X	X		
Kendini geliştirmeye yönelik ses eğitimi tekniklerini öğrenmede ve şarkı söylemede istekli olma		X	X		
Ses sağlığı ve korunması için gerekli davranışları sergileme konusunda gerekli bilince sahip olma	X	X			
Bireysel olarak doğru, düzenli ve istekli olarak çalışma bilincine sahip olma	X	X			
Sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinleri uygulamada istekli olma		X			X
Seslendirdiği ve dinlediği farklı türlere ait eserlerden repertuvar oluşturmada istekli olma		X			X
Alanla ilgili konserleri izlemenin ve dinlemenin önemi bilme		X	X		

Tablo 15. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Psikomotor Alan Hedeflerine Yönelik Belirtke Tablosu

Hedefler	Hedef Basamakları						
	Algılama	Kurulma	Kılavuzla Yapma	Mekanikleşme	Beceri haline getirme	Uygulama	Yaratma
Ses kullanımı için doğru ve uygun bedensel duruşu sağlayabilme	X	X					
Sesi doğru pozisyonda oluşturduğunu hissedebilme	X	X	X	X			
Diyaframkontrolünü sağlayabilme	X	X	X	X			
Şarkı söylerken nefesini denetleyebilme	X	X	X	X	X		
Seslendirilen eserleri doğru teknik ve etkili olarak yorumlayabilme	X	X	X	X	X		
Sesin etkin kullanımında rezonans bölgelerini doğru kullanabilme	X	X	X	X	X		
Ses eğitiminde teknik çalışmaları uygulayabilme	X	X	X	X	X	X	
Ses eğitiminde ulusal ve uluslararası repertuarı tanıma	X	X	X	X	X		
Ses eğitimi alanında ulusal ve uluslararası sanatçıların performanslarını gözlemleyebilme	X	X	X	X	X		

5. 5. Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Hedef ve Hedef Davranışlara Yönelik İçeriğinin Düzenlenmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik içerik hedef ve hedef davranışlara ilişkin kazanımların her biri için kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi benimsenerek ve her konunun kendi içindeki alt konuları arasında bir ardışıklık yoluyla yeri ve zamanı geldikçe tekrar tekrar öğretilmesi şeklinde içerik düzenlenmiştir.

Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik çalışma grubundaki uzmanların görüşleri değerlendirilerek yapılan ihtiyaç analizi, ayrıca Türkiye’de ve yurtdışında mesleki müzik eğitimi veren kurumlarda uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi içeriğinin incelenmesi sonucunda, Bireysel Ses Dersine yönelik önerilen programın hedef ve hedef davranışlarının gerçekleştirilmesi amacıyla iki yarıyıl süresince uygulanması gereken konular belirlenerek bir içerik oluşturulmuştur. Bireysel Ses Eğitimi dersinde bireysel farklılıklara, hazır bulunuşluk düzeylerine özen gösterilerek hedef davranışlarının kazanılmasında ilk dersten itibaren son derse kadar kazanım elde edilinceye kadar tekrarlanarak ve ardışık bir yol izlenerek, aşamalılık ilkesi doğrultusunda içeriğin aşağıda belirtilen şu şekilde düzenlenmesi uygun olabilir:

- Ses ve sesin oluşumu, tanımlanması
- Ses türleri ve seslerin sınıflandırılması
- Ses eğitimi için doğru ve uygun bedensel duruş
- Nefes ve solunum sistemi
- Rezonans ve rezonatör organlar
- Artikülasyon ve artikülatör organlar
- Ses eğitiminde artikülasyon
- Ses eğitiminde diksiyon
- Ses eğitiminin genel kapsamı
- Ses eğitiminde teknik çalışmalar
- Ses eğitiminde ulusal ve uluslararası repertuar

Bireysel Ses Eğitimi dersi için önerilen içerikte yer alan konularla ilgili açıklamalar, örnek etkinlikler, Ek 2’de yer almaktadır. Her bir ünite için ayrılan süre

öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri ve öğrenme düzeylerine göre farklılık gösterebilir.

5. 6. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Kullanılacak Öğrenme-Öğretme Strateji, Kuram, Yöntem ve Tekniklere İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bireysel Ses Eğitiminde öğrenme; kişisel özellikler ve bireysel farklılıklar, fiziksel yapı ve gelişim, hazır bulunuşluk düzeyi, bireyin yaşadığı kültürel ve çevresel faktörler ile ses eğitimine olan ilgi ve yatkınlığına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Her bireyin ses özellikleri, yetenek düzeyi ve yatkınlığı farklı seviyede olabileceğinden ses eğitiminde belirlenen hedef davranışlar, öğrencilerin yeteneklerine göre düzenlenmiş olmalıdır. Bu bağlamda bireysel ses eğitimi dersine yönelik hedef davranışların kazandırılmasında kullanılacak strateji, yöntem ve teknikler katılımcıların görüşleri doğrultusunda belirlenerek aşağıda sunulmuştur.

Sunuş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Sunuş yoluyla öğretimde Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin terimler, kavramlar ve ilkeler bireye sunulur. Bireysel Ses Eğitimin ilkeleri, güzel şarkı söyleme Bel-Canto tekniği, insan sesi anatomisi ve fizyolojisi, ses oluşum mekanizması ve sesin oluşumunda rol oynayan organlar, sesin fiziksel özellikleri, ses türleri ve sınırları, ses eğitimin tarihsel gelişimi, ses hastalıkları, ses sağlığını korumak için gerekli önlemlerin neler olduğu bu strateji ile sunulabilir. Sesin doğru pozisyonda üretilmesi ve sesin niteliğini arttırmada rol oynayan ses bölgeleri hakkında bilgi verilir. Ses eğitimin müzik eğitimindeki yeri ve ses eğitiminde kullanılan kavramlar ile nüans terimleri anlatılır. Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında belirtilen kavram ve ilkelerin ayrıntılı bir biçimde öğrenilmesi için özellikle sesin oluşturulmasında ki doğru duruş ve pozisyonun ne olduğunu anlatırken öğretmen, yaşamdan örnekler sunarak hedef davranışlara ulaşılmasını sağlayabilir. Bu stratejide, öğretmen, örnek verdiği kavramları öğrenciye tekrarlayabilir ve yeni örnek cümleler isteyebilir. Öğretmen, çeşitli materyaller kullanarak, eğitim ortamını denetleyerek ve göz iletişimi kurarak, öğrencinin de aktif katılımını sağlamalıdır.

Buluş Yoluyla Öğretme Stratejisi

Buluş yoluyla öğretimde Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin kavram ilkeler öğretmeninde rehberliğinde sorular sorarak öğrencinin konunun temel yapısını tümevarım yoluyla keşfetmesi sağlanır. Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin öğrencinin özellikle kendi bedenini tanıması, ses özelliklerini keşfetmesi sağlanır. Öğrencinin aktif katılımı sağlamak için ve öğrenciyi harekete geçirmek için birlikte çalışılmalıdır. Öğrencinin seslendirdiği eserleri çözümlemesi, dönem, tür, form özelliklerini tanıyarak seslendirmesi niteliğin artmasını sağlar. Bu strateji, öğrenciyi keşfetmeye, araştırmaya teşvik ettiği ve güdülediği için kullanılabilir.

Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme Stratejisi

Araştırma-İnceleme yoluyla öğrenme, Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin seslendirme ve teknik becerilere yönelik davranışları kazanma sürecinde öğrencilerin karşılaşılabileceği sorunların çözümünde etkili olabilir. Bu stratejiyi öğrenciler, sadece teknik ile ilgili yaşanacak sorunların çözüm yolları için değil, ileride mesleki yaşantısında da karşılaşılabileceği farklı sorunların çözümünde de kullanabilir. Bu şekilde öğrenciye sürecin tamamında aktif olarak çözüm becerilerini geliştirecek bir öğretim yaklaşımı sağlanmış olur. Bu stratejide öğretmen yol gösterici olarak hedefleri uygulamada, ses eğitimi ilkelerini kullanmada gösterip yaptırma özellikleri doğrultusunda yönlendirerek rehberlik eder. Bu strateji, Bireysel Ses Eğitimi dersinde ki; “öğrencinin bireysel ses özellikleri açısından seviyesi ve tespiti, teknik, alanla ilgili repertuar ve literatür, izleme, dinleme, dersin içeriği, süresi, çalışma ortamı, ses sağlığı ve korunma yolları, vs...” gibi konularda çözüm yolları üretmede etkili olabilir.

Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri

Bireysel Ses Eğitimi dersinin hedeflerinin gerçekleşmesinde ve eğitim durumlarının düzenlenmesinde yöntemler önemli bir yere sahiptir. Öğretimin düzenlenmesinde öncelikle uygulanacak yönteme karar verilir. Bireysel Ses Eğitimi dersinde; kazandırılmak istenen hedef ve hedef davranışlar için bireysel farklılıklar ve ses özellikleri dikkate alınarak aşağıdaki yöntem ve tekniklerden yararlanılabilir.

Gösterip Yaptırma Yöntemi

Gösterip yaptırma yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinin seslendirmeye yönelik hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında etkili olabilir. Seslendirilecek eserlerin dönem, tür, form özellikleri doğrultusunda nasıl yorumlanması gerektiği bu yöntemle uygulanabilir. Bu yöntemle fiziksel ve zihinsel beceriler öğretmen tarafından gösterilir, gerekli açıklamalar yapılır ve öğrenciden aynı becerileri tekrarlaması istenir. Öğretmen tıpkı bir usta-çırak ilişkisi doğrultusunda hareket eder, önce bir eseri kendisi seslendirerek gösterir ve daha sonra öğrencinin seslendirmesini isteyerek bu yöntemi uygulayabilir. Seslendirme sırasında oluşabilecek hataların aynı anda çözüme ulaşması açısından etkili olabilir. Ses eğitiminde en çok kullanılan bu yöntem, duyu organlarını aktif kılar, öğretmen göze ve kulağa hitap eder ve bu şekilde hem doğru davranışın kazanılmasında hem de derse olan ilginin artmasında katkı sağlayabilir. Bu yöntemle öğretmen, öğrencilerin her birine bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk seviyeleri dikkate alınarak uygun bir çalışma ortamı ve zamanda ses eğitimi ilkeleri ve tekniği açısından doğru davranışı göstermeli ve tekrarlatmalıdır. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğretmen öğreteceği teknik veya eseri kendisinin seslendirmesinin yanı sıra farklı örneklerle pekiştirme sağlamak için performansa yönelik videoları izleterek de bu yöntemden yararlanabilir.

Rol Oynama (Drama) Yöntemi

Rol Oynama yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinin etkili ve verimli bir öğrenme ortamı sağlayarak öğrencilerin dinleme ve söylemeye yönelik hedef ve hedef davranışların kazandırılmasında etkili olabilir. Bu yöntemle öğrenciler, ses eğitiminde teknik çalışmalar, diyafram nefesi, ritimsel çalışmalar gibi konularda yaratıcı drama temelli öğrenmeyle sağladığı kazanımlarını yaşantılarına aktarabilme ve ilişkilendirebilme konusunda gelişim gösterebilirler. Öğrenciler, rol oynama tekniğinde öğrenme sürecinde bizzat eyleme katıldıkları için daha fazla tecrübe kazanırlar. Bu yöntemle, öğrenci derse aktif katılım sağlar ve rol oynama tekniğiyle yaratıcılığını güçlendiren, dinamik, eğlenceli bir öğrenme ortamından deneyimi yaşantısına aktarabilir. Rol oynama yönteminin Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılması, öğrencilere kişisel iletişim becerilerini geliştirmeleri, bu sayede

sahne de özgüvenli bir duruş ve nitelikli seslendirme yapabilmeleri konusunda katkı sağlayabilir.

Anlatım Yöntemi

Anlatım yöntemiyle, Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğretmen, insan sesi anatomisi ve fizyolojisi, ses oluşum mekanizması ve sesin oluşumunda rol oynayan organlar, sesin fiziksel özellikleri, ses türleri ve sınırları, ses eğitimin tarihsel gelişimi, ses hastalıkları, ses sağlığını korumak için gerekli önlemlerin neler olduğu, gibi konularda öğrenciye bilgi aktarabilir. Ayrıca sesin doğru pozisyonda üretilmesinde gerekli ilkeler ve davranışlar, sesin niteliğini arttırmada rol oynayan ses bölgeleri, ses eğitimin müzik eğitimindeki yeri, ses eğitiminde kullanılan kavramlar ile nüans terimleri hakkında bilgi sunulabilir. Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğretmen, kazandırılacak hedef ve hedef davranışlar için öğrenciye bilgi aktarmada açıklayıcı, aydınlatıcı ve yorumlayıcı özellikler doğrultusunda hareket etmeli ve çeşitli görsel-işitsel araçlardan yararlanmalıdır. Öğrencilerin konuların bütünlüğünü ve organize bir görüşle ilişkilendirebilmesi için fikirlerini sunması desteklenmelidir. Bu yöntemle, pasif bir anlatımdan uzaklaşmak ve yöntemin etkili olması için öğretmen konuların aktarılmasında öğrencinin dikkatini çekeceği kısa ve ilginç anlatımlara yer vermelidir.

Soru Cevap Yöntemi

Soru Cevap yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinin daha çok bilişsel hedeflerinin gerçekleşmesinde etkilidir. Anlatım yöntemiyle aktarılan bilgi için öğretmen tarafından hazırlanan sorular öğrencilere sorulur ve onların soruları sözel olarak cevaplaması beklenir. Bu yöntemde, öğretmen aldığı cevapları eleştirerek öğretim yapar ve öğrencilerin kendi bilişsel yeteneklerini kullanmalarına imkan sağlamış olur. Böylelikle Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğretmen, kazandırılacak hedef ve hedef davranışlar için öğrenciye aktarımda bulunduğu bilginin soru cevap yöntemiyle pekişmesini sağlamış olur. Bu yöntem, öğrencinin derse aktif katılımını sağlar, iletişimi güçlendirir ve düşünmeye sevk ettiği için zihnini uyarılmış olur.

Bireysel Çalışma Yöntemi

Bireysel çalışma yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinin hedeflerinin gerçekleşmesinde ve eğitim durumlarının düzenlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Bireysel çalışma yöntemi, bir öğrencinin bir konuyu yaparak ve yaşayarak öğrenme yoludur. Bu yöntemde, öğretmenin gösterip yaptırma yöntemini uygulayarak gösterdiği doğru davranışı, öğrenciden kendi başına çalışması ve tekrarlaması beklenir. Öğrenci bireysel çalışma sürecinde aktiftir ve öğrenme durumunu, ilgi ve ihtiyaç seviyesini kendine göre belirleyebilir. Müzik eğitiminde öğrenciler, bireysel çalgı eğitimi ve bireysel ses eğitiminde kendi becerilerini geliştirmek için bu yöntemle çalışırlar. Bu yöntem, okul içinde ki çalışmaların önemli bir parçası olarak, öğrencinin öğrenme sürecinde aktif üstlendiği rol açısından kişisel başarısını arttırmasında ve kendi kendine çalışabilme alışkanlığı kazanmasında etkili olabilir.

Mikro Öğretim Yöntemi

Mikro öğretim yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrenci performanslarını kaydetmek, gerçekleştirilen performansları yeniden izlemek ve değerlendirme yapmak için etkili bir yoldur. Bu yöntem, teknolojinin eğitim alanında kullanılması ve bilgi çağına uygun gereksinimler doğrultusunda bireyler yetiştirilmesinde uygulanabilir. Bireysel Ses Eğitimi dersinde, öğrenci davranışlarının gözlenmesi, gözlemin kaydedilip öğrenciye hatalarının bildirilmesi ve davranışın belli bir yeterlik düzeyine gelene kadar öğrenciye tekrar ettirilmesi yönü ile mikro öğretim yönteminden yararlanılabilir. Bu yöntemde, görüntü, ses veya ikisi birden bu işe konulabilir. Bu şekilde öğretmen, öğrencinin performansını izleterek; duruşunu denetleme, ses tonunu ayarlama, seslendirmede aktif olarak üstlendiği rolü ve tekniğini değerlendirebilme gibi konularda mikro öğretim yönteminden yararlanabilir. Müzik eğitiminde, bireysel çalgı eğitimi ile bireysel ses eğitiminin öğretiminde ayna karşısında beden, el, kol ve parmak hareketlerini kontrol etmek ve düzeltmek uygulanan bir yöntemdir. Bu şekilde, geliştirilecek davranışların ön izlenmesi sağlanarak öğrencinin gelişimi desteklenmiş olur. Günümüzde, teknolojinin gelişmesi ve teknolojik araçların ulaşılabilirliği açısından bireysel ses eğitiminde ayna karşısında beden, el, kol ve parmak hareketlerini kontrol etme ve

düzeltilme yöntemini video kamera kayıtları ile zenginleştirmek ve geliştirmek mümkün olabilir.

Görüşme Yöntemi

Görüşme yöntemi, Bireysel Ses Eğitimi dersinde, alanında uzman kişilerin okula davet edilerek öğrencilerin onlardan görüş alması ile uzman kişilerin eserleri profesyonel seslendirme, teknik ve yorumlama becerilerini izlemelerine olanak sağlayarak seslendirme aşamalarına yönelik hedef davranışların gerçekleşmesinde etkili olabilir. Uzman kişilerin; eserlerin teknik düzeyleri, dönem, tür, form özellikleri ve seslendirme aşamasında nasıl bir yöntem izleneceğine dair görüşleri öğrencilerin seslendirme becerilerinin gelişmesine imkan sağlamış olur. Öğretmen, öğrencileri görüşme tekniğinin uygulanmasında ve görüşme sürecinde sorulacak soruların önceden belirlenmesi konusunda bilgilendirilebilir. Bu şekilde uzman kişilerden daha derinlemesine görüş alınması sağlanabilir.

Karma Yöntem

Bireysel Ses Eğitimi dersinde öğrenci kazandırılacak hedef davranışlar bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve sezgisel alanın değişik basamaklarını kapsadığı için bu dersin yürütülmesinde her bir öğrenme alanına ilişkin farklı yöntem ve teknikler uygulanabilir. Ses eğitiminde bilgi düzeyi için; ilke ve yöntemleri, sesin oluşumu ve sesin oluşumunda rol oynayan organlar, sesin fiziksel özellikleri, ses türleri ve sınırları, ses hastalıkları, ses sağlığını korumak için gerekli önlemler, sesin niteliğini arttırmada rol oynayan ses bölgeleri, ses eğitiminde kullanılan gerekli kavram ve nüans terimlerinin öğretilmesinde, Ses eğitiminde kavrama düzeyi için;

Öğretmen, Bireysel Ses Eğitimi dersinin hedef ve davranışlarına göre çeşitli tekniklerden aynı ders saati içerisinde programı yetiştirmek ve verimliliğini arttırmak, dersin hedef ve amaçlarını yerine getirebilmek konuları birbirine doğru bağlayabilmek için bu yöntemi uygulayabilir.

(Bilgi düzeyi için sunuş stratejisi ve anlatım; kavrama için buluş yolu stratejisi ve güdümlü tartışma; uygulama için ise araştırma-soruşturma stratejisi ve örnek olay

ya da gösterip yaptırma yöntemi seçilip kullanılmalıdır. Bu bağlamda karma yöntem, birden fazla farklı düzeyde hedef davranışları kazandırmak için uygun ve değişik yöntemlerin bir arada kullanılmasıdır)

5. 7. Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Doğrultusunda Bilişsel, Duyuşsal ve Psikomotor Alan Basamaklarına Yönelik Hedef ve Hedef Davranışların Sınama Durumlarına İlişkin Bulgular

Sınama durumu, hedef davranışların oluşup oluşmadığı durumuna göre, oluştuysa derecesini ve oluşmadıysa nedenlerini belirleyerek sistemli bir bütün olarak ele alıp gerekli düzeltme, yenileme, geliştirme ve yeniden kurup uygulama işidir (Sönmez, 2015: 470). Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik sınama durumları bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alan basamaklarındaki hedefler ve hedef davranışlar düzeyine göre düzenlenmelidir.

1. Bilişsel Alanla İlgili Sınama Durumları

Bu alan, bilişsel etkinliklerin etkin olduğu öğrenilmiş davranışları kapsar (Demirel, 2015: 154). Alanla ilgili davranışların sınama durumu düzenlenirken; kavrama ve daha yukarı basamaktaki davranışlar için düzenlenecek sınama durumları, öğrenci için yeni ve aynı zamanda onun öğrendikleriyle üstesinden gelebileceği biçimde düzenlenmelidir (Sönmez, 2015:474).

Bilgi Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Bireysel Ses Eğitimi dersinin bilgi düzeyinde sınama durumları, görünce tanıma, sorunca söyleme-yazma, doğru-yanlış olduğunu söyleme, eşleştirme, seçip işaretleme davranışlarını içermektedir (Demirel, 2015: 154). Bilgi düzeyinde; sesin oluşumu, insanda ses sistemini oluşturan anatomik yapılar ve işlevleri, insanda ses sisteminin sınıflandırılması ve ses gruplarının özellikleri, nefes çeşitleri ve solunum fizyolojisi, sesin doğru üretilmesinde uygun bedensel duruş, ses eğitiminin genel kapsamı, ilke ve amaçları, rezonatör ve artikülâtör organlar, ses eğitimindeki teknik terimler, ses hastalıkları ve korunması ile ilgili bilgi durumları sınanmalıdır.

Davranış:

İnsanda ses sistemi oluşturan anatomik yapıları tanıma, sorunca söyleme-yazma.

Örnek Sınama Durumu: Sesin oluşumunda rol oynayan organlar nelerdir?

*Örnek Sınama Durumu:*İnsanda ses sistemi oluşturan anatomik yapılardan diyaframın görevi nedir?

*Örnek Sınama Durumu:*İnsanda ses sistemi oluşturan anatomik yapılardan ses tellerinin görevi nedir?

*Örnek Sınama Durumu:*İnsanda ses sistemi oluşturan anatomik yapılardan rezonatör ve artikülator organların görevleri nelerdir?

*Örnek Sınama Durumu:*İnsanda sesin oluşumunda rol oynayan aktivatör sistem (harekete geçiren), vibratör sistem (titreşen), rezonatör (yankılanan) bu üç sistemin temel görevleri nelerdir? Açıklayınız?

Davranış:

Seslerin sınıflandırılması ile ilgili kavramlarını tanıma.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıda cümlelerin karşısına belirtilen yargılar doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- a) Orta incelikteki kadın sesine mezzo-soprano denir. ()
- b) En kalın erkek sesine bas denir. ()
- c) İnce kadın sesine alto denir. ()
- d) İnce erkek sesine bariton denir. ()

Davranış:

İnsanda ses grupları ile ilgili kavramları eşleştirme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıda kelimeleri belirtilen kavramları noktalı yerlere uygun bir şekilde yerleştiriniz.

Bariton, mezzo-soprano, tenor, alto

- a), soprano ile alto arasında bir ses rengine sahip olan kadın sesidir.
- b) Ses rengi, tenor ile bas arasında olan ses grubuna.....denir.
- c)çocuk ve kadın seslerinin en pes ses rengine sahip olanıdır.
- d), erkek seslerinin en tizidir.

Davranış:

Bireysel ses eğitiminin ilke ve amaçları ile ilgili kavramları bir dizi seçenek arasından seçip işaretleme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdakilerden hangisi bireysel ses eğitiminin amaçlarından bir değildir?

- a) Konuşmada ve şarkı söylemede sesini doğru, etkili ve güzel oluşturmaya ve ses sağlığını korumaya ilişkin davranışlar kazandırma.
- b) Ses bölgelerini (register) uygun ve doğru olarak kullanmayı sağlama.
- c) Sesin, anatomik yapı özellikleri dışındaki tonlarda kullanımı sağlama.
- d) Şarkı söylerken sözlerin anlaşılır olması ve sözlerin etkileme gücünün artmasında dilin telaffuzunu iyi sağlama becerisi kazandırma.

Kavrama Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Kavrama düzeyinde, bu basamakta bilgi düzeyinde kazanılan davranışların öğrenci tarafından anlamının yakalanarak özümsemesi söz konusudur (Sönmez, 2015:484). Bireysel Ses Eğitimi dersinin kavrama düzeyinde sınama durumları, örnek verme, nedenleri ile yazma/söyleme davranışlarını içermektedir. Bu davranışlar önceden derste öğrenilmiş ve işlenmiş öğrenci için yeni olmayan davranışlardır (Demirel, 2015: 154). Solunum fizyolojisi, nefes çeşitleri, ses eğitiminin genel kapsamı, ilke ve amaçların ayırt edilmesine yönelik davranışlar sınanmalıdır.

Davranış:

Solunum nasıl gerçekleşir örnek verme.

Örnek Sınama Durumu: Solunum fizyolojisine göre soluk alma ve soluk verme sırasındaki vücudumuzda gerçekleşen farklılıklar nelerdir?

Davranış:

Nefes çeşitleri arasındaki farklılıkları ayırt etme.

Örnek Sınama Durumu: Nefes çeşitleri nelerdir? Karın solunumu ile göğüs solunumu arasındaki farklılıklar nelerdir?

Davranış:

Ses eğitimi türlerini ayırt etme.

Örnek Sınama Durumu: Ses eğitimi türleri nelerdir? Şarkı söyleme eğitimi, şan eğitimi, koro eğitimi, konuşma eğitimi türleri arasındaki farklılıklar nelerdir?

Uygulama Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Uygulama düzeyinde, bilgive kavrama bu basamağındaki kazanılan davranışlara dayanarak öğrenciden kendisi için yeni bir sorunu çözmesi istenmelidir. Uygulama, yazma, söyleme, analiz etme ve uygulayıp verileri toplama gibi davranışlar uygulama düzeyinin kapsamı içindedir. Bu düzey için karar verme süreci, bilimsel araştırma süreci ve görüşmevb. tekniklerin işlem basamakları hem bilişsel, hem duyuşsal, hem de devinişsel alanların tümünü içermektedir (Sönmez, 2015: 493). Bu davranışlar önceden derste öğrenilmiş ve işlenmiş öğrenci için yeni olmayan davranışlardır (Demirel, 2015: 154). Uygulama düzeyinde, ses eğitiminde, seslendirilen veya dinlenen eserlerin dönem, stil, form gibi müzikal özelliklerinin ve alanla ilgili teknik terimlerin saptanması gibi davranışlar sınanmalıdır.

Davranış:

Seslendirdiği veya dinlediği repertuvara ait eserlerin dönem ve form özelliklerini saptama.

Örnek Sınama Durumu: Seslendirdiğiniz veya dinlediğiniz Aria-antice formunun, ait olduğu dönemin müzikal özellikleri nelerdir?

Örnek Sınama Durumu: Seslendirdiğiniz Lied formuna eserin yorumlama/seslendirme açısından müzikal özellikleri nelerdir?

Davranış:

Ses eğitimi repertuvarında yer alan ilgili kavramları eşleştirme.

Örnek Sınama Durumu: Aşağıdakikavramları belirtilen noktalı yerlere uygun bir şekilde yerleştiriniz.

Lied, Aria, Halk Türküsü, Marşlar

-, operada solistin tek başına söylediği solo esere denir.
- Ritmi, yürüyen bir kimsenin veya topluluğun adımlarını hatırlatan müzik parçasına.....denir.
-, kısa şiirler üzerine yazılmış ve genellikle piyano eşliği ile söylenen insan sesi için bestelenmiş almanca şarkı anlamına gelen formdur.
- Halk şiirinde hece ölçüsüyle yazılan, bireyin ya da toplumun sevinçlerini, acılarını vb. dile getiren farklı formlarda söylenen yöresel etnik müziklerin tümüne.....denir.

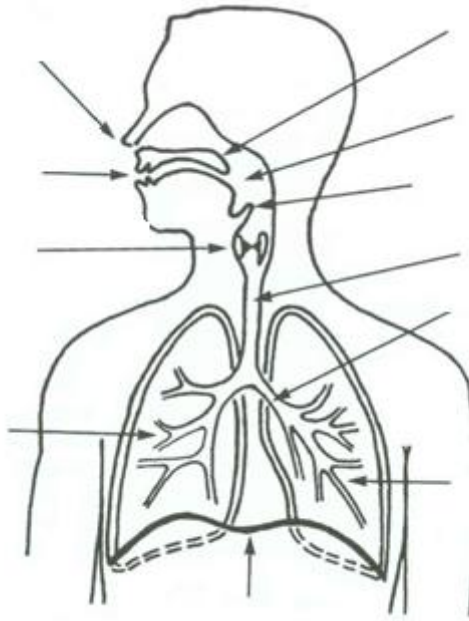
Analiz Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Bu basamaktaki davranışlar, ayırt etme, ana hatları gösterme, saptama ve şematik olarak gösterme davranışlarını içerir (Demirel, 2015:157). Analiz düzeyinde, sesin oluşumu ve insanda ses sistemini oluşturan anatomik yapılar vb. gibi edinilen bilgiler sınanmalıdır.

Davranış:

Sesin oluşumunda rol alan anatomik yapılar konusunda edinilen bilgiyi şema üzerinde gösterme.

Örnek Sınama Durumu: Sesin oluşumunda yer alan öğeleri aşağıda verilen şekil üzerinde belirtilen yerlere adlarını açıklayarak yazınız.

Sentez Düzeyinde Sınama Durumu Yazma

Bu basamaktaki davranışlar yaratma, üretme, yeniden düzenleme ve örgütleme davranışlarını içerir (Demirel, 2015: 157). Sentezde yenilik, özgünlük ve yaratıcılık gibi özellikler söz konusudur. Bu özelliklerden dolayı sentez bir bakıma bilimsel, felsefi, sanatsal bir yaratma işidir (Sönmez, 2015: 154). Sentez düzeyinde; ses eğitiminde, eserlerin yorumlama/seslendirme, teknik yorum gibi müzikal özelliklerine yönelik davranışlar sınanmalıdır.

Davranış:

Seslendirilen eserlerin yorumlama/seslendirme özelliklerine uygun yorumlama yapabilme.

Örnek Sınama Durumu: Seslendireceğiniz Lied formundaki eserin müzikalve edebi özelliklerini dikkate alarak yorumlayınız.

Davranış:

Seslendirilen eserleri nüans özelliklerine uygun yorumlama.

Örnek Sınama Durumu: Seslendirdiğiniz eseri uygun nüans özelliklerine göre yorumlayınız.

2. Duyuşsal Alanla İlgili Sınama Durumları

Bu alan, öğrencilerin ilgi, tutum ve güdülenmişlik gibi duygusal yönlerini ortaya çıkardığı için öğrencilere yönelik ilgi envanterleri, tutum ölçekleri geliştirilerek bu özellikler ölçülebilir. Tutum ölçekleri, tutumların ölçülmesinde izlenen en popüler yaklaşımdır. Bunlar bireyin, bir ya da birçok boyutta tutumunun yönünü ve yoğunluğunu belirlemek için kağıt-kalemle uygulanan kendi rapor etme araçlarıdır (Demirel, 2015: 159).

Bireysel ses eğitimi dersinin duyuşsal hedefleri sınanırken hedef davranışların düzeylerine yönelik tutum ölçeği oluşturulmuştur.

Tablo 16. Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

BİREYSEL SES EĞİTİMİ DERSİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Bireysel ses eğitimi dersinin gerekliliğine inanıyorum.					
2	Bireysel ses eğitimi sevdiğim dersler arasındadır.					
3	Şarkı söylemekten keyif alıyorum.					
4	Şarkı söylemeden önce bedensel, ruhsal, ve zihinsel hazırlık yapmayı önemsiyorum.					
5	Düzenli egzersiz, spor, nefes çalışmaları vb. yapmak ses kullanma performansına katkı sağlar.					
6	Uyku düzeni ve beslenmenin ses sağlığı açısından önemini biliyorum.					
7	Bireysel ses eğitimi dersi sınavlarının komisyon önünde olması gerekli özgüvenin gelişmesinde önemlidir.					
8	Bireysel ses eğitimi dersi mesleki müzik yaşantım için gereklidir.					
9	Ses eğitimi tekniklerini öğrenmekten keyif alıyorum.					
10	Dinlediğim farklı türlere ait eserlerden repertuar oluşturmaktan keyif alırım.					
11	Bireysel ses eğitimi dersinde bir eseri seslendirmede zorluk yaşadığımda derse ilgim azalır.					
12	Bireysel ses eğitimi dersinde teknik çalışmalara daha çok yer verilmelidir.					

13	Repertuarımdaki eserleri topluluk önünde seslendirmekten keyif alırım.					
14	Alanla ilgili konserleri izlemek ve dinlemek derse ilgilimi arttırıyor.					
15	Bireysel ses eğitimi dersinde öğrendiklerimin yeterli olduğunu düşünüyorum.					
16	Bireysel ses eğitimi dersinin uygulanma yönteminden memnunum.					

3. Psikomotor Alanla İlgili Sınama Durumları

Bu alanla ilgili öğrenilmiş davranışlar ürün veya süreç açısından ya da hem ürün hem de süreç açısından değerlendirilmelidir. Bundan dolayı ürün, ya da sürecin tam ve doğru olarak ölçülebilmesi için ne kadar davranış gerekiyorsa, tümü belirlenmeli ve tümünü ölçen sınama durumu düzenlenmelidir; çünkü bu alanda tek bir kritik davranış olmayabilir. Ürün açısından değerlendirilmede (1,2,3,4,5; zayıf, orta, iyi, pekiyi vb. hedef düzeylerini gösteren) derecelenmiş bir ölçme aracı işe koşulabilir. Süreç açısından değerlendirilmede ise; (var, yok; gözlendi, gözlenmedi vb.) çeteleme ile ürünü ölçme aracı kullanılabilir (Sönmez, 2015: 508). Bu alanda, zihin ve kas koordinasyonu gerektiren beceriler etkin olduğu için, bu becerilerin sınanması daha çok gözlem formları ve performans testleri ile yapılmaktadır (Demirel, 2015: 162).

Bireysel Ses Eğitimi dersinin psikomotor alan basamaklarındaki hedef davranışların sınama durumlarında; seslendirilen eserlerin uygun teknik ve etkili yorumlanmasına yönelik davranışların değerlendirilmesinde Performans Gözlem Formu hazırlanmıştır. Performans Gözlem Formu, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında eserlerin seslendirilmesinde, uygun duruş pozisyonu, ses ve solunumu kontrollü kullanma, sesini uygun rezonans bölgesinde oluşturur, register geçişlerini doğru kullanma, eserleri ritmik ve ezgisel olarak doğru seslendirme, eserleri dönem

ve stil özelliklerine göre doğru teknikle seslendirme, entonasyonu doğru sağlama, artikülasyonun doğru uygulanması, diksiyonun doğru uygulanması, eserleri doğru nüans özelliklerine göre seslendirme, enstrüman eşliği ile uyum sağlayabilme, müziksel duyarlık ve müzikal bütünlük içinde seslendirme gibi hedef davranışlara yönelik sınav ölçütleri oluşturulmuştur.

Tablo 17. Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Önerilen Performans Gözlem Formu

BASAMAKLAR	DERECELER				
	0	1	2	3	4
Seslendirmede uygun duruş pozisyonu sağlar					
Sesini ve solunumu kontrollü kullanır					
Sesini uygun rezonans bölgesinde oluşturur					
Register geçişlerini doğru kullanır					
Eserleri ritmik ve ezgisel olarak doğru seslendirir					
Eserleri dönem ve stil özelliklerine göre doğru teknikle seslendirir					
Entonasyonu doğru sağlama					
Artikülasyonun doğru uygulanması					
Diksiyonun doğru uygulanması					

Eserleri doğru nüans özelliklerine göre seslendirme					
Enstrüman eşliği ile uyum sağlayabilme					
Müziksel duyarlık ve müzikal bütünlük içinde seslendirme					

6. BÖLÜM

SONUÇLAR

6. 1. Sonuçlar

6. 1. 1. Türkiye’de Mesleki Müzik Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Türkiye’de mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının Bireysel Ses Eğitimi dersine ilişkin programları incelendiğinde; Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri, Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dalları, Konservatuvarlar’ın Müzik, Müzikoloji ve Temel Bilimler Bölümleri ile Müzik ve Sahne Sanatları Fakülteleri’ndeki derslerin her birinin yapılanma, işleyiş ve program içerikleri açısından farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bireysel Ses Eğitimi dersi, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik Bölümü, Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümleri öğretim programlarında “Bireysel Ses Eğitimi, Ses Eğitime Giriş” isimleriyle yer alan dersin seçmeli veya zorunlu olarak, farklı sürelerde ve içerikte uygulandığı saptanmıştır. Bireysel Ses Eğitimi dersinin, Devlet Konservatuvarları Müzik, Müzikoloji ve Temel Bilimler Bölümleri’ndeki genel durumu ise “Temel Şan Eğitimi”, “Bireysel Ses Eğitimi”, “Ses Eğitimi” adlandırılan dersin, zorunlu veya seçmeli ders şeklinde iki dönem olarak uygulandığı tespit edilmiştir. Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Müzik Bölümü’nde “Temel Ses Eğitimi” olarak adlandırılan dersin zorunlu olarak iki yarıyıl uygulandığı tespit edilmiştir. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda “Bireysel Ses Eğitimi” olarak adlandırılan dersin zorunlu ilk iki yıl olarak programda uygulandığı tespit edilmiştir.

Mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim programları incelendiğinde Bireysel Ses Eğitime ilişkin derslerin öğretim programları değerlendirildiğinde Güzel Sanatlar Fakülteleri’nde 28-56, Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi

Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda 56, Devlet Konservatuvarların 'da 56-84-112, Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi'nde 28 saat olarak uygulandığı saptanmıştır.

6. 1. 2. Yurtdışındaki Farklı Üniversitelerin Müzik Bölümlerinde Uygulanan Bireysel Ses Eğitimi Derslerinin İçeriğine İlişkin Sonuçlar

Yurtdışındaki farklı üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik eğitimi bölümleri literatür tarama yöntemi doğrultusunda bireysel ses eğitimi dersine ilişkin içerik açısından incelenmiştir. Bireysel Ses Eğitimi dersi, kazanımları hedef ve hedef davranışlar açısından incelendiğinde öğrencilere kazandırılacak becerilerin “İnsan Sesi, Oluşumu, Anatomisi ve Fizyolojisi”, “Ses Eğitimi Tekniği”, “Ses Kullanımı ve Sağlığı”, “Ses Pedagojisi ve Diksiyon”, “Ses Eğitiminde Pedagojik Çalışmalar” konularını kapsadığı tespit edilmiştir. Buna göre uygulanan programdaki Bireysel Ses Eğitimi derslerine göre elde edilen içeriğe ilişkin sonuçlar şöyledir:

İnsan sesi, oluşumu, anatomisi ve fizyolojisine ilişkin olarak; sesi oluşturan organların yapısı, mekanizması, fonksiyonları ile sesin oluşumu, ses fizyolojisi hakkında bilgi ve anlayış kazandırma, sesin fizyolojik olarak doğal ve özgün oluşturulmasının kavranması, sesin fiziksel ve müziksel özellikleri ile rezonansı yöneten akustik parametreleri tanımaya yönelik bilgilerin öğrenilmesine yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses eğitimi tekniğine ilişkin olarak; ses eğitiminde temel olan becerileri kazanma, Bel Canto ses tekniği, şarkı söylemenin psikolojik yönlerini bedensel ve zihinsel hazırlanma süreci açısından kavrama, doğru solunum alışkanlığı oluşturma, bedeni ile ses üretimi arasındaki bağlantıyı kavrayarak kendi öz denetimini kontrol etme bilinci sağlama, doğru solunuma dayalı fonasyon, rezonans ve artikülasyonun koordinasyon içerisinde oluşturulabilmesine yönelik bireysel ses özelliklerine uygun egzersizler yapmak, seslendirilen eserlerin teknik ve müzikal analizini yapmaya ilişkin bilgi ve davranışlar kazanmak, küçük gruplar halinde koro performansları yapma, doğru ses kullanımına ilişkin davranışların bireysel ses özellikleri doğrultusunda ve düzeye uygun eserlerden oluşturulmuş, etütler, egzersizler, farklı müzik türlerinden oluşan bir repertuar üzerinde uygulanması, sesine uygun eserin

nasıl seçileceğinin öğretilmesi, müzisyenlik ve müzikal ifadede estetik tavır geliştirilmesinin sağlanması ve ayrıca müzikte özel öğretim yöntemlerinden; Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi, Orff Yönteminden önemli derecede yararlanılan bir program içeriği uygulanmaktadır.

Ses kullanımı, sağlığı ve korunmasına ilişkin olarak; ses tekniğinde doğru yaklaşım, sesi olumsuz yönde etkileyen faktörler, öğrencilerin kendi seslerini tanımaları ve hatalı kullanımı tanımlayabilmeleri, sağlıklı bir ses tekniğinin benimsenmesi, ses sağlığını koruma yöntemleri, ses tekniğindeki problemleri tanımlamak ve bu problemlerin nasıl önleneceğini anlamaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses pedagojisi ve diksiyona ilişkin olarak; doğru artikülasyon, ünlü ve ünsüz harflerin net olarak üretilmesi için egzersizler yapmak, diksiyon becerilerini geliştirmek için egzersizler yapmak, Uluslararası Fonetik Alfabe ile ses özelliklerinin tanımlanmaları, Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembolleri ile onların İngilizce ve Almanca dillerinde uygulanması öğretilmektedir ve bu dillerde şarkı söylerken doğru telaffuzun uygulanmasını sağlamaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ses eğitiminde pedagojik çalışmalarailişkin olarak; vokal ve koro pedagojik becerilerinin kazanılmasını sağlamak, için küçük gruplar halinde yapılan ses eğitimi derslerinin gözlemlenmesi ve bu yolla ses eğitiminde öğretme becerilerinin geliştirilmesini sağlama, sesine uygun eserlerin nasıl seçileceğinin öğretilmesi, müzisyenlik ve müzikal ifadede estetik tavır geliştirilmesini sağlama, müzik öğretmenliği mesleğinin gereği olarak genel müzik eğitiminde öğrencilerin eğitim ve yaş düzeylerine uygun ses eğitimi çalışmaları ile repertuvar belirleme ve buna uygun müzikte özel öğretim yöntemlerinin kullanılmasını sağlamaya yönelik konuları içeren bir program uygulanmaktadır.

Ülkemizdeki Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik öğretim programları incelendiğinde eğitim durumlarının genel olarak ses eğitiminin genel kapsamı ve ses eğitiminde teknik kazanımlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Yurt dışındaki

farklı üniversitelerin programlarında yer alan, Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili derslerin içeriği incelendiğinde ise ilk olarak “Ses kullanımı ve sağlığı” dersi ile öğrencilere müzikal yaşantıları boyunca ses sağlığının önemi ve korunması yönelik içeriğin uygulandığı ve konuyla ilgili ders dışında seminerler verildiği saptanmıştır.

İkinci olarak, programlarında yer alan “Ses pedagojisi ve diksiyon” dersi ile öğrencileremüzikal yaşantılarına katkı sağlayacak, yabancı dillerde şarkı söylerken doğru telaffuz sağlamalarına yönelik olarak Uluslararası Fonetik Alfabe ile ses özelliklerini, Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembolleri ile onların İngilizce-Almanca dillerinde uygulanma yöntemlerinin öğretildiği saptanmıştır.

Üçüncü olarak, programlarında yer alan “Ses eğitiminde pedagojik çalışmalar” dersi ile öğrencilerin ses eğitiminde pedagojik becerilerinin gelişmesini sağlamak için küçük gruplar halinde yapılan ses eğitimi derslerinin gözlemlenmesi ve bu yolla ses eğitiminde öğretme becerilerinin gelişmesine olanak sağlandığı görülmektedir. Ayrıca müzikte özel öğretim yöntemleri kullanılarak elementer müzik hareket uygulamaları, beden perküsyon, ritim çalışmalarında beden koordinasyonunu sağlamaya yönelik konuları içeren bir program uyguladıkları saptanmıştır.

Sonuç olarak, yurt dışındaki üniversitelerin müzik bölümleri ve müzik öğretmenliği bölümlerinde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili derslerin içeriği incelendiğinde ve ülkemizde verilen Bireysel Ses Eğitimi dersine göre karşılaştırıldığında hem içerik hem de süre bakımından daha geniş ele alındığı sonucuna varılmıştır.

6. 1. 3. Çalışma Grubundan Elde Edilen Öğretim Programına İlişkin Sonuçlar

Bu bölümde mesleki müzik eğitimi veren yükseköğretim kurumlarından Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde uygulanmakta olan Bireysel Ses Eğitimi dersini yürütmüş ve yürütmekte olan çalışma grubundan elde edilen uzman görüşlerine ait bulgular doğrultusunda oluşturulacak öğretim programına ilişkin sonuçlar belirtilmiştir:

- 1) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak bilişsel hedef davranışlara ilişkin verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde: öncelikle teorik olarak sesin oluşumu ve sesin oluşumunda rol oynayan anatomik yapılar ile işlevleri, sesin doğru üretilmesi için uygun bedensel duruş pozisyonu, insan ses sisteminin sınıflandırılması ve gruplar, nefes ve solunum sistemi fizyolojisi konuları anlatılmalıdır. Ses eğitiminin gerekliliği, türleri, temel öğeleri ve çeşitli söyleme teknikleri, şarkı söyleme sanatı tarihi, ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri ve önemini, sesin değişimi, ses hastalıkları nedenleri ve tedavisi, ses sağlığının önemi ve korunması ile ilgili teorik bilgilere yer verilmelidir. Konularla ilgili teorik bilgiler, video kayıt, internet, CD veya DVD’den görsel bir sunum olarak anlatılabilir ve konuyla ilgili ulaşılabilir kaynaklardan araştırma ödevleri verilebilir ayrıca mevcut koşullar elverişli ise okula alanında bir uzman doktorun davet edilerek öğrencilerin konuları bir uzmandan dinleyerek öğrenmelerinin sağlanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 2) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak duyuşsal hedef davranışlara ilişkin verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde; ses eğitiminin konuşma, iletişim ve şarkı söyleme sanatı için gerekliliği ve önemi konusunda gerekli bilincin oluşması ile ses eğitiminin, mesleki tüm yaşantılar sürecinde sağlıklı ve etkili kullanılmasının önemi konusunda gerekli bilincin oluşması sağlanmalıdır. Ses kullanma performansını gerçekleştirmeden önce iç ve dış gevşeme hareketleri ile bedensel, ruhsal, zihinsel hazırlık yapmayı alışkanlık haline getirmeleri, ses sağlığı ve korunması için gerekli davranışların neler olduğu anlatılmalıdır. Sesini profesyonel kullananları dinlemeleri, konserler ve opera temsillerine katılmaları teşvik edilmeli ve uygun örneklerin video kayıt, internet, CD veya DVD’den görsel bir sunum olarak izletilmesinin uygun olacağı sonucuna ulaşılmıştır.
- 3) Katılımcılar, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak psikomotor hedef davranışlara ilişkin verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde;

sesini doğru pozisyonda tasarladığını ve oluşturduğunu denetleyebilme,konuşurken ve şarkı söylerken nefesini denetleyebilme, Sesin kalitesini arttırmada rezonans boşluklarını etkin olarak kullanabilme ve sesi uygun rezonans bölgelerinde büyütme, zenginleştirme, armoniklerini geliştirerek şarkıları etkili biçimde yorumlayabilme, ses eğitimiyle ilgili kazanımlarını uygulama sırasında tam ve eksiksiz olarak uygulayabilme alanında kazanımlar sağlanması gerektiği yönünde görüş belirtmişlerdir.Sesini profesyonel kullananları dinlemeleri teşvik edilmeli ve bu yolla izledikleri sanatçıların teknik yönden ve bedensel davranışlarını inceleyerek kendi müzikal yaşantılarına uyarlamalarının uygun olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

- 4) Bireysel Ses Eğitimi dersinin içeriğinin düzenlenmesine ilişkin katılımcıların büyük çoğunluğu, hedef davranışlarının kazanılmasında ilk dersten itibaren son derse kadar birçok hedef davranış açısından,kazanım elde edilinceye kadar tekrarlanmasını,bazı davranışların zamanı geldikçe tekrar tekrar öğretilerek ve ardışık bir yol izlenerek dersin yürütülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Uygulanacak programda bireysel farklılıklara, hazır bulunuşluk düzeylerine özen gösterilmesini ve her hedef davranış için yeterli sürenin ayrılması gerektiğisonucuna ulaşılmıştır.
- 5) Bireysel Ses Eğitimi dersi ile ilgili süre açısından katılımcıların verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde, ders süresinin yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Bu dersin, ilk iki yıl ve haftada en az 2 saat olması gerektiğini ve imkanlar dahilinde en az 1 saatinde ses egzersizleri, etüt çalışmaları ve en az 1 saatinde eserler üzerinde piyano eşlikli uygulama şeklinde yürütülmesi gerektiğini belirterek 3.ve 4. Sınıfa devam eden öğrenciler için ise seçmeli ders olarak programda yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- 6) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrenme-öğretme sürecinde izlenenecek yöntemlere ilişkin verdikleri yanıtlar genel olarak değerlendirildiğinde; gösterip yaptırma, drama ve rol oynama, benzerliklerden yararlanma, örnek gösterme, hikaye yazama, hayal gücünü geliştirme, düz anlatım yöntemi, soru-cevap yöntemi, interaktif yöntemler ile mikro öğretim yöntemlerinin uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 7) Katılımcılar, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında kuramsal bilgiye yönelik becerilerinin geliştirilmesinde; düz anlatım yöntemi, soru-cevap yönteminin uygulanabileceğinin, alanla ilgili teknik terimler ve seslendirilen eserlerdeki teknik ve nüans terimleri, eserlerin dönem, stil özellikleri, formu hakkında bilgi verilerek, öğrencilere foniatri uzmanları görüşme sağlanabilir ve alanla ilgili yazılı kaynaklar ile video destekli interaktif araştırma ödevlerin verilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 8) Katılımcılar, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında seslendirmeye yönelik becerilerinin geliştirilmesinde; bireysel ses eğitimini yürüten öğretim elemanının seslendirme sürecinde öncelikli olarak kendisinin rol model görevini üstelenerek gösterip yaptırması, drama ve rol oynama yöntemi, örnek gösterme, taklit, hayal gücünü geliştirme, benzerliklerden yararlanma, bireysel çalışma yöntemi, interaktif yöntemlerin uygulanabileceğini belirtmişlerdir. Katılımcılar bu görüşlerle birlikte; öğrencilere canlı performans veya kayıt konserlerin izletilmesinin ve öğrencilerin sahne deneyimi kazanması konusunda dinletiler, şan konserleri, sınıf konserlerine katılım sağlamalarının teşvik edilmesi sağlanabilir sonucuna ulaşılmıştır.
- 9) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında dinlemeye yönelik becerilerinin geliştirilmesinde; gelişen teknoloji ile sosyal medya araçları üzerinden seslendirilecek eserlerin farklı yorumculara ait örneklerinin mevcut kayıtlarının dinletilmesi ve interaktif olarak birlikte söyleme ile öğrencinin kendini geliştirmesinin desteklenebileceğini

belirtmişlerdir.Öğrencileri, yaşadıkları şehrin imkanları dahilinde konser, opera temsilleri vb. gibi etkinlikleri takip etmeleri, seçici bir müzik alışkanlığı kazanmaları ve kendilerini bu konularda geliştirmeleri için alanla ilgili müziksel örnekleri sıklıkla dinlemelerinin gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

- 10) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında kuramsal bilgiye yönelik becerilerinin sınanmasında; kuramsal bilgiye yönelik yazılı veya sözlü uygulama olarak dönem içerisinde öğretilen kuramsal bilgilerin geriye dönük olarak bildirimini sağlanabilir, eserlerin form, dönem, stil, bestecisi ile ilgili soru-cevap yönteminin uygulanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.
- 11) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında seslendirmeye yönelik becerilerinin sınanmasında; seslendirme yönünden öğrenciler ara sınav ve dönem sonu sınavlarında belirli bir repertuarı, dersi yürüten öğretim elemanları tarafından oluşturulan bir komisyon karşısında sahne anlayışı içinde sunabilir ve buna göre bireysel performansları değerlendirilebilir. Eserlerin icrasında gerekli temel öğelerin ve çeşitli söyleme tekniklerinin yerleşip yerleşmediğinin tespiti için belirlenen ölçütler doğrultusunda performans gözlem formu uygulanabilir sonucuna ulaşılmıştır.
- 12) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi kapsamında dinlemeye yönelik becerilerin sınanmasında;öğrencilere dinletilen eserleritanımaya yönelik, eserleri iyi teknik ve yorum açısından değerlendirme, dinlediği eserleri dönem veya form özellikleri açısından kavrama,sanatçıların ses özelliklerini ve ses renklerini ayırt edebilme,yorumlama sırasında kullandıkları teknikler açısından sözlü bir sınav uygulanabilir. Ayrıca dinletilen eserlerden, müzikte iyi yorum farkını ayırt edebilme becerisi oluşturma ve seçici bir müzik alışkanlığı geliştirme yönünden sorular sorulabilir sonucuna ulaşılmıştır.

- 13) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynakların içeriğine ilişkin genel görüşleri değerlendirildiğinde; kaynakların içerik olarak yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının bir kısmı da, kaynakların içerik olarak yeterli olduğunu belirterek Batı müziği literatürüne yönelik kaynakların hem teorik hem de uygulama açısından yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır.
- 14) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynakların niceliğine ilişkin genel görüşleri değerlendirildiğinde; kaynak sayısının hem teori hemde repertuar açısından yetersiz olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca ses eğitimine yönelik Türkçe kaynakların yetersiz olduğunu vurgulayarak Türkçe eserlerin, düzenlemelerin, methodların ve repertuarın genişletilmesi hedeflenerek daha çok beste yapılması gerektiği yönünde görüş bildirmişlerdir. Öğretim elemanlarının bir kısmı da, kaynakların içerik olarak yeterli olduğu sonucuna ulaşmıştır.
- 15) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi için repertuar seçimine ilişkin genel görüşleri değerlendirildiğinde; repertuar seçiminin oldukça önemli olduğunu belirtmişlerdir. Repertuarın, öğrencilerin bireysel ses özellikleri ve hazır bulunuşluk düzeylerini dikkate alınarak oluşturulması gerektiğini vurgulayarak uygulanacak repertuarda bona, solfej, ses etütleri ve Türkçe eserlere daha çok yer verilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.
- 16) Katılımcıların, Bireysel Ses Eğitimi dersi için ortak programa ilişkin genel görüşleri değerlendirildiğinde; bireysel farklılıkların ve hazır bulunuşluk seviyelerinin göz önünde bulundurularak programın kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkesine göre sıralanmış, seçenekli (opsiyonel) olması gerektiğini belirtmişlerdir. Programın uygulanacağı kurumun yapı ve işleyişinin dikkate alınarak geleneksel müzik türlerinden ve farklı müzik türlerinden oluşan bir repertuarın uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

6.2. Öneriler

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik ve Müzik Bilimleri, Müzikoloji Bölümlerinde uygulanan Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik bir program geliştirme çalışması özelliğinde olup, bu alanda yapılan ilk araştırmalardan biridir. Araştırma sonuçlarına dayanarak sunulacak öneriler şunlardır:

1) Bireysel Ses Eğitimi dersi aşağıda belirtilen kazanımlar doğrultusunda yürütülmelidir:

- Bireysel Ses eğitime, başlangıç aşamasında öncelikle teorik- kavramsal çerçeve ile başlanmalı ve ilgili teorik bilgiler, video kayıt, internet, CD veya DVD'den görsel bir sunum olarak anlatılmalıdır.
- Sesi doğru yerde üretmede beden-ses ilişkisini ve koordinasyonunu gözlemlemede mikro öğretim yönteminden yararlanılabilir ve dersler piyano eşliği ile uygulanmalıdır.
- Ses sağlığını koruma ve ses sağlığını koruma bilinci oluşturmaya özen gösterilmelidir.
- Ses eğitimi ile ilgili teknik terimlerin ve müzik terimleri tanıtılmalıdır.
- Kazanımların her biri için öğrencilerin bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk seviyesi öngörülerek programda yeterli zaman ayrılmalı ve kazanımlar kolaydan zora, yakından uzağa ilkesi benimsenerek planlanmalı ayrıca her konunun kendi içindeki alt konuları arasında bir ardışıklık yoluyla yeri ve zamanı geldikçe tekrar tekrar öğretilmesi şeklindeki içerik uygulanmalıdır.

2) Bireysel Ses Eğitimi dersi program geliştirme mantığı içinde hazırlanmış olup, programın kolaydan zora, basitten karmaşığa ilkesine göre sıralanmış ve seçenekli (opsiyonel), öğrencilerin bireysel farklılıkları ve hazır bulunuşluk seviyeleri öngörülerek uygulanan bir program olmalıdır.

3) Kodaly Yöntemi, Dalcroze Yöntemi ve Orff Yöntemlerinden yararlanılarak elementer müzik hareket uygulamaları, beden perküsyon ve ritim çalışmalarına yönelik aktif bir müzik eğitimi verilmesi sağlanmalıdır.

4) Öğrencilere, müzikal yaşantılarına katkı sağlayacak yabancı dillerde şarkı söylerken doğru telaffuz oluşturmalarına yönelik olarak Uluslararası Fonetik Alfabe ile ses özelliklerini ve Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembollerini ve onların İngilizce, Almanca dillerinde uygulanma yöntemleri öğretilmelidir.

5) Bireysel ses eğitime yönelik oluşturulacak programda öğrenciye müzik eğitiminde ses eğitimin önemi ve gerekliliği konusundabilimsel çalışmalarla desteklenerek gerekli bilinçlendirme yapılmalıdır.

6) Bireysel ses eğitime yönelik, ses etütleri ve ses egzersizleri kitaplarının oluşturulmasında üretim yapacak araştırmacıların desteklenmelidir.

7) Bireysel Ses Eğitimi dersinin uygulanacağı kurumun yapı ve işleyişinin dikkate alınmalıdır.

8) Ses Eğitimi alanındaki uzmanlardan oluşturulacak bir komisyonla toplantılar düzenlenerek görüş ve önerilerin birlikte ele alınması sağlanmalıdır

9) Öğrencilerin, seslendirmede gerekli özgüveninin gelişmesi ve sahne kültürünün gerektirdiği temel disiplinlerin toplum karşısında etkili olarak sergilenmede becerilerinin gelişmesi için daha çok konser şeklinde mini dinletiler, dönem sonu etkinlikleri ayrıca bir komisyon karşısında sahne anlayışı içerisinde yorumlama becerilerinin geliştirilmesi desteklenmelidir.

10) Ses eğitiminde kullanılan yabancı kaynakların nicelik olarak çok olmasına karşın Türkçe dilinde diksiyon ve artikülasyona uygun ses egzersiz kitapları, etütler ve metotların sayıca az olmasının önemli bir eksiklik olduğu ve uygulanacak programda buunsurlaradikkat edilmelidir.

11) Bireysel ses eğitime dersinin amaçları ve hedefleri ile aynı doğrultuda ilişkili olan diğer derslerle arasında bir koordinasyon sağlanmalıdır.

12) Bireysel Ses Eğitimi dersine, programda haftada en az iki saat süreyle ilk dört dönemde yer verilmelidir.

13) Geleneksel müzik türlerinden ve farklı müzik türlerinden oluşan geniş bir repertuvarın uygulanması özen gösterilmelidir.

14) Bu araştırmadan hareketle yeni program geliştirme çalışmaları yapılabilir ve oluşturulacak yeni program önerileriyle Bireysel Ses Eğitimi dersi daha fazla geliştirilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Cem Oktay (2016). *Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde İhtiyaç Analizi El Kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aytekin, Esra (2006). *Müzik Öğretmenliği Programlarında Bireysel Ses Eğitimi Sürecinin Akustik Ses Parametreleriyle İzlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Baker, D. Vicki and Cohen, Nicki (2016). *University Vocal Training and Vocal Health of Music Educators and Music Therapists*, First Published 15 March, 15, 67-72. doi: 10.1093/mtp/15.2.67.
- Baran, Tuğba (2013). *Probleme Dayalı Öğrenme İle Sunuş Yoluyla Öğretim Yaklaşımlarının Öğrencilerin Bilişsel Öğrenme Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Kocaeli.
- Başaran, İbrahim (1984). *Eğitime Giriş*. Ankara: Sevinç Matbaacılık.
- Bilen, Mürüvvet (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Biröl, Bülent (1999). *Koro Eğitimi ve Yönetiminde İlkeler ve Yöntemler*. Burdur: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Brown ve Lewis (1977). *Av Instruction: Technology, Media and Methods*. Mcgraw Hill Book Com. New York: 5th Ed.
- Brown, Oren; Hollien, Harry; Weiss, Rudolf (1999). *Another View of Vocal Mechanics*. USA: Journal of Singing, Vol. 56, No. 1 Semtemper/ October s. 17-19.
- Bruce, L. Berg ve Lune, Howard (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskıdan Çeviri). (Çeviren: Hasan Aydın). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K. E., Akgün, E. Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*(19. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Carter, V. ve Good, E. (1973). *Dictionary of Education*, (4nd). Newyork: McGraw Hill Book Company.

Cutcliffe, J., R. (2000). *Methodological Issues in Grounded Theory*, Journal of Advanced Nursing 31, No. (6): 1476-1484.

Çakırer, Serdar (2002). *Türkiye’de Müzik Eğitiminde Teknoloji*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çevik, Suna (2004). Yürürlükteki Müzik Öğretmenliği Lisans Program Tasarısına İlişkin Görüşler Öneriler. *1924- 2004 Musiki Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi*, 7-10 Nisan. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Çevik, Suna (2006). *Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Ses Eğitimi Alan Derslerinin Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri Yönünden Değerlendirilmesi*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 26- 28 Nisan, Denizli: Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Çukurcalıoğlu, Aynur (2010). *Tarih Öğretmenlerinin Kullanmayı Tercih Ettikleri Öğretim Yöntem Ve Teknikleri İle Bunlara İlişkin Karşılaştıkları Güçlükler (Kütahya Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi,DUMLUPINARÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Değirmencioğlu, Levent (2011). *Makamsal Viyolonsel Öğretim Yöntemine Sistematik Bir Yaklaşım*, İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Demir, Semra (2011). *Öğrenme Öğretme Yöntemleri ve Teknikleri*. (Editör: H. Uzunboylu ve G. Öner). İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Demirel, Özcan (2015). *Eğitimde Program Geliştirme Kuramdan Uygulamaya* (23. Baskı).Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Demirel, Özcan (2015). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı* (22. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Denizoğlu, İlter (2008). *Güzel Şarkı Söylemenin Sırları*. Seminer, İzmir.

Dilci, Tuncay (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Dirlik, Mehmet Zahit (2015). *Eğitim Programları ve Öğretim İlke ve Yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Durak, Yavuz (2014). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlardaki Piyano Öğretim Programları Üzerine Bir Araştırma*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 33(1), 173-187.

Ekici, Tülay (2008). *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Bireysel Ses Eğitimi Dersine Yönelik Bir Program Geliştirme Çalışması*, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Ellis, K. Arthur (2015). *Eğitim Programı Modelleri*. (Çeviren: Asım Arı, Burak Yasin Yılmaz, Eylem Oruç, Gülçin Çeliker, Melek Alemdar, Serkan Padem, Sevil Orhan, Tuğba İnci). Ankara: Eğitim Yayınevi. YAPILACAK

Elmas, Hüseyin (2007). 21.Yüzyılda Türkiye’de Güzel Sanatlar Eğitimi ve Güzel Sanatlar Eğitiminde Yaşanan Sorunlar. *Sanat Dergisi*, Cilt: 0, Sayı 11.

Evren, Gül Fahriye (2006). *Ses Eğitimi Yöntemlerinin Ses Hastalıklarının Tedavisinde Kullanımı*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Fidan, Yücel (2009). *İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Geometrik Düşünme Düzeyleri Ve Buluş Yoluyla Geometri Öğretiminin Öğrencilerin Geometrik Düşünme Düzeylerine Etkisi*, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Hardalaç, Naciye (2012). *Öz- Düzenlemeli Öğrenme Yönteminin Çalgı Eğitimi Boyutunda Bireysel Çalışma Sürecine Etkisi*, Doktora Tezi, GAZİ ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Hazlett, D. E., Duffy, O. M., and Moorhead, S. A. (2011), *Review of the Impact of Voice Training on the Vocal Quality of Professional Voice Users: Implications for Vocal Health and Recommendations for Further Research*, Northern Ireland, UK, Journal of Voice, Mar; 25 (2) : 181-191.

İkesus, Saadet (1965). *Ses Eğitimi ve Korunması*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

İlhan, Ayşe Çakır (1995). Üniversitelerde Sanat Eğitiminin Gerekliliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Cilt: 27, Sayı: 1.

John, W. Creswell (2016). *Nitel Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı). (Çeviren: Mesut Bütün- Selçuk Beşir Demir). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Karakaya, İsmail (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Editör: Abdurrahman Tanrıoğen). Ankara: Anı Yayıncılık.

Karasar, Niyazi (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler* (31. Basım). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Kaya, Zeynep (2006). *Müzik Öğretmenliği Programı 1. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi Dersindeki Başarılarını Etkileyen Faktörler*, Yüksek Lisans Tezi, İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Klein, Max (1947). *Güzel Şarkı Söylemek Sanatı*. (Çeviren: Saadet Alp). İstanbul: İbrahim Horoz Basımevi.

Kocabaş, Ayfer (1993). *1986-Lise Müzik Dersi Öğretim Programının Ege Bölgesinde Görevli Müzik Öğretmenlerinin Görüşlerine ve Çağdaş Program Geliştirme İlkelerine Göre Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Korkmaz, Hünkar (1997). *İlkokul Fen Öğretiminde Araç-Gereç Kullanımı Laboratuvar Uygulamaları Açısından Öğretmen Yeterlikleri*, Yüksek Lisans Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Küçükahmet, Leyla (2009). *Program Geliştirme ve Öğretim* (24. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Michael, Quinn Patton (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri* (Üçüncü Baskıdan Çeviri). (Çeviren: Mesut Bütün- Selçuk Beşir Demir). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Mustan, Hasan (2010). *Anadolu Güzel Sanatlar ve Spor Liseleri Müzik Bölümü 12. Sınıf Öğrencilerinin Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Karşılaştıkları Zorluklar Üzerine Bir Araştırma*, Yüksek Lisans Tezi, SELÇUK ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimler Enstitüsü, Konya.

Mülayim, Selçuk (1994). *Sanata Giriş*. Ankara: Bilim Teknik Yayınevi.

Nacakcı, Zeki ve Kurtuldu, Kayhan (2011). *Kuramdan Uygulamaya Müzik Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar* (1. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Neely, D. W. (2012). *Body Conscious: A Comparative Study Of Body Awareness And Body Alignment Methods For Singers And For Teachers Integrating Them Into Their Teaching*, Doktora Tezi, THE UNIVERSITY OF ALABAMA, Proquest Dissertations Publishing, 2012. 3550122.

Oğuzkan, A. Ferhan (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Otacıoğlu, Sena Gürşen (2005). *Müzik Öğretmenliği Piyano Eğitimi Dersi İçin Bir Model Denemesi*, Doktora tezi, MARMARA ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özçelik, Durmuş Ali (2013). *Eğitim Programları ve Öğretim* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Özer, Bayram (2007). *Öğrenci Merkezli Karma Öğretim Yönteminin Öğretimde Planlama Değerlendirme Dersinde Akademik Başarı ve Eleştirel Düşünmeye Etkisi*, Doktora Tezi, FIRAT ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Özkan, H. Hasan (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretiminde İşbirlikli Öğrenme ile Anlatım Ve Soru-Cevap Yöntemlerinin Karşılaştırılması*, Yüksek Lisans Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Özkeleş, Sercan (2014). *Müzik Eğitimi Bölümlerinde Yürütülen Müzik Biçimleri Dersine Yönelik Öğretim Program Modeli*, Doktora Tezi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Öztopalan, Ruken (2010). *Viyolonsel Öğretiminde İlk Bir Yılda Uygulanacak Program Taslak Önerisi*, Doktora Tezi, DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Öztürk, Birsen (2006). *Piyano Eğitiminde Video Kamera Kaydına Dayalı Mikro Öğretim Yönteminin Öğrenci Başarısına Etkisi*, Doktora Tezi, Gazi ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Perçin, Y. (2004). *Müzik Öğretmeni Yetiştiren Kurumlarda Bireysel Ses Eğitimi Dersinde Diksiyon Eğitiminin Önemi.1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi*, 7-10 Nisan. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi.

Rao, Doreen (1988). *Craft, Singing Craft and Musical Experience: A Philosophical Study With Implications for Vocal Music Education as Aesthetic Education Nonpublished Dissertation*, Northwestern University. UMI Number: 890292.

Saathoff, J. M. (1995). *A Study of Vocal Exercises and Vocalises Used In Selected University Vocal Programs*, Doktora Tezi, B. M., M. M. in FINE ARTS, USA: UMI

Saraç, Ali Gürsan (1996). *Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Eğitiminin Bir Boyutu Olarak Viyolonsel Öğretim Programlarında Belirlenen Devinişsel Hedefler ve Hedef Davranışların Gerçekleşme Dereceleri*, Doktora Tezi, ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Say, Ahmet (2001). *Müziğin Kitabı*. İstanbul: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Sevinç, Sema ve Şimşek, Gülşen (2004). Müzik Eğitimi Bölümlerinde Ses Eğitimi (Şan) Dersine Ayrılan Sürenin Yeterli Olup Olmadığı Üzerine Bir Araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 24, Sayı 3.

Sezgin, İlhan (2009). *Mesleki ve Teknik Eğitimde Program Geliştirme* (5. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Sharan, B. Merriam (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Üçüncü Basımdan Çeviri). (Çeviren: Prof. Dr. Selahattin Turan). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Sonnien, A., Laukkanen, A. M., Karma, K. and Hurme, P. (2005). *Evaluation of Support in Singing*, Finland, *Journal of Voice*, Jun; 19 (2) : 223-37.

Sönmez, Veysel (2012). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı* (18. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, Veysel (2017). *Eğitim Bilimine Giriş* (14. Baskı). (Editör: Veysel Sönmez). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şeker, H., Görgen, İ., Tuncel, İ., Alcı, B., Kablan, Z., Baykara, K., Küçüktepe, C. ve Turan, H. (2014). *Eğitimde Program Geliştirme Kavramlar Yaklaşımlar* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Şenbay, Nüzhet (1998). *Söz ve Diksiyon Sanatı* (10. Baskı). İstanbul: Altan Matbaacılık Ltd. Şti.

Şengül, Nilgün (1997). *Müziğin Psikolojik Temelleri Bakımından Ses Eğitiminin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

Tan, Şeref ve Erdoğan, Alaattin (2001). *Öğretimi Planlama ve Değerlendirme* (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Temizöz, Yasemin (2005). *Buluş Yoluyla Öğrenmeyi Esas Alan Öğretme Ve Sunuş Yoluyla Öğretme Yaklaşımlarının Matematik Öğretiminde Uygulanması Konusunda*

Matematik Öğretmenlerinin Görüşleri, Doktora Tezi, HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Tezcan, Mahmut (1981). *Eğitim Sosyolojisi Ve Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını.

Thomas, B., Ronald (1971). *Manhattanville Music Curriculum Program. Final Report*. Manhattanville College Purchase, New York 10577.

Toker, Sevda (2015). *Heinrich Panofka'nın "Vocal A.B.C. First Lesson In Singing" Adlı Metodunun İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, ORDU ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.

Töreyin, Ayşe Meral (1999). *Çağdaş Eğitimde Program ve Ses Eğitimi Programları. I. Ulusal Sanat Eğitimi ve Sorunları Sempozyumu Bildirisi*, 28- 30 Nisan, Çanakkale: 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi.

Töreyin, Ayşe Meral (2008). *Ses Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler- Yöntemler*(Birinci Basım).Ankara: Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.

Türkoğlu, Mustafa (2014). *Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisi Hakkında Görüşleri: Beşikdüzü Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, OKAN ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

Tyler, W. Ralph (2014). *Eğitim Programlarının ve Öğretimin Temel İlkeleri* (I. Baskı). (Çeviren: M. Emir Rüzgar, Berna Aslan). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Uçan, Ali (1994). *İnsan ve Müzik/ İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, Ali (2005a). *İnsan ve Müzik/ İnsan ve Sanat Eğitimi*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, Ali (1995). *Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Planlanması Ve Eğitim Programlarının Yeninden Düzenlenmesi*. Anadolu Üniversitesi Güzel

Sanatlar Fakültesi 10. Yıl Etkinlikleri Sempozyumu Bildirisi, 15- 17 Mayıs, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Uçan, Ali (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar- İlkeler- Yaklaşımlar*, (2. Basım). Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

Uçan, Ali (1999). Müzik Öğretmenliğinde Model Arayışları ve Eski-Yeni Müzik Öğretmenliği Modelleri. *Orkestra Dergisi*, 300, 30.

Uçan, Ali (2004). Türkiye’de Başlangıcından Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirmeye Genel Bir Bakış. *1924–2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirileri Kitabı. 7-10 Nisan, Isparta: SDÜ Basımevi, 6-45.*

Variş, Fatma (1989). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.

Weiss, M. U. (2005). *The Aleksander Technique and The Art of Teaching Voice*, Unpublished Dissertation, Boston University, UMI Number: 3171206.

Yavuz, Mustafa (2018). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Editör: Mustafa Yavuz). Ankara: Anı Yayıncılık.

Yıldırım, Ali ve Şimşek, Hasan (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yiğit, Vahide Bahar (2014). *Güzel Sanatlar Lisesi Bireysel Ses Eğitimi Dersi Öğretim Programının Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Öğretmen Görüşleri İle İncelenmesi*, Doktora Tezi, NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Yulu, Özcan (2014). *Ortaöğretim Matematik Öğretiminde Öğretmenlerin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Konusundaki Yeterlilikleri*, Yüksek Lisans Tezi, İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ- YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İSTANBUL.

Yüksel, Sedat (2002). *Yükseköğretimde Eğitim-Öğretim Faaliyetleri ve Örtük Program*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. Cilt: XV, Sayı: 1.

Zeren, Ayhan (1997). *Müziğin Fiziği*. İstanbul: Pan Yayıncılık.

İNTERNET KAYNAKÇASI

Uçan, Ali (1995). *Türkiye’de Güzel Sanatlar Fakültelerinin Yeniden Planlanması Ve Eğitim Programlarının Yeniden Düzenlenmesi*.
<https://earsiv.anadolu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11421/1037/109422.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, Erişim Tarihi: 23. 01. 2018.

Karkın, M. (2010). Güzel Sanatlar Fakülteleri Müzik bölümleri Lisans Programlarının İncelenmesi ve değerlendirilmesi. IX. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi, 15- 17 Aralık 2010, Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, s.34- 40, İstanbul.

http://dosya.marmara.edu.tr/aef/mzo/ETKINLIKLER/IX.ULUSAL_MUZIK_EGITIMI_SEMPOZYUMU.pdfErişim Tarihi: 09.11. 2017.

Ensar, Ferhat (2003). *Türkçe Eğitiminde Bir Öğretim Yönteminin Geliştirilmesine Kaynaklık Etmesi Bakımından Soru*. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/156772>, Erişim Tarihi: 20. 01. 2018.

Çelik, Fethi (2006). *Türk Eğitim Sisteminde Hedefler ve Hedef Belirlemede Yeni Yönelimler*. <https://efd.mehmetakif.edu.tr/arsiv/sayi11/1-15.pdf>, Erişim Tarihi: 11. 01. 2018.

Singh, H. ve Reed, C. (2001). *A White Paper: Achieving Success with Blended Learning*. <http://www.leerbeleving.nl/wbts/wbt2014/blend-ce.pdf>, Erişim Tarihi: 10. 01. 2018.

Temmerman, Nita (1997). An investigation of undergraduate music education curriculum content in primary teacher education programmes in Australia.

<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/025576149703000104?journalCode=ijma>, Erişim Tarihi: 11. 11. 2017.

John M. Cooksey ve Graham F. Welch (1998). Adolescence, Singing Development and National Curricula Design. <https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-music-education/article/adolescence-singing-development-and-national-curricula-design/8F0306E8697915217014502EEDD6DFA1>, Erişim Tarihi: 12. 11. 2017.

John Finney (2010). Curriculum Stagnation: The case of singing in the English National Curriculum.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14613800050165659?journalCode=cmue20>, Erişim Tarihi: 12. 11. 2017.

Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Sanatı Bölümü Ders İçerikleri.

<http://dep.manas.edu.kg/department/Music%20Arts/course/courses>, Erişim Tarihi: 17.11. 2017.

Kıbrıs Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümü Ders İçerikleri. <http://old.neu.edu.tr/tr/node/6004>, Erişim Tarihi: 10.11.2017.

Finlandiya Helsinki Sanat Üniversitesi Sibelius Akademisi Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri. <http://www.uniarts.fi/sites/default/files/Music%20education.pdf>, Erişim Tarihi: 11.01.2018.

A.B.D. Eastern Illinois Üniversitesi Müzik Bölümü (Department of Music Education) Ders İçerikleri.

https://www.eiu.edu/music/academics_teacher_licensure.php, Erişim Tarihi: 11.01.2018.

A.B.D. Boston Üniversitesi Güzel Sanatlar Akademisi (Department of Music Education) Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri.

<http://www.bu.edu/academics/cfa/programs/music-education/bm/>, Erişim Tarihi: 11.01.2018.

A.B.D. Mississippi Devlet Üniversitesi (Department of Music Education) Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri.

<https://www.music.msstate.edu/files/BME-VocalRevision.pdf>, Erişim Tarihi: 17.11.2017.

A.B.D. Loyola Üniversitesi New Orleans (Department of Music Education) Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri.

<http://2017bulletin.loyno.edu/sites/2017bulletin.loyno.edu/files/dpcl-bme-vocal-general-music-2017-2018.pdf>, Erişim Tarihi: 17.11.2017.

Kanada Lethbridge Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi (Department of Music Education) Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri.

https://www.uleth.ca/sites/default/files/docs/2017/05/Bmus_0.pdf, Erişim Tarihi: 10.01.2018.

Litvanya Eğitim Bilimleri Üniversitesi Eğitim Fakültesi (Department of Music) Müzik Bölümü Ders İçerikleri.

<https://leu.lt/en/structure/faculties-and-institutes/faculty-of-education/department-of-music/all.html>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.

Almanya Berlin Üniversitesi Sanat Fakültesi (Künstlerisch-Pädagogische Ausbildung) Müzik Eğitimi Bölümü Ders İçerikleri.

https://www.udk-berlin.de/fileadmin/2_dezentral/Studienberatung/Kuenstlerisch-Paedagogische_Ausbildung/Music_Education_BA_15062017.pdf, Erişim Tarihi: 10.01.2018.

Polonya Karol Lipiński Müzik Akademisi (Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu) Müzik Eğitimi Sistemi.

<https://www.aec-music.eu/services/national-overviews/poland>, Erişim Tarihi: 10.01.2018.

Duru, Elvan G. ve Köse, Hüsnüye (2012). *Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Yapılanma Modelleri (Türkiye, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve Texas Örnekleri)*. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/nwsafine/article/viewFile/5000062640/5000058850E> erişim Tarihi: 10.02.2018.

Töreyn, Ayşe Meral. (2002). *Müzik Öğretmeni Yetiştirmede Avrupa ve Türk Cumhuriyetleri ile Türkiye Arasındaki Etkileşim*. http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/M-Toreyin_6.html, Erişim Tarihi: 15.11.2017.

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ac2776a5b3688.35839282, Erişim Tarihi: 02.02.2018.

(http://www.emreyucelen.com/emr/index.php?option=com_content&task=view&id=34&Itemid=46), Erişim Tarihi: 02.02.2018.

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<https://dbp.erciyes.edu.tr/Program/P3.aspx>, Erişim Tarihi: 05.05. 2018.

Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<http://dersbilgipaketi.akdeniz.edu.tr/tr-TR/Program/Browse/212/157>, Erişim Tarihi: 05.05. 2018.

Karabük Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<http://ubys.karabuk.edu.tr/bologna/index-tr.aspx>, Erişim Tarihi: 05.05. 2018.

Karabük Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümü Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

İskenderun Teknik Üniversitesi Mustafa Yazıcı Devlet Konservatuvarı Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<https://obs.iste.edu.tr/oibs/Bologna/start.aspx?gkm=043438800311013779838920366483330334456229237679311153889635600> Erişim Tarihi: 03.06. 2018.

Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

http://www.tbb.sakarya.edu.tr/tr/7036/ebs_bolum_lisans Erişim Tarihi: 03.06. 2018.

Adıyaman Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

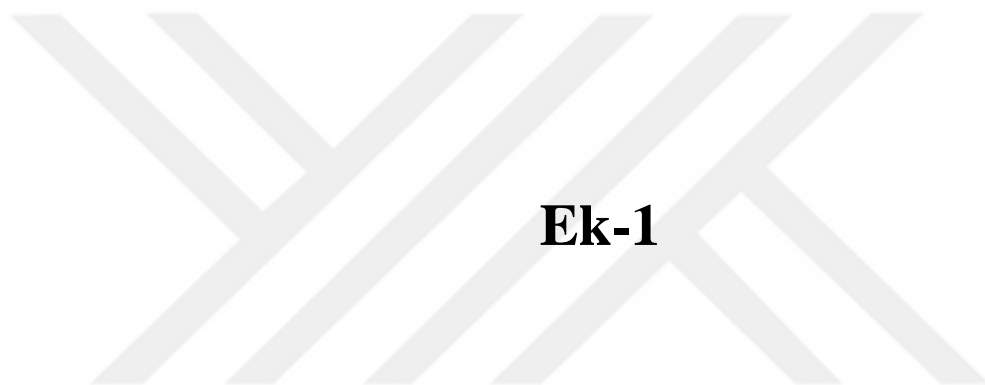
http://muzikoloji.adiyaman.edu.tr/Files/muzikoloji/DERS_DAGILIMI.pdf Erişim Tarihi: 03.06. 2018.

Fırat Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<http://konservatuar.firat.edu.tr/tr/node/110> Erişim Tarihi: 03.06. 2018.

Kafkas Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Bireysel Ses Eğitimi Kapsamındaki Ders İçerikleri.

<https://www.kafkas.edu.tr/kons/TR/duyuru/Muzik-Bolumu-2016-ve-Sonrasinda-Kayit-Yapan-ogrenciler-icin-Ders-Mufredati> Erişim Tarihi: 03.06. 2018.

Ek-1

GÖRÜŞME SORULARI

Görüşme soruları; Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi dersi öğretim programının ihtiyaç ve gereksinimlerine yönelik hazırlanmıştır.

1. Kategori: Hedef ve Hedef Davranışlar

Soru 1. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazandırılacak bilişsel, duyuşsal, psikomotor hedef davranışlar nelerdir?

Sonda: Güzel Sanatlar Fakülteleri'nin Bireysel Ses Eğitimi dersinde her dönem sonunda öğrencilerin kazanması gerektiğini düşündüğünüz davranışlar nelerdir ve bu davranışların önem sıralaması nasıl olmalıdır?

Soru 2. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrencilere ne gibi faydaları bulunmaktadır.

Sonda: Bireysel Ses Eğitimi dersinde kazanılan beceriler öğrencilerin başka hangi alanlarda başarılı olmalarını sağlayabilir?

2. Kategori: İçerik

Soru 1. Bireysel Ses Eğitimi dersinde; konuşmada, şarkı söylemede sesin doğru ve etkin kullanılması ile yorumlama becerileri geliştirilir. Bu bağlamda Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik içerik nasıl düzenlenmelidir?

Soru 2. Bireysel Ses Eğitimi dersinde konu başlıkları dönem olarak hangi sırayla izlenmelidir?

Aşağıdaki konu başlıklarının hangi dönemlerde işlenmesi gerektiğini göstermek için ilgili alanlara "x" işareti koyunuz. Eğer programda olmaması gerektiğini düşündüğünüz bir başlık varsa işaretleme kısmını boş bırakınız.			
KONULAR	Süre/ Hafta Saat	1.Dönem	2.Dönem
Sesin öğeleri ve insan sesinin oluşumunda rol oynayan organlar			

Ses türleri ve sınıflandırılması			
Duruş			
Doğru solunum ve diyafram nefesini geliştirmeye yönelik çalışmalar.			
Diyafram nefesini ve doğru solunum alışkanlığını geliştirmeye yönelik nefes ve ses alıştırmaları.			
Tek ses, 2'li, 3'lü sıralı sesler ve aralık seslerle doğru ses üretmeye yönelik alıştırmalar.			
Sıralı ve atlamalı seslere yönelik alıştırmalarla okul şarkılarından ve halk türkülerinden örneklendirmeler.			
Diksiyon ve ilgili çalışmalar.			
Artikülasyon ve doğru artikülasyon becerisi kazandırmaya yönelik kişiye özgü ses alıştırmaları ve nefes alıştırmaları.			
Entonasyon ve ilgili çalışmalar.			
Rezonans ve ilgili çalışmalar.			
Register ve ilgili çalışmalar.			
Legato, staccato ve ilgili çalışmalar.			
Vibrato ve ilgili çalışmalar.			
Crescendo, decrescendo ve ilgili çalışmalar.			

İnici-çıkıcı dizi ve aralık çalışmaları.			
Nüans ve ilgili çalışmalar			
Repertuvar (Okul Şarkıları, Halk Türküleri, Lied, Aria Antiche, Aria, Napoliten Şarkılar, Marşlar, Ses Etütleri, vs.)			

Konu başlıklarının dönemlere göre dağılımı tablosu

Soru 3. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi haftada kaç saat olmalıdır? Sizce şuan programınızda yer alan saat süresinin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz?

Soru 4. Programda kaç dönem süreyle yer almalıdır? Bu süreç tüm lisans eğitimine nasıl yayılmalıdır?

3. Kategori: Öğrenme- Öğretme Süreçleri

Soru 1. Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersinin öğrenme- öğretme sürecinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Soru 2. Kuramsal bilgiye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Soru 3. Seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

Soru 4. Dinlemeye yönelik bilgi ve becerilerin geliştirilmesinde izlenecek yöntemler neler olabilir?

4. Kategori: Sınama Durumları

Soru 1. Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için öğrencilerin sınanmalarında izlediğiniz yöntemler nelerdir?

Soru 2. Kuramsal bilgiye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Soru 3. Seslendirmeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

Soru 4. Dinlenmeye yönelik bilgi ve becerilerin sınanmasında nasıl bir yöntem izlenmelidir?

5. Kategori: Kaynaklar

Soru 1. Sizce Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersinde kullanılan kaynaklar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Soru 2. Kaynak sayısı ders için yeterli midir?

Soru 3. Kaynaklar içerik olarak yeterli midir?

Soru 4. Bireysel Ses Eğitimi dersi için doğru repertuvar seçimi önemli midir? en gerekli gördüğünüz kaynaklar nelerdir?

6. Kategori: Ortak Program

Soru 1. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersi için ortak noktaların bulunduğu bir programın gerekliliği ve önemine inanıyor musunuz?

7. Kategori: Görüş ve Öneriler

Soru 1. Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde Bireysel Ses Eğitimi dersine yönelik yeni bir öğretim programı taslağı ile ilgili varsa belirtmek istediğiniz farklı görüş ve önerileriniz nelerdir?

Ek-2

BİREYSEL SES EĞİTİMİNE YÖNELİK ÖĞRETİM PROGRAMI TASLAĞI

ÜNİTE I	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES VE SESİN OLUŞUMU	Sesin tanımlanması	<p>1)Ses nedir? tanımlayabilme.</p> <p>2)Sesin oluşumunu ve mekanizmasını açıklayabilme.</p> <p>3)Sesin fiziksel özelliklerini tanıma ve sesin fiziksel özelliklerini doğru ölçütler içerisinde değerlendirme.</p>	<p>*Ses eğitiminde başlangıç aşamasında teori-kuramsal çerçeve ile başlanabilir.</p> <p>*Sesin fiziksel özelliklerini; yayılma hızı,frekans, periyod olarak terimlerini açıklanabilir. Düzenli yinelenen bir periyod ve frekanstaki seslerin müzikal sesler olduğunu hatırlatma ve gürültü ile farkı belirtilebilir.</p> <p>*Öğrenciler, farklı enstrümanlar ve bir diapozonla ses üreterek ve seslerin oluşumunu açıklayabilir</p>
	İnsan ses sistemini tanıma	<p>1)Ses anatomisini, sesin oluşumunu ve insan sesini açıklayabilme.</p> <p>2)İnsan sesinin anatomik ve fizyolojik özelliklerini bilme.</p> <p>3)İnsanda ses sistemini oluşturan öğeleri söyleyebilme.</p> <p>4)İnsanda sesin oluşumunda birlikte koordinasyonu sağlayan anatomik yapıları ve onların işleyişini bilme.</p> <p>5)İnsan sesinin; ses rengi, ses şiddeti, ses yüksekliği, ses tınısı gibi temel özelliklerini tanıma.</p>	<p>*Öğrencilerden insan ses sistemini oluşturan anatomik yapıları araştırmaları istenebilir.Araştırmaları sonucunda görsel bir sunum yapmaları istenebilir.</p> <p>*İnsanda ses sistemini oluşturan anatomik yapıları gösteren bilimsel araştırmalar, ulaşılabilir kaynaklar ile bu yapıları gösteren video kayıtlar, CD, DVD'ler izletilebilir.</p>

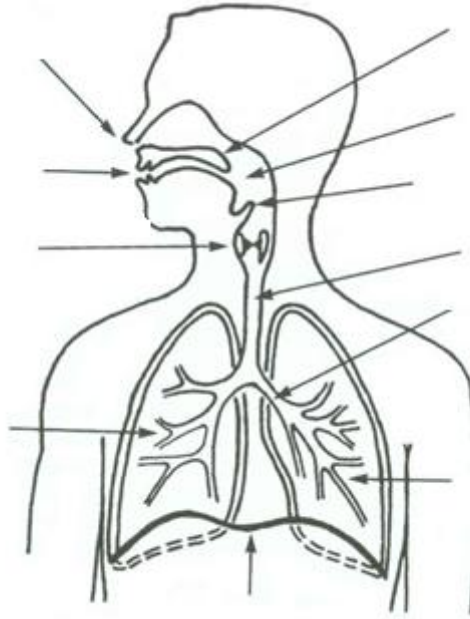
ÜNİTE I	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES VE SESİN OLUŞUMU	Ses sistemini oluşturan organları tanıma	<p>1)İnsanda ses sistemini oluşturan organları söyleyebilme.</p> <p>2)İnsanda ses sistemini oluşturan organların fonksiyonlarını söyleyebilme</p> <p>3)İnsanda ses sistemini oluşturan organların koordinasyon sağlamada işleyişini kavrama.</p> <p>4)İnsanda işitme sistemi ve anatomisini tanıma.</p> <p>5)İnsanda solunum sistemi ve anatomisini tanıma.</p>	<p>*İnsanda sesin oluşumunda rol oynayan ve sesi çıkarmak için gerekli havayı düzenleyen organların neler olduğu sırayla tanıtılabilir. (Akciğerler, göğüs kafesi, kaslar (sırt, göğüs ve karın kasları).</p> <p>*İnsanda sesin oluşumunda rol oynayan ve sesin oluştuğu organın anatomik yapısı ile işleyişi anlatılabilir. (Gırtlak/ (larenks))</p> <p>*Sesi büyütmeye ve tınısı zenginleştirmeye yarayan organların anatomik yapıları tanıtılabilir. (Yutak, gırtlak, ağız boşluğu, damak, burun, sinüsler)</p> <p>*Öğrencilerden insan sesin oluşmasında ki tüm anatomik yapıları araştırmaları istenebilir. Araştırmaları sonucunda görsel bir sunum yapmaları istenebilir.</p> <p>*İnsanda sesin oluşmasını sağlayan anatomik yapıları gösteren bilimsel araştırmalar, ulaşılabilir kaynaklar ile bunları gösteren video kayıt, CD, DVD'ler izletilebilir.</p> <p>*Mevcut koşullar elverişli ise okula bir foniatruzmanı davet edilerek öğrencilerin konuları bir uzmandan dinlemesi sağlanabilir.</p> <p>*Öğrencinin sesin oluşumu ve işleyişini düşünerek bir nota üzerinde (na) hecesi ile seslendirme yaparak sesin nasıl oluştuğunu fark etmesi sağlanabilir.</p>

ÜNİTE II	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES TÜRLERİ VE SESLERİN SINIFLANDIRILMASI	İnsanda ses grupları ve seslerin sınıflandırılması	<p>1)Seslersınıflandırmayla ilgili kavramları tanıma.</p> <p>2)İnsanda ses gruplarını ve kaç ana gruba ayrıldığını açıklayabilme.</p> <p>3)Ses gruplarının özelliklerini tanımlama ve ses sınırlarını tanımlayabilme ve piyano üzerinde gösterebilme</p> <p>4)Ses türlerine göre register geçişlerini açıklayabilme.</p> <p>5)Ses türleri ve özelliklerine göre doğru yaklaşımların neler olduğunu söyleyebilme.</p> <p>6)Sesin nitelik olarak tınısını saptayabilme.</p>	<p>*Seslerin sınıflandırılmasındaki özellikler ve ölçütler açıklanabilir. (Ses genişliği, tessitura, ses rengi, tınısı)</p> <p>*Kadın, erkek ve çocuk sesleri olmak üzere insanda ses grupları açıklanabilir.</p> <p>*Sesgruplarının kavramsal karşılıkları açıklanabilir. (Bas, Bariton,Tenor, Alto, Mezzo-soprano, Soprano ve kendi içlerinde ayrıldıkları gruplar)</p> <p>*Öğrencilerden insan seslerinin farklı gruplarından oluşan bir araştırma yapmaları istenebilir. Araştırmaları sonucunda farklı ses gruplarının ses özelliklerini ve ses sınırlarını ayırt etmelerini sağlamada soprano, tenor, alto, bas ses gruplarından oluşan bir sunum yapmaları istenebilir.</p> <p>*Öğrencilerden izledikleri bir opera eserinin içindeki, ses gruplarını saptamaları ile ilgili bir ödev hazırlamaları istenebilir.</p>

ÜNİTE III	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SESİN EĞİTİMİNDE DURUŞ (POSTÜR) BİLGİSİ	Ses eğitimi için doğru ve uygun bedensel duruş	<p>1)Sesin oluşturulması ve kullanımı için uygun bedensel duruşu (postür) tanıma.</p> <p>2)Doğru bedensel duruşun sağlanmasında ortak hareket eden anatomik yapıları</p> <p>3)Doğru bedensel duruşun korunmasında ortak hareket eden ve etkili olan anatomik yapıların işlevlerini açıklayabilme.</p> <p>4)Sesi doğru duruş pozisyonunda oluşturma ve kullanabilme.</p> <p>5)Sesi doğru duruş pozisyonunda enstonasyonla oluşturma.</p>	<p>*Sesin oluşturulmasında ve kullanımında vücudun alması gereken doğru duruşun (postür), pozisyonun nasıl olduğu anlatılabilir ve görsel öğelerle sunum yapılabilir.</p> <p>*Doğru vücut pozisyonu için; baş, boyun, çene, omuz, kollar, eller, göğüs, sırt, omurilik, karın kasları, dizler, ayakların pozisyonun nasıl olması gerektiği hakkında görsel materyallerden faydalanarak bir sunum yapılabilir, öğretmen kendi gösterip öğrenciden tekrarlamasını isteyebilir.</p> <p>*Sesin kullanımında ortak hareket eden anatomik yapıların işlev olarak koordinasyonlarının nasıl sağlandığı anlatılabilir.</p> <p>*Doğru bedensel duruşun ses oluşumunda ve sesi doğru yeri üretmedeki önemine dikkat çekilebilir. Öğretmen doğru duruş/ yanlış pozisyonunu örnekler ve seslendirme yaparak aradaki farkın öğrenilmesine yardımcı olabilir.</p> <p>*Doğru duruşun entonasyon olarak ses kalitesini nasıl etkilediğine dikkat çekilebilir. Doğru duruş için bedensel, ruhsal, zihinsel olarak rahatlatma çalışmaları egzersizleri yapılabilir. Ayna karşında doğru duruş pozisyonunda seslendirme çalışmaları yapılabilir. Ayakta, oturarak, yatarak yapılacak çalışmalar anlatılarak gösterilebilir.</p>

SORULAR

- 1) Ses nasıl oluşur ve insanda ses sistemini oluşturan öğeler nelerdir?
- 2) İnsanda ses sistemini oluşturan öğelerin görevleri nelerdir?
- 3) Sesin oluşumunda yer alan öğeleri aşağıda verilen şekil üzerinde belirtilen yerlere adlarını açıklayarak yazınız.

- 5) İnsanda sesin oluşumunda rol oynayan aktivatör sistem (harekete geçiren), vibratör sistem (titreşen), rezonatör (yankılanan) bu üç sistemin temel görevleri nelerdir?
- 6) İnsan ses gruplarının temelde kaçaya ayrıldığını ve onların alt gruplarının ses özelliklerini adları ile birlikte açıklayınız.
- 7) Bireysel ses eğitimi dersinin gerekliliği, önemi ve amaçlarının neler olduğunu açıklayınız.
- 8) Aşağıda cümlelerin karşısına belirtilen yargılar doğru ise (D), yanlış ise (Y) yazınız.

- e) Orta incelikteki kadın sesine Mezzo-soprano denir. ()
- f) En kalın erkek sesine bas denir. ()
- a) İnce kadın sesine alto denir. ()
- b) İnce erkek sesine bariton denir. ()

9) Aşağıda kelimeleri belirtilen noktalı yerlere uygun bir şekilde yerleştiriniz.

Bariton, Mezzo-Soprano, Tenor, Alto

- a), soprano ile alto arasında bir ses rengine sahip olan kadın sesidir.
- b) Ses rengi, tenor ile bas arasında olan ses grubuna.....denir.
- c)çocuk ve kadın seslerinin en pes ses rengine sahip olanıdır
- d), erkek seslerinin en tizidir.

10) Aşağıdakilerden hangisi bireysel ses eğitiminin amaçlarından bir değildir?

- a) Konuşmada ve şarkı söylemede sesini doğru, etkili ve güzel oluşturmaya ve ses sağlığını korumaya ilişkin davranışlar kazandırma.
- b) Ses bölgelerini (register) uygun ve doğru olarak kullanmayı sağlama.
- c) Sesin, anatomik yapı özellikleri dışındaki tonlarda kullanımını sağlama.
- d) Şarkı söylerken sözlerin anlaşılır olması ve sözlerin etkileme gücünün artmasında dilin telaffuzunu iyi sağlama becerisi kazandırma.

ÜNİTE IV	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
NEFES VE SOLUNUM SİSTEMİ BİLGİSİ	Nefes ve solunum sistemini tanıma	<p>1)Solunum sistemi anatomisi ve fizyolojisini tanımlayabilme ve işlevini açıklayabilme.</p> <p>2)Sesin oluşumunda rol alan organlardan diyaframın işlevini açıklayabilme ve örnekler üzerinden işlevini gösterebilme.</p> <p>3) Nefes çeşitlerini söyleyebilme ve göğüs nefesi ile diyafram nefesi arasındaki farkı hissedebilme.</p> <p>4)Şarkı söylemede doğru solunum alışkanlığı oluşturma ve farkını ayırt edebilme.</p> <p>5)Solunum sisteminde atak kavramını açıklayabilme.</p> <p>6)Solunum sisteminde fonasyon kavramını açıklayabilme.</p>	<p>*Sesin oluşumunda rol alan anatomik yapılar, özellikle nefes alma verme durumunda diyafram kası ve göğüs kafesindeki değişiklikler açısından öğretmen tarafından bir şema üzerinde gösterilebilir ve örneklendirme yapılabilir. Öğrenciden, iki elini beline koyarak ayna karşısında bu soluk alma/verme durumundaki değişiklikleri hissetmesi istenebilir. Evde dinlenme sırasında yatarken vücudundaki değişiklikleri gözlemlemesi istenebilir.</p> <p>*Günlük hayatta konuşurken, dinlenme durumunda, koşarken veya sesin aktif kullanıldığı koro, solfej, bireysel ses eğitimi derslerinde hangi bölgeye nefes aldığımız hakkında açıklamalar yapılabilir. Diyafram nefesi, göğüs nefesi özellikleri açıklanabilir. Öğrenciden bu nefes çeşitleri arasındaki farkı gözlemlemesi istenebilir.</p> <p>*Omuz ya da göğüs, kaburga, karın, diyafram solunum çeşitlerinin özellikleri açıklanabilir. Görsel bir sunum yapılabilir.</p> <p>*Diyafram kasını kontrol ederek soluk basıncını ayarlayabilmeyi öğretmek için konsonlar üzerinde gerekli egzersizler yapılabilir.</p> <p>*Şarkı söylemede iyi bir tona başlamak doğru bir atak solunum basıncı ve ses tellerinin ortak koordinasyonun önemi açıklanarak örneklendirilebilir.</p> <p>* Nefes tutma, nefes verme, körük soluma ile iç-dış gevşeme egzersizleri yapılabilir.</p>

ÜNİTE V	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
REZONANS VE REZONATÖR ORGANLARIN BİLGİSİ	Rezonans ve rezonatör organları tanıma	<p>1)Rezonans kavramını tanımlayabilme.</p> <p>2)Rezonans bölgelerin anatomik yapı özelliklerini tanımlayabilme.</p> <p>3)Rezonans sisteminin işlevini açıklayabilme.</p> <p>4)Ses eğitiminde göğüs rezonatörlerinin yapısal özelliklerini ve işlevini tanıma.</p> <p>5)Ses eğitiminde kafa rezonatörlerinin yapısal özelliklerini ve işlevini tanıma.</p> <p>4)Rezonans bölgelerini kendi bedeninde gösterebilme ve açıklayabilme.</p> <p>5)Vibrato kavramını açıklayabilme.</p> <p>6)Rezonans için doğru ağız pozisyonlarını gösterebilme.</p> <p>7)Rezonansın yumuşak damağın kontrollü kullanımıyla sesin tınısı ve kalitesi üzerine etkilerini örneklerle gösterebilme.</p>	<p>*Rezonans kavramı nedir ve sesin oluşumunda rezonans kavramının etkisi nelerdir açıklanabilir.</p> <p>*Rezonans bölgelerinin yapısal özellikleri görsel materyallerle bir sunum olarak izletilebilir.</p> <p>*Ses eğitiminde rezonatörlerin titreşmesi ile sağlanan tını zenginliği ve tınıyı arttırmadaki önemi açıklanabilir. Öğretmen rezonansı güçlendirmek için rezonans geliştiren egzersizleri örneklerle gösterebilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencinin rezonans kazanmış bir tınıyı keşfedebilmesinde “a, o” ünlüleri ile kapalı ağız “m, n-ga” üzerinde egzersizler yapılabilir.</p> <p>*Öğrenciden doğru ağız pozisyonunda yumuşak damağı gerdirip serbest bırakarak ayna karşısında “a” ünlüsünü seslendirmesini ve tını farklılıklarını kavraması istenebilir.</p> <p>*Vibrato ve tremolo, sallanma, düz ton kavramlarını açıklayabilir ve örneklenebilir.</p> <p>*Öğrenciden ayna karşısında esneme taklidi yaparak yumuşak damağı sert damakla aynı düzlemsel pozisyona getirerek ve dil kökünün yukarı kalkmamasına özen göstererek egzersizleri yapması istenebilir.</p> <p>*Ses sisteminde; sesin güçlü, ergonomik ve doğru oluşturulması ile tını zenginliği kazanmasında üstlendiği rolü öğretmen açıklayabilir, gösterebilir ve interaktif yöntemle izletebilir.</p>

ÜNİTE VI	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
ARTİKÜLASYON VE ARTİKÜLATOR ORGANLARIN BİLGİSİ	Artikülasyon ve Artikülator organları tanıma	<p>1)Artikülasyon kavramını tanımlayabilme.</p> <p>2)Artikülasyon bölgelerinin anatomik yapı özelliklerini tanımlayabilme.</p> <p>3)Artikülasyon sisteminin işlevini açıklayabilme.</p> <p>4)Artikülasyonun sesin şekillenmesinde üstlendiği rolü açıklayabilme.</p> <p>5)Konuşmada ve şarkı söylemede artikülasyonun önemini açıklayabilme.</p>	<p>*Artikülasyon (boğumlama) kavramı nedir ve sesin oluşumunda ve şekillenmesinde artikülasyon kavramının etkileri nelerdir açıklanabilir.</p> <p>*Artikülasyon bölgelerinin yapısal özellikleri görsel materyallerle desteklenen bir sunum olarak izletilebilir.</p> <p>*Ses eğitiminde artikülatörlerin sesin şekillenmesindeki yeri ve önemi açıklanabilir. Öğretmen artikülasyonun ses kalitesini artırma ve geliştirmede artikülasyon egzersizlerinin örneklerini gösterebilir ve uygulayabilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrenciye artikülasyon geliştirici egzersizleri örnekleyebilir. Dil ve dudak kaslarını güçlendirmeye yönelik egzersizler yaparak tekrarlamalarını isteyebilir.</p> <p>*Öğretmen Türkçedeki ünlü-ünsüz harflerin telaffuzlarının nasıl olduğunu ve ağızın, dudakların, dişlerin, çenenin bu harflerin üretilmesinde ağız içindeki pozisyonlarını açıklayabilir ve tablolar halinde gösterebilir.</p> <p>*Konuşmada ve şarkı söylemede sözlerin anlaşılır olması ve sözlerin etkileme gücünü arttırmada dilin telaffuzunun iyi sağlanması gereklidir. Öğretmen, öğrencilere ünlü ve ünsüz harflerin artikülasyonunu geliştirmesi açısından vereceği tekerlemeleri yavaş, orta hızlı, hızlı olarak farklı hızlarda tekrarlamalarını isteyebilir.</p>

Ünite VI. Artikülasyonu Geliştirmeye Yönelik Örnek Etkinlik

Ünlüler ile ünsüzler için dilin belirli bir tempoda esnekliğini sağlayabilecek ve artikülasyon geliştirmeye yönelik tekerlemeler aşağıda sırayla yer almaktadır (“a, e, ı, i, o, ö, u, ü”; “b, c, ç, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, r, s, ş, t, v, y, z”). Tekermeler, öncelikle yavaş, sonra orta hızla ve hızlı olmak üzere belirli tempolarda okunmalıdır.

- 1) Adana’dan Antalya’ya Arap atıyla apar topar aparılan Abdullah, akşamüstü aniden ayrıldı.
- 2) Abana’dan Adana’ya abarta abarta apar topar ahlarla ağdalı avuntucu ahmak Ahmet’in avandanlıklarını aparanlardan Acar Abdullah ile akıllı Abdi akşam akşam bize geldi.
- 3) Adalardan Adalara Adanan Adanalı Abroşun abarta abarta, Ahlatlı Ağdacının avutucu, avutucu ahmak, aptal Abdurrahman’ın arkadaşı ağır ağır gidiyordu.
- 4) El alem ala dana aldı ala danalandı da biz bir ala dana alıp da ala danalamadık.
- 5) Emel ile Emine, Ermenek’ten Edremit’e emekleye emekleye erişmek için ellerinden geleni yaptı.
- 6) Eğer Eleşkirtli eleştirmen Eşref ile Edremitli Bedri’yi Ege’nin en iyi eğercisi biliyorsa, ben de Ermenekli Erdem, Ergene’nin en iyi elektrikçisidir derim.
- 7) Ilgarıcı ılgar, ılgıngillerin ılgancırı ılgalayarak, ılgıt ılgıt ılgılandı.
- 8) Issız Sivrihisar’ın sarsıntısız şosesi üstünde zırlıtsız sızılıtsız bir yaz köşesi seçip sazsız, cazsız ve susuz, içkisiz sırf sosisonla işsiz bir yaz sürmek isteyişimizin sırrını sezişinize serzenişsizce sustum.
- 9) İğdir’in ıgıl ıgıl akan ılıman ırmağının kıyıları iklim tıklım ılgın kaplıdır.

- 10) İşlek işlemeci, işlemeli işleri işlikte işleyerek işletmeciye işyerinde izletti.
- 11) İbiş'le Memiş kavga etmiş, mahkemeye gitmiş. Mahkemede mahkemeleşmiş mi, mahkemeleşmemiş mi?
- 12) Olmalı mı? Olmamalı mı?
- 13) O pikap, bu pikap, şu pikap.
- 14) Ortaköy'den Okmeydanı'na, Orhanelili Orhan ile Osmancıklı Osman, otomobil ile gittiler.
- 15) Özgün Özgül'den, Özcan Özkan'dan, Ömer Ökkeş'ten, Önder Özsoy'dan, Önal Özmen'den, Örsan Övül'den özür diledi.
- 16) Özbezön'ün özbeöz Ödemişli öngörülü öğretmeni Özgüraslan ile Özgülaslan özellikle özerk ön öğretimde öylesine özverili, övünç verici ve övgüye değer kişiler ki, hani tüm öğretim örgütleri içinde en özgün örnek onlardır diyebilirim.
- 17) Ulukışlalı kul Lütfü ile Ulamışlı kel Lütfullah Kilis'in Lalapaşalı lambası güzeli lokmagöz Lale'nin halılarını Halide'nin haldır huldur halli hal halinde dokur, bir yandan da halen halsiz, halifesiz halasını halisane hallaç Halim'i ile lostromo Lami'nin yanında elif, lâm, lâmelif okur; linolyumculuk, lotaryacılık, hallaçlık, levülozlu liva loğlaması lığcılığı ve lateksli laternacılıkla lakerdacılık yapırlarken Uluborlulu ulu lüleci Lütfiye'yle Zileli zalım zevzek zilli Züleyha'ya rastlamış: " Beri bak Zileli zalım zevzek zilli Züleyha," demiş, "zaloğluluk etmeye kalkma, zor zoru zorlar; sen sen ol, lalangayı, lalakıyatı, lahavleyi bir yana bırak, zalım dilini, zorba elini, Ladikli Lahuti zilini tut, öyle leylim leyli leylim leyli; lap lop, lüp, lebaleb, lakap, lahuri, lame, layıha, libido, lobut, lombuz lif, lüfer, likorinoz dierek elalemi deliye döndürüp haldır haldır, paldır küldür Limerik'e kovalama!" demiş.

- 18) Üçüncü üç kağıtçı, üç etek üçleşerek üç teker arabayla süzüm süzüm süzülen süzgeçleri süzdü.
- 19) Ürdünlü ünlü üfürükçü Üryani, Ünye, Üsküdar, Ürgüp üzerinden ülküdeşlerine üstüğü, üstübeç, üvez, üzüm, üzengitaşı ve üzünç götürürken, Üveyikten ürüyerek, üvendirelerini sürüyerek yürüyen üçkağıtçı ütücülerin ürküntü üreten ünü batasıca ünleleriyle ürküverdi.
- 20) Batı tepede tahta depo dibinde beytutet eden pullu dede tekkesinden matrut bitli Vedat, dar derede tatlı duttan dürülü pide yutup pösteki dide dide dört ayda dört türlü derde tutuldu.
- 21) Bu yoğurdu sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak?
- 22) Bu mum, umumumuzun mumu.
- 23) Bir tarlaya kemeken ekmişler. İki kürkü yırtık kel kör kirpi dadanmış. Biri erkek kürkü yırtık kel kör kirpi, öteki dişi kürkü yırtık kel kör kirpi. Kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürküne; kürkü yırtık dişi kel kör kirpinin yırtık kürkünü, kürkü yırtık erkek kel kör kirpinin yırtık kürküne eklemişler
- 24) Bir berber bir berbere bre berber beri gel, diye bar bar bağırılmış.
- 25) Cemaliye ile Cemalifer, camcı Cafer'den aldıkları camları cilalatmak için cilacı Cemal'e götürdüler.
- 26) Cemil, Cemile, Cemal cumaları cilacı cüce Canıp'in cicili bicili cumbalı ciltevinde cümbür cemaat cacıklı civcivle cücüklü cacık yerler, sonra da Cebecili cingöz coğrafyacının cinci ciciannesinin cırcırböceğini dinlerler.
- 27) Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar, nesi için Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar? Karı için Çatalca'da topal çoban çatal yapıp çatal satar.

- 28) Dadaylı dadımın Dodurgalı düdük delisi dedesi diline doladığı dedbebeli dedim dedisiyle dırdırını dilinden düşürüp de bir kez olsun doya doya dden diyemeden, ddenin dallara doldurduğu doyumlu yemişlerden doyasıya yiyemeden darıdnyadan gcp gitti.
- 29) Dombaylı dmbl düdük dmbelekçi ddknn debdebe delisi dadaylı dedikoducu didaktik dedesi Dodurgalı didikçi dudu dadısı ile dudaksıllaştırmadıkları için durup dinlenmeden dada didi dd dudu dd dodo dıdı dedi durdu.
- 30) Dört deryanın deresini dört dergâhın derbendine devrederlerse, dört deryadan dört dert, dört dergâhtan dört dev çıkar.
- 31) Farfaracı Fikriye ile favorili fasa fiso Fahri Fatsalı Fatma'yı görünce, fesleğenci feylesof Feyyaz'ı fındıkçı Ferhunde'yi anımsayarak feveran ettiler, Felemenkte Felemenklerin Felemenkçe mi konuştuklarını düşüne düşüne fertiği çektiler.
- 32) Felemenkte Felemenklerin Felemenkçe konuşup konuşmadıklarını, Felemenkte Felemenkçe konuşan bir Felemenk'e sormak lazım.
- 33) Geviş getirenlerden geyikler, geyik otunu ve Girit lâlesini yiyip gezine gezine geviş getirmeye gittiler.
- 34) Gl dibi bülbül dili gibi, gl dibi bülbül dili.
- 35) Hakkı, Hakkı'nın hakkını yemiş. Hakkı, Hakkı'dan hakkını istemiş. Hakkı, Hakkı'ya hakkını vermeyince Hakkı da Hakkı'nın hakkından gelmiş.
- 36) Hayrabolulu hamamzade Hamitle, Hayrettin'in hanımı Halide Harputlu, has undan hamur açıp Halâskârgazi'de hassa alayından mteakit hamurkâr Hsn Hayrettin ile halası Hayrünisa Hanım'ın hem hayretine sebep oldu, hem de hayranlığını kazanıp hayır duasını aldı.
- 37) Jale'nin jilesi jalzilerle birlikte Japonya'dan gelmiş.

- 38) Jale'nin jurnâlcı Jilet Japon'u jambon, jeton, jarse istedi.
- 39) Kendirli kemeçeci kekeme Kerim, kentlerin keşmekeşliğine kesin kes karşı çıkıyor ve keşke Keşan'da keşkekçilikle kesmeşekercilik yaparak kereste, kerevet, kereviz, ketenhelva, kendir, kenevir, kemeçe, kelem, kekik, keklik satıp kelepircilik ederek rahatıma baksaydım, diyor.
- 40) Kırk kırık küp, kırkının da kulpu kırık kara küp.
- 41) Kırıkhandaki kırıkçı kırçıl kargın kırgın kırıkçısı kırmızı kırda kıkır kıkır kıkırdatarak Kırimlı kıkırdakçının kızıl kırangıçlarını kışın kırlarda Kırgızlı kırpıntıcı kırışık Kırimtov'un kırıkıraklarıyla besliyormuş.
- 42) Kınıklı kılıbık kırpıntı Kıyasettin, Kırimlı kılkuyruk kıtmiri kıkır kıkır kıkırdatarak küskütük küçümen küfeci külhaniyle külüstür Kürşat'ı külünlü küngür üstüne küttedek devirdi.
- 43) Lâlelili belalı Leyla'yla tabelalı lüleli Lale, bir de Lüleburgazlı lalapaşagilin iliksiz, löpür löpür latifeci latif Latife'sinin lalasının halasına: "Hala halhallı hali ile illallah halli hala ve hali halıları, sonra da Bolulu lüzuci Lütfullah ve lakerda, halatlı laterna, lahana, likidasyon, lumbago, lokomobil, layıkıyla layıklık konuların üzerinde didişip duracağımıza; lütfen lafebeliğini, laubaliliği, lalalığı, halalığı, halhallılığı, laklakçılığı, langır lungur lafçılığı bırakın da lizollenmiş loş lokantanın locasında lop lop loğusa latilokumu yemeye, lıkır lıkır leylaklı likör içmeye gelin!" demiş.
- 44) Leyla ile Lalelili Lale'ye leblebi ile likör ikram etmiş. Lüpçüler, lütfen lüzumlu lüzumsuz lakırdıları bırakın da lüzferle rızk, rot, rop, rint, ring, ray, radyoaktivite nedir diye konuşun.
- 45) Maraşlı Mekruze, Marmara'dan Marmaris'e kadar, mırıl mırıl mırıldanarak maratonculara mesaj getirdi.

- 46) Marmara'daki Karmarisli mermerciler mermerciliği meslek edinmişler, ama Mamak'taki mamacılar manyetizmacılıkla marmelâtçılığı meslek edinmemişler.
- 47) Nankör nalbant nalları nallamalı mı, nallamamalı mı?
- 48) Nobran Nadir'in Nallıhan'da naneruhu, nalın, narenciye, nergis alıp sattığı, namlı Nesrin'e de nazikâne nazım, nesir, nesep, nesîç, nemelâzımcılık, nezaket, nikelâj, nüans, nümayiş, nukut, noel, nöbet şekeri üzerine nutuk attığı söyleniyor
- 49) Pısırik pırlak pırnallıklarda pırnallanırken pılı pırtısını pısırik pıtraklara pıtır pıtır pırtlattı.
- 50) Pireli peyniri perhizli pireler tepelerse pireli peynirler de pır pır pervaz ederler.
- 51) Pingpong, pingpong, pingpong! Piyano pingpong! Piyano pingpong! Piyano pingpong! Piyano pingpong! Ping!... Pong!... Pong!... diyerek Posof'un pisipisi otundan yapılma piştovsu piposunu tüttüre tüttüre petalinise doğru paytak paytak yürüyüp gitti.
- 52) Pohpohçu pinti profesör pofur pofur pofurdayarak hınçla tunç çanak içinde punç içip pülverizatör prospektüsünü papazbalığı biblosunun berisindeki papatya buketinin bu yanına bıraktıktan sonra palas pandiras Pülümür'le Pötürge'den getirdiği porsuk pötikare pöstekiyi Paluluların pıtırıcık pazarında partenogenez pasaparolasıyla pervasız pervaz peyzajını ve peronospora pestenkerani pestilini posbıyıklı pisboğaz pedagoga Pınarbaşı'nda beş peşkirle peş peşe peşin peşin peşkeş çekti sonra da pılısını pırtısını topladı.
- 53) Pötürgeli pimpirik Pusat'ın posbıyık mı pispıyık mı oğlu Pülümürlü Pınar'la Pasin'e gitmiş.
- 54) Rizeli raketçi, renk renk raketlerle riziko Remzi'den rastlantıyla maçı aldı.

- 55) Selenlerle Serenler, Sertanlarla Serdarlar, Selçuklarla Sargutlar sabah sabah Seferihisar sahillerine gittiler.
- 56) Sazende Şazi ile zifoz Zihni zaman zaman sizin sokağın sağ köşesinde sinsi sinsi fiskoslaşarak sizî zibidi Suzi'ye sonsuz ve sorumsuz sorgun ederler. Sason'un susuz sazlıklarında badece soğanla sarmısak yetişebileceğini söyleyen Samsunlu sebzecilerin sözüne sizler de sessizce ve sezgilerinize sığınarak inanabilirsiniz.
- 57) Şavşatlı Şaban, Şarkışlalı şipşakçı Şekip, Şişhane'den şeytankuşunu, şiş şiyeyi şişlemiş, şiye keşişe şiş demiş.
- 58) Şu köşe yaz köşesi, şu köşe kış köşesi, ortadaki su şişesi.
- 59) Şiş şişesi şişlemiş, şişe, keşişe, şiş demiş.
- 60) Taşlı tarladaki terasta talaşlar tutuşunca başlayan telaş, talaşların tamamıyla ve büsbütün tutuşmasıyla artmış. Tutuşan talaşları görüp tellaklar telaş ettikçe talaşlar tutuşmuş, talaşlar tutuştukça tellaklar telaş etmiş ve terasın trabzanına tutunmuş bakan Trabzonlu teşrifatçı titiz Tahsin Tevfik, talaşlar tutuştukça telaş eden tellaklara boşuna telaş ediyorsunuz, demiş.
- 61) Tahrilli ve talihli tentürdiyotçu tetik Tahir'le tahterevallici tekinsiz Tevfik'in talimhanede ters türs konuşarak terter tepinip tir tir titremeleri Turhallı tombul Turgut'u tıpış tıpış tosbağa sokaktaki tömbekçiye doğru yürüttü.
- 62) Tereciye tere satan tekik Tahir, tir tir titreyerek terminali terketti.
- 63) Vefasız Vahap, farfara fırladayışlı vefalı fırladağını vınlayan yele fırlatan Veli'nin de vaktiyle vefalısymış.
- 64) Vefakâr velinimetimiz Vahap Bey'le Vehbi Bey vilayetimize veda ettiler.

- 65) Vıdıvıdııcı ve vırvırcı Vanlı Veli'nin Vefalı vatandaşı Vahit vatanseverine veda edip vilayette vola vura vura, vayvaycı Vicdani ve Viranköylü Vahap'la karşılaştı.
- 66) Yahya, Yörük yaylasında yaylayamadan yabana gitti.
- 67) Yalancıoğlu yalincık yayladığının yahnisini yağsız yiyebilirse de yayladığının yağlı yoğurdundan, Yüksekova'nın yusyumu yumurta yumurtlayan tavuklarından, bir de yörük ayranıyla yufkasından asla vazgeçemez.
- 68) Zaman saman satar, saman zaman satar.
- 69) Zamanı gelsin diye, samanı saklayan Zihni, saatinin zemberiğinden saman sarısı seslerin serpiildiğini hissedince zır zır ağladı.
- 70) Zerzavatçının sepetini sıska, sert suratlı, zevksiz biri zikzaklar çizen tazı gibi zaman zaman da zır zır zurna çalarak taşıyordu.
- 71) Zehir zemberek Zeki, zilzurna zerzavatçıyı görünce zıvanadan çıkmış.
- 72) Zonguldaklı Zaloğlu Zöhre'nin kızı Zuhâl, zibidi Zeki'yi ziyafette zil zurna görünce zıvanadan çıkmış. Beri bak zibidi zeki, demiş: Sen zevç değil, zahiren zahireci, zalim, zevzek, zikzaklı, züğürt, züppe, zırtapozun ve de zerzevatın, zırzopun tekisin!

VII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNDE DİKSIYON BİLGİSİ	Ses eğitimin de diksiyon	1)Diksiyon kavramını tanımlayabilme.	*Diksiyon kavramı nedir ve konuşma ile şarkı söylemede her hecenin açık anlaşılır olabilmesinde; ses uyumu, vurgu, tonlama, durak vb. gibi kavramların etkileri nelerdir açıklanabilir.Diksiyon konusunun iyi kavranması açısından öğrenciden dil ve müzik ilişkisini araştırmaları istenebilir.
		2)Diksiyon, vurgu, boğumlanma ve tonlama kavramlarını açıklayabilme.	*Ses eğitiminde konuşmada ve şarkı söylemede açık olmada diksiyonun yeri ve önemi açıklanabilir.
		3)Ses eğitiminde konuşmada ve şarkı söylemede açık olmada diksiyonun yeri ve önemini açıklayabilme.	*Öğretmen Türkçe dil özelliklerini açıklayarak ses ve konuşmayla ilgili bütün unsurların en verimli şekilde kullanılmasının diksiyon açısından önemine dikkat çekilebilir. Bunların iyi kavranması açısından ünlü-ünsüz harflerle ilgili fonetik egzersizler yapılabilir.
		4)Diksiyonun doğru ve etkili olarak uygulanmasında sesin ve solğun denetimini sağlayabilme.	*Öğretmen belirlediği okuma parçaları, şiirler veya marşlar üzerinde öğrenciden belirlenen heceleri ve kelimeleri vurgulu olarak okumasını ayrıca ulamalara özen göstererek okumasını isteyebilir.
		5)Ses eğitiminde konuşma ve dil unsurlarını verimli olarak uygulayabilme. Diğer dillerde yazılan şarkı sözlerinde dil unsurlarını uygulayabilme.	*Öğretmen konuşmada soluk denetimini sağlamak ve geliştirmek için konuşmada solunum çalışmaları yapılabilir. *Ses eğitiminde, konuşma ve şarkı söylemenin açık anlaşılır olmasını sağlama ve konuşmayla ilgili bütün unsurların verimli bir şekilde kullanılması geliştirmede yararlı egzersizler yapılabilir.

ÜNİTEVII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNİN GENEL KAPSAMI	Ses eğitiminin tanımı, kapsamı	<p>1)Ses eğitimi tanımlayabilme.</p> <p>2)Ses eğitiminin gerekliliğini açıklayabilme.</p> <p>3)Ses eğitiminin müzik eğitimindeki yeri ve önemini söyleyebilme.</p> <p>4)Ses eğitiminde doğru, güzel ve etkili kavramlarını açıklayabilme.</p> <p>5)Ses sağlığı nedir ve sesi korumanın yollarını açıklayabilme.</p>	<p>*Ses eğitiminin kapsamı, tanımı, gerekliliği, insan sesinin müzikteki yeri ve önemi ile birlikte anlatılabilir.</p> <p>*Sesin insanlığın var oluşundan günümüze kadar iletişim kurma ve anlaşma aracı olarak önemine dikkat çekilebilir.</p> <p>*Ses eğitiminin konuşmada ve iletişimde etkin olma açısından sağladığı kazanımlar anlatılabilir.</p> <p>*Ses eğitiminin şarkı söyleme ve müzik yapmada ki yeri önemi anlatılabilir.</p> <p>*Ses eğitiminin dersinde öğrenilen kazanımların geliştirilmesinin öğrencilik süresinde sesin aktif kullanıldığı hangi diğer derslere de sağlayacağı katkı açısından önemi belirtilmelidir.</p> <p>*Ses eğitiminin dersinde öğrenilen kazanımların mesleki yaşantıları boyunca seslerini sağlıklı kullanabilmelerinde üstlendiği önemli rol açıklanabilir. Ses sağlığımızı koruyabilmek için nelere dikkat etmemiz gerektiği anlatılabilir. Konuyla ilgili görsel bir sunum yapılabilir.</p>

ÜNİTEVII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNİN GENEL KAPSAMI	Ses eğitiminin kapsamı	<p>1)Ses eğitimin öğelerini açıklayabilme.</p> <p>2)Ses eğitimin ilke ve amaçlarını söyleyebilme.</p> <p>3)Ses eğitiminin yöntem ve tekniklerini söyleyebilme.</p> <p>4)Ses eğitimi yöntemlerini açıklayabilme.</p> <p>5)Seslerini profesyonel anlamda kullanan kişileri dinleyebilme ve yöntem-teknik ve yorumlama açısından değerlendirebilme.</p>	<p>*Ses eğitimin temel öğeleri nelerdir anlatılabilir.</p> <p>*Mevcut koşullar elverişli ise okula alanında bir uzman doktorun davet edilerek öğrencilerin konuları bir uzmandan dinlemesi sağlanabilir.</p> <p>*Ses eğitiminin genel müzik eğitimi, amatör müzik eğitimi, mesleki müzik eğitimi bağlamında temel ilke ve amaçlarının neler olduğu anlatılabilir.</p> <p>*Ses eğitimi dersinde izlenen yöntem ve teknikler alt başlıkları ile birlikte anlatılabilir.</p> <p>*Öğrencilere, seslerini profesyonel anlamda kullanan kişileri dinleyebilmeleri ve onların şarkı söylemede teknik ve yorumlama becerilerini yakından izleyebilme açısından mevcut koşullar dahilinde konserlere, operalara gitmeleri önerilebilir veya koşullar dahilinde alanında uzman kişileri okula davet ederek atölye çalışması yapmaları sağlanabilir. Ayrıca öğretmenin uygun gördüğü bir sanatçının video kaydı, DVD'si izletilebilir.</p>

ÜNİTEVII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNİN GENEL KAPSAMI	Ses eğitiminin kapsamı	<p>1)Şan eğitimi, konuşma eğitimi, bireysel ve toplu ses eğitimi kavramlarını açıklayabilme. Bu kavramlar arasındaki farklılıkları söyleyebilme.</p> <p>2)Bireysel ses eğitiminin sağladığı kazanımları ve bu kazanımların hangi diğer alanlarda da katkı sağlayabileceğini (geliştirilerek yaşama aktarılması) açıklayabilme</p> <p>3)Ses eğitimiyle insan sesindeki değişme ve gelişmeleri açıklayabilme.</p> <p>4)Ses eğitiminin tarihçesini, Dünyada ses eğitimi ve Türkiye’de ses eğitimi açısından geçmişten günümüze kadar geçirdiği süreçleri değerlendirebilme.</p> <p>5)Mutasyon dönemi ses özelliklerini ve ses bozukluklarının nedenlerini açıklayabilme.</p>	<p>*Ses eğitimi türlerini ve bu türlerin şarkı söyleme, konuşma, koro ve şan eğitimi bağlamında konular açıklanabilir. Bu eğitimlerin her biri arasındaki amaç ve düzey açısından farklar belirtilebilir.</p> <p>*Ses eğitiminin dersinde öğrenilen kazanımların öğrencilik süresinde sesin aktif kullanıldığı koro, solfej ve diğer derslere de sağlayacağı katkı ile mesleki tüm yaşantılar süreci açısından önemi belirtilmelidir.</p> <p>*Sesin insanlığın var oluşundan günümüze kadar iletişim kurma ve anlaşma aracı olarak önemine dikkat çekilebilir.</p> <p>*Öğrencilerden ses eğitimi tarihini dünyada ve Türkiye’de ses eğitimi açısından araştırmaları istenebilir. Araştırmaları sonucunda görsel olarak bir sunum yapmaları istenebilir.</p> <p>*Öğrenciye konuyla ilgili bilimsel araştırmalar,kaynaklar, internet ve video kayıtlardan ilgili konular izletilerek tanıtım yapılabilir.</p>

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNDE TEKNİK ÇALIŞMALAR	Ses eğitiminde teknik çalışmalar	<p>1)Tek seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulama yapabilme.</p> <p>2)İkili aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>3)Üçlü aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>4)Dörtlü aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>5)Beşli aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p>	<p>*Öğretmen öğrenciye öncelikle kasları esnetmek için iç ve dış gevşemeye yönelik ve baş, boyun, omuzun gerilim/gevşemesine yardımcı olacak genel vücut egzersizleri yaptırabilir.</p> <p>*Öğretmen, daha sonra kapalı ağız bir üçlü sıralı ses üzerinde ‘M’ şeklinde kromatik dizi iniş-çıkışla ses ısınma egzersizleri yaptırabilir.</p> <p>Bireysel ses özelliklerine göre, piyano eşliği ile ses genişliğine göre orta seslerden başlanarak zorlanmadan inilebilen en pes seslere inilir ve sonra aynı sestten zorlanmadan çıkılabilen en tiz sese kadar kromatik dizi şeklinde ünlü harfler üzerinde ve diğer egzersizler yapılabilir (Aa-aa, Ya-aa, Yu-ya, Yu- yo, Ri-ya, Si-yo, Si-ya, Ma-me-mi-ma, Ma-me-mi-ya, Sa-se-si-sa, Se-tu-ma-mi, Na-aa, Na-ne-ni-no-nu-na, vb.)</p> <p>*Ağız, çene, dudak, dil, yumuşak damak hareketlerine yönelik çalışmalar yapılabilir (Yah, Mam, Nn-ga vb.)</p> <p>*Ses egzersizlerinin yanı sıra dil ve dudak trilleri yapılabilir. Kafa ve göğüs registerinin daha iyi kavranmasına yönelik kapalı ağız çalışmalar yapılabilir.</p>

ÜNİTEVIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNDE TEKNİK ÇALIŞMALAR	Ses eğitiminde teknik çalışmalar	<p>1)Altılı aralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>2)Yediliaralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>3)Sekizliaralık seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>4)Oktav seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p> <p>5)Arpej seslerle inici çıkıcı diziler üzerinde uygulamalar yapabilme.</p>	<p>*Öğretmen öğrenciye öncelikle kasları esnetmek için iç ve dış gevşemeye yönelik ve baş, boyun, omuzun gerilim/gevşemesine yardımcı olacak genel vücut egzersizleri yaptırabilir.</p> <p>*Öğretmen, daha sonra kapalı ağız bir üçlü sıralı ses üzerinde ‘M’ şeklinde kromatik dizi iniş-çıkışla ses ısınma egzersizleri yaptırabilir.</p> <p>*Bireysel ses özelliklerine göre, piyano eşliği ile ses genişliğine göre orta seslerden başlanarak zorlanmadan inilebilen en pes seslere inilir ve sonra aynı sestem zorlanmadan çıkılabilen en tiz sese kadar kromatik dizi şeklinde ünlü harfler üzerinde ve diğer egzersizler yapılabilir (Aa-aa, Ya-aa, Yu-ya, Yu- yo, Ri-ya, Si-yo, Si-ya, Ma-me-mi-ma, Ma-me-mi-ya, Sa-se-si-sa, Setu-ma-mi, Na-aa, Na-ne-ni-no-nu-na, vb.)</p> <p>*Altılı, yedili, sekizli aralık sıralı ve atlamalı sesler üzerinde egzersizler yapılabilir (Ya-aaa, Yu-yaa, vb.)</p> <p>*Ses egzersizlerinin yanı sıra dil ve dudak trilleri yapılabilir. Kafa ve göğüs registerinin daha iyi kavranmasına yönelik kapalı ağız çalışmalar yapılabilir.</p> <p>*Ses eğitiminde teknik çalışmaların tamamında müzikte özel öğretim yöntemlerinden yararlanılabilir.</p>

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNDE TEKNİK ÇALIŞMALAR	Ses eğitiminde teknik çalışmalar	1)Minör diziler(Melodik)üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Öğretmen öğrenciye öncelikle kasları esnetmek için iç ve dış gevşemeye yönelik ve baş, boyun, omuzun gerilim/gevşemesine yardımcı olacak genel vücut egzersizleri yaptırabilir.
		2)Minör diziler (Armonik) üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Öğretmen, daha sonra kapalı ağız bir üçlü sıralı ses üzerinde ‘M’ şeklinde kromatik dizi iniş-çıkışla ses ısınma egzersizleri yaptırabilir.
		3)Register geçişlerinin kavranması ve geliştirilmesi için uygulamalar yapabilme.	*Bireysel ses özelliklerine göre, piyano eşliği ile ses genişliğine göre orta seslerden başlanarak zorlanmadan inilebilen en pes seslere inilir ve sonra aynı sestem zorlanmadan çıkılabilen en tiz sese kadar kromatik dizi şeklinde ünlü harfler üzerinde ve diğer egzersizler yapılabilir (Aa-aa, Ya-aa, Yu-ya, Yu- yo, Ri-ya, Si-yo, Si-ya, Ma-me-mi-ma, Sa-se-si-sa, Se-tu-ma-mi, Na-aa, Nane-ni-no-nu-na, vb.)
		4)Artikülasyonu geliştirici egzersizler üzerindeuygulamalar yapabilme.	*Register geçişlerinin kavranmasına yönelik egzersizler yapılabilir (Ma-me-mi-ya, Yu-yo-ya-yo, Yu-ya-yu-ya-yo, Si-ya-yo-ya, Sa-so-sa-se-si-so-su, Ma-mi-ma-mi, vb.)
		5)Entonasyonu geliştirici egzersizler üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Artikülasyona yönelik egzersizler yapılabilir (Du-bi-du-bi-da-bi-da-bi, Du-bi-day-du-bi-day-du, vb. hecelerin telaffuzuna dikkat edilmelidir) *Entonasyona yönelik egzersizler yapılabilir (Ya-aa, Yu-ya, Yu-uu, vb.)

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
SES EĞİTİMİNDE TEKNİK ÇALIŞMALAR	Ses eğitiminde teknik çalışmalar	1)Legato ve staccato egzersizler üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Öğretmen öğrenciye öncelikle kasları esnetmek için iç ve dış gevşemeye yönelik ve baş, boyun, omuzun gerilim/gevşemesine yardımcı olacak genel vücut egzersizleri yaptırabilir. *Öğretmen, daha sonra kapalı ağız bir üçlü sıralı ses üzerinde ‘M’ şeklinde kromatik dizi iniş-çıkışla ses ısınma egzersizleri yaptırabilir.
		2)Nüans terimlerinin kavranması ve geliştirilmesi üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Bireysel ses özelliklerine göre, legato egzersizler için, sıralı sesler üzerinde piyano eşliği ile ses genişliğine göre orta seslerden başlanarak zorlanmadan inilebilen en pes seslere inilir ve sonra aynı sestem zorlanmadan çıkılabilen en tiz sese kadar kromatik dizi şeklinde “a” ünlüsü ile egzersizler yapılabilir.
		3)Hız terimlerinin kavranması ve geliştirilmesi üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Staccato egzersizler için, sıralı ve 3’lü, 5’li atlamalı sesler üzerinde egzersizler yapılabilir (Ya-ha-ha-ha, aa-aa vb.)
		4)Vibratonun kavranması ve geliştirilmesi üzerinde uygulamalar yapabilme.	*Nüans geliştirici ve hız terimlerinin kavranması üzerine egzersizleri f,p,f nüans özelliklerini uyguladığı dizi üzerinde accelerando, diminuendo yapar.
		5)Ses etütlerinden oluşan methodlar üzerinde uygulamalar yapabilme (Concone, Vaccaj, Panofka, vb.)	*Vibratonun gelişmesi için sesi oluşturan organların ve ses bölgelerinin uyumlu koordinasyonu doğal bir vibrato oluşumunu sağlayabilir. Kromatik inici-çıkıcı aynı nota üzerinde egzersizler yapılabilir.

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
REPERTUVAR	Ses eğitiminde ulusal repertuarı tanıma	<p>1)Ses eğitiminde ulusal eserleri tanıma.</p> <p>2)Ses eğitiminde ulusal eserlerin düzenlemeleri tanıma.</p> <p>3)Eserlerin dönem, stil, yorumlanmasına ait seslendirme özelliklerini tanıma.</p> <p>4)Seslendirmeyi eserlerin teknik ve yorumlama açısından müziksel özelliklerine bilerek uygulama.</p> <p>5)Ses eğitiminde ulusal eserlerden oluşan bir repertuar oluşturabilmede özenli olma.</p>	<p>*Ses eğitiminde form, tür ve dönem özelliklerine göre öğretmen her formu anlatabilir. Örnekleri dinletebilir ve örnekleyebilir. Bu formları gösteren video kayıtlar, CD, DVD’ler izletilebilir. Ayrıca öğretmenin uygun gördüğü bir sanatçının video kaydı, DVD’si izletilebilir.</p> <p>*Halk Türküleri, Okul Şarkıları, Marşlar, Türkü Düzenlemeleri, Piyano Eşlikli Şan Eserlerinden oluşan bir repertuar; ulaşılabilen kaynaklar doğrultusunda öğrencilere tanıtılmalıdır. Her Öğrencinin bireysel ses özellikleri ve hazır bulunuşluk düzeyine ve basitten zora ilkesi doğrultusunda öğretmen bu eserler önce bona, solfej (“a” vokali ile başlangıçta (bkz. Panofka Ses Etütleri)), sonra solfejin dudak/dil tril’i ile seslendirilmesi, sonra solfejin notalarla seslendirilmesi ve daha sonra sözler; sözlerin şiirsel okunmasında diksiyon, artikülasyon ve sonra sözlerinin anlamsal özelliğinin duyumsama ile seslendirme yapılmasının sağlanması. Öğretmen, dinletebilir ve gösterip yaptırma yöntemi uygulayabilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilerin dinledikleri farklı müzik türlerine ait eserlerden geniş bir arşiv oluşturmada özenli olmalarını teşvik edebilir.</p>

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
REPERTUVAR	Ses eğitiminde uluslararası repertuarı tanıma	<p>1)Ses eğitiminde uluslararası eserleri tanıma.</p> <p>2)Ses eğitiminde uluslararası eserlerin düzenlemeleri tanıma. Lied, Aria-antice, Aria, Napoliten vb.gibi türde eserleri tanıma.</p> <p>3)Eserlerin dönem, stil, yorumlanmasına ait seslendirme özelliklerini tanıma.</p> <p>4)Seslendirmeyi eserlerin teknik ve yorumlama açısından müziksel özelliklerine bilerek uygulama.</p> <p>5)Ses eğitiminde uluslararası eserlerden oluşan bir repertuar oluşturabilmede özenli olma.</p>	<p>*Ses eğitiminde form, tür ve dönem özelliklerine göre öğretmen her formu anlatabilir. Örnekleri dinletebilir ve örnekleyebilir. Bu formları gösteren video kayıtlar, CD, DVD'ler izletilebilir. Ayrıca öğretmenin uygun gördüğü bir sanatçının video kaydı, DVD'si izletilebilir.</p> <p>*Lied, Aria-antice, Aria, Napoliten vb. eserleri öğretmen tanıtabilir, izletebilir ve kendisi örnekleyebilir. Öğrencilere, bireysel ses özellikleri ve hazırbuluşluk düzeylerine göre bu eserler üzerinde uygulamalar yaptırabilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilerindinledikleri farklı müzik türlerine ait eserin müzikal özelliklerini araştırmalarını ve eserlerden geniş bir arşiv oluşturmada özenli olmalarını teşvik edebilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilere eserlerin dönemsel özelliklerini kavramaları için video kayıtlar, CD, DVD'ler izletilebilir. Dinledikleri eserlerin dönemsel özellikleri, formları ve yorumlama açısından müziksel özelliklerini sınamak için soru-cevap yöntemi uygulayabilir.</p> <p>*Seslendirdikleri yabancı dildeki eserlerin Uluslararası Fonetik Alfabe (IPA) sembolleri ve seslendirme özelliklerini öğretmen öğrencilere tanıtabilir.</p>

ÜNİTE VIII	HEDEF	HEDEF DAVRANIŞLAR	ÖĞRENME-ÖĞRETME DURUMLARI
REPERTUVAR	Ses eğitimi literatürüne ait kavramları tanıma.	<p>1) Ses eğitimi ile ilgili teknik terimleri tanımlayabilme.</p> <p>2)Ses eğitiminde alanında kullanılan;</p> <p>Vibrato, tril, ajilite, süsleme, legato,staccato, crescendo, diminuendo, forte, piyano, messadivoce, ton tutma, martellato, portamento, maskede söyleme, maskeye yerleştirme, fokuslama, şarkıcı formantı oluşturma, register geçişleri vb. terimlerin özelliklerini açıklayabilme.</p>	<p>*Öğretmen, öğrencilere ses eğitimi literatüründe yer alan ilgili terimleri tanıtabilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilere dinledikleri farklı müzik türlerine ait eserler üzerinde bu teknik terimlerin nasıl uygulandığını kavramaları için video kayıtlar, CD, DVD'ler dinletebilir veya izletebilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilere bu teknik terimleri ile ilgili soru-cevap yöntemi uygulayabilir.</p> <p>*Öğretmen, öğrencilerden seslendirdikleri eserler üzerinde bu teknik terimlerinmüzikal özelliklerini bilerek uygulayalarını isteyebilir.</p> <p>* İnici-çıkıcı diziler üzerinde piyano eşlikli egzersiz ve uygulamalar yapılarak bu terimlerin daha iyi kavranması sağlanabilir.</p>

T. C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Adı Soyadı:	Sevda TOKER	İmza:	
Doğum Yeri:	Sivas		
Doğum Tarihi:	19.01.1979		
Medeni Durumu:	Sivas		
Öğrenim Durumu			
Derece	Okulun Adı	Program	Yer
İlköğretim	Recep Handan		Sivas
Ortaöğretim	Behram Paşa		Sivas
Lise	Aydın Lisesi		Aydın
Lisans	Cumhuriyet Üniv	Müzik Bilimleri	Sivas
Yüksek Lisans	Ordu Üniv	Müzik	Ordu
Becerileri:			
İlgi Alanları:			
İş Deneyimi:	Ordu Üniv. GSF Müzik Bölümü 2010-2012 Anadolu Üniv. Konservatuvar Opera Bölümü 2012-2013 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniv. Müzik ve Sahne Sanatları Bölümü 2014- Halen		
Aldığı Ödüller:			
Hakkında bilgi almak için önerebileceğim şahıslar:			
Tel:			
Adres			